

การจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม
ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา

CULTURAL MANAGEMENT: A CASE STUDY
OF CULTURAL ACTIVITIES MANAGEMENT
OF SECONDARY DEMONSTRATION SCHOOLS

ลักขณา คชสาร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2566

การจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม
ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา

ปฏิญานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

CULTURAL MANAGEMENT: A CASE STUDY
OF CULTURAL ACTIVITIES MANAGEMENT
OF SECONDARY DEMONSTRATION SCHOOLS

LAKKHANA KOCHASARN

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF ARTS
(D.A. (Arts and Culture Research))
Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2023

Copyright of Srinakharinwirot University

ปรินญาณินพนธ์
 เรื่อง
 การจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม
 ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา
 ของ
 ลักขณา คชสาร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
 ปรินญาณศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย
 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 (รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปรินญาณินพนธ์

<p>..... ที่ปรึกษาหลัก (รองศาสตราจารย์ พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ)</p>	<p>..... ประธาน (รองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร ฝ่างสวัสดิ์)</p>
<p>..... ที่ปรึกษาร่วม (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)</p>	<p>..... กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์)</p>
	<p>..... กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวัน แพทยานนท์)</p>

ชื่อเรื่อง	การจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา
ผู้วิจัย	ลักขณา คชสาร
ปริญญา	ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ พงษ์สิทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ระวีวรรณ วรรณวิไชย

การศึกษาเรื่องการจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตในประเด็นของแนวคิด นโยบาย รูปแบบการจัดการกิจกรรมและวิธีดำเนินงานด้านวัฒนธรรม 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ใช้วิธีการศึกษารูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ มีกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเชิงปริมาณทั้งสิ้น 394 คน ใช้วิธีการสุ่มตามความสะดวก และผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 90 คน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) คือ เป็นผู้มีส่วนประกอบในการจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตด้วยตนเอง โดยกลุ่มเป้าหมายทั้งสองประเภทเป็นตัวแทนมาจาก 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และศิษย์เก่าของโรงเรียนสาธิต ในกระบวนการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ความถี่และร้อยละ ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการลงรหัสและตรวจสอบร่วมกันกับเพื่อนนักวิจัย (Peer Researcher) รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลด้วยการสอบทานข้อมูลจาก 2 แหล่งขึ้นไป (Triangulation) ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 การศึกษาแนวคิด นโยบาย รูปแบบการจัดการกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตพบว่าโรงเรียนสาธิตให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมในทุกวันสำคัญของประเพณีไทยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.50) และได้เชื่อมโยงแนวคิดสู่การกำหนดเชิงนโยบายภายในโรงเรียนผ่านการวางแผนการดำเนินการให้กับผู้เกี่ยวข้องในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.43) ในขณะที่ผลการศึกษาพบว่าการประยุกต์นโยบายสู่การปฏิบัติในโรงเรียนสาธิตมีความโดดเด่นเรื่องการสนับสนุนเรื่องทรัพยากรในการจัดการวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.45) โดยครูได้นำนโยบายถ่ายทอดลงสู่รายวิชาในรูปแบบการสอดแทรกความเป็นไทยให้กับนักเรียนตามรายวิชาที่เหมาะสม ดังเช่น ในวิชาภาษา นาฏศิลป์ไทย เป็นต้น มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.65) ในองค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตที่โดดเด่นคือ การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการตั้งชมรมที่สนับสนุนงานด้านวัฒนธรรม มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.73) ซึ่งผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพพบว่าการบริหารจัดการในภาพใหญ่ของโรงเรียนสาธิต ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดการด้านคน 2) การจัดการด้านงบประมาณ 3) การจัดการด้านเวลา และ 4) การจัดการเรื่องเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจากภายนอก นอกจากนี้ผลการวิจัยส่วนที่ 2 การศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการศึกษาพบว่าทั้งผู้จัดการทางวัฒนธรรม ดังเช่น ผู้บริหารและครู และผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ดังเช่น กลุ่มนักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า เห็นประโยชน์ของการจัดการทางวัฒนธรรมคล้ายคลึงกันในการเพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้เรียนร่วมกับเป็นการขัดเกลาจิตใจและพฤติกรรม

คำสำคัญ : การจัดการ, วัฒนธรรม, กิจกรรมทางวัฒนธรรม, โรงเรียนสาธิต

Title	CULTURAL MANAGEMENT: A CASE STUDY OF CULTURAL ACTIVITIES MANAGEMENT OF SECONDARY DEMONSTRATION SCHOOLS
Author	LAKKHANA KOCHASARN
Degree	DOCTOR OF ARTS
Academic Year	2023
Thesis Advisor	Associate Professor Prit Supasertsiri
Co Advisor	Assistant Professor Rawiwan Wanwichai

The objectives of this study are as follows: (1) to examine the cultural management of demonstration schools in terms of concepts, policies, activity formats, and cultural management practices; and (2) to understand the perspectives of stakeholders regarding the cultural activities management of demonstration schools. This study combined quantitative and qualitative research. A total of 394 participants were involved in quantitative research and 90 key informants were involved in the qualitative research, employed purposive sampling, selecting individuals based on qualifications, and those with direct experience of cultural activities at demonstration schools. The targeted groups had five categories: school administrators, teachers, students, parents, and demonstration school alumni. In the quantitative data collection and the data were analyzed for frequencies and percentages. In the qualitative research, in-depth interviews were conducted, followed by content analysis, with coding and cross-checking by peer researchers. Triangulation was performed with data from multiple sources. The results were divided into two parts. Part 1: Examination of concepts, policies, activity formats, and cultural management practices of demonstration schools found that demonstration schools placed the highest importance on promoting Thai culture during significant cultural events (average = 4.50). The school aligned cultural ideas with internal policies through planning and implementation with stakeholders, scoring the highest (average = 4.43). The application of cultural policy was prominent, with teachers incorporating Thai culture into language and Thai arts. The results revealed that the school stands out in applying policies into action, particularly in terms of supporting cultural management (average = 4.45). Teachers incorporated policy into subjects by infusing Thai cultural elements into language and Thai arts to the greatest extent (average = 4.65). The component that strongly supports cultural management was the promotion of cultural clubs that support cultural activities, scoring the highest (average = 4.73). Part 2: Examination of the general school management in the context of cultural management, school management in the broader context had four aspects: (1) people management; (2) budget management; (3) time management; and (4) network and external involvement. In the second part of the study, the perspectives of stakeholders, including organizers such as school administrators, teachers, students, parents, and alumni, and revealed benefits from cultural management. These benefits included the experiences of the students, fostering emotional and behavioral development.

Keyword : Management, Culture, Cultural Activities, Demonstration School

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความสามารถ ความเมตตา คำแนะนำ ตลอดจนการเสียสละเวลาอันมีค่าของบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยถือเป็นพระคุณอย่างสูงและขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักปริญญาานิพนธ์ ที่เป็นครูผู้ให้ความรู้ เป็นดั่งแสงสว่างส่องทางในยามที่มีมดมน เป็นแรงผลักดัน เป็นกำลังใจในวันที่ท้อแท้ เป็นเกาะกำบังในทุกเรื่องทุกช่วงเวลาที่ผ่านมาอย่างยากลำบากในการทำปริญญาานิพนธ์จนศิษย์เดินทางมาถึงวันนี้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่คอยให้คำแนะนำและกำลังใจ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญาานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์ ประธานสอบกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติภรณ์ นพอุดมพันธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวัน แพทยานนท์ ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ ที่เมตตาตอบคำชี้แนะเติมเต็มให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ติดต่อประสานงานและผู้ให้ข้อมูลทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 9 สถาบัน ที่สละเวลาในการให้ข้อมูลอย่างดียิ่งสำหรับปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวลิต สูงใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เป็นผู้บังคับบัญชา ที่สนับสนุนให้เริ่มศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการเรียนเสมอมา ขอขอบคุณพี่ๆน้องๆ ลูกศิษย์และกัลยาณมิตรที่ดีทุกท่าน ที่อยู่เคียงข้างเป็นกำลังใจและช่วยเหลือเสมอมาจนถึงวันที่ประสบความสำเร็จ

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อประชุม คชสาร บิดาผู้ล่วงลับที่เป็นทุกอย่างให้ชีวิตลูกประสบความสำเร็จได้ในวันนี้ ผู้เป็นแรงผลักดันเป็นกำลังใจให้เข้ารับการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก คุณแม่สมลิ้ม คชสาร มารดาที่เคียงข้างในทุกช่วงเวลาของชีวิตให้ผ่านพ้นอุปสรรคมาได้ นายธีรศักดิ์ คชสาร น้องชายที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนให้กันและกัน และบุตรทั้งสอง ที่เคียงข้างรับรู้เข้าใจในทุกช่วงเวลาจนถึงวันนี้ ทำயที่สุด ขอขอบคุณตัวเอง ที่อดทน มุมานะ เข้มแข็ง จนพาตัวเองมาจนถึงวันที่ประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิด	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทางวัฒนธรรม.....	8
2. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะและทักษะผู้บริหาร นักวิชาการต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	22
3. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิต.....	26
4. แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
5. รูปแบบการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research).....	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
1. การกำหนดประชากร	43

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	70
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวคิด นโยบาย รูปแบบการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้าน วัฒนธรรม.....	70
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม.....	89
ส่วนที่ 3 ประโยชน์ของการจัดการทางวัฒนธรรม	117
บทที่ 5 สรุปและอภิปราย	124
1. สรุปผลการศึกษา.....	125
2. อภิปรายผล	130
3. ข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก.....	154
ประวัติผู้เขียน.....	201

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ความแตกต่างของทรัพยากรทางวัฒนธรรม	18
ตาราง 2 จำนวนประชากร.....	44
ตาราง 3 ตัวอย่างแนวคำถามแบบสอบถาม	51
ตาราง 4 ตัวอย่างแนวคำถาม แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ทางวัฒนธรรม	58
ตาราง 5 สรุปทัศนนะเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียน.....	122

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 สรุปองค์ประกอบการจัดการทางวัฒนธรรมในสถานศึกษา.....	13
ภาพประกอบ 2 สรุปกระบวนการจัดการ.....	16
ภาพประกอบ 3 แสดงกระบวนการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม.....	19
ภาพประกอบ 4 การบริหารจัดการในสถานศึกษา.....	21
ภาพประกอบ 5 Delone and MacLean Information System Success Model.....	33
ภาพประกอบ 6 สรุปองค์ประกอบกระบวนการจัดการ.....	34
ภาพประกอบ 7 สรุปกระบวนการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม.....	37
ภาพประกอบ 8 แสดงรูปแบบการจัดการทางวัฒนธรรม.....	95
ภาพประกอบ 9 การจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต.....	98
ภาพประกอบ 10 Model การจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต.....	141

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

“งานด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรมนั้น คือ งานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญา และทางจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุ ทั้งองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่นๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษา และดำรงความเป็นไทยได้สืบไป”

จากพระบรมราชาโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร (2552) ช่างต้นสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีเอกลักษณ์และมีวัฒนธรรมที่เก่าแก่สั่งสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ในรูปแบบของวิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม การแต่งกายและอาจจะปรากฏให้เห็นในรูปแบบของโบราณสถานหรือวัตถุอีกด้วย ซึ่งการถ่ายทอดวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ได้ถูกปรับปรุงแต่งไปตามยุคตามสมัย ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นโลกแห่งเทคโนโลยี การสื่อสารที่รวดเร็ว ทันสมัย และสร้างสรรค์ การเป็นพลเมืองของโลกดิจิทัลส่งผลให้คนในศตวรรษนี้ต้องสร้างทักษะการเรียนรู้หลากหลายช่องทาง โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการทำงาน การรู้เท่าทันสื่อช่วยลดช่องว่างของสังคมชนบทลงทำให้เกิดวิถีชีวิตแบบใหม่ที่ต้องอาศัยเทคโนโลยี แต่ความเจริญด้านเทคโนโลยีก็ส่งผลให้คนอยู่กับตัวเองมากขึ้นสื่อสารกันทางเทคโนโลยีมากกว่า ทำให้การปฏิสัมพันธ์แบบซึ่งหน้าลดน้อยลง (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. ,2558: 6-7) เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน รวมถึงด้านวัฒนธรรมนั้นเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาโดยเฉพาะในสังคมที่มีความรวดเร็วด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนทางวัฒนธรรมได้อย่างรวดเร็ว เช่น การรับวัฒนธรรมจากสังคมอื่นหรือผสมกลืนกลายเป็นทางวัฒนธรรมจนทำให้หาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมตนเองไม่ได้ ดังนั้นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือการปลูกฝัง และการสอน การปลูกฝังวัฒนธรรมให้กับเด็กในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมแบบการสร้าง คือ สร้างให้รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีอดทน สามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและคำนึงต่อสังคม เป็นผู้มีความดีคุณธรรม และมีความเป็นไทย (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์ ,2557: 10) โรงเรียนถือเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง กล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นองค์กรที่มีส่วนในการดำเนินงานส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่วัฒนธรรมไปสู่เด็กและเยาวชน อีกทั้งยังเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน จึงนับเป็น

เครือข่ายวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและของกระทรวงวัฒนธรรม ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างจริงจัง ในการร่วมกันดำเนินงานทำนุบำรุงรักษา ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเพื่อใช้ประโยชน์ในวิถีชีวิตและรักษาความเป็นชาติด้วยการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2552: 5)

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาถ่ายทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย โดยจัดให้มีการมอบรางวัลให้แก่สถานศึกษาที่มีผลงานด้านวัฒนธรรมในศาสตร์ต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) เช่น ศาสตร์ด้านศิลปวัฒนธรรม รางวัลทุนประกายเพชรที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์โดดเด่นของสถานศึกษานั้น ๆ ในการสืบสานวัฒนธรรม ซึ่งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็นอีกหนึ่งโรงเรียนที่ได้รับรางวัลดังกล่าวในการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย ในปีการศึกษา 2563 เพื่อเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เป็นตัวอย่างที่ดีของกระทรวงศึกษาธิการและเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม รางวัลดังกล่าวถือเป็นแรงผลักดันเป็นแรงสนับสนุนที่สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่กลุ่มคนหรือหน่วยงานที่มีนโยบายส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่ง หากมองในด้านการจัดการด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาแล้วถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน หากแต่ต้องมีต้องมีนโยบายที่รองรับและสนับสนุนควบคู่กันไปจึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมด้านวัฒนธรรม และยังคงจะเป็นการสร้างรากฐานจากเยาวชนสู่อนาคตของชาติได้อย่างยั่งยืน

โรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนที่เป็นต้นแบบทางการศึกษา เป็นโรงเรียนในกำกับของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ส่วนใหญ่จัดตั้งขึ้นภายใต้การดูแลของคณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์ โดยจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้เป็นสถานฝึกปฏิบัติการทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาที่จะเป็นครูและเป็นบุคลากรทางการศึกษาในอนาคต หรือเพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาวิจัยงานต่างๆ โดยโรงเรียนสาธิตของแต่ละสถาบันก็จะมีนโยบายในด้านที่แตกต่างกันไป เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวหน้าและพัฒนา โดยนโยบายอาจจะขนานรับกับยุทธศาสตร์หรือพันธกิจของมหาวิทยาลัย หรือเป็นนโยบายของโรงเรียนสาธิตโดยตรง ซึ่งด้านการทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมก็ถือเป็นอีกด้านที่มีความสำคัญในการนำมาเป็นนโยบายขับเคลื่อนองค์กร แต่อย่างใดก็ตามนโยบายด้านการทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมอาจจะไม่ได้มีครอบคลุมทุกโรงเรียนสาธิต ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่างด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับ พัชรินทร์ วรจักร (2559) ได้

ศึกษา เรื่องรูปแบบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมจะดำเนินไปข้างหน้าได้อย่างราบรื่นและส่งผลประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการแสดงความคิดเห็น พบปะแลกเปลี่ยนระหว่าง นิสิต นักศึกษา และคนในชุมชน เพื่อจะสามารถสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและยังส่งเสริม สร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตด้วยการใช้ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง โดยในรูปแบบของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในชุมชนมีการบริหารงานที่สอดคล้องกับแผนแม่บทของสถาบันอุดมศึกษาด้านนโยบาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ และ พันธกิจในระดับมาก รวมทั้งยังมีการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การทำนุบำรุงงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตเป็นหนึ่งในพันธกิจที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยที่แต่ละโรงเรียนสังกัด ซึ่งเป็นนโยบายที่รับมาจากแผนยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ได้ส่งเสริมให้ บุคลากร นักเรียน รวมถึงผู้ปกครองและศิษย์เก่า ได้มีส่วนร่วม และเล็งเห็นคุณค่ารวมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกในงานที่เกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ดังนั้นการจัดการวัฒนธรรมในแต่ละโรงเรียนสาธิตอาจมีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวลิต สูงใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้กล่าวกับประเด็นนี้ไว้ความว่า “ในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมภายในโรงเรียน ถือเป็นการรักษาศิลปวัฒนธรรม สร้างองค์ความรู้ ทำนุบำรุง อนุรักษ์และสืบสานให้ศิลปะเหล่านี้ยังคงดำเนินอยู่ในสถาบันการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานของวัฒนธรรม ประกอบกับได้มีพื้นที่ในการแสดงออกอย่างมีวัฒนธรรมให้กับนักเรียนในสถานที่ต่าง ๆ อาทิ การทำความร่วมมือกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อจัดการแสดงโขนเฉลิมพระเกียรติฯ ในทุก ๆ ปี นอกจากนี้ยังได้มีการไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในต่างประเทศด้วยเช่นกัน หรือแม้แต่งานสาธิตวิชาการในการรวมตัวของโรงเรียนสาธิตต่าง ๆ ก็ได้มีการสอดแทรกในฝ่ายของการแสดงให้เป็นเวทีสำหรับการนำเสนอด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น อีกทั้งยังมีการส่งเสริมกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้อาจารย์ บุคลากร ผู้ปกครองรวมทั้งศิษย์เก่าได้เข้ามามีส่วนร่วม อาทิเช่น การส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าไทยทุกวันจันทร์ การทำบุญตักบาตรในวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ การถวายเทียนพรรษา โดยพร้อมที่จะให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม เพื่อสร้างการพัฒนาความคิดไปบนรากฐานวัฒนธรรม (ชวลิต สูงใหญ่, การสื่อสารส่วนบุคคล, 29 พฤศจิกายน 2562) พอจะสรุปได้ว่า การทำนุบำรุงวัฒนธรรมหรือกระบวนการจัดการความรู้ต่าง ๆ ด้านศิลปวัฒนธรรม

ล้วนแล้วแต่เป็นการจัดการวัฒนธรรมในรูปแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งคือกระบวนการที่นำไปสู่การพัฒนา อนุรักษ์ ส่งเสริม ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible cultural resource) และ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible cultural resource) ให้ยังคงได้ใช้ประโยชน์ต่อไปได้อย่างเหมาะสม จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การจัดการวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นในสถาบันการศึกษา ผู้วิจัยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของผู้อยู่เบื้องหลังในการจัดกิจกรรม และการให้บริการพื้นที่ทางวัฒนธรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายในโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เล็งเห็นว่า การจัดการทางวัฒนธรรม นับเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่ตระหนักและเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรม จึงใคร่ทำการศึกษาถึงบทบาทด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาใน เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดและนโยบายของโรงเรียนเหล่านั้น กลยุทธ์ที่คณะของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทาง วัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์และ การส่งต่อวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังได้อย่างสมบูรณ์ โดยการซึมซับจากสถานศึกษา ในส่วนของการ ส่งเสริมวัฒนธรรมในโรงเรียนสาธิต จึงควรศึกษานโยบาย รูปแบบการจัดกิจกรรมและวิธีการ ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานที่มีระบบ มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในการจัดการทางวัฒนธรรมโรงเรียนสาธิตต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ในประเด็นของแนวคิด นโยบาย รูปแบบการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต

ความสำคัญของงานวิจัย

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ ใน ประเทศไทย
2. เพื่อเป็นแนวคิดในด้านการจัดการเรื่องวัฒนธรรมและศิลปะให้เป็นส่วนหนึ่งของ กิจกรรมในโรงเรียน

3. เพื่อให้ตระหนักและสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมในฐานะที่โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการจัดการวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ในประเด็นแนวคิด นโยบาย รูปแบบการจัดกิจกรรม วิธีการดำเนินงาน และทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ในประเด็นแนวคิดนโยบายรูปแบบการจัดกิจกรรม และวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต โดยดำเนินการเก็บไปพร้อมกันทั้งสองกระบวนการ และนำผลมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อประเมินค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามและนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาร่วมกันอธิบาย

ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนสาธิตในระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในสังกัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 สถาบัน ดังนี้

1. โรงเรียนดรูนสิกขาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
2. โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)
4. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ฝ่ายมัธยม)
5. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ฝ่ายมัธยม)
6. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)
7. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
8. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
9. โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือประชากรที่มาจาก 5 ส่วน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากทั้งหมด 9 สถาบัน โดยในการวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 394 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) คัดเลือกจากผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางวัฒนธรรมในโรงเรียนสาธิต ประกอบด้วย 5 กลุ่มหลัก ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเข้าคือ เป็นผู้มีประสบการณ์โดยตรงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต สามารถถ่ายทอดข้อมูลและสะดวกให้ข้อมูลกับผู้วิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 90 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การเก็บข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเฉพาะโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

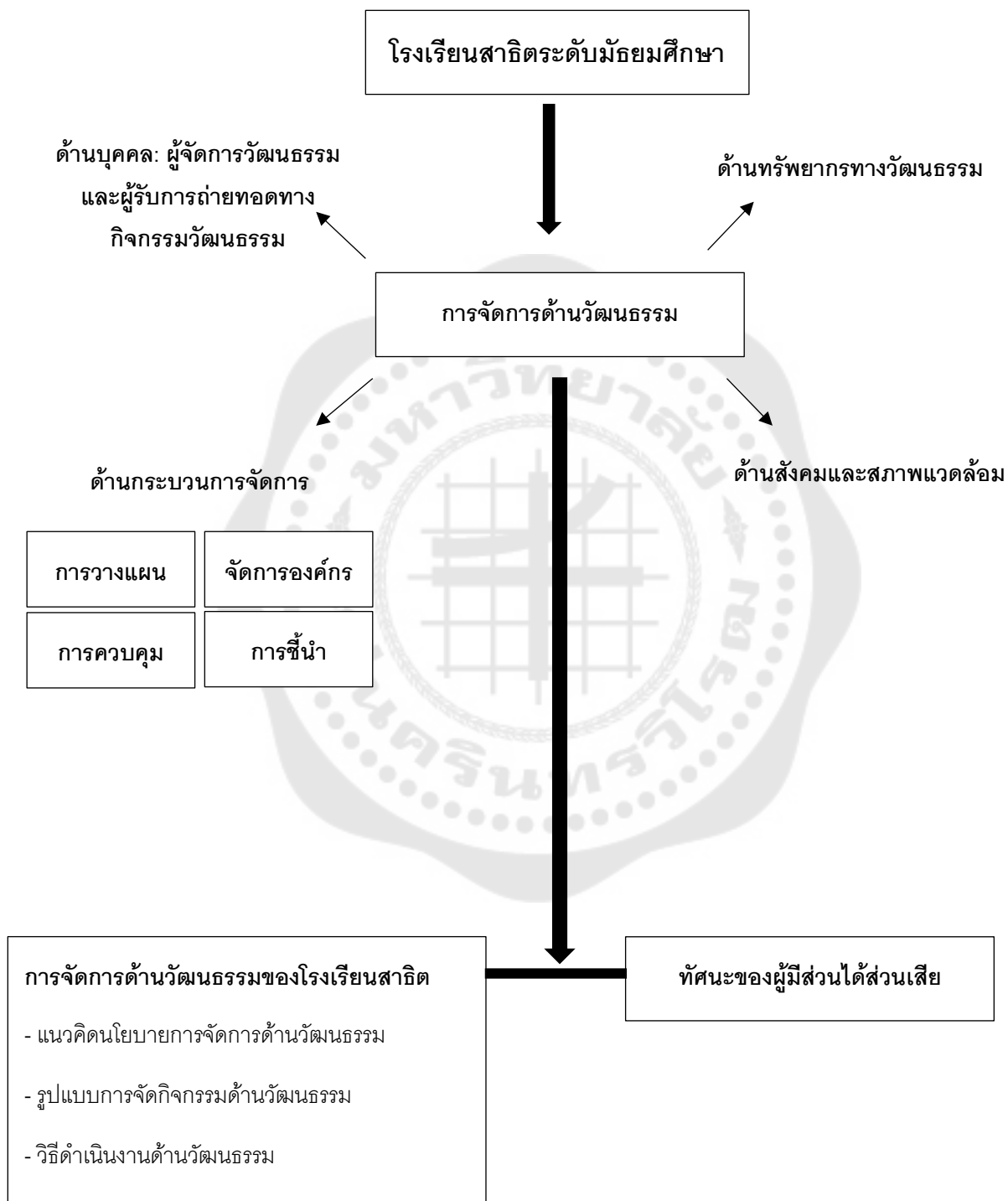
การจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต หมายถึง แนวคิดนโยบายการจัดการด้านวัฒนธรรม รูปแบบการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม และวิธีดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

นโยบายการจัดการด้านวัฒนธรรม หมายถึง แนวทางหรือวิธีการ ที่นำไปสู่การปฏิบัติที่โรงเรียนเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้มีประสิทธิผลต่อการดำเนินการด้านวัฒนธรรม ของโรงเรียนโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในด้านการสร้างองค์ความรู้ อนุรักษ์ฟื้นฟู ส่งเสริมและถ่ายทอด ภายใต้การดำเนินงานของโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในดำเนินงานวัฒนธรรม

ทัศนะ หมายถึง มุมมอง ความคิดเห็น ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนสาธิต

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง บุคคลที่ได้รับผลดีผลเสียจากกิจกรรมต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนสาธิต ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า

กรอบแนวคิด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาในครั้งนี้อย่างนี้ ต้องอาศัยองค์ความรู้เชิงวัฒนธรรมร่วมกับการศึกษากรณีสถาบันการศึกษาและทัศนคติของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากองค์ความรู้ดังกล่าวช่วยสร้างความเข้าใจต่อบริบทของกรณีศึกษาร่วมกับแนวทางการจัดการทางวัฒนธรรม อันนำไปสู่การสืบสานวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทางวัฒนธรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติและทัศนคติผู้บริหาร นักวิชาการต่อการจัดการกิจกรรมด้านวัฒนธรรม
3. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิต
4. แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. รูปแบบการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research)

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทางวัฒนธรรม

1.1 ความหมายของการจัดการทางวัฒนธรรม

การจัดการ ถือได้ว่าเป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งช่วยให้กิจกรรมหรืองานที่ทำ มีระบบระเบียบขั้นตอน ง่ายต่อการทำงานหรือนำไปดำเนินการต่อได้ในอนาคต โดยภาษาอังกฤษของคำว่า จัดการ คือ Management ซึ่งพจนานุกรมออกซ์ฟอร์ด (Oxford Languages, 2020) ได้ให้ความหมายการจัดการว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องหรือควบคุมสิ่งของหรือบุคคล สอดคล้องกับการให้ความหมายด้านการจัดการในพจนานุกรม พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายว่า เป็นการสั่งงาน ควบคุมงาน ดำเนินงาน ในขณะที่ พิมลภรณ์ รอดแก้ว (2554) ได้ให้ความหมายไว้สอดคล้องกันว่าเป็นการกระทำที่มีเป้าหมาย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ได้นำมาใช้ในความหมายเรื่องของการจัดการนันทนาการ โดยให้ความหมายว่า เป็นการจัดการนันทนาการต่าง ๆ ที่บุคลากรเข้าร่วมในช่วงเวลาว่าง โดยไม่มีการบังคับหรือเข้าร่วมด้วยความสมัครใจแล้วก่อให้เกิดการพัฒนาการต่าง ๆ ดังเช่น ความสุข ความสนุก กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นกิจกรรมที่ได้รับการยอมรับในกลุ่ม นอกจากนี้ความหมายของการจัดการยังถูกนำไปใช้กับหลากหลายสถานการณ์ ดังเช่น ญัฐวดี นุ่นมี (2560) ให้ความหมายของการจัดการวัฒนธรรมไว้ว่าเป็นการดำเนินการในงานด้าน

วัฒนธรรมทั้งในส่วนของวิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ และเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ในอีกแง่มุมของการจัดการการเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรม ฌักทอร์ โฆเซตวัชระนันท์ (2561) ได้ให้ความหมายการจัดการการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า เป็นการใช้เทคนิคที่เป็นระบบจัดการกลไกต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่อยู่ภายใต้บริบทของการบริหารให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ พนมพร เปี่ยมศิลปธรรม ปิยดา สมบัติวัฒนา และอังศินันท์ อินทรกำแหง (2560) ได้ให้ความหมายเรื่องของการจัดการในเรื่องของการเงิน โดยกล่าวว่า การจัดการเป็นการกระทำหรือประพฤติปฏิบัติตนในลักษณะของการวางแผน การบริหารด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยยึดหลักการต่าง ๆ

Robbins Stephen และ Coulter (2005) ได้กล่าวว่า การจัดการเป็นสิ่งที่ต้องมีผู้จัดการ หรือผู้บริหาร มีผู้ประสานงานและดูแลงาน รวมถึงมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้งานและกิจกรรมเหล่านั้นประสบความสำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นการให้ความหมายของการจัดการในบริบทนี้จึงทำให้แตกต่างจากการบริหาร ที่ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในขอบเขตของตนเอง แต่การจัดการเป็นกระบวนการที่รวมทั้งหมดเชื่อมโยงกันและประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สอดคล้องกับการให้ความหมายของ Indeed (2020: Online) ที่ให้ความหมายเรื่องของการจัดการไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้ไปสู่เป้าหมาย ดังเช่นการวางแผนกลยุทธ์ การสร้างทีมงานที่มีความเหมาะสม เป็นต้น ทั้งนี้

จากการศึกษาทบทวนความหมายของการจัดการ เห็นได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยการกระทำในหลายส่วนประกอบ ดังนั้นจากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การจัดการ หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้โดยมีการดำเนินการตามหลักการ มีการวางแผน กำหนดขอบเขต มอบหมายงาน ควบคุม จนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ในที่นี้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในบริบทเรื่องของการจัดการทางวัฒนธรรม ดังนั้นได้กำหนดความหมายไว้ว่า การจัดการทางวัฒนธรรม หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางวัฒนธรรม ดังเช่น การถ่ายทอดวัฒนธรรม การสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรม การพัฒนาและประยุกต์ศิลปะวัฒนธรรมให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนสาธิตมัธยม โดยการจัดการนี้มีการวางแผน การกำหนดขอบเขต มีการประสานและผนวกองค์ความรู้ ติดตามประเมิน ควบคุม ตลอดจนชี้แนะแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจในวัฒนธรรม สามารถสืบสานและต่อยอดวัฒนธรรมเพื่อให้ดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างยาวนาน

1.2 องค์ประกอบของการจัดการทางวัฒนธรรม

การประกอบกิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมถึงการบริหารจัดการทางวัฒนธรรมในสถานศึกษาต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่หลากหลาย ทั้งในกระบวนการต้นน้ำ ดังเช่น การวางแผน กระบวนการกลางน้ำ ดังเช่น การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม การสร้างองค์ความรู้ การประยุกต์ปรับเปลี่ยนเพื่อให้วัฒนธรรมดำรงอยู่ในยุคปัจจุบัน และกระบวนการปลายน้ำ ดังเช่น การเพิ่มมูลค่าจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม การบรรลุเป้าหมายของการเผยแพร่ ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของสถานศึกษา

ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่าการจัดการทางวัฒนธรรมต้องใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมจำนวนมากเพื่อมาเชื่อมประสานเข้าด้วยกัน การจัดการจึงถูกแบ่งออกเป็นหลายหน้าที่เพื่อให้สามารถเข้าถึงเป้าหมายได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการทางวัฒนธรรม พบว่า สุภารัตน์ คงคาชาติ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการสภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาอังกฤษ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตราชเทวี พบว่า องค์ประกอบของการจัดการกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถและผลสัมฤทธิ์สูงมากขึ้น มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การจัดการด้านอาคาร สถานที่ หมายถึง การทำให้อาคารเรียน ห้องสมุด ห้องเรียนภาษาอังกฤษ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ให้มีสภาพพร้อม มีบรรยากาศที่ดึงดูดอันส่งผลให้ผู้เรียนมีความอยากเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

2. การจัดการด้านการสอน หมายถึง กระบวนการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน มีครูผู้สอน มีเนื้อหาวิชา เอกสารประกอบการ สื่อการสอน ที่มีความพร้อม มีการเตรียมการสอนและกิจกรรมที่หลากหลาย มีการวัดและประเมินผลการเรียนที่ส่งผลให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้

3. การจัดการด้านกิจกรรมนักเรียน หมายถึง การสร้างกิจกรรมเสริมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ ดังเช่น การสร้างชมรมภาษาอังกฤษ กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

4. การจัดการด้านสังคมกลุ่มเพื่อน หมายถึง การสร้างความร่วมมือในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยนักเรียนแกนนำ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ มาร่วมทำกิจกรรมจนเกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

5. การจัดการด้านการให้บริการ หมายถึง การจัดการระบบของงบประมาณ การประสานจัดกิจกรรมนอกสถานที่ การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การให้ทุนการศึกษา

จัดทำระบบการยืมคืนหนังสือ การให้บริการของศูนย์คอมพิวเตอร์ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีผลต่อการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษ

สอดคล้องกับ กীরติ วิรุณศรี (2553) และสุจิตรา นภาคนาพร (2554) ให้ความหมายกับกระบวนการจัดการไว้ว่า เป็นการจัดนโยบายขององค์กรในเชิงธุรกิจแบบยอมเพื่อต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกระบวนการที่ดำเนินการอยู่ มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางวัฒนธรรมโดยการวางแผนการจัดการ จัดองค์กรให้รองรับกับระบบการจัดการ มีการควบคุมและกำหนดขอบเขตของการจัดการ โดยแนวคิดของการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับหลายด้าน ทั้งนี้ จากผลการสังเคราะห์ของ ณัฐวดี นุ่นมี (2560: 12) พบว่าทรัพยากรที่ควรถูกนำมาจัดการบริหารมี 12 ประเภท ได้แก่

1. ทรัพยากรด้านบุคคล (Man)
2. ทรัพยากรการเงิน (Money)
3. วัสดุอุปกรณ์ (Material)
4. กระบวนการด้านการบริหารจัดการ (Management)
5. การบริหารจัดการด้านการตลาด (Market)
6. การจัดการทรัพยากรด้านข้อมูลข่าวสาร (Message)
7. การบริหารจัดการคุณธรรม กำลังใจ (Moral)
8. ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักร (Machine)
9. กระบวนการและวิธีการปฏิบัติงาน (Method)
10. การจัดการด้านเวลา (Time)
11. การวัดผล (Measurement)
12. การจัดการองค์การ (Mechanism)

ในขณะที่ พิมลภรณ์ รอดแก้ว (2554) พบว่าการจัดการมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. การจัดการด้านการดำเนินการตามแผน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานตามแผนการที่กำหนดไว้ มีแนวทางและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการประกอบกิจกรรม ดังเช่น นโยบาย งบประมาณ บุคลากร หน่วยงานที่รับผิดชอบ การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนกิจกรรมโครงการต่าง ๆ

2. บุคลากร หมายถึง บุคคลที่เข้ามาทำการจัดการ โดยมีความชำนาญในด้านต่าง ๆ มีบทบาทเป็นผู้ดูแล ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ พร้อมทั้งบุคลากรที่เป็นผู้สนับสนุน

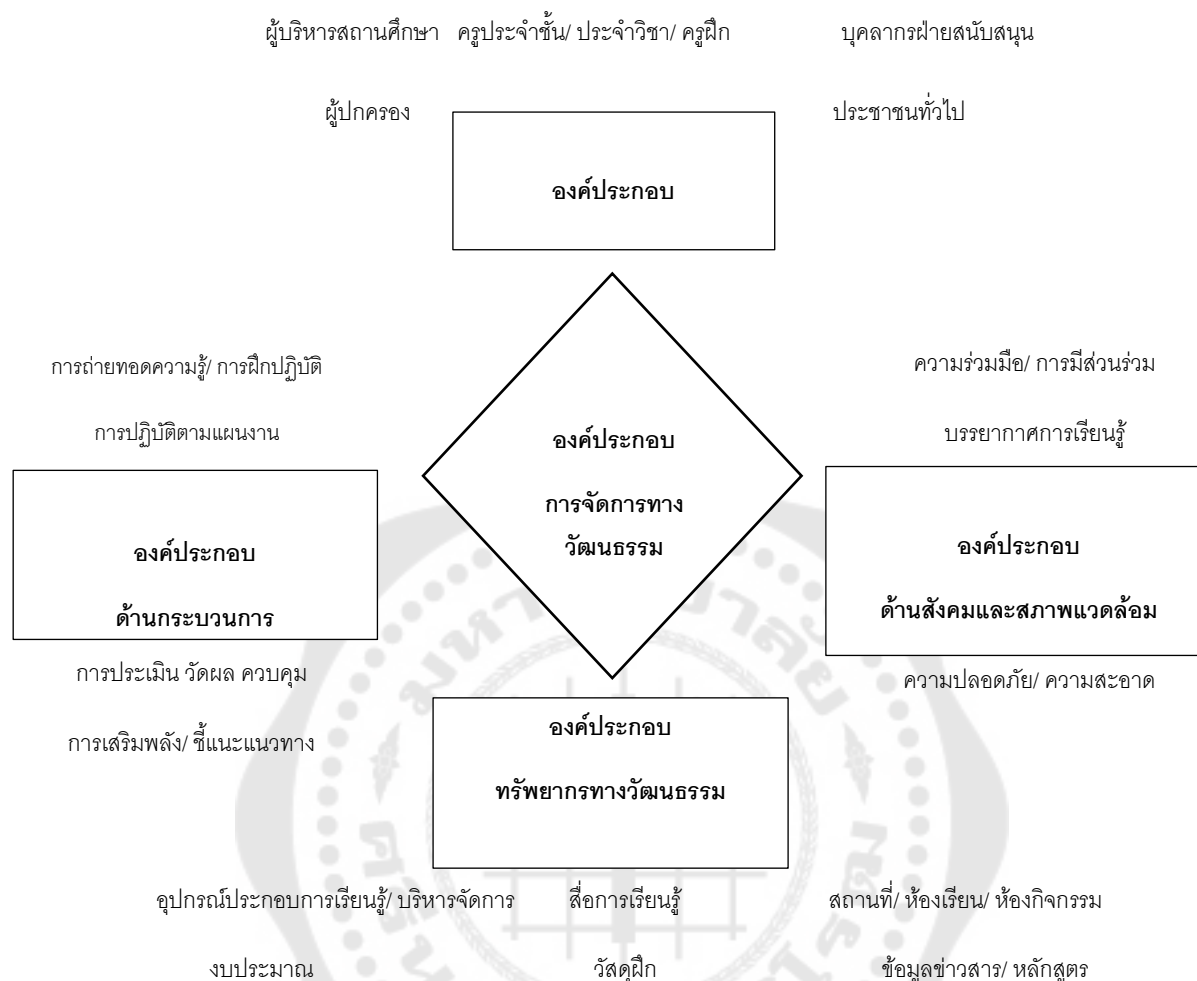
กิจกรรมให้ดำเนินการได้ด้วยดี ดังเช่น พยาบาล เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด เจ้าหน้าที่ดูแลวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3. สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง พื้นที่ที่มีขอบเขตสำหรับการจัดกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมดังกล่าวเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังเช่น อุปกรณ์ด้านการแสดง อุปกรณ์ดนตรี เครื่องสาธตารูปโภค เป็นต้น

4. กิจกรรม หมายถึง กระบวนการที่จัดกระทำแล้วเกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวังไว้ ดังเช่น ทำแล้วเกิดความสนุกสนาน ทำแล้วเกิดความสามัคคี เป็นกิจกรรมที่สร้างให้เกิดการมีส่วนร่วม

องค์ประกอบของการจัดการทางวัฒนธรรมเห็นได้ชัดเจนว่ามีทั้งการจัดการด้านบุคคล ด้านกระบวนการ ร่วมกับด้านทรัพยากรที่เป็นส่วนประกอบของกิจกรรมทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ กนกวรรณ ชูชาญ (2552: 77-78) ที่กล่าวว่า การจัดการกับองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) การจัดการด้านบุคคล เนื่องจากคนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการถ่ายทอดความรู้ เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ รวมถึงเป็นผู้ถ่ายทอดที่สำคัญที่สุดที่ทำให้วัฒนธรรมสามารถสืบทอดต่อกันได้ 2) การจัดการด้านกระบวนการ เนื่องจากการกระทำหรือการดำเนินกิจกรรมใดต้องอาศัยกระบวนการที่มีขั้นตอน ร่วมกับการประสานหน่วยของทรัพยากรทางวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตามการจัดการกระบวนการทางวัฒนธรรมนี้ไม่ได้มีวิธีการและกำหนดเวลาที่ตายตัว ดังนั้นการจัดการทางวัฒนธรรมที่ประสบความสำเร็จจึงต้องอาศัยการจัดการด้านบุคคลและด้านกระบวนการควบคู่กันไป

จากผลการศึกษาทบทวน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการทางวัฒนธรรมในบริบทของสถานศึกษาประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านบุคคล การบริหารจัดการบุคคลให้ทำหน้าที่ได้ตรงตามแผนการปฏิบัติงาน ทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังเช่น ครูประจำชั้น ครูฝึกกิจกรรม พนักงานทำความสะอาด ฝ่ายจัดเตรียมสถานที่ เป็นต้น 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในโรงเรียน รวมถึงกระบวนการฝึกซ้อม การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย วิธีการจัดการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรม ได้แก่ สถานที่เรียนรู้ สถานที่จัดแสดงผลงาน อุปกรณ์ ฉาก เป็นต้น 4) องค์ประกอบด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ดังเช่น ความร่วมมือของเพื่อนร่วมห้อง บรรยากาศของการเรียนรู้ร่วม แม้จะเป็นองค์ประกอบที่วัดหรือประเมินได้ยากแต่เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการจัดการทางวัฒนธรรมในสถานศึกษา โดยได้สังเคราะห์และสรุปเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 โครงองค์ประกอบการจัดการทางวัฒนธรรมในสถานศึกษา

1.3 กระบวนการจัดการทางวัฒนธรรม

กระบวนการจัดการทางวัฒนธรรมถือเป็นสิ่งที่ทำให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้ จากผลการสังเคราะห์ดังกล่าว การจัดการที่ถูกหยิบยกมาใช้ควรเลือกให้เข้ากับบริบทของแต่ละงานวิจัย จากการศึกษาทบทวนยังพบว่า กระบวนการจัดการถูกนำไปใช้ในเรื่องเชิงธุรกิจในด้านธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจค้าขาย และบริบทขององค์กร โดยการสังเคราะห์กระบวนการจัดการ (Management System) พบว่ามีกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 13 กระบวนการ ได้แก่ (ณัฐวดี นุ่นมี, 2560; สุจิตรา นภาคนาพร, 2554)

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์กร (Organizing)

3. การชี้นำ (Leading)
4. การควบคุม (Controlling)
5. การอำนวยความสะดวก (Directing)
6. การบังคับบัญชา (Commanding)
7. การประสานงาน (Co-ordinating)
8. การจัดสรรคน (Staffing)
9. การรายงาน (Reporting)
10. การประเมินผล (Apprising)
11. การจัดสรรงบประมาณ (Budgeting)
12. การตัดสินใจหรือการวินิจฉัยสั่งการ (Decision Making)
13. การกระตุ้นการทำงานหรือการเสริมกำลัง (Stimulating)

ในขณะที่ ธนิส เลิศชาณฤทธิ (2552: 25-26) ได้กล่าวว่าการจัดการทรัพยากร วัฒนธรรม มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การประเมินความสำคัญ (Assessing significance) คือ การแปลความหมาย ของความสำคัญของทรัพยากรวัฒนธรรม มีการวิเคราะห์ ค้นหาหลักฐาน ค้นหาความหมายและ คุณค่าของทรัพยากรวัฒนธรรมเหล่านั้นด้วยการลงสำรวจในพื้นที่ที่ยังมีทรัพยากรนั้น ๆ อยู่ ร่วมกับการศึกษาค้นคว้าตามเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. การวางแผนการจัดการ (Planning for management) เป็นการกำหนด แผนงานเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ แผนเหล่านี้จะช่วยตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการ วัฒนธรรม นั่นคือ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ เกิดการอนุรักษ์และรู้คุณค่า พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูล เพื่อใช้วางแผนบริหารจัดการวัฒนธรรมต่อไป

3. การกำหนดรายการจัดการ (Management program) ประกอบด้วย การจัดการด้านข้อเสนอแนะ และลำดับความสำคัญของทรัพยากรวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงบริบทรอบ ด้านของพื้นที่หรือในบริบทของวัฒนธรรมนั้น ๆ

จากการศึกษาทบทวนกระบวนการจัดการในงานวิจัยสามารถจัดกลุ่มของการจัดการ ได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กรหรือการวางโครงสร้างอัตรากำลังคน การชี้นำ คือ การกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ และการควบคุมเป็นการติดตาม ตรวจสอบเทียบผลลัพธ์กับแผนในระหว่างปฏิบัติ เป็นต้น สอดคล้องกับ Bovee (1993: 5)

Daft (1991: 1) และ พัทสินี ชมพูคำ (2552: 5-6) ได้เสนอเรื่องกระบวนการจัดการที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยการนำองค์ประกอบทั้ง 4 ขั้นตอนมาผสมกัน ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) คือ กระบวนการกำหนดเป้าหมาย วางกลยุทธ์ไว้ล่วงหน้าเพื่อทำให้บรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยลดโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ปรับปรุงสิ่งที่ทำในปัจจุบันให้ดีขึ้น กระบวนการวางแผนเป็นการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าในการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย โอกาส ข้อจำกัดต่าง ๆ โดยกระบวนการวางแผนจะช่วยให้ทุกอย่างอยู่ในการควบคุม (Roger, 2013: 32) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของการดำเนินการนี้จะทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบว่าจะต้องจัดเตรียมสิ่งใด ต้องทำอะไรในเวลาใด ที่ไหนและควรทำอย่างไรในลำดับขั้นตอนถัดไป ผลผลิตที่ได้จากการวางแผน ประกอบด้วย 1) ระดับความต้องการ/สภาพปัญหาที่อาจจะต้องพบ 2) ผลการประมาณการในการใช้ทรัพยากร 3) การกระจายทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ทักษะที่ต้องการในขั้นนี้คือ ทักษะด้านการพยากรณ์หรือคาดการณ์อนาคต เพื่อให้การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ รวมถึงวิธีการเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

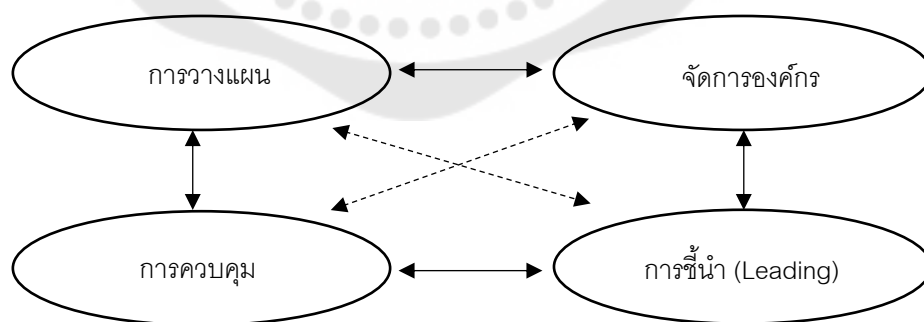
จากการศึกษาทบทวนพบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จเรื่องการจัดการ คือ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Conell, 2005) ในขณะที่งานวิจัยเรื่องการจัดการกิจกรรมด้านดนตรีของโรงเรียน ได้เริ่มต้นวางกลยุทธ์เพื่อให้ประสบความสำเร็จด้วยกระบวนการ SWOT คือ การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน จากนั้นจึงวางกลยุทธ์พร้อมอภิปราย ผลที่ได้รับคือ กลยุทธ์บริหารจัดการโรงเรียน ประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนระบบการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียนที่มุ่งให้ความสำคัญกับโครงการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนด้านดนตรี, กลยุทธ์เรื่องการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโดยการส่งเสริมการประกวดแข่งขัน, กลยุทธ์เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผลให้เกิดมาตรฐาน, กลยุทธ์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงระบบการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้ากิจกรรม, กลยุทธ์การสร้างภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดมูลค่าจากกิจกรรมทางวัฒนธรรมด้านดนตรี ดังเช่น เพื่อการศึกษาต่อ เพื่อการมีงานทำ เพื่อความเป็นเลิศด้านดนตรี เป็นต้น และกลยุทธ์ด้านการดูแลและถ่ายทอดงานให้กับครูและบุคลากรคนใหม่ เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดทำกิจกรรมหรือการจัดตั้งโรงเรียน ผลการศึกษายังพบว่ากลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด คือ การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดสรรงบประมาณที่เน้นการให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหรือด้านดนตรี และกลยุทธ์ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน แต่กลยุทธ์ที่เหมาะสมน้อยที่สุด คือ กลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการแข่งขัน การแลกเปลี่ยนเชิงวัฒนธรรมกับ

ระดับประเทศ และระดับโลก โดยเห็นว่ากลยุทธ์ที่เป็นไปได้มากที่สุด ทำได้ง่ายที่สุด คือ กลยุทธ์ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล (นฤภพ ชันทับไทย ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์, 2559, กรกฎาคม-ธันวาคม; Bartol and Martin, 1998 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550: 25)

2. การจัดการองค์กร (Organizing) คือ กระบวนการจัดการโครงสร้างอย่างเป็นระบบ ดังเช่น การผสมผสานหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อระดมทรัพยากรร่วมกัน จัดแยกกระบวนการย่อยให้เป็นกลุ่มเป็นหมวดหมู่เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรได้ประโยชน์สูงสุด โดยกำหนดให้มีขอบเขตครอบคลุมบทบาทของแต่ละหน่วยหรือกลุ่มงานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของหน่วยงานหรือลักษณะเฉพาะของกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึงมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ วิธีการรายงานผล ทั้งนี้ทักษะที่สำคัญในขั้นนี้คือ ทักษะด้านการตัดสินใจ ประสานงาน การสื่อสาร การบริหารงานในองค์กร

3. การชี้นำ (Leading) คือ กระบวนการกระตุ้นให้บุคลากรดึงศักยภาพของตนเองมาใช้อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและงาน มีการแนะนำหรือชี้แนะแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ทักษะสำคัญของผู้นำ คือ ทักษะผู้นำ ทักษะผู้ตาม

4. การควบคุม (Controlling) คือ กระบวนการติดตาม ประเมิน ตรวจสอบผลการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงาน ทั้งที่เป็นงานประจำและงานที่มอบหมายพิเศษ พร้อมทั้งควบคุมให้เป็นไปตามเป้าหมาย มีการนำหลักการบริหารความเสี่ยงมาช่วย พร้อมรับการปรับเปลี่ยนเพื่อให้การดำเนินการนั้น ๆ สามารถบรรลุเป้าหมายได้ สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 สรุปกระบวนการจัดการ

จากแผนภาพสามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การชี้นำ และการควบคุม โดยขั้นตอนการวางแผนเป็นไปเพื่อการจัดเตรียมทรัพยากร วางเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักและย่อยในแต่ละกระบวนการ ระยะเวลา สถานที่ และบทบาทหน้าที่หรือมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรได้ช่วยเหลือประสานร่วมกัน ขั้นตอนการจัดการองค์กร คือ การดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ มีการเชื่อมประสานหลายหน่วยเพื่อสร้างให้เกิดผลลัพธ์ที่วางแผนไว้ ในขั้นตอนการชี้นำเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นในการดำเนินการเนื่องจากระหว่างการดำเนินการต้องเผชิญกับอุปสรรค หรือต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนงาน ดังนั้นขั้นตอนการชี้นำเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหาร หัวหน้าทีม เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการกระตุ้นให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทาง ระดมความคิดเห็นเพื่อปรับเปลี่ยนแผนร่วมกัน ซึ่งอาจดำเนินการควบคู่ไปกับการควบคุม นั่นคือ ขั้นตอนการตรวจสอบ ประเมิน วัดผลที่เกิดขึ้นระหว่างทางและปลายทางว่าเป็นไปตามแผนการหรือไม่ มีการป้องกันความผิดพลาด ส่งเสริมปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความสำเร็จ ดังนั้นกระบวนการดังกล่าวจึงมีอาจแยกออกจากกันและส่งผลต่อกันและกัน

1.4 การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม

ตามความหมายของวัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นรูปแบบ แบบแผนที่สืบทอดกันมา เป็นความดีงามที่สั่งสมและบอกตัวตนของผู้อยู่ในวัฒนธรรมนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมมีอาจยั่งยืนได้เลยหากขาดการสืบทอดทางวัฒนธรรม กระบวนการถ่ายทอดมีหลากหลายรูปแบบในขณะทีสื่อหรือทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญเช่นเดียวกัน สายันต์ ไพโรชาญจิตร (2550) ได้ให้ความหมายว่า เป็นส่วนประกอบของระบบวัฒนธรรมทั้งหมดในสังคมมนุษย์ ทั้งที่เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ สิ่งก่อสร้างที่จับต้องมองเห็นได้ และการแสดงออกที่ไม่สามารถจับต้องได้ สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความแตกต่างของทรัพยากรทางวัฒนธรรม

ทรัพยากรทางวัฒนธรรม	ความหมาย
วัฒนธรรมที่จับต้องได้	หมายถึง สิ่งของที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรม มรดกจากบรรพบุรุษของกลุ่มคนเหล่านั้น เป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ จับต้องได้ สัมผัสด้วยมือได้ หรือมองเห็นได้ด้วยตาของมนุษย์ ตัวอย่างทรัพยากร เช่น ซากสิ่งของก่อสร้าง กิจกรรมทางวัฒนธรรม เป็นต้น
วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	หมายถึง การปฏิบัติ การแสดงออก การนำเสนอ องค์ความรู้ ทักษะ พื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมแต่ไม่สามารถจับต้องได้ ตัวอย่างทรัพยากร เช่น ประเพณี ศิลปะการแสดง ข้อปฏิบัติและกฎระเบียบทางสังคม พิธีกรรม เทศกาล ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทักษะฝีมือ เป็นต้น

จากตารางดังกล่าวสรุปได้ว่า ทรัพยากรวัฒนธรรม มี 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ทรัพยากรที่จับต้องได้ และทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งแต่ละอย่างต้องอาศัยการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมให้เหมาะสม โดย ธนิก เลิศชาญฤทธิ (2554) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมไว้ว่า เป็นการกระทำกับบางสิ่งบางอย่างที่มีอยู่แล้ว เพื่อทำให้เกิดประโยชน์และศักยภาพให้สูงเพิ่มขึ้น โดยเป้าหมายของการจัดการทรัพยากรมีทั้งสิ้น 4 ประการ

1. เพื่อสกัดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการจัดการทรัพยากรมาใช้ในการวางแผนป้องกัน ยกกระตบศักยภาพหรือคุณค่าของทรัพยากรวัฒนธรรมเหล่านั้นให้ได้มากที่สุด
2. เพื่อปกป้องทรัพยากรวัฒนธรรมให้อยู่ในสภาพดี สามารถเรียนรู้และสืบทอดระหว่างรุ่นได้ รวมถึงเพื่อป้องกันไม่ให้ทรัพยากรเสื่อมสภาพหรือสูญหายตามกาลเวลา
3. เพื่อให้ประชาชนหรือสาธารณชน ผู้ที่สนใจ นักเรียน นักวิจัย สามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้และศึกษาได้อย่างทั่วถึง

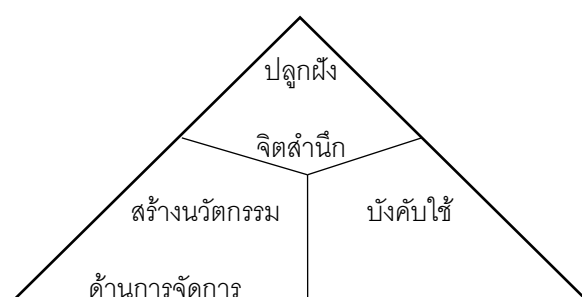
4. เพื่อใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมช่วยสร้างความตระหนักถึงที่มาที่ไปของมนุษย์และรู้สึกตระหนัก รัก ห่วงแหน เห็นคุณค่าของทรัพยากรวัฒนธรรม

สายันต์ ไพเราะญจิตร (2550) ที่เสนอว่ากระบวนการจัดการทรัพยากรเป็นส่วนหนึ่งของการสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรม แต่ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของสังคมและยุคสมัยยังมีความสำคัญอย่างมากที่ต้องประยุกต์กิจกรรมและทรัพยากรทางวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดมูลค่าที่สูงขึ้นอันเป็นปัจจัยหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจให้คนอยากเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา ทั้งนี้วิธีการถ่ายทอดและประยุกต์กิจกรรมและทรัพยากรทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้และปลูกฝังจิตสำนึก ถือเป็นสิ่งที่สำคัญในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมไปสู่รุ่นถัดไป โดยการเรียนรู้ควรเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง และการจัดการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการจะทำให้ผู้เรียนเข้าถึงได้รวดเร็ว ในขณะที่กลุ่มนักวิชาการ นักวิจัย เป็นกลุ่มที่สามารถเรียนรู้และจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดการตระหนักต่อคุณค่าของวัฒนธรรม มีความเข้าใจในคุณลักษณะเชิงวิชาการ เมื่อเล็งเห็นถึงประโยชน์แล้วจึงนำไปสู่การวางแผนจัดการในขั้นถัดไป

2. การสร้างสรรค์หรือประดิษฐ์นวัตกรรมในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่มนุษย์คิดค้นรูปแบบ วิธีการหรือเทคนิคที่เหมาะสมในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในแง่ของการอนุรักษ์ การซ่อมแซม การปรับปรุงพัฒนาทรัพยากรให้เกิดความยั่งยืนสืบไป

3. การบังคับใช้กฎหมาย เป็นวิธีการที่ใช้บังคับ ใช้เงื่อนไขกำหนด สร้างข้อตกลงระหว่างกันเพื่อป้องกันการใช้ทรัพยากรไปอย่างเปล่าประโยชน์ ไม่ถูกละเมิดหรือเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ไม่ถูกต้องตามหลักการที่สืบทอดกันมา สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงกระบวนการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

ดังนั้นสรุปได้ว่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ทรัพยากรที่สามารถจับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ โดยการสืบทอดทางวัฒนธรรมต้องอาศัยการจัดการทางวัฒนธรรม โดยการระดมทรัพยากรมาเชื่อมประสานและนำไปสู่การใช้หรือเผยแพร่ทรัพยากรเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ตั้งาม ดังเช่น เกิดการเรียนรู้ เกิดการเผยแพร่ เกิดการสืบทอดและส่งต่อ โดยวิธีการจัดการทรัพยากรที่ได้ผล ควรจัดการใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การปลูกฝังจิตสำนึก การสร้างนวัตกรรมด้านการจัดการ และการบังคับใช้กฎหมาย

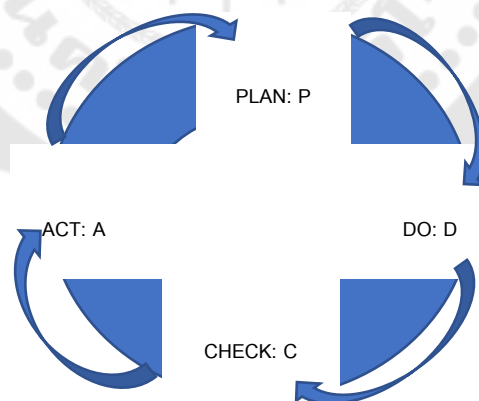
1.5 บทบาทสถานศึกษากับงานวัฒนธรรม

วัฒนธรรมถือเป็นสิ่งดีงามและช่วยทำให้กลุ่มคนมีอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากการสังเคราะห์รูปแบบวิถีคิด ความเชื่อของสมาชิกในสังคมนั้น วัฒนธรรมที่แข็งแกร่งสามารถทำให้เผ่าพันธุ์เหล่านั้นดำรงอยู่ มีตัวตนที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยย่อมเกิดการเคลื่อนไหวของวัฒนธรรม หรือที่เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้ว่าเกิดวัฒนธรรมกลุ่มย่อยที่มีความแตกต่างออกไป เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ รวมถึงจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมก่อให้เกิดการหลอมรวมและเลือนไหลของวัฒนธรรมได้ง่ายมากขึ้น (สุนทรียา ไชยปัญญา อูรารักษ์ ศรีประเสริฐ, 2559: 104) โดยสถานศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงอุดมศึกษา มีบทบาทหน้าที่เรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ โดยให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบและกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะและวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ สร้างความตระหนักถึงคุณค่าในมรดกของชาติ พร้อมทั้งช่วยขัดเกลาจิตใจและนำไปประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตต่อไป (สมกมล กาญจนพิบูลย์ สมคิด สุขเอิบ กล้า สมตระกูล, 2561: 1712)

งานวิจัยของ Maryani และ Lewinna (2018) พบว่าการที่เด็กนักเรียนแต่ละคนที่มีวัฒนธรรม (Tradition) ที่แตกต่างกัน ได้มาร่วมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม ดังเช่น การศึกษาและแบ่งปันเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมมากขึ้น รวมถึงการร่วมปฏิบัติในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเด็กนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยงานวิจัยของ ปิยวัชร สุทธิวนิช (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณะประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่ากระบวนการที่โรงเรียนจัดการด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมด้านการจัดทำหลักสูตรให้ครอบคลุมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคม วัฒนธรรม สาธารณะประโยชน์ 2) กิจกรรมด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยให้เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรม 3) การจัดหาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัด

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม 4) กิจกรรมวางโครงสร้างของการประสานงานร่วมกัน 5) กระบวนการปฏิบัติกิจกรรม 6) กระบวนการตัดสินใจ 7) กิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย แนวทาง เนื้อหาของกิจกรรมที่ต้องการถ่ายทอด 8) กิจกรรมสะท้อนผลและปรับปรุงแนวทาง

ในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนั้น พบว่ามีหลายการศึกษาที่ใช้หลักการบริหารจัดการในสถานศึกษาแบบ PDCA ประกอบด้วย 1) การวางแผนการปฏิบัติ (P) เป็นการกำหนดเป้าหมาย ทางเลือก วิธีการดำเนินงาน กิจกรรม งบประมาณ แหล่งทรัพยากรและอื่น ๆ 2) การดำเนินการตามแผน (D) หมายถึง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก คัดเลือกบุคลากร สนับสนุนทรัพยากร กำกับติดตาม ชี้แนะแนวทางและการนิเทศเพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) การตรวจสอบประเมินผล (C) หมายถึง การกำหนดกรอบของการวัดผลการปฏิบัติงาน อาจมีการสร้างเครื่องมือเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานของครู มีการเก็บข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ มีเป้าหมายสำคัญคือ ช่วยให้ครูเกิดรูปแบบของการทำงานอย่างเป็นระบบ 4) การนำผลมาประเมินและปรับปรุงงาน (A) เป็นการตั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ภาพประกอบ 4 การบริหารจัดการในสถานศึกษา

แต่อย่างไรก็ตามในการจัดการด้านวัฒนธรรม ซึ่งหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม บุคลากรที่มีองค์ความรู้ และกระบวนการที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบริบทของพื้นที่ โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาในบริบทของสถานศึกษา โรงเรียนสาธิตมัธยม เนื่องจากเป็นนักเรียนอยู่ในช่วงวัยที่มีความคิดละเอียดลออ อยู่ในวัยที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมที่ใหญ่ขึ้น การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ดังนั้นกระบวนการจัดการจึงมีความสำคัญในการจัดการให้บรรลุเป้าหมายได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนะและทัศนะผู้บริหาร นักวิชาการต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

จากการศึกษาทบทวนพบว่าการจัดการทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในบริบทของสถานศึกษามีปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย มีบทบาทในการควบคุมดูแล วางแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินการด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนะของผู้บริหารแต่ละท่านที่จะคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับทัศนะต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

2.1 ความหมายของทัศนะ

นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของคำว่าทัศนะหรือความคิดเห็น ไว้ดังนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2535: 234) ได้ให้ความหมายของคำว่าทัศนะว่า ความเห็น การเห็น เครื่องรู้เห็น การแสดง โดย จิราพร เกียรติวุฒิมอรร และศุภานัน ภพตระกูล (2555: 12) ได้กล่าวว่าทัศนะ มีความหมายคล้ายคลึงกับความคิดเห็น ซึ่งให้ความหมายว่าเป็นการแสดงออกทางด้านความเชื่อและความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งซึ่งอาจเกิดจากการประเมินผลสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้น โดยมีอารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐานการแสดงออกซึ่งอาจถูกหรือไม่ได้ สอดคล้องกับ ทิพาภรณ์ สุตมสุข (2553: 50) ได้กล่าวว่า ทัศนะ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึก ความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้

จากการให้ความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็นจากประสบการณ์ซึ่งนำไปสู่การตัดสินสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นบวก เป็นลบ หรือเป็นกลางก็ได้ เมื่อนำมาศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้แล้ว ผู้วิจัยได้ประยุกต์การให้ความหมายไว้ว่า เป็นการแสดงทัศนะเกี่ยวกับการจัดการงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตมัธยม หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน โดยความเห็นนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของตนเอง

และแสดงออกได้อย่างมีอิสระเสรี สื่อสารออกมาได้ทั้งในทางบวกและทางลบในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานการณ์หรืองานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวัฒนธรรมทั้งในด้านการจัดการทรัพยากร การจัดการด้านบุคลากร การจัดการด้านกระบวนการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน

2.2 ลักษณะของทัศนคติ

จากความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ฟอสเตอร์ (Foster, 1952 อ้างใน สุชาติ สุทธิจิระพันธ์, 2543) ได้กล่าวว่า ทัศนคติ เกิดจากประสบการณ์ที่มีต่อบุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะเรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์ ทัศนคติเกิดขึ้นในตัวบุคคล จากการได้พบเห็นคุ้นเคยและเกิดจากประสบการณ์ สอดคล้องกับ ดำรงชัย ชัยสนิท และคณะ (2543: 23) ได้กล่าวว่า แหล่งกำเนิดทัศนคติ (Source of attitude) เกิดจาก

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific experience) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลนั้นประสบมาด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์เฉพาะบุคคลที่ต้องเผชิญ เช่น การเผชิญอุบัติเหตุ ประสบการณ์ที่เคยขึ้นเข้าร่วมสถานการณ์การประกวดแข่งขัน เป็นต้น ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวอาจเป็นทั้งสิ่งที่ดี หรือไม่ดีก็ย่อมได้

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from other) เป็นการแสดงความคิดเห็นที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ทำให้เกิดการรับรู้สารที่ส่งมา มีการตีความจนนำมาสู่การเกิดทัศนคติหรือความคิดเห็น

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) แบบอย่างหรือตัวแบบถือเป็นแหล่งกำเนิดความคิดหรือทัศนคติที่สำคัญอีกประการหนึ่ง โดยบุคคลจะเลียนแบบผู้อื่น ดังเช่นในชั้นตอนแรกเกิดเหตุการณ์บางอย่าง เมื่อบุคคลมีการสังเกต จดจำ อยากปฏิบัติต่อ บุคคลนั้นจะมีการตีความหรือแปลความมาของการปฏิบัติไปสู่การบันทึกในความทรงจำและกลายเป็นทัศนคติต่อไป

4. ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือสถาบันต่าง ๆ เช่น โรงเรียน วัด หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสนับสนุนให้เกิดความรู้ ความเชื่อ ความรู้สึก เป็นต้น

จากการศึกษาทบทวนพบว่า มีผู้บริหาร นักวิชาการยังได้ให้ทัศนคติต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนไว้หลากหลายแง่มุม ดังต่อไปนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวลิต สูงใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้กล่าวว่า “การส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นพันธกิจอย่างหนึ่งของโรงเรียนสาธิต ทางโรงเรียนมีการส่งเสริมและต้องทำให้เป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัด เพื่อให้บุคลากร และนักเรียน ได้ตระหนักเห็นความสำคัญ คุณค่า และเกิดการอนุรักษ์ จึงทำให้วัฒนธรรม

ต่าง ๆ ที่โรงเรียนส่งเสริมกลายเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา” (ชวลิต สูงใหญ่, การสื่อสารส่วนบุคคล, 1 พฤศจิกายน 2563) เช่นเดียวกับ ผุสวัฒน์ ทองสร้อย หัวหน้าสาขาวิชาเอกศิลปะการแสดงและภาษาเพื่อการสื่อสาร โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กล่าวว่า “ทางโรงเรียนมีนโยบายในการส่งเสริมวัฒนธรรม โดยมีความเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนและเป็น การส่งเสริมที่บุคลากรทุกฝ่าย และนักเรียนรวมถึงผู้ปกครอง ร่วมมือกันส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมด้าน วัฒนธรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์โดยตรง ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความ ตระหนักรู้ในคุณค่า และความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม” (ผุสวัฒน์ ทองสร้อย, การสื่อสารส่วนบุคคล, 1 พฤศจิกายน 2563) นอกจากนี้ จิรายุส เผือกผูด รองหัวหน้าหมวดการเรียนรู้ศิลปะ ฝ่ายนาฏศิลป์ไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย รามคำแหง(ฝ่ายมัธยม) ได้กล่าวว่า “การสนับสนุนด้านศิลปวัฒนธรรมของ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง นอกเหนือจากการสนับสนุนอุปกรณ์ทางด้านสื่อการเรียนการสอน และ สถานที่ตามหลักสูตรแล้วนั้น ทางโรงเรียนยังได้สนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ประเพณีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทางด้านภายในองค์กร หรือ โรงเรียนได้มีการจัด กิจกรรมตามประเพณีต่าง ๆ ของไทย เช่น การจัดกิจกรรมวันสงกรานต์ มีการจัดขบวนแห่ทาง สงกรานต์ร่วมกับทางมหาลัยฯ มีการรดน้ำดำหัวอาจารย์ผู้ใหญ่ การจัดกิจกรรมทำบุญเข้าพรรษา, กิจกรรมหล่อเทียนในวันออกพรรษา, การจัดกิจกรรมเทศมหาชาติ, ฯลฯ รวมถึงในทุกเช้าวันพุธ ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการทำบุญตักบาตรก่อนกิจกรรมหน้าเสาธง โดยจะให้ นักเรียนแต่ละ ระดับชั้น สลับเวียนกันเป็นเจ้าภาพในแต่ละสัปดาห์ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำบุญตักบาตร ให้แก่นักเรียน รวมทั้งได้มีการรณรงค์ให้บุคลากรในโรงเรียนแต่งกายด้วยผ้าไทยในวันดังกล่าว นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมในโรงเรียนแล้ว ด้านภายนอกองค์กร ในประเพณีต่าง ๆ ที่ได้กล่าว มาในข้างต้นนั้น ทางโรงเรียนยังได้มีการสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็น การจัดโรงทานที่วัด ในเทศกาลต่าง ๆ การจัดขบวนรถแสดงร่วมกับองค์กรใกล้เคียง หรือการขอ ความอนุเคราะห์การแสดงจากทางโรงเรียนขององค์กรต่าง ๆ ในด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรี ไทย ซึ่งในทุกกิจกรรมทางโรงเรียนก็จะมียงบประมาณสนับสนุนในแต่ละงาน ทั้งอาหารเครื่องดื่ม ของนักเรียนในช่วงฝึกซ้อม ทั้งนี้ยังสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรม การแสดง และการประกวดทางด้านศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งทางด้านงบประมาณและ ยานพาหนะ ในด้านของปัญหาที่พบ มักจะเป็นในเรื่องของงบประมาณที่ล่าช้าแต่ก็ถือเป็นส่วน น้อย และเนื่องด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างที่เยอะจึงมีบ้างที่ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมจะล่าช้า เกินเวลาจนไปกินเวลาพักหรือคาบเรียน ในบางกิจกรรมจึงมีการเก็บคะแนนให้กับนักเรียนด้วย

เช่น กิจกรรมทำบุญตักบาตรเช้าวันพุธ นักเรียนจะมีคะแนนในรายวิชาพระพุทธศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงที่ต้องใช้นักเรียนจำนวนมากทั้งระดับชั้น นักเรียนจะมีคะแนนจากการเข้าร่วมกิจกรรม ในรายวิชานาฏศิลป์ อีกด้วย” (จิรายุส เผือกผุด, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 ธันวาคม 2563) โดยมีแนวทางสอดคล้องกับพงศพิชญ์ แก้วกุลธร อาจารย์กลุ่มสาระศิลปะ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันได้กล่าวว่า “โรงเรียนมีพันธกิจปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย เผยแพร่ความภาคภูมิใจสู่สากล และวางยุทธศาสตร์ที่จะปลูกฝังคุณธรรม สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย ให้กับนักเรียนได้เป็นเวทีแสดงออกความสามารถพิเศษด้านศิลปวัฒนธรรม” ซึ่งมีรูปแบบการจัดการวัฒนธรรม ดังนี้

1. การสอดแทรกกิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนให้รักความเป็นไทยในจุดประสงค์ของการเรียนรู้
2. การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเลือกเพิ่มเติม และรายวิชาเอก ให้กับนักเรียน
3. การจัดโครงการวิพิธทัศนา ในชื่องาน “เทิดไท้องค์ราชันสาธิตปทุมวัน วิพิธทัศนา” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยทุกแขนง ทั้งด้าน ดนตรีไทย นาฏศิลป์ไทย ละคร และนาฏศิลป์สากล
4. การจัดโครงการสรรพศิลป์ เพื่อแสดงผลงานการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และผลสัมฤทธิ์นักเรียนหลังจากการเรียนรู้
5. การจัดกิจกรรมผ้าป่าการศึกษาทุกปีการศึกษา
6. การจัดกิจกรรมทอดกฐินพระราชทาน
7. การจัดกิจกรรมหล่อและแห่เทียนพรรษาทุกปีการศึกษา
8. การจัดกิจกรรมตักบาตรเช้าวันจันทร์ของสัปดาห์
9. การจัดกิจกรรมลอยกระทง ประภควदनาย-นางนพมาศ
10. การรณรงค์ให้บุคลากรสวมผ้าไทยในวันศุกร์ของสัปดาห์
11. การบรรเลงดนตรีไทยประกอบการแสดงนาฏศิลป์เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา
12. การจัดกิจกรรมไถ่ชีวิตโคกระบือเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร 5 ธันวาคม ของทุกปี (พงศพิชญ์ แก้วกุลธร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 ธันวาคม 2563)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนนั้น มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและยังควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังและสร้างค่านิยมผสมผสานกันไปเพื่อให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ซึ่งแต่ละโรงเรียนอาจจะมีกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ ทั้งนี้การจะดำเนินการในเรื่องที่กล่าวมาแล้วให้สำเร็จลุล่วงได้นั้น นอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในโรงเรียนแล้วนั้น ต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐบาลในการสร้างเป็นแผนนโยบายลงในแต่ละสถานศึกษาอย่างชัดเจน

2.3 การประเมินทักษะ

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรมให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนสาธิตมัธยมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระผ่านกระบวนการวิจัย ทั้งนี้ Sharon และ Saul (1996: 370) ได้กล่าวว่าการประเมินทักษะอาศัยกรอบการประเมินใน 3 องค์ประกอบ

1. องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive component) หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้อ ความเข้าใจ ความคิดและความคิดเห็น ซึ่งองค์ประกอบด้านนี้เน้นไปในเรื่องของการใช้เหตุผล ตรรกะ การพิสูจน์ผลจากประสบการณ์ที่ตนเองเคยผ่านมา ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะประทับลงในความรู้สึก ประทับใจหรือแสดงออกถึงความชอบและไม่ชอบต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2. องค์ประกอบด้วยอารมณ์ และความรู้สึก (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นความรู้สึกบวกหรือลบต่อสิ่งที่เผชิญ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวอาจเกิดจากการปลูกฝังมาจากตัวแทนทางสังคมต่าง ๆ เช่น ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้วยพฤติกรรม (Behavioral component) หมายถึง แนวโน้มหรือความพร้อมของบุคคลในการปฏิบัติหรือการแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อเป้าหมาย เป็นการตั้งเป้าของบุคคลในการทำพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่ง โดยมีรากฐานมาจากความรู้สึกหรือจากประสบการณ์ที่ผ่านมา

3. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิต

หากกล่าวถึงโรงเรียนสาธิต ส่วนใหญ่จะเข้าใจตรงกันในนามของโรงเรียนที่สังกัดคณะศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ภายใต้การดูแลของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นสถานฝึกปฏิบัติการ

ทางการศึกษาและเป็นสถานที่ฝึกการปฏิบัติงานของคณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์ก่อนที่นิสิตนักศึกษาจะสำเร็จการศึกษา จากการศึกษาทบทวนสามารถพบว่ามีกรให้ความหมายดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557: 4) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในที่นี้คือ โรงเรียน วิทยาลัย หรือสถานศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นหน่วยงานในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สังกัดสำนักงานการอุดมศึกษาโดยสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา
2. วิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัย
3. วิทยาลัยชุมชน

ซึ่งสอดคล้องกับดวงนภา ศรีนันทวงศ์ (2548: 15) ได้กล่าวถึงโรงเรียนสาธิตในประเทศไทย ที่สังกัดสถาบันฝึกหัดครู และมหาวิทยาลัยล้วนใช้ชื่อว่าโรงเรียนสาธิต "Demonstration School" โรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับมัธยมซึ่งสถาบันที่เป็นที่ผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นห้องทดลองของนิสิตนักศึกษา เป็นห้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนที่จะจบการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นห้องทดลอง วิจัยทฤษฎีใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางการศึกษา นอกจากนี้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และโรงเรียนอนุบาลสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2562: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงโรงเรียนสาธิตในงานสาธิตวิชาการครั้งที่ 7 ว่าโรงเรียนสาธิตจัดตั้งขึ้นภายใต้การกำกับดูแลของคณะศึกษาศาสตร์ หรือคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยของคณาจารย์ และเป็นสถานฝึกปฏิบัติการทางการศึกษา และฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาก่อนที่สำเร็จการศึกษาและด้วยมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้มีการจัดการศึกษาและผลิตบัณฑิตในคณะหรือสาขาวิชาทางด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ หรือคณะอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งส่วนหนึ่งของหลักสูตรในคณะหรือสาขาวิชาข้างต้นจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยด้านการเรียนการสอนหรือพัฒนาการของเด็กตามช่วงวัยต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมการประยุกต์ใช้องค์ความรู้และสร้างทักษะด้านการสอนให้แก่ นิสิต นักศึกษา ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยดังกล่าวจึงมีเจตนารมณ์ในการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้โรงเรียนสาธิตเป็นห้องปฏิบัติการหรือสถานที่ปฏิบัติงานในการฝึกสอนด้านการศึกษาวิจัยด้านการเรียน การสอน และพัฒนาการของเด็กให้กับนิสิต นักศึกษาคณะหรือสาขาวิชาทางด้านครุ

ศาสตร์ ศึกษาศาสตร์โดยห้องปฏิบัติการหรือสถานที่ปฏิบัติงานในการฝึกสอนข้างต้นจะดำเนินการจัดการทดลองทางการศึกษา เช่น กระบวนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อทางการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้การพัฒนาดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับพื้นฐานเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้อาจมีการเรียนการสอนรูปแบบพิเศษโดยนำนวัตกรรมและทฤษฎีใหม่ ๆ มาทดลองหรือประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงทำให้โรงเรียนสาธิตจึงเป็นโรงเรียนทางเลือกอีกแบบหนึ่งสำหรับผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งค่าจัดการเรียนการสอน (เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อหัว) ที่ได้รับสนับสนุนจากรัฐจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557: 4)

ดังนั้นเพื่อความเข้มแข็งทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งโรงเรียนสาธิตแต่ละแห่งมีศักยภาพและจุดเด่นที่แตกต่างกันมีการทำงานวิจัยควบคู่กับการสอนจึงทำให้แต่ละโรงเรียนสาธิตมีศักยภาพสามารถเป็นต้นแบบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่สถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้รับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศให้มีความหมายมากยิ่งขึ้น

4. แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม

ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นทฤษฎีทางสังคมที่มุ่งอธิบายกระบวนการทางสังคมร่วมกับจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการมีบุคลิกภาพ การแสดงพฤติกรรมตามที่สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมให้การยอมรับ หรือเป็นไปตามความต้องการของสังคม ดังนั้นเด็กทุกคนที่เกิดมามีแนวโน้มได้รับการอบรมสั่งสอนเรื่องการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามที่สังคมยอมรับ เพราะวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ เป็นสิ่งที่ยึดถือและถ่ายทอดต่อกันมา เชื่อกันว่าเป็นสิ่งที่ดีมีความดีงามและเหมาะสมในการปฏิบัติในสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้กระบวนการของการถ่ายทอดนั้นถูกเรียกว่าเป็นการขัดเกลาทางสังคม

Popenoe (1993: 126) และ Theodron (1990: 103) ได้ให้นิยามของการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เริ่มต้นเข้าเป็นสมาชิกของคนในสังคมนั้น ๆ รวมถึงคนที่เป็สมาชิกนั้นอยู่แล้วเพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาที่ไปของแนวคิดที่ถูกถ่ายทอดแนวทางการปฏิบัติ เหตุผลของการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสมาชิกในสังคม ซึ่งส่งผลต่อบุคลิกภาพ (Personality) รวมถึงการเรียนรู้ (Learning) เพื่อให้เกิดการแสดงออกตามสถานภาพและบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม ตามสถานการณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการควบคุมทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อป้องกันการสั่นคลอนของแบบแผนการใช้ชีวิตจากการออกนอกกรอบของ

สมาชิกในสังคม ลดความขัดแย้งในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ พร้อมทั้งยังสร้างให้เกิดความเข้มแข็งในหมู่คณะ แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ไม่สามารถก่อให้เกิดผลการกระทำได้เช่นกันในทุก คน แต่พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วนั้นสามารถควบคุมได้ด้วยการขัดเกลาได้

กระบวนการขัดเกลาทางสังคมนี้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การขัดเกลาทางสังคมโดยตรง ดังจะเห็นได้ว่ารูปแบบของการอบรมสั่งสอนของครอบครัวและโรงเรียนเป็นรูปแบบของการขัดเกลาทางสังคมโดยตรง ยกตัวอย่างสถานการณ์ของการฝึกระเบียบวินัยในการดูแลสุขภาพของตนเอง เพื่อให้เด็กเป็นคนที่มีความสะอาด สามารถดูแลและพึ่งพาตนเองได้ มีความเคารพต่อกฎระเบียบข้อตกลงตั้งแต่ในระดับของครอบครัว ระดับสังคมในโรงเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการดำรงอยู่ในสังคมใหญ่ เป็นต้น

2. การขัดเกลาทางสังคมทางอ้อม เป็นกระบวนการที่สร้างให้เกิดการซึมซับ การรับรู้ ผ่านสื่อหรือวิธีการต่างๆ ตามประสาทสัมผัส ดังเช่น การฟังการอภิปราย การอ่านหนังสือตามห้องสมุด การอยู่ในบรรยากาศชุมชน การดูภาพยนตร์ การเข้ากลุ่มเพื่อน ซึ่งผลจากการขัดเกลาทางสังคมในทางอ้อมนี้ทำให้เกิดการปรับตัวและพัฒนาบุคลิกภาพ

ความสำคัญของการขัดเกลาทางสังคม มีความสำคัญกับการดำรงอยู่อย่างมีอัตลักษณ์ในสังคมนั้นอย่างมาก เพราะการขัดเกลาทางสังคมดังกล่าวช่วยทำให้เกิดการหล่อหลอมพฤติกรรมของบุคคล ลดความขัดแย้งหรือการแยกตัวออกจากกลุ่ม รวมถึงเป็นการพัฒนาตนเอง (Self) หรือการพัฒนาบุคลิกภาพของคนเพื่อให้กลายเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และคนแต่ละรุ่นจะถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังรุ่นหนึ่งต่อไปอย่างต่อเนื่อง (งามพิศ สัตย์สงวน, 2545: 31) โดยลักษณะของการขัดเกลาทางสังคมประกอบด้วย (ศศิธร อภิลิทธิจันทร์, 2541: 37-38)

1. การขัดเกลาด้านจิตใจ เป็นการขัดเกลาเพื่อส่งเสริมคุณค่าทางสังคม (Social value) โดยการส่งเสริมด้านจิตใจนี้ ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ ดังเช่น ประเพณีของศีลธรรม จรรยา ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี เป็นต้น

2. การขัดเกลาด้านสติปัญญา เป็นการขัดเกลาเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสังคม (Social knowledge) ซึ่งโดยมากจะมีวิธีการถ่ายทอดอย่างเป็นทางการ ถ่ายทอดโดยตรง ดังเช่น การเรียนการสอน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการเรียนรู้ทักษะทางสังคมเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างสงบสุข

3. การขัดเกลาด้านพฤติกรรม เป็นกระบวนการถ่ายทอดเกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคม (Social norm) เป็นการถ่ายทอดบทบาทและแนวทางของการดำรงตนในสังคม (Social role) ดังจะเห็นได้ว่าบทบาทการแสดงตนของแต่ละคนในแต่ละสถานการณ์จึงแตกต่างกันไป

เมื่อเทียบกับการศึกษาครั้งนี้ พบว่าการขัดเกลาทางสังคมเพื่อใช้ในการจัดการทางวัฒนธรรมถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากโดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาของการจัดเตรียมและช่วงการฝึกปฏิบัติ ไม่เพียงแต่ต้องมีการขัดเกลาทางสังคมถ่ายทอดต่อไปยังกลุ่มเด็กนักเรียนเท่านั้น แต่ผู้บริหารและกลุ่มครูควรมีการขัดเกลาทางสังคม ในเชิงของการเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นแบบอย่างของการมีจารีต ธรรมเนียม วัฒนธรรมที่ดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นันทวรรณ รัตติวัธน์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การขัดเกลาทางสังคมของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ กรณีศึกษาสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ที่พบว่าวิธีการขัดเกลาด้านพฤติกรรมที่นำมาใช้กับกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย

1. การขัดเกลาโดยใช้ตัวแบบ หรือการเป็นแบบอย่างด้านพฤติกรรม สิ่งสำคัญของการขัดเกลาในลักษณะนี้คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดต้องมีพฤติกรรมที่ดั่งตามแบบที่สังคมให้การยอมรับ มีพฤติกรรมที่คงเส้นคงวา และควรเป็นบุคคลที่สามารถดึงดูดหรือจูงใจผู้รับการขัดเกลาได้ ทั้งนี้การขัดเกลาดังกล่าวด้วยการเป็นแบบอย่างไม่เพียงแต่เป็นกลุ่มบุคคลผู้ถ่ายทอด แต่ยังหมายถึงหน่วยงานซึ่งมีส่วนอย่างมากต่อการขัดเกลา โดยเฉพาะสถานที่หรือบริบทที่เด็กอยู่อาศัย ดังเช่น โรงเรียน ศูนย์เด็กเล็ก บ้าน เพราะบรรยากาศที่ช่วยสนับสนุนการสร้างความตั้งใจในการสังเกตของเด็ก (Attention process) นำไปสู่การเก็บจำ (Retention process) จนกระทั่งเกิดผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ สามารถแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เข้าใจกับบทบาทหน้าที่ของตนเองในการดำรงอยู่ในสังคม (Production process) โดยงานวิจัยของ นันทวรรณ รัตติวัธน์ (2554: 138-143) พบว่ากลุ่มตัวแทนที่มีอิทธิพลเรื่องการขัดเกลาด้านพฤติกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย สถานสงเคราะห์ (Welfare home) กลุ่มเพื่อน (Peer groups) โรงเรียน (School and educational institution) สื่อมวลชน (Mass media) ตัวแทนทางศาสนา (Religion) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภัทรวรรณ องอาจ (2554: 89) ที่พบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สามารถพยากรณ์จิตสำนึกในในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาได้ คือ การขัดเกลาทางครอบครัว การขัดเกลาทางสื่อมวลชน และการขัดเกลาจากทางสถาบันการศึกษา โดยพยากรณ์ได้ร้อยละ 53.4

2. การขัดเกลาโดยใช้วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน หรือกล่าวว่าการใช้ กฎ ระเบียบ และวัฒนธรรมย่อยของการอยู่ร่วมกันในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นตัวขัดเกลาพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ดังเช่น ในพื้นที่สถานสงเคราะห์มีการปลูกฝังให้เด็กมีระเบียบวินัย กลมเกลียว ไม่ยึดถือตนเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น สิ่งสำคัญสำหรับการขัดเกลาด้วยกระบวนการนี้คือ ผู้ถ่ายทอดและการให้ความเคารพร่วมกัน

3. การขัดเกลาด้วยการเสริมแรงและการลงโทษ เป็นวิธีการที่ใช้รางวัลเข้ามาเป็น สิ่งจูงใจให้กับคนในสังคมหรือพื้นที่นั้นได้ทำตามเพราะเป็นสิ่งที่ให้คุณประโยชน์กับตนเอง และมี วิธีการลงโทษกับกลุ่มคนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อตกลงที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ ดังนั้น ลักษณะของการใช้กระบวนการขัดเกลาเช่นนี้จะแตกต่างกันไปตามการตกลงร่วมกันในสังคมนั้น หากคนใดสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างน่าพึงพอใจ เป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคมนั้น จะ ได้รับรางวัลหรือการเสริมแรงทางบวก ดังเช่น การมอบใบประกาศเกียรติคุณ การให้ขนมหรือ อาหาร ได้รับเบี้ยเลี้ยงพิเศษ เป็นต้น ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลใดละเมิด ไม่ประพฤติปฏิบัติ ตามข้อตกลงร่วมกัน บุคคลนั้นย่อมได้รับการลงโทษหรือเป็นการมอบความลำบากให้กับบุคคลนั้น เช่น ทำเวรความสะอาดเพิ่มขึ้น การลงโทษตามกฎระเบียบที่บัญญัติไว้ เป็นต้น

4. การขัดเกลาด้วยการปลูกฝังความคาดหวังในเป้าหมายของชีวิต เป็นลักษณะ ของการจูงใจด้วยผลประโยชน์ที่จะคืนกลับตอบแทนบุคคลนั้น ผ่านการสื่อสารไปยังกลุ่มคนใน สมาชิกนั้นว่าหากมีการดำเนินการหรือประพฤติปฏิบัติตามที่ได้กล่าวไว้ จะเกิดผลลัพธ์ตามความ ต้องการร่วมกันของคนในสังคมนั้น ดังเช่น กลุ่มเกษตรกรที่ร่วมกันลดใช้ยาฆ่าแมลงในชุมชน ผลที่ จะได้คือ การมีสุขภาพที่ดีเพราะช่วยลดมลพิษทางอากาศ ช่วยลดอาการต่าง ๆ ที่เกิดจากการ สัมผัสสารเคมี หรือการสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จจากการฝึกซ้อมรำ จะทำให้เกิดผลลัพธ์เรื่อง การเพิ่มความสามารถพิเศษ เกิดรายได้เพิ่มขึ้น มีอาชีพติดตัว และสามารถนำความสามารถพิเศษ เหล่านี้ยื่นขอเข้ารับทุนการศึกษาและศึกษาต่อได้ เป็นต้น

จากการศึกษาทบทวนดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การจัดการทางวัฒนธรรมมีความ เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านวัฒนธรรมของสถานศึกษาหรือในบริบทของโรงเรียนที่มีภารกิจ กำหนดไว้อย่างชัดเจนเรื่องการสืบสานวัฒนธรรม ดังนั้นนักเรียนหรือผู้รับการถ่ายทอดต้องได้รับ การขัดเกลาเพื่อสร้างความเข้าใจ เห็นประโยชน์หรือคุณค่าจากการกระทำ จึงจะทำให้การสืบสาน ของโรงเรียนทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกระบวนการขัดเกลาจึงจำเป็นต้องครอบคลุมถึงการ ขัดเกลาด้านจิตใจ การขัดเกลาด้านสติปัญญา และด้านพฤติกรรม กระบวนการขัดเกลาสามารถ ทำได้ทั้งรูปแบบการขัดเกลาทางตรง ดังเช่น การจัดการเรียนรู้ และการขัดเกลาทางอ้อม ดังเช่น การสังเกตจากตัวแบบ การสร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยเทคนิคที่นำมาใช้มี หลากหลายชนิด ทั้งเป็นลักษณะของการบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อให้ยึดถือร่วมกัน มีการเสริมแรง และลงโทษ การสร้างแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ดำเนินรอยตามกัน หรือการสื่อสารเพื่อสร้างให้เห็นผลดี ผลประโยชน์จากการกระทำ ย่อมทำให้การสืบสานดังกล่าวประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการของสถานศึกษา

ในกระบวนการดำเนินการของสถานศึกษาต้องอาศัยการบริหารจัดการภายในเพื่อให้ภารกิจของโรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ โดยสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ที่หลากหลายด้านในด้านหนึ่งคือด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างหน้าที่ของโรงเรียนจึงมุ่งเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ และช่วยสืบสานวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้กระบวนการจัดการที่เกิดขึ้นต้องดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน จึงควรนำหลักการมาใช้ในการบริหารจัดการ

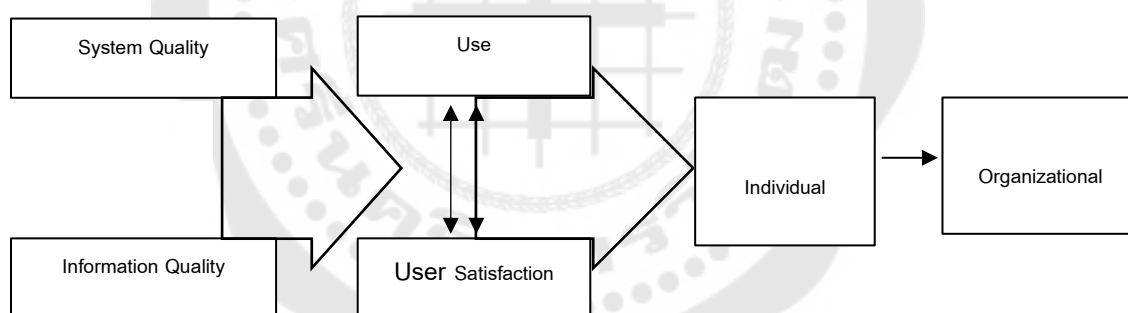
กรอบการจัดการในภาพรวม ผู้วิจัยพบว่ามีงานวิจัยดังเช่น จุฑาภร ธนวิศิษฐ์ วิจัยปัญญาใส และสุมิตา โรจนินติ (2563) และ นพพล โพธิ์เงิน (2560) ที่ศึกษาระบบของการบริหารจัดการในสถานศึกษา เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) (สถาบันพัฒนาประชาสังคม, 2559) แนวคิดนี้ได้อธิบายเทียบกับร่างกายที่มีอวัยวะต่าง ๆ ทำงานร่วมกันประสานงานกันจนกลายเป็นระบบที่ส่งผลลัพธ์ให้ร่างกายสามารถทำงานได้อย่างปกติ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อวัยวะแต่ละส่วนไม่สามารถทำงานได้ด้วยตนเองโดยปราศจากการพึ่งพาส่วนอื่น ดังเช่นแม้หัวใจจะเต้นปกติแต่หากปอดไม่มีการฟอกโลหิต ไตขาดการทำงานที่เป็นปกติ ย่อมทำให้หัวใจสูบฉีดเลือดผิดปกติได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นเมื่อเทียบกับการดำเนินการของหน่วยงาน ที่เห็นได้ว่าแต่ละแผนกถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องทำงานร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยแนวคิดนี้พบองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นปัจจัยเริ่มแรกก่อนนำไปสู่กระบวนการอื่น ๆ เป็นปัจจัยตั้งต้นของการดำเนินการ เป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้เริ่มดำเนินการได้ จากกรอบแนวคิดด้านการบริหารจัดการพบว่าทรัพยากรเริ่มต้นแบ่งออกเป็น 4 ประเภท หรือเรียกว่า 4M ประกอบด้วย ทรัพยากรด้านบุคคล (Man) ดังเช่น บุคลากร นักเรียน เป็นต้น งบประมาณ (Money) วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ (Material) และแนวทางการบริหารจัดการ (Management)

2. ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) เป็นปัจจัยสำหรับการบริหารงาน เชื่อมโยงงานทุกอย่างเข้าด้วยกัน การเชื่อมประสานต้องเป็นไปตามแผนที่ได้วางและจัดเรียงลำดับเอาไว้ตั้งแต่เริ่มแรก ดังนั้นในกระบวนการแต่ละขั้นตอนจะประกอบด้วยหน่วยย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายหน่วยแต่ครบวงจร ซึ่งกระบวนการที่สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing) การชี้นำ (Leading) รวมถึงการให้คำแนะนำเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ และการควบคุม (Controlling) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีอาจแยกออกจากกันได้ ทุก

อย่างจะเป็นผลซึ่งกันและกัน ซึ่งผลของกระบวนการดังกล่าวทำให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาทบทวน ดังเช่น งานวิจัยของ จูฑาภร ธนกวีศิลป์ วิจิ ปัญญาใส และสุมิตา โรจนนิต (2563) ยังพบว่าระหว่างการทำเนิการมักเผชิญกับอุปสรรคข้อกั้ สิ้นหวัง ดังนั้นต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นส่วนสนับสนุนกระบวนการหลัก สอดคล้องกับการบริหารจัดการที่เป็นระบบในสถานศึกษาตาม Delone and MacLean Information System Success Model (D&M IS Success Model) (Delone & MacLean, 1992) ได้ถูกพัฒนาเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีระบบที่มีคุณภาพ (System quality) การมีข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพ ถูกต้องตามความเป็นจริง (Information quality) การมีระบบการให้บริการที่มีคุณภาพ (Service quality) มีการใช้งาน (Use) ผู้ใช้งานเกิดความพึงพอใจ (User satisfaction) เกิดประโยชน์หรือคุณค่าในระดับปัจเจกบุคคล (Individual impact) และ องค์ประกอบด้านการเปิดประโยชน์หรือคุณค่าในระดับองค์กร (Organizational impact) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันดังภาพประกอบ 5

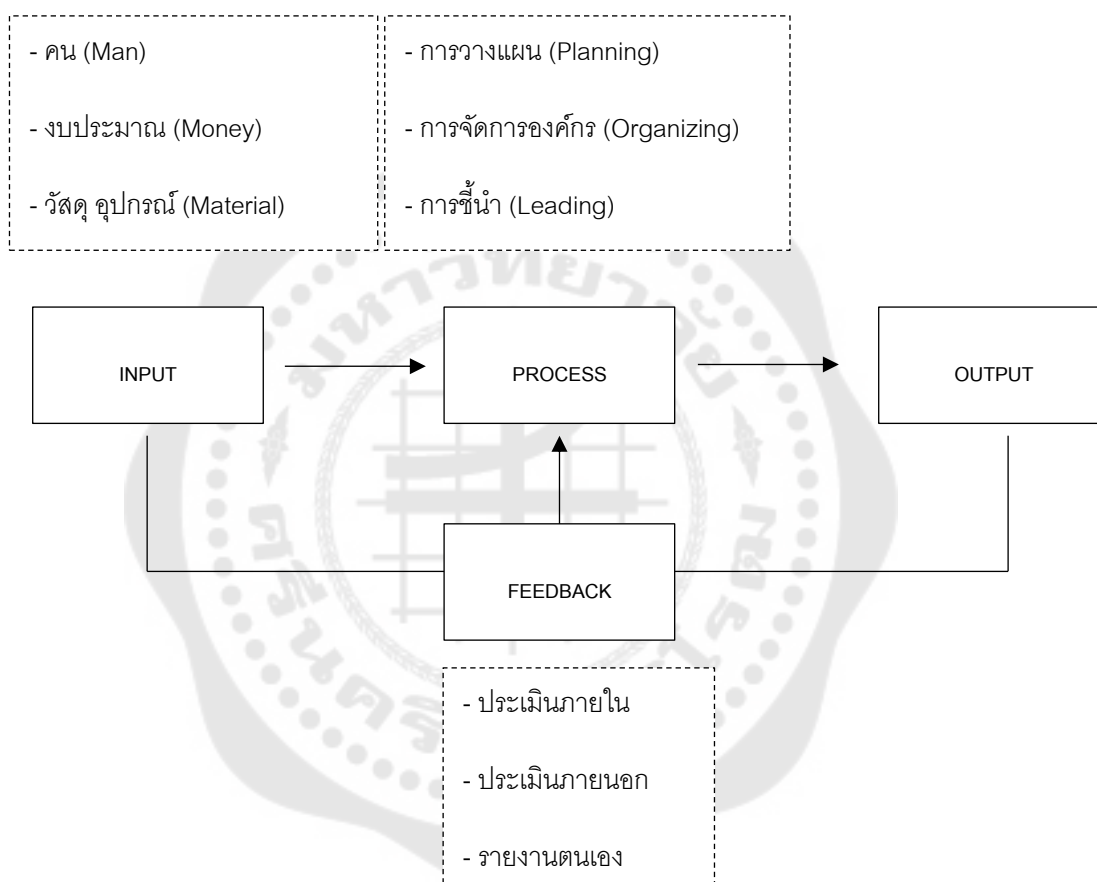

ภาพประกอบ 5 Delone and MacLean Information System Success Model

3. ปัจจัยด้านผลลัพธ์ (Output) เป็นขั้นตอนที่ก่อให้เกิดผลงาน ผลลัพธ์ ผลกระทบจากการดำเนินการ สามารถประเมินได้ว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่

4. การตรวจผลย้อนกลับ (Feedback) เป็นกระบวนการหนึ่งสำหรับการปรับปรุง แผนงานหรือการดำเนินการทำได้ดีขึ้น โดยการตรวจสอบย้อนกลับสามารถทำได้ทั้งการประเมิน ภายใน นั่นคือ กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษามา พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลให้มากขึ้น และการประเมินภายนอก เป็นกระบวนการที่เชิญคนภายนอก ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการของสถานศึกษามาประเมินคุณภาพ ประเมินแนวทาง ประเมินคุณภาพของผลงานและกระบวนการ ซึ่งเป็นการให้มุมมองจากคนภายนอกจะช่วยลดอคติ (Bias) ได้เป็นอย่างดี รวมถึงการประเมินด้วยตนเองหรือเรียกว่า รายงานตนเอง (Self-report) จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 6 ดังนี้

ภาพประกอบ 6 สรุปองค์ประกอบกระบวนการจัดการ

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ทบทวนสามารถสังเคราะห์ได้ดังนี้

จากการศึกษาทบทวนพบว่ากระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพช่วยทำให้ระบบการดูแลนักเรียนทำได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดย Madiha ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของการจัดการระบบด้านข้อมูลข่าวสารในโรงเรียน ผลการศึกษาบ่งบอกว่าการมีระบบของการจัดการในโรงเรียนช่วยทำให้ปริมาณคั่งค้างลดน้อยลง ช่วยทำให้ระบบการจัดการอื่น ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น การทำรายงานหรือบันทึกการสอนต่าง ๆ ทำได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่ากระบวนการจัดการเบื้องต้น คือ การมีแผนการปฏิบัติการ โดยเฉพาะการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีนโยบายรองรับ และมีการประเมินติดตามอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าระบบการจัดการที่ดีช่วยทำให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะที่การศึกษาคั้งนี้มุ่งเน้นการจัดการทางด้านวัฒนธรรม ดังเช่น การจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน กระบวนการประสานหน่วยต่าง ๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการและกิจกรรมทางวัฒนธรรมสำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการในโรงเรียน (Madiha, 2014)

Yin Cheong Cheng ได้ศึกษาเรื่องทฤษฎีและลักษณะของโรงเรียนที่ใช้การบริหารจัดการเป็นฐาน พบว่าตัวแปรสำคัญของการบริหารจัดการโรงเรียน เป็นไปตามทฤษฎีแห่งความเท่าเทียมและแนวคิดการกระจายอำนาจ โดยมีการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีการจัดการภายในด้วยตนเอง กับโรงเรียนที่บริหาร ควบคุมจากปัจจัยภายนอก พบความแตกต่างอย่างมากในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยพบว่าโรงเรียนมีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง มีพันธกิจชัดเจน ทั้งนี้กระบวนการจัดการประกอบด้วย การสร้างแผนการปฏิบัติการที่ชัดเจนในเรื่องภารกิจ ดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กร รวมถึงโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกคน ผู้บริหารถือเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมให้เกิดคุณภาพในการดำเนินการต่าง ๆ รวมถึงการประเมินควรมีตัวบ่งชี้หลายระดับและหลายด้านเพื่อให้กระบวนการและผลลัพธ์สามารถปรับปรุงได้อย่างครอบคลุม (Yin Cheong Cheng, 1993)

ทั้งนี้ในส่วนของกระบวนการจัดการ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนงานวิจัยของ กาสัก เต๊ะ ซันหมาก ศึกษาเรื่องการนำเสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมสำหรับสภาวัฒนธรรมจังหวัด พบว่ากระบวนการในการจัดการกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประกอบด้วย 1) กระบวนการทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม การสังสรรค์ทางวัฒนธรรมและกระบวนการปรับทางวัฒนธรรม 2) กระบวนการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง มีการจัดประชุมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้สื่อสารมวลชนในการประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดไปสู่กลุ่มอื่น ๆ ผลลัพธ์จากการดำเนินการในกระบวนการนี้คือ การเกิดเครือข่ายความร่วมมือด้านวัฒนธรรม 3) กระบวนการจัดการ

ประกอบด้วย การสร้างแรงจูงใจในการดำเนินการทางวัฒนธรรม การจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์ การปรับตัวเข้ามามาหาซึ่งกันและกัน การจัดรูปแบบของความสัมพันธ์ในแนวนอนมากกว่าแนวตั้ง (กาสั๊ก เต๊ะซันหมาก, 2541)

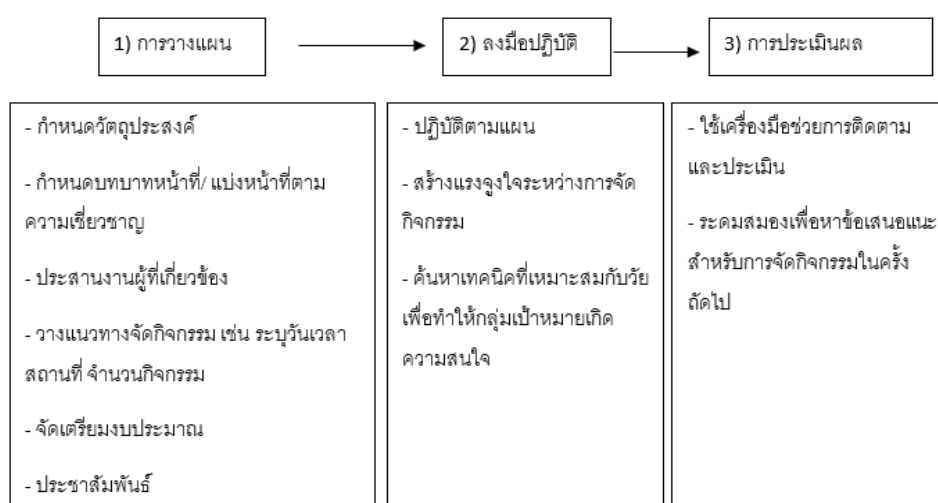
นอกจากนี้รูปแบบการจัดการวัฒนธรรม พบว่า ณิชากัทธ จาวิสูตร ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยของสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการงานด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยของสถาบันอุดมศึกษา และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยของสถาบันอุดมศึกษา มีการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความสำคัญ ด้านการวางแผนและนโยบาย ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบ ในขณะที่กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การอนุรักษ์ การสืบทอด การสนับสนุน การส่งเสริม การวิจัยสร้างสรรค์ พัฒนาต่อยอด การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ในขณะที่ผลลัพธ์ (Output) คือ การเกิดแหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปวัฒนธรรมไทยในสถาบันอุดมศึกษา (ณิชากัทธ จาวิสูตร, 2561)

สอดคล้องกับ การศึกษาของ นิตติยา ทองเสนอ ได้ศึกษาการจัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง โดยใช้การศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ พบผลการจัดการประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การรื้อฟื้นวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่มีบางอย่างกำลังจะสูญหาย การปลูกจิตสำนึกทางด้านวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน และการส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านและครูภูมิปัญญาให้มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และการอนุรักษ์สืบสาน การใช้วิถีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตเพื่อการท่องเที่ยว และการกำหนดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาให้เป็นจุดที่น่าสนใจ (นิตติยา ทองเสนอ และอุทิศ สังขรัตน์, 2558)

นอกจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านวัฒนธรรม พบว่าแนวโน้มของการศึกษาส่วนใหญ่เน้นการศึกษาในเชิงกระบวนการของการบริหารจัดการ โดยเฉพาะได้นำมาศึกษากับวัฒนธรรมที่จับต้องได้เป็นส่วนใหญ่ ดังเช่น นาฏศิลป์ รำไทย โขน ศิลปะพื้นบ้าน เป็นต้น จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วรรณธ วรรณวิชัย ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทางวัฒนธรรม กรณีศึกษางานศิลปะการแสดงพื้นบ้าน จังหวัดอุดรธานี พบว่ากระบวนการบริหารจัดการวัฒนธรรมนั้นมีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม 2) แบ่ง

หน้าที่ตามความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง 3) ประสานงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชนและชุมชนภายนอก 4) กระจายอำนาจให้สมาชิกทุกคนและผู้นำกลุ่มการแสดงได้มีโอกาสมีส่วนร่วมรับผิดชอบกัน 5) จัดแนวทางการแก้ปัญหาและสืบทอดวัฒนธรรม (จวิรรณ วรณวิชัย, 2551)

ในขณะที่ผลการศึกษาของ พระครูปริยัติธรรมคุณ ผิวสา ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้พุทธธรรม สำหรับวัดในกรุงเทพมหานคร พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผนก่อนการดำเนินการ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร เตรียมแนวทางการจัดกิจกรรม เตรียมงบประมาณ ประชาสัมพันธ์ สร้างสื่อและใช้เทคโนโลยี 2) ขั้นการดำเนินการจัดกิจกรรม เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรม โดยมีสิ่งสำคัญคือกิจกรรมดังกล่าวต้องสร้างแรงจูงใจ ใช้เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมกับวัยต่าง ๆ มีการสอดแทรกเนื้อหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ 3) ขั้นการประเมินผลการจัดกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่ใช้เครื่องมือเพื่อตรวจวัดผลการดำเนินการและนำเสนอข้อปรับปรุงสำหรับการใช้ในกิจกรรมครั้งถัดไป จากผลการทบทวนงานวิจัย

ภาพประกอบ 7 สรุปกระบวนการการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม

ดังกล่าวสามารถสรุปดังภาพประกอบ 7 ดังนี้

นอกจากนี้การศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการและปัญหาอุปสรรคของการจัดการวัฒนธรรมพบว่าผลการศึกษางานบางส่วนพบว่าปัญหาเรื่องการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงพุทธธรรม คือ 1) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม 2)

กิจกรรมยังไม่สร้างสรรค์ให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม 3) ขาดงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน 4) การประชาสัมพันธ์ยังไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ 5) ขาดแคลนสื่อและ การใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดกิจกรรม (พระครูปริยัติธรรมคุณ ผิวสา, 2556)

สอดคล้องกับ ญัฐวดี หนุนมี ได้ศึกษาเรื่องการจัดการวัฒนธรรมเพอรานากันของหน่วยงานและเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนในจังหวัดภูเก็ต พบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ การมีทรัพยากรบุคคลที่ดี การได้รับการสนับสนุนให้ไปในทิศทางเดียวกันของหน่วยงานและเครือข่าย การที่วัฒนธรรมมีผลประโยชน์ในแง่ของการส่งเสริมเศรษฐกิจ การมีกองทุนส่งเสริมสนับสนุนงานวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการดำเนินการจัดการทางวัฒนธรรม คือ การขาดความรู้ความเข้าใจในกรอบและเนื้อหาของวัฒนธรรม ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและไม่มีบุคลากรเฉพาะด้าน ปัญหาด้านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์แบบวัฒนธรรมดั้งเดิม และปัญหาด้านมุมมองการจัดการวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคด้านการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) ทรัพยากรด้านการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ขาดแคลนงบประมาณ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ขาดแคลนสื่อและเทคโนโลยีสำหรับการกระตุ้นให้เกิดความสนใจ 2) บุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างแรงจูงใจ เป็นผู้ควบคุมให้เป็นไปตามเป้าหมาย 3) กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ดังเช่น นโยบายที่ช่วยสนับสนุนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กระบวนการบริหารจัดการจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำและให้ความสำคัญกับการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถสังเคราะห์แนวคิดของการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้ 5 แนวคิด ได้แก่ 1) จัดการเพื่อให้เกิดการฟื้นฟูวัฒนธรรม 2) จัดการเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม 3) จัดการเพื่อให้เกิดการนำเสนอทางวัฒนธรรม 4) จัดการเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์คุณค่าวัฒนธรรมกับการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และ 5) จัดการเพื่อตอบสนองสังคม (ญัฐวดี หนุนมี, 2561)

สอดคล้องกับการศึกษาของ วิษุณณะ ศุภนกร ได้ศึกษาเรื่องหอศิลป์เอกชนในกรุงเทพมหานคร: การจัดการและการดำรงอยู่ในบริบทของศิลปวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการและดำรงอยู่ของหอศิลป์เอกชนในกรุงเทพมหานคร รวมถึงศึกษารูปแบบลักษณะ ระบบ กลไกการจัดการ ปัญหาและอุปสรรคของหอศิลป์ โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลบางส่วนพบว่าระบบการจัดการวัฒนธรรมที่นำเสนอในหอศิลป์ ประกอบด้วย ใช้ระบบการบริหารจัดการด้วยคนกลุ่มใหญ่มีใช้ผูกขาดแต่เพียงผู้เดียวอีกต่อไป แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการ คือ 1) องค์ความรู้หรือผลการศึกษาเกี่ยวกับศิลปะและ

สุนทรียศาสตร์ยังมีน้อย 2) วัฒนธรรมที่แปลกแยกส่งผลให้ประชาชนขาดความเข้าใจถึงหน้าที่ของ หอศิลป์เอกชน และ 3) สภาพเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงอยู่ของหอศิลป์เอกชน กรุงเทพมหานคร (วิภูษณะ ศุภนคร, 2561)

นอกจากนี้จากการศึกษาทบทวนพบว่าสิ่งที่ดึงดูดให้บุคคลอยากเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางวัฒนธรรม คือ การสร้างคุณค่าและเกิดประโยชน์ให้กับตนเอง ดังนั้น การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของสถานศึกษาจึงต้องอาศัยแรงดึงดูดเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนอยากเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงครูอยากเข้ามาช่วยถ่ายทอด จากงานวิจัยของ Haslina และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูต่อระบบการจัดการของโรงเรียน พบว่าผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างระบบที่มีคุณภาพส่งผลต่อคนทำงาน และส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ระบบการจัดการที่ดียังส่งผลให้เกิดข้อมูลข่าวสาร การจัดการองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ยังส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้งาน (Haslina B.H, Bahbibibi B.R., Norhisham B.; Mohamand N, 2013)

นอกจากนี้งานวิจัยเรื่องการใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีของ วชิราภรณ์ ทิพย์รักษ์ ยังพบเพิ่มเติมว่าการที่จะทำให้ระบบการจัดการมีความยั่งยืนได้มากที่สุด ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เข้ามาเป็นเครือข่าย (วชิราภรณ์ ทิพย์รักษ์, 2558)

ทั้งนี้ในเชิงของการจัดการเพื่อการอนุรักษ์เชิงวัฒนธรรมยังต้องอาศัยการจัดการที่มีประสิทธิภาพ พัชรินทร์ วรจักร ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ พบว่า 1) ความต้องการของชุมชนได้เสนอเกี่ยวกับการจัดทำเว็บไซต์ให้คำแนะนำจัดให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของอาจารย์ นิสิต นักศึกษา และคนในชุมชน ให้โอกาสคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดชื่อเรื่อง และร่วมดำเนินการวิจัย ส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตด้วยการใช้ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง 2) รูปแบบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรมีแบบแผนการบริหารสำหรับพัฒนาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของสถาบันอุดมศึกษาด้านนโยบาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และด้านปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาจัดทำแผนในการพัฒนาอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความพร้อมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลการตรวจสอบรูปแบบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าภาพรวมของรูปแบบการทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรมชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมมากที่สุด ความเป็นไปได้มากที่สุด และความเป็นประโยชน์มากที่สุด (พัชรีพร วรจักร, 2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พงานวิจัยของ สุรรัตน์ จินพงษ์ ได้วิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรมไทย ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรมไทยของนักศึกษา และพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรมไทยของนักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรมไทย มี 7 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพเชิงวัฒนธรรมไทย 2) ด้านความรู้เชิงวัฒนธรรมไทย 3) ด้านทักษะเชิงวัฒนธรรมไทย 4) ด้านทัศนคติเชิงวัฒนธรรมไทย 5) ด้านสื่อสารเชิงวัฒนธรรมไทย 6) ด้านสัมพันธภาพเชิงวัฒนธรรมไทย และ 7) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมเชิงวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้ในเชิงของการบริหารด้านนโยบาย สามารถเรียงลำดับการบริหารเพื่อพัฒนาภาวะเชิงวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ 1) การทำนุบำรุงสืบสานและสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์ 2) การจัดการศึกษาเพื่อผลิตครูนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) การบริการวิชาการศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์ 4) การวิจัยและสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์ ส่วนยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรมไทยที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ 21 ยุทธศาสตร์ 37 โครงการ โดยมี 4 ยุทธศาสตร์หลักดังนี้ 1) ยกกระดับคุณภาพการวิจัย และงานสร้างสรรค์ให้เป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์ ให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและระดับนานาชาติ 2) ยกกระดับคุณภาพการบริการวิชาการศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์อย่างมีส่วนร่วม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและสังคม 3) ยกกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบเพื่อผลิตครูนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4) ยกกระดับคุณภาพการทำนุบำรุง สืบสาน และสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อย่างยั่งยืนและพัฒนาภาพลักษณ์การแสดงของไทย จากการศึกษาทบทวนพบว่ามีหลายงานวิจัยที่บ่งบอกว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้นำและครูมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะการมีวัฒนธรรมของโรงเรียนที่สนับสนุนด้านวัฒนธรรมและการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้อง (สุรรัตน์ จินพงษ์, 2556)

5. รูปแบบการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research)

การวิจัยเรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ที่มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการศึกษาเรื่องเดียวกัน เนื่องจากปัญหาวิจัยในปัจจุบันมีความซับซ้อน การวิจัยแบบผสมผสานวิธีจึงมีประโยชน์ในการตอบคำถามเชิงความรู้และยืนยันความรู้ ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล ศึกษาข้อมูลจากแง่มุมที่หลากหลายและนำมาเสริมกัน ทำให้การสรุปอ้างอิงมีน้ำหนักมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการค้นหาคำตอบที่ขัดแย้งของข้อค้นพบหรือประเด็นใหม่ และนำมาสู่การขยายขอบเขตความกว้างและความลึกของงานวิจัย โดยการวิจัยแบบผสมผสานวิธีมักจะนำมาผู้ออกแบบงานวิจัยเมื่อผู้วิจัยต้องการศึกษาประเด็นหรือสถานการณ์ที่ซับซ้อนซึ่งการมองในแง่มุมเดียวอาจทำให้สรุปได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น เมื่อต้องการหาคำตอบที่เป็นประเด็นโต้แย้ง หรือไม่มั่นใจว่าวิธีการเดียวจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและสมบูรณ์ได้อย่างชัดเจน (Creswell and Plano Clark, 2007)

จุดยืนของกระบวนทัศน์การวิจัยแบบผสมผสานวิธี มีภาววิทยา (Ontology) เป็นการมองธรรมชาติของความจริง ในการศึกษาวิจัยที่จะไม่ยึดติดวิธีการศึกษาวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ส่วนญาณวิทยา (Epistemology) การมองธรรมชาติของความรู้เป็นลักษณะที่เชื่อว่าไม่มีความจริงแบบตายตัว ความจริงสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานที่ และวิธีวิทยา (Methodology) กระบวนการสืบค้นความรู้และความจริง จะปฏิเสธการใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่จะใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กล่าวคือมีการผสมผสานวิธีวิทยาการวิจัยระดับปรัชญา โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับความจริงและวิธีค้นหาความจริง โดยปรัชญาแรก คือ ปรัชญานิยม เชื่อว่าความจริงมีลักษณะที่ตรวจวัดได้ (Objective) สามารถจำแนกเป็นตัวเลขได้ชัดเจน ปรัชญาที่สอง คือ ปรัชญาการถกเถียง เชื่อว่าความจริงมีลักษณะเป็นอัตวิสัย (Subjective) ที่ขึ้นอยู่กับมุมมองของคน มีความหมายเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทไม่อาจวัดได้เป็นตัวเลข จากเหตุผลที่กล่าวมา นักวิจัยสำนักคิดบริสุทธิ์ (Purist) เสนอว่าไม่สามารถนำสองปรัชญาดังกล่าวมาใช้ร่วมกันเพื่อค้นหาความรู้ความจริงได้ นักวิชาการจึงได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ว่าเป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แล้วนำผลการวิจัยมาสรุปพร้อมกันเพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์ที่สุด โดยมุ่งสนใจว่าวิธีการใดที่สามารถให้ได้มาซึ่งคำตอบของคำถามวิจัย หรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีความเหมาะสมก็ใช้วิธีการนั้น ไม่ว่าวิธีนั้นจะเป็นแบบเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพก็ตาม โดยจุดเด่นของการวิจัยลักษณะนี้คือ สามารถบูรณาการในการแปลผลและตีความร่วมกันระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Creswell, 2015)

ทั้งนี้การศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นการผสมผสานของวิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดำเนินการควบคู่กันเพื่อนำข้อมูลผลการวิเคราะห์จากทั้งสองส่วนมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน รวมถึงการค้นหาคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อค้นพบ ผู้วิจัยจึงดำเนินการบนฐานความเชื่อว่าคุณจริงนั้นเป็นสิ่งที่สามารถเข้าถึงได้จากวิธีที่แตกต่างกัน โดยไม่ยึดติดวิธีการใดวิธีการหนึ่ง จึงได้นำจุดแข็งของแต่ละวิธีการมาค้นหาคำตอบ ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถช่วยสนับสนุนกันและตอบปัญหาการวิจัยได้ชัดเจนมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา โดยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ในประเด็นแนวคิดนโยบายรูปแบบการจัดการกิจกรรม และวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต โดยดำเนินการเก็บไปพร้อมกันทั้งสองกระบวนการ และนำผลมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อประเมินค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามและนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาช่วยกันอธิบายผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนประชากรทั้งหมดมาจาก โรงเรียนสาธิตในระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 สถาบัน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนดรุดสิกขาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2) โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 3) โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม) 4) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ฝ่ายมัธยม) 5) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ฝ่ายมัธยม) 6) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) 7) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) 8) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน และ 9) โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มประชากรที่มา จาก 5 ส่วน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า โดยการสุ่มอย่าง ง่าย (Simple random sampling) จากทั้งหมด 9 สถาบัน โดยในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มประชากรที่ ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 394 คน และกลุ่มที่ 2 คือกลุ่มประชากรในเชิงคุณภาพเป็นกลุ่มประชากร ที่จะเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสุ่มด้วยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) **จำนวนทั้งหมด 90 คน** และ ซึ่งมีรายละเอียดของกลุ่มประชากร รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตาราง 2 จำนวนประชากร

ลำดับ	โรงเรียน/สถานภาพ		ประชากร	กลุ่ม	
				กลุ่มที่ 1 (เชิงปริมาณ)	กลุ่มที่ 2 (เชิงคุณภาพ)
1	โรงเรียนดรุณ สิกขาลัย	ผู้บริหาร	7	7	3
		สถานศึกษา			
	มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระ จอมเกล้าธนบุรี	ครูผู้สอน	19	8	1
		นักเรียน	93	8	2
		ผู้ปกครองของ นักเรียน	93	8	2
		ศิษย์เก่า	20	2	2
	รวม	232	33	10	

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	โรงเรียน/สถานภาพ		ประชากร	กลุ่ม	
				กลุ่มที่ 1 (เชิงปริมาณ)	กลุ่มที่ 2 (เชิงคุณภาพ)
2	โรงเรียนมัธยม สาธิตวัดพระศรี มหาธาตุ มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนคร	ผู้บริหาร สถานศึกษา	4	4	3
		ครูผู้สอน	32	8	1
	นักเรียน	990	10	2	
	ผู้ปกครองของ นักเรียน	990	10	2	
	ศิษย์เก่า	20	2	2	
	รวม	2,036	34	10	
3	โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)	ผู้บริหาร สถานศึกษา	7	7	3
		ครูผู้สอน	125	8	1
		นักเรียน	1,273	15	2
		ผู้ปกครองของ นักเรียน	1,273	15	2
		ศิษย์เก่า	20	2	2
		รวม	2,698	47	10

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	โรงเรียน/สถานภาพ		ประชากร	กลุ่ม	
				กลุ่มที่ 1 (เชิงปริมาณ)	กลุ่มที่ 2 (เชิงคุณภาพ)
4	โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้าน สมเด็จ เจ้าพระยา (ฝ่ายมัธยม)	ผู้บริหาร สถานศึกษา	7	7	3
		ครูผู้สอน	30	8	1
	นักเรียน	776	12	2	
	ผู้ปกครองของ นักเรียน	776	12	2	
	ศิษย์เก่า	20	2	2	
	รวม	1,609	41	10	
	5	โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวน สุนันทา (ฝ่าย มัธยม)	ผู้บริหาร สถานศึกษา	7	7
ครูผู้สอน	53		8	1	
นักเรียน	860		10	2	
ผู้ปกครองของ นักเรียน	860		10	2	
ศิษย์เก่า	20		2	2	
รวม	1,800		37	10	

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	โรงเรียน/สถานภาพ		ประชากร	กลุ่ม	
				กลุ่มที่ 1 (เชิงปริมาณ)	กลุ่มที่ 2 (เชิงคุณภาพ)
6	โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย รามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)	ผู้บริหาร สถานศึกษา	8	8	3
		ครูผู้สอน	135	8	1
		นักเรียน	1,652	14	2
		ผู้ปกครองของ นักเรียน	1,652	14	2
		ศิษย์เก่า	20	2	2
		รวม	3,467	46	10
7	โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)	ผู้บริหาร สถานศึกษา	10	10	3
		ครูผู้สอน	325	8	1
		นักเรียน	3,130	23	2

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	โรงเรียน/สถานภาพ	ประชากร	กลุ่ม		
			กลุ่มที่ 1 (เชิงปริมาณ)	กลุ่มที่ 2 (เชิงคุณภาพ)	
	ผู้ปกครองของ นักเรียน	3,130	23	2	
	ศิษย์เก่า	20	3	2	
	รวม	6,615	67	10	
8	โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ ปทุมวัน	ผู้บริหาร สถานศึกษา	10	10	3
		ครูผู้สอน	124	8	1
		นักเรียน	2,177	15	2
		ผู้ปกครองของ นักเรียน	2,177	15	2
		ศิษย์เก่า	20	2	2
		รวม	4,508	50	10

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	โรงเรียน/สถานภาพ		ประชากร	กลุ่ม	
				กลุ่มที่ 1 (เชิงปริมาณ)	กลุ่มที่ 2 (เชิงคุณภาพ)
9	โรงเรียนสาธิต แห่ง มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและ พัฒนา การศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา	5	5	3
		ครูผู้สอน	310	8	1
		นักเรียน	1,469	12	2
		ผู้ปกครองของ นักเรียน	1,469	12	2
		ศิษย์เก่า	20	2	2
		รวม	3,273	39	10
รวมทั้งสิ้น			26,238	394	90

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 แบบสอบถาม ในเชิงปริมาณ และส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ในเชิงคุณภาพ โดยแบบมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามในเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

แบบสอบถามที่เสนอต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อความเรื่อง อายุ สถานภาพของผู้ตอบ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. เพศ

- ชาย   หญิง

2. สถานภาพ

- ผู้บริหาร   ครู   นักเรียน

- ผู้ปกครอง   ศิษย์เก่า

3. สถานภาพสมรส

- โสด   สมรส   หย่าร้าง   แยกกันอยู่   อื่นๆ ระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา   มัธยมศึกษาตอนต้น

- มัธยมศึกษาตอนปลาย   ปวช/ปวส

- อนุปริญญา   ปริญญาตรี

- ปริญญาโท   ปริญญาเอก

- อื่นๆ ระบุ.....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000 บาท   6,000-10,000 บาท

- 15,000-20,000 บาท   25,000-30,000 บาท

- 35,000-40,000 บาท   45,000-50,000 บาท

- สูงกว่า 50,000 บาท

ส่วนที่ 2 ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ความสำคัญของวัฒนธรรม
นโยบายด้านวัฒนธรรม แนวทางการจัดการวัฒนธรรม

ตาราง 3 ตัวอย่างแนวคำถามแบบสอบถาม

ข้อ	ตัวอย่างคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ความสำคัญของวัฒนธรรม					
(0)	โรงเรียนของท่านมีการจัดกิจกรรมด้าน การส่งเสริมวัฒนธรรมทุกวันสำคัญของ ประเพณีไทย เช่น วันปีใหม่ วันลอย กระทง เป็นต้น					
(0)	โรงเรียนของท่านมีการส่งเสริม หรือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมในด้านการ ส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น ชมรมนาฏศิลป์ ไทย เป็นต้น					
(0)	โรงเรียนของท่านมีแหล่งการเรียนรู้ สืบค้น ค้นคว้าหาข้อมูลทางวัฒนธรรม					
(0)	โรงเรียนของท่านมีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทางด้านศิลปวัฒนธรรม					
(0)	โรงเรียนของท่านมีการพัฒนารูปแบบการ จัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม อย่างสร้างสรรค์					

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ตัวอย่างคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	<u>นโยบายด้านวัฒนธรรม</u>					
(0)	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม					
(0)	โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการจัดกิจกรรมให้นักเรียน ครู บุคลากร ผู้ปกครอง					
(0)	โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้ปกครอง รวมถึงให้ศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วม อย่างเป็นรูปธรรม					
(0)	โรงเรียนมีนโยบายในการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าอบรม พัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม					
(0)	โรงเรียนมีการจัดตั้งภาคีเครือข่ายระหว่างโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม					
	<u>แนวทางการจัดการวัฒนธรรม</u>					
(0)	โรงเรียนมีการจัดรูปแบบของกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย					

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ตัวอย่างคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
(0)	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นหลัก เช่น การแต่งผ้าไทยในกลุ่มผู้บริหาร บุคลากร ครู อาจารย์					
(0)	โรงเรียนมีการสอดแทรกความเป็นไทยให้กับนักเรียนตามรายวิชาที่เหมาะสม เช่น ภาษาไทย นาฏศิลป์ไทย เป็นต้น					
(0)	โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้สมาคมศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม					
(0)	โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับทัศนะผู้บริหาร นักวิชาการต่อการจัด
กิจกรรมด้านวัฒนธรรม

ข้อ	ตัวอย่างคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
(0)	ฝ่ายบริหาร รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษาข้อมูลต่างๆ ด้านการพัฒนา กิจกรรมด้านวัฒนธรรมอยู่เสมอ					
(0)	ฝ่ายบริหารให้ความสำคัญโดยการให้ทุน วิจัยและพัฒนาด้านวัฒนธรรม เพื่อให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม					
(0)	ฝ่ายบริหารมีการส่งเสริมการเรียนการสอน สอนด้านวัฒนธรรม โดยมีการบูรณาการ ในรายวิชาต่างๆ ให้แก่นักเรียน					
(0)	ฝ่ายบริหารมีการรับฟังความคิดเห็นจาก ทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เพื่อนำไปพัฒนา และปรับปรุงทุกครั้ง					
(0)	ฝ่ายบริหารมีแนวคิดให้บุคลากรไปศึกษา ดูงานจากหน่วยงานต้นแบบด้าน วัฒนธรรมเพื่อนำความรู้กลับมาพัฒนา องค์กร					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน
 สถิติ นโยบายการจัดการวัฒนธรรม รูปแบบการจัดกิจกรรมวัฒนธรรม วิธีดำเนินการวัฒนธรรม
 ด้านวัฒนธรรม

ข้อ	ตัวอย่างคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	นโยบายการจัดการวัฒนธรรม					
(0)	โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการจัดทำ โครงการด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องใน ระยะยาว เช่น การแต่งกายชุดไทย					
(0)	โรงเรียนมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา บุคลากรให้เกิดทักษะในด้านการจัด กิจกรรมด้านวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์					
(0)	โรงเรียนมีแนวคิดในการส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดสำนึกรักวัฒนธรรม					
	รูปแบบการจัดกิจกรรมวัฒนธรรม					
(0)	มีการสร้างสรรค์รูปแบบการจัดกิจกรรม ด้านวัฒนธรรมผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ นักเรียน ครู บุคลากร เข้าถึงได้ง่าย เช่น การเล่นเกมตอบคำถามความรู้ด้าน วัฒนธรรมผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจของ โรงเรียน เป็นต้น					
(0)	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมระหว่างโรงเรียนภาคีเครือข่าย					

ข้อ	ตัวอย่างคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
(0)	โรงเรียนเน้นการจัดกิจกรรมในรูปแบบของ การมีส่วนร่วม					
(0)	<u>วิธีดำเนินการวัฒนธรรม</u> หลังการดำเนินกิจกรรมทุกครั้งมีการทำ แบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อสำรวจ แนวโน้มในการจัดกิจกรรมการพัฒนา กิจกรรมในครั้งต่อไป					
(0)	โรงเรียนมีการทำการศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้าน วัฒนธรรม					
(0)	โรงเรียนมีการนำความรู้ที่ได้จากการทำ วิจัยด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนมา เผยแพร่					

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5
ระดับ ตามแบบ ไคเคิร์ท (Likert) โดยผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีเห็นด้วยต่อด้านนี้มากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีเห็นด้วยต่อด้านนี้มาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีเห็นด้วยต่อด้านนี้ปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีเห็นด้วยต่อด้านนี้น้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีเห็นด้วยต่อด้านนี้น้อยที่สุด

ดังนี้

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติในแบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนด

4.21-5.0	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีเห็นด้วยต่อด้านนี้มากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีเห็นด้วยต่อด้านนี้มาก
2.61-3.40	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีเห็นด้วยต่อด้านนี้ปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีเห็นด้วยต่อด้านนี้น้อย
1.00-1.80	หมายถึง	ผู้ตอบเป็นว่ามีเห็นด้วยต่อด้านนี้น้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ประกอบด้วย

ตาราง 4 ตัวอย่างแนวคำถาม แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ทางวัฒนธรรม

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม		
		ทำความคุ้นเคย	ประเด็น	หลัก
1. เพื่อศึกษาการจัดการจัดกา ด้านวัฒนธรรมของ โรงเรียนสตรีศรีในประเด็น แนวคิดนโยบาย รูปแบบ การจัดกิจกรรมและ วิธีการดำเนินงานด้าน วัฒนธรรมของโรงเรียน สตรีศรี	ผู้บริหาร สถานศึกษา	- ชื่อ-นามสกุล - เพศ - อายุ - ตำแหน่ง - ประสบการณ์ ในการทำงาน	1. ด้านนโยบาย 1.1 นโยบายใน ด้านการส่งเสริม การจัดกิจกรรม ด้านวัฒนธรรม	หลัก 1. ปัจจุบันโรงเรียนของ ท่านมีการจัดกิจกรรม ด้านวัฒนธรรมอะไรบ้าง 1.1 มีรูปแบบในการจัด กิจกรรมดังกล่าวอย่างไร 1.2 มีรูปแบบในการจัด กิจกรรมให้แก่ฝ่ายบริหาร อย่างไร 1.3 มีรูปแบบในการจัด กิจกรรมให้แก่ครูผู้สอน อย่างไร 1.4 มีรูปแบบในการจัด กิจกรรมให้แก่นักเรียน อย่างไร 1.5 มีรูปแบบในการจัด กิจกรรมให้ผู้ที่ปกครองได้ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร

ตาราง 4 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม		
		ทำความคุ้นเคย	ประเด็น	หลัก
				<p>ซึก</p> <p>1.6 มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่ศิษย์เก่าได้ เข้ามามีส่วนร่วม อย่างไร</p> <p>2.1 มีการวางแผนด้านนโยบายอย่างไร</p> <p>2.2 มีการวางแผนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมอย่างไร</p> <p>2.3 มีวิธีการดำเนินการอย่างไร</p> <p>2.4 ในการจัดกิจกรรมใคร มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง อย่างไร</p> <p>2.5 ความแตกต่างระหว่างกิจกรรมที่มีอยู่ กับในอนาคตมีความเหมือนหรือแตกต่างกัน อย่างไร</p>

ตาราง 4 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม			
		ทำความคุ้นเคย	ประเด็น	หลัก	ชัก
		1.2 การจัดการจัดเวลาในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	1. ในแต่ละเดือน หรือในแต่ละเทศกาล โรงเรียนของท่านมีการจัดสรรตารางของ การจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร	1.1 มีการจัดสรรในเวลาราชการ/การเรียน การสอนอย่างไร 1.2 มีการจัดสรรนอกเวลาราชการ/การเรียน การสอนอย่างไร 1.3 มีการบูรณาการระหว่างในเวลาและนอกเวลาราชการ/การเรียน การสอน อย่างไร	
		1.3 การส่งเสริมบุคลากรในสาขาวิชา	1. ในแต่ละสาขาวิชา มีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร	1.1 ใครเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมดังกล่าว 1.2 ใครเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องบ้าง มีหน้าที่อย่างไร	
		1.4 ความเพียงพอของบุคลากรที่	1. ท่านคิดว่าบุคลากรหรือทรัพยากรปัจจุบันที่มีอยู่มีความพร้อม หรือ	1.1 มีการแบ่งการทำงานอย่างไร	

ตาราง 4 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม			
		ทำความคุ้นเคย	ประเด็น	หลัก	ซีก
		เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	ความพอเพียงต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนของท่านหรือไม่ อย่างไร	1.2 มีอะไรที่ต่อการปรับหรือเพิ่มเติมบ้าง อย่างไร	
		1.5 การจัดสรรงบประมาณในด้านวัฒนธรรม	1. ในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนแต่ ละ ค ร ู้ ง มี ก ร ใ ช้ งบประมาณ มากน้อยเพียงใด	1.1 งบประมาณส่วนใหญ่มาจากแหล่งใด 1.2 มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง 1.3 มีแนวทางการบริหารงบประมาณดังกล่าวอย่างไร	
		2. ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม			
		2.1 ด้านงานวิจัยและพัฒนาด้านวัฒนธรรม	1. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมด้านวัฒนธรรม หรือไม่ อย่างไร	1.1 พัฒนาในฝ่ายบริหารอย่างไร 1.2 พัฒนา ในกลุ่มครูอย่างไร	

ตาราง 4 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม		
		ทำความเข้าใจ	ประเด็น	หลัก
				<p>1.3 พัฒนาในกลุ่มนักเรียนอย่างไร</p> <p>1.4 พัฒนาให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร</p> <p>1.5 พัฒนาให้ศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร</p>
		2.2 ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูด้านวัฒนธรรม		<p>1.1 ฝ่ายบริหารมีแนวทางการเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์และฟื้นฟูด้านวัฒนธรรมอย่างไร</p> <p>- มีแนวทางการส่งต่อให้กับกลุ่มครู และกลุ่มอื่นๆ อย่างไร</p>
		2.3 ด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดด้านวัฒนธรรม		<p>1.1 มีช่องทาง การประชาสัมพันธ์อย่างไร</p> <p>- ประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียน อย่างไร</p>

ตาราง 4 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม			
		ทำความคุ้นเคย	ประเด็น	หลัก	ชัก
				ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และกับกลุ่มภายนอก เช่นโรงเรียนอื่นๆ อย่างไร	-ประชาสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียน อย่างไร
		3. ด้านวิธีดำเนินงานด้านวัฒนธรรม			
		3.1 ขั้นตอนเตรียมแผนการดำเนินงาน		1. โรงเรียนของท่านมีการจัดเตรียมแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอย่างไร	1.1 ขั้นตอนทีมงานอย่างไร 1.2 ขั้นตอนดำเนินงานอย่างไร 1.3 ขั้นตอนหลังการดำเนินการอย่างไร
		3.2 ขั้นตอนการแสดงผล		1. ท่านมีรูปแบบของการนำเสนอกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนอย่างไร	1.1 นำเสนอรูปแบบของนามธรรม อย่างไร 1.2 นำเสนอให้เป็นรูปแบบรูปธรรม อย่างไร
		1. ทิศนะของครูผู้สอนต่อการ		1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมด้าน	1.1 รูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมใน
	ครูผู้สอน	- ชื่อ-นามสกุล - เพศ - อายุ			

ตาราง 4 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม			ซัก
		ทำความเข้าใจ	ประเด็น	หลัก	
	<ul style="list-style-type: none"> - ประสิทธิภาพการดำเนินงาน - กลุ่มสาระที่สอน - สถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษา - สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - วัฒนธรรมในโรงเรียนอย่างไร 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียน อดีตแต่เดิม เป็นอย่างไร - 1.2 รูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน ปัจจุบัน เป็นอย่างไร - 1.3 ในอนาคตอยากเห็นโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เป็นอย่างไร - 1.4 ใครเป็นคนออกแบบการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง 	
		<ul style="list-style-type: none"> - ด้านนโยบายของผู้บริหารและการสนับสนุน 	<ul style="list-style-type: none"> - 1. ปัจจุบันโรงเรียนของท่านมีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอะไรบ้าง 	<ul style="list-style-type: none"> - 1.1 มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมดังกล่าวอย่างไร 	

ตาราง 4 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม		
		ทำความเข้าใจ	ประเด็น	หลัก
				<p>ซึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่ฝ่ายบริหารอย่างไร - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่ครูผู้สอนอย่างไร - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนอย่างไร - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่ศิษย์เก่าได้เข้ามามีส่วนร่วม อย่างไร
			3. ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม	<p>1.1 การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนมีอะไรบ้าง และทำอย่างไร</p>

ตาราง 4 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม			ชัก
		ทำความเข้าใจ	ประเด็น	หลัก	
		4. ด้านวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม	กิจกรรมด้านวัฒนธรรมอย่างไร	1. กิจกรรมของท่าานมีการจัดเตรียมแผนการจัดดำเนินงานกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอย่างไร	1.2 การจัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียนมีอะไรบ้าง และทำอย่างไร
				1.1 โรงเรียนของท่านมีการจัดเตรียมแผนการจัดดำเนินงานกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอย่างไร	1.1 ขั้นตอนการทำงานอย่างไร
				1.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	1.2 ขั้นตอนการทำงานอย่างไร
				1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม
				1.4 ในแต่ละขั้นตอนใครเป็นผู้มอบหมายงาน และรับผิดชอบการดำเนินงาน	1.4 ในแต่ละขั้นตอนใครเป็นผู้มอบหมายงาน และรับผิดชอบการดำเนินงาน
	นักเรียน	1. ทักษะของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน	1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนอย่างไร	1.1 รูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน ปัจจุบัน เป็นอย่างไร	1.1 รูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน ปัจจุบัน เป็นอย่างไร
		- ชื่อ-นามสกุล - เพศ - อายุ - ระดับชั้นที่ศึกษา - สาขาวิชาเอก/สายการเรียน			1.2 ในอนาคตอยากเห็นโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เป็นอย่างไร

ตาราง 4 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม			
		ทำความเข้าใจ	ประเด็น	หลัก	ชี้
					1.3 ใครเป็นคนออกแบบการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน และแต่ละคนมีส่วนรวมอย่างไรบ้าง
	ผู้ปกครองของนักเรียน	- ชื่อ-นามสกุล - เพศ - อายุ - อาชีพ	1. ทัศนะของผู้ปกครองต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน	1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนอย่างไร	1.1 รูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนปัจจุบัน เป็นอย่างไร 1.2 ในอนาคตอยากเห็นโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เป็นอย่างไร
	ศิษย์เก่า	- ชื่อ-นามสกุล - เพศ - อายุ - อาชีพ	1. ทัศนะของศิษย์เก่าต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน	1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนอย่างไร	1.1 รูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนปัจจุบัน เป็นอย่างไร 1.2 ในอนาคตอยากเห็นโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เป็นอย่างไร

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในด้านแนวคิดนโยบาย ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม ด้านวิธีการดำเนินงาน ด้านทักษะการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน

2. นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

3. ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้น โดยตรวจสอบว่ามีความสอดคล้องกับเชิงปฏิบัติการและโครงสร้างเนื้อหาหรือไม่ ตลอดจนความสมบูรณ์และความถูกต้องของคำถาม จากนั้นนำส่งคำถามทั้งหมดต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาข้อคำถามเบื้องต้น เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่สมบูรณ์ที่สุด และจัดพิมพ์

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นและผ่านกระบวนการตรวจสอบจากข้อที่ 3 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและครอบคลุมตามเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

พิจารณาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผลจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนำมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยมีเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน	1	หมายถึง	ใช้ได้
คะแนน	2	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
คะแนน	3	หมายถึง	แก้ไข

เกณฑ์การแปลความหมายค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีดังนี้

คะแนน IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 หมายถึง มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้

คะแนน IOC ตั้งแต่ 0.00-0.49 หมายถึง ต้องปรับปรุง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบ (Try out) กับตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงโดยประชากรไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานที่ต้องการศึกษารั้งนี้จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นตามหลักวิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Procudure (KR 20)) และการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach' s alpha coefficient) โดยมีผลการวัดค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอหนังสือขออนุญาตลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย
2. ผู้วิจัยติดต่อและนำส่งหนังสือขออนุญาตกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามและสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดนโยบายและวิธีการจัดการทางวัฒนธรรมในโรงเรียนสาธิต ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมดแล้ว นำมาลงรหัสบันทึกข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกบทบาทหน้าที่ทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ได้ดำเนินการเพื่อศึกษาเกี่ยวกับทัศนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ทำการจัดระเบียบข้อมูล
2. กำหนดรหัสข้อมูล
3. สร้างข้อสรุปชั่วคราว
4. สร้างบทสรุป
5. การพิสูจน์ความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ และเขียนนำเสนอผล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ในประเด็นของแนวคิดนโยบายรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต โดยการเก็บข้อมูลครั้งนี้ได้ดำเนินการด้วยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ทั้งสิ้น 90 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารจำนวน 27 คน, ครู จำนวน 9 คน, นักเรียนจำนวน 18 คน, ผู้ปกครองจำนวน 18 คน และศิษย์เก่า จำนวน 18 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 394 คน จาก 9 สถาบัน โดยดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งสิ้นเป็นเวลา 15 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2564-กุมภาพันธ์ 2566 ในการวิเคราะห์ผลครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวคิด นโยบาย รูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

ส่วนที่ 3 ประโยชน์ของการจัดการทางวัฒนธรรม

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวคิด นโยบาย รูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ในการวิเคราะห์แนวคิด นโยบาย และรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสาธิตนี้เป็นการศึกษากระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนสาธิต โดยพบว่าโรงเรียนสาธิตมีบริบทเฉพาะที่แตกต่างออกไปจากโรงเรียนทั่วไป เนื่องจากโรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนที่อยู่ในกำกับของมหาวิทยาลัย ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย รวมถึงมีความโดดเด่นในเรื่องการนำองค์ความรู้ใหม่ นวัตกรรมด้านการศึกษามาใช้กับนักเรียน จึงถือได้ว่าเป็นโรงเรียนแนวหน้าของการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ นักเรียนจึงมีความโดดเด่นในเชิงวิชาการร่วมกับการมีเอกลักษณ์โดดเด่นตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากการสัมภาษณ์ฝ่ายบริหารของโรงเรียนพบว่าโรงเรียนสาธิตยังได้คำนึงถึงการสร้างมนุษย์ให้สมบูรณ์แบบ นั่นคือ การปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดี ควบคู่กับการเป็นคนเก่ง มีฐานความเชื่อที่นักเรียนทุกคนมีความสามารถเป็น

ของตนเอง จึงได้จัดทำหลักสูตรที่ทันสมัยอย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนได้ตามความชอบ ความถนัดที่ตนเองมี นอกจากนี้โรงเรียนยังได้ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านกีฬา ด้านผู้ประกอบการ ด้านการเป็นพลเมืองโลก รวมถึงการส่งเสริมด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ซึ่งไม่ว่าจะเลือกหลักสูตรใดหรือเข้าร่วมกิจกรรมในส่วนใด ผู้บริหาร กลุ่มครู และเพื่อนนักเรียนมักให้ความยอมรับ ชื่นชม เช่นเดียวกัน

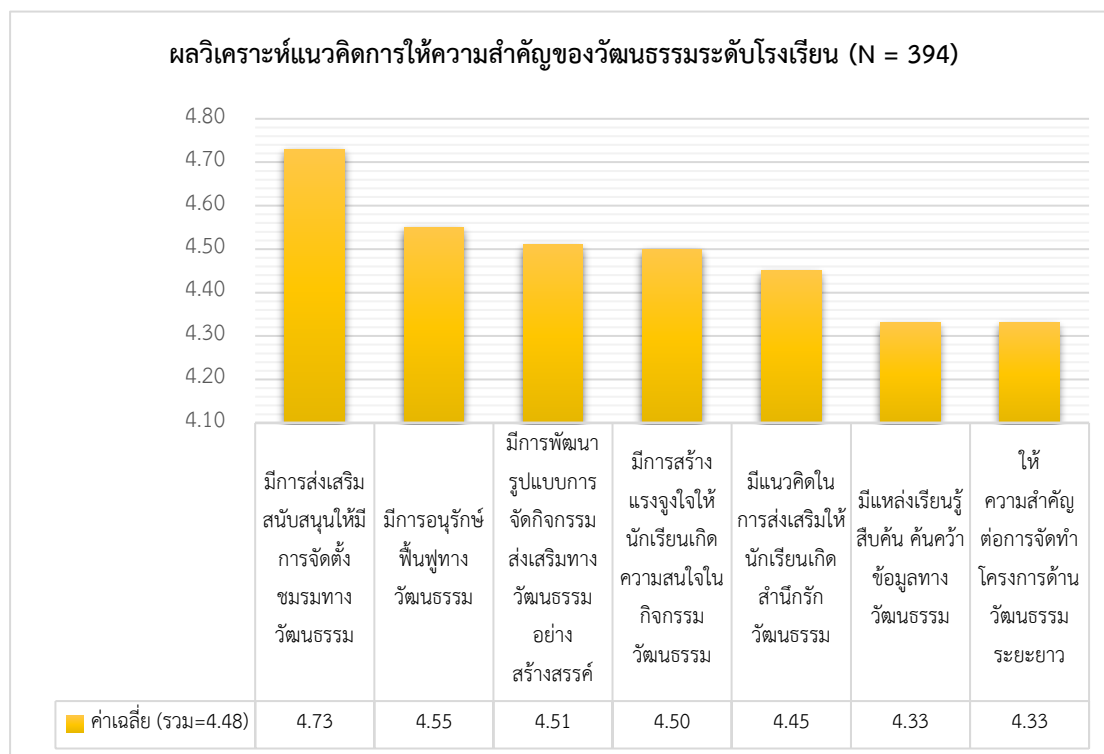
“ผมชอบอย่างหนึ่งของโรงเรียนสาธิต คือ การที่ความคิดของเด็กจะไม่ถูกเราตีกรอบว่า เฮ้ย ฉันจะต้องได้ที่ 1 ฉันจะต้องอย่างนี้ อย่างนั้น คุณหาตัวเองให้เจอว่าคุณเป็นใคร แล้วก็ไม่มีใครมาแบ่งแยก อันนี้เป็นอีกอันหนึ่งที่ผมชอบเลย ก็คือ มันไม่ได้มีการแยกห้องคิง ห้องควีนอะไรอย่างนี้ ไม่มี มันในห้องเดียวกัน” (ครู 001)

จากบริบทเฉพาะการเป็นต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในประเด็นด้านการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ร่วมกับการศึกษาถึงทัศนคติของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินการด้านวัฒนธรรมไทยในโรงเรียน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกลุ่มผู้บริหาร ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนศิษย์เก่า โดยในตอนที่ 1 นี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลตามวิธีวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ร่วมกับการสัมภาษณ์ในประเด็นที่พบเพิ่มเติม สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

1.1 แนวคิดและการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

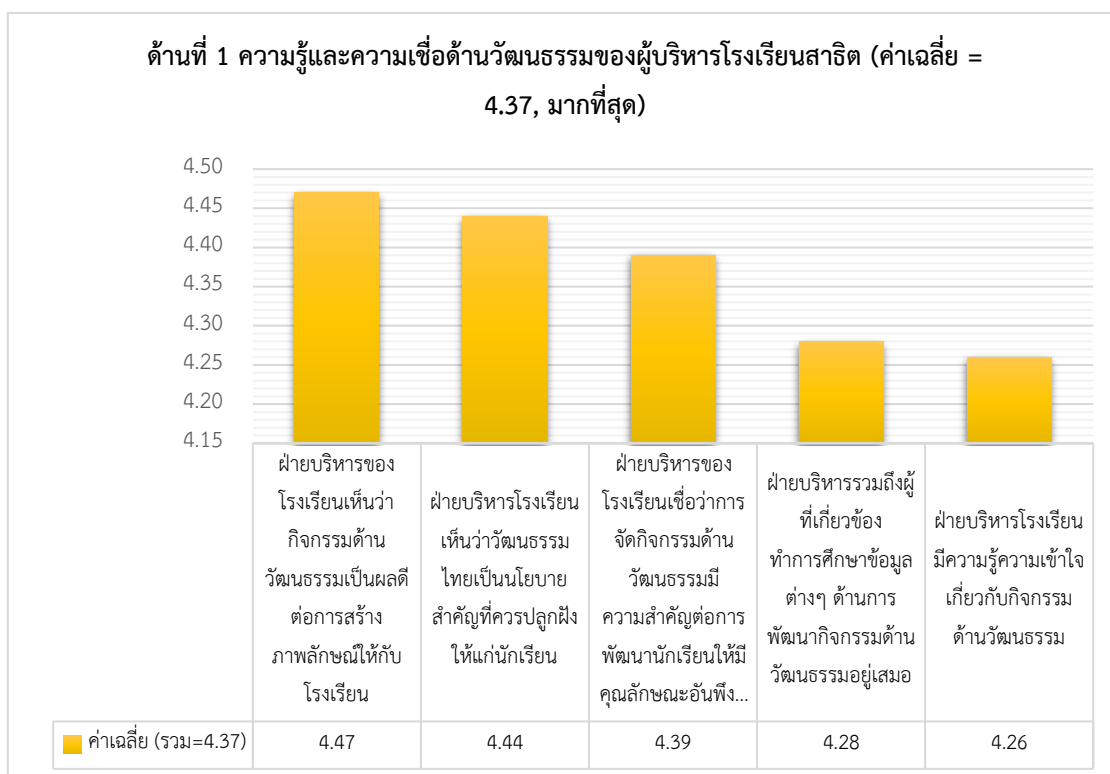
แนวคิดและการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมถือเป็นหลักสำคัญอันดับต้นของการออกแบบกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยแบ่งได้เป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับของโรงเรียนสาธิต คือ การประเมินแนวคิดการให้ความสำคัญของวัฒนธรรมในระดับโรงเรียน และ 2) ระดับผู้บริหารโรงเรียน คือ การประเมินปัจจัยนำเข้าในระดับผู้บริหาร ประกอบด้วยปัจจัยด้านความรู้และความเชื่อของผู้บริหาร, ด้านอารมณ์และความรู้สึก และด้านพฤติกรรม สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวคิดการให้ความสำคัญของวัฒนธรรมในระดับโรงเรียน (N = 394)

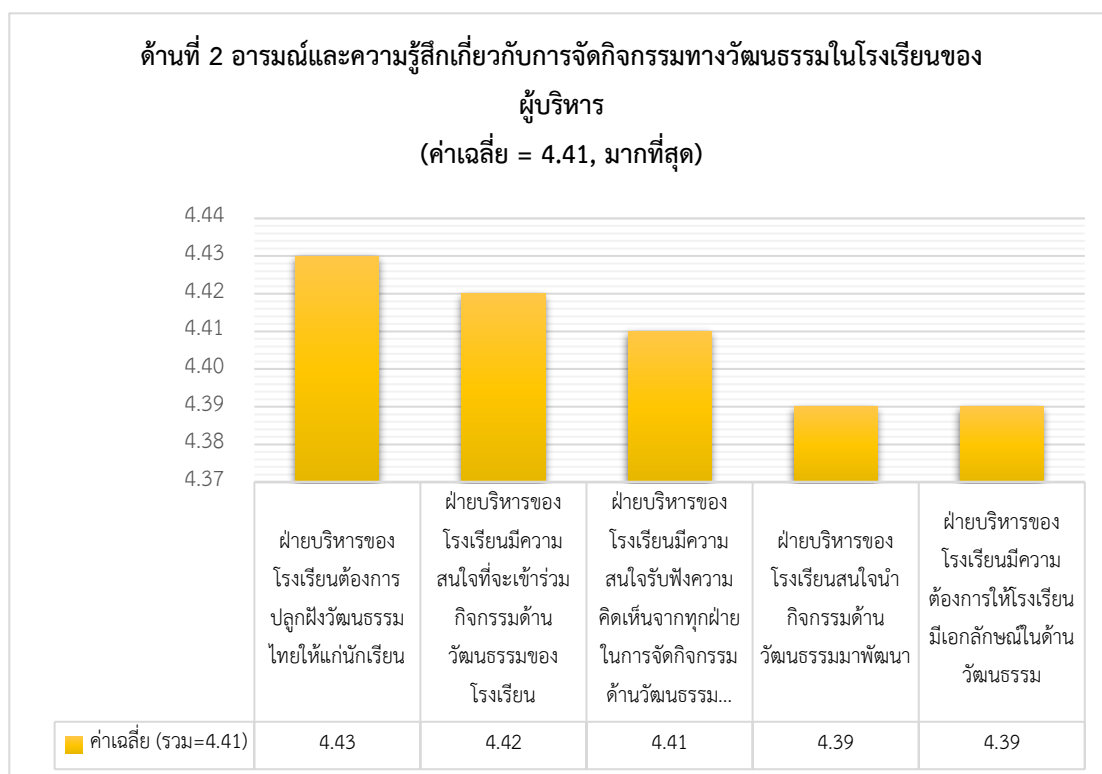

จากแผนภูมิข้างต้นสามารถพบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมในด้านการให้ความสำคัญของวัฒนธรรมในโรงเรียนสาธิตอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.48 พิจารณาหัวข้อย่อย พบว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมในด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น ชมรมนาฏศิลป์ไทย เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.73 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนมีการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทางด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนมีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ พอจะสรุปได้ว่าการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมทางวัฒนธรรมนั้นอยู่ในระดับที่มากที่สุด เพราะเป็นการมุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของการได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้เห็นผลอย่างชัดเจนตามความถนัดตามความชอบของแต่ละบุคคล และเมื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับความรู้, อารมณ์และความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้บริหาร สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังแผนภูมิที่ 2

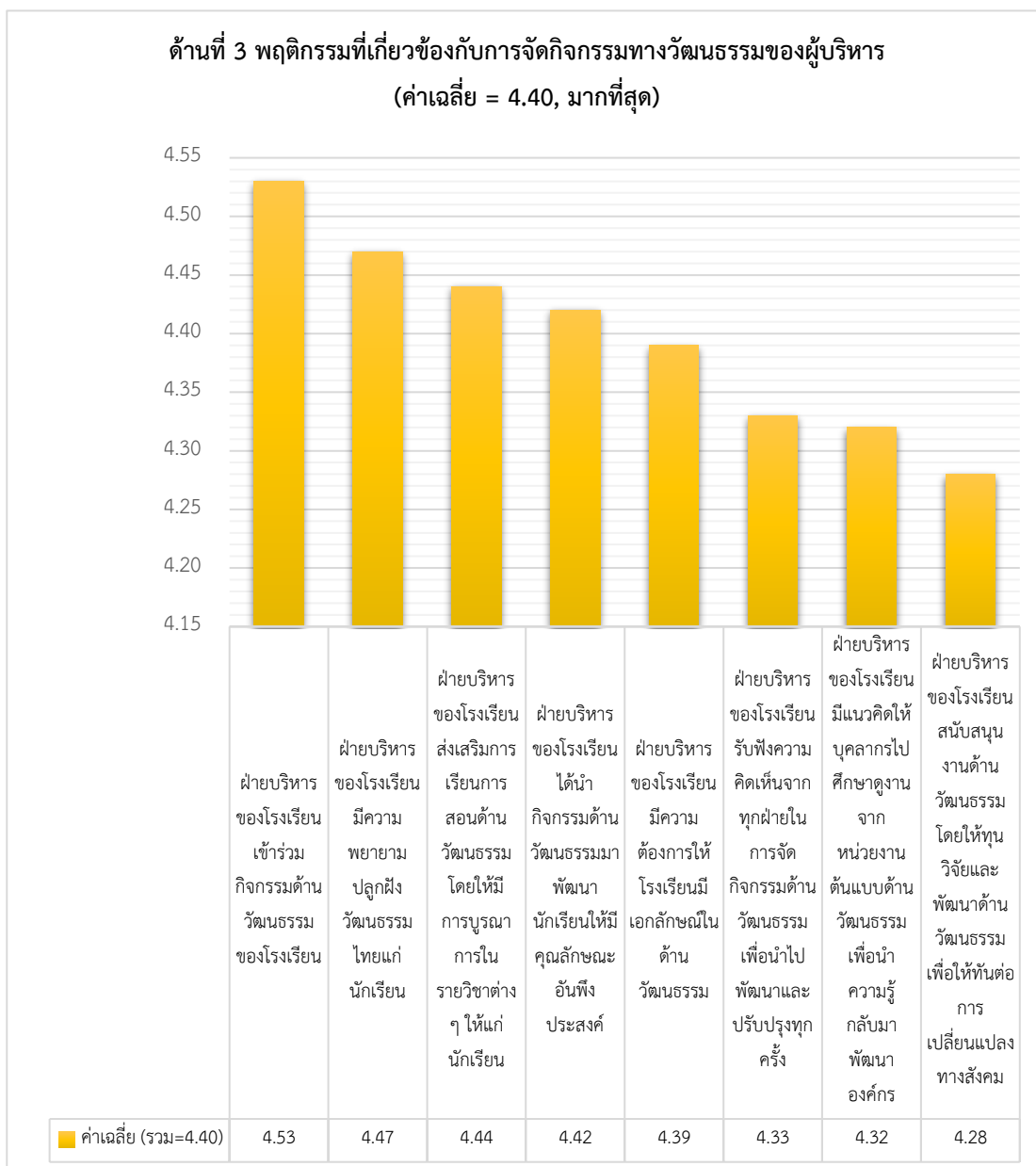
แผนภูมิที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนสาธิตด้านที่ 1 ความรู้และความเชื่อด้านวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต (N = 394)

แผนภูมิที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ด้านที่ 2 อารมณ์และ
ความรู้สึกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในโรงเรียนของผู้บริหาร (N = 394)

แผนภูมิที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ด้านที่ 3 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของผู้บริหาร (N = 394)

จากแผนภูมิดังกล่าวข้างต้น ผลการวิเคราะห์พบว่าในด้านปัจจัยนำเข้าของกลุ่มผู้บริหารของโรงเรียนสาธิต มีค่าเฉลี่ยด้านที่ 2 อารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในโรงเรียนของผู้บริหาร มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมาคือ ด้านที่ 3 พฤติกรรมที่

เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมา คือ

ด้านที่ 1 ความรู้และความเชื่อด้านวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต มีค่าเฉลี่ย 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ เมื่อพิจารณาข้อย่อย พบว่า ด้านที่ 1 ด้านความรู้และความเชื่อด้านวัฒนธรรม มีความเห็นว่ากิจกรรมด้านวัฒนธรรมเป็นผลดีต่อการสร้างภาพลักษณ์ให้กับโรงเรียน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมาคือ ฝ่ายบริหารโรงเรียนเห็นว่าวัฒนธรรมไทยเป็นนโยบายสำคัญที่ควรปลูกฝังให้นักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.44 และรองลงมาคือ ฝ่ายบริหารของโรงเรียนเชื่อว่าการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ย 4.39 ตามลำดับ

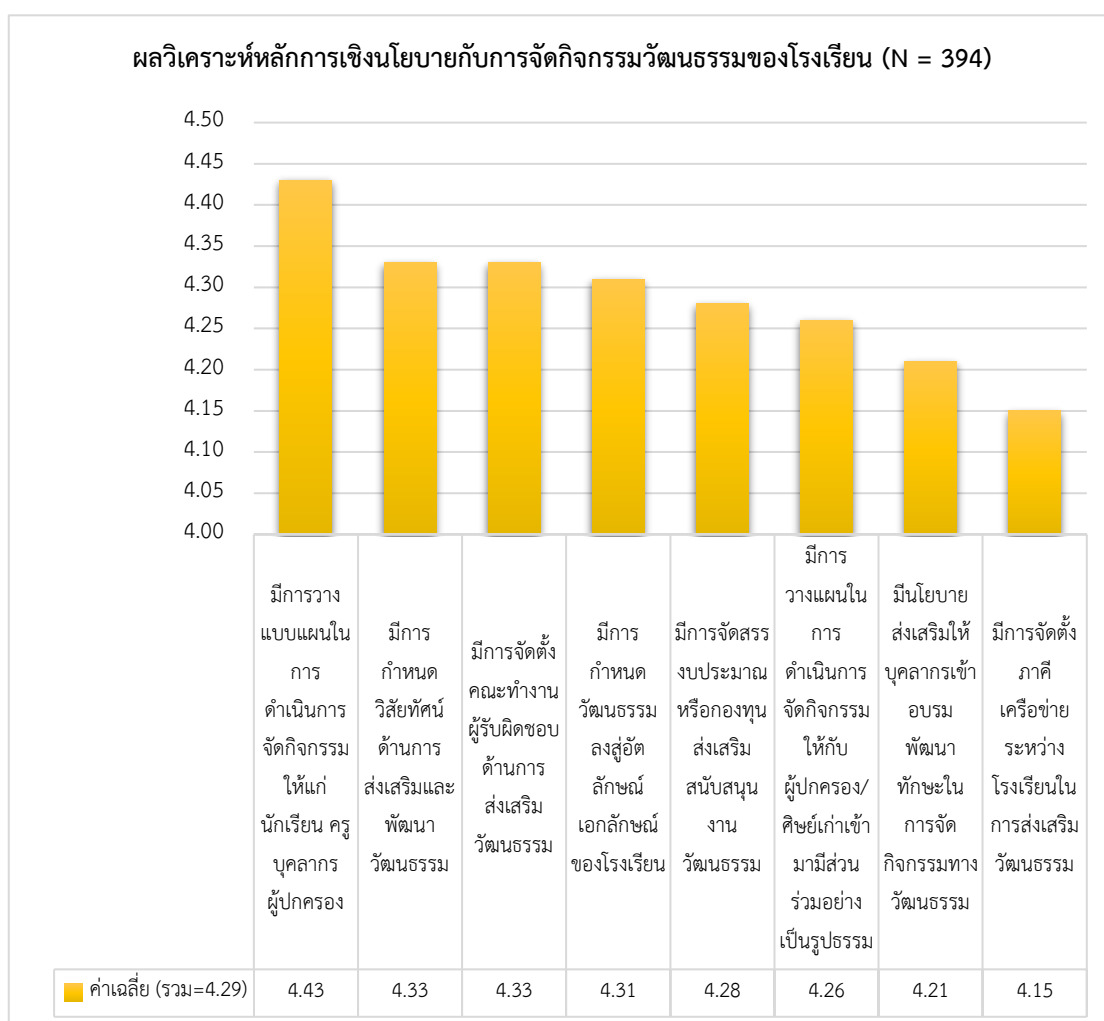
ด้านที่ 2 ด้านอารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม พบว่าฝ่ายบริหารของโรงเรียนต้องการปลูกฝังวัฒนธรรมไทยให้นักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมาคือ ฝ่ายบริหารของโรงเรียนมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.42 และฝ่ายบริหารของโรงเรียนมีความสนใจรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ย 4.41 ตามลำดับ

ด้านที่ 3 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของผู้บริหาร พบว่าฝ่ายบริหารของโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมาคือ ฝ่ายบริหารของโรงเรียนมีความพยายามปลูกฝังวัฒนธรรมไทยแก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.47 และรองลงมาคือ ฝ่ายบริหารของโรงเรียนส่งเสริมการเรียนการสอนด้านวัฒนธรรม โดยให้มีการบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ ให้นักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.44 ตามลำดับ ดังนั้นสรุปได้ว่า ปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหารของโรงเรียนสาธิต มีค่าเฉลี่ยด้านที่ 2 อารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านที่ 3 คือมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยพบว่าข้อย่อยในด้านที่ 1 คือ ฝ่ายบริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าปัจจัยนำเข้าของฝ่ายบริหารโรงเรียนสาธิตทั้ง 3 ด้านนั้น จากผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านอารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับที่มากที่สุด โดยผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญที่จะผลักดันปลูกฝังวัฒนธรรมให้กับนักเรียน ได้เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญอีกด้านที่จะทำให้มีความชัดเจนในการกำหนดเป็นนโยบายต่อไป

1.2 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต สามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 5 ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 ผลการวิเคราะห์หลักการเชิงนโยบายกับการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมของโรงเรียน (N = 394)

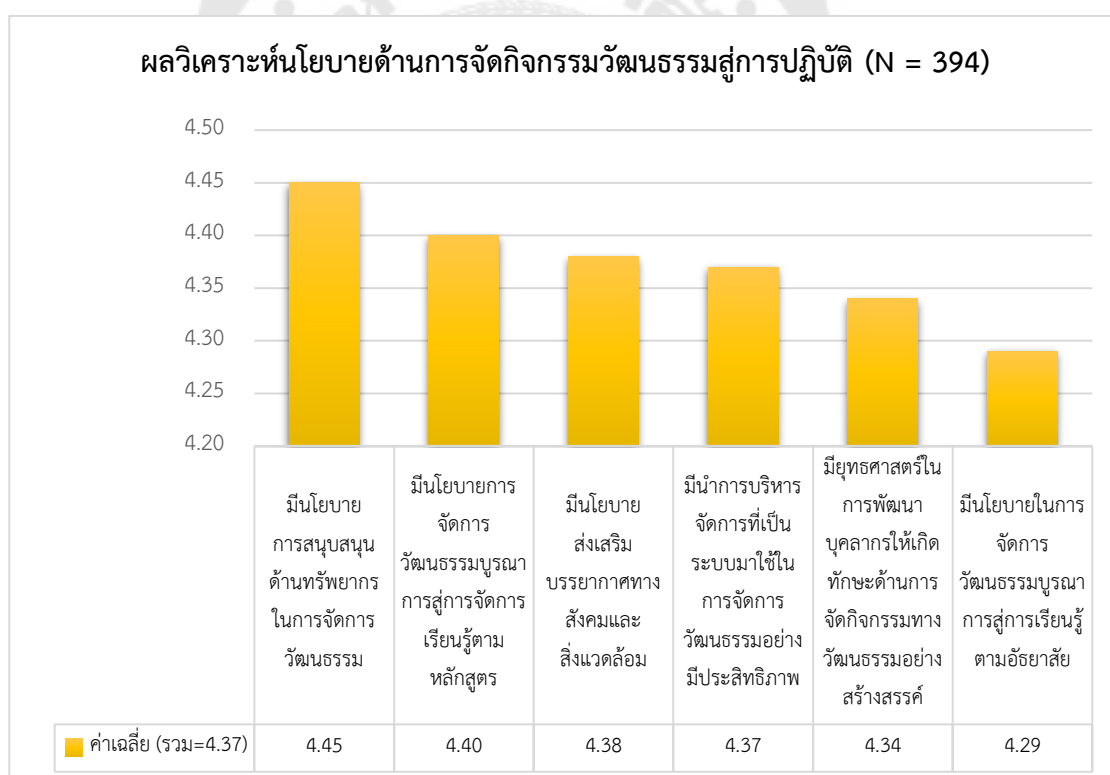

จากผลการวิเคราะห์พบว่าหลักการด้านการวางแผนนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.29 เมื่อพิจารณาข้อย่อยพบว่าโรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการจัดกิจกรรมให้นักเรียน ครู บุคลากร ผู้ปกครอง มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม,

โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ โดยพบว่าโรงเรียนมีการจัดตั้งภาคีเครือข่ายระหว่างโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.15 อยู่ในระดับมาก จากผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าหลักการเชิงนโยบายกับการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมของโรงเรียนให้ความสำคัญในเรื่องของการวางแผนในการดำเนินการจัดกิจกรรม ให้แก่ นักเรียน ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า เพราะเล็งเห็นว่าการวางแผน คือการสร้างแผนการดำเนินงานที่มั่นคงและมีระบบ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การลงมือปฏิบัติได้จริง และเมื่อพิจารณาถึงนโยบายด้านการจัดการวัฒนธรรม สามารถพิจารณาได้ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 ผลการวิเคราะห์นโยบายด้านการจัดการวัฒนธรรมสู่การปฏิบัติ (N = 394)

จากแผนภูมิดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่านโยบายของโรงเรียนที่นำมาสู่การประยุกต์ใช้และการปฏิบัติจริงในโรงเรียนพบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าโรงเรียนมีนโยบายการสนับสนุนด้านทรัพยากรในการจัดการวัฒนธรรม เช่น สถานที่เรียนรู้ สถานที่จัดแสดงผลงาน อุปกรณ์ ฉาก มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.45 รองลงมาคือ โรงเรียนมี

นโยบายในการจัดการวัฒนธรรมบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมบรรยากาศทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น บรรยากาศในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับในการจัดการวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.38 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าโรงเรียนมีนโยบายในการจัดการวัฒนธรรมบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ตามอรรถศาสตร์น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.29 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นสรุปได้ว่าจากผลการประเมินการประยุกต์ใช้นโยบายสู่การปฏิบัตินั้น โรงเรียนมีการสนับสนุนด้านทรัพยากรเพื่อการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือการบูรณาการกิจกรรมเข้ากับการเรียนตามหลักสูตรและสร้างบรรยากาศทางสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม แต่พบว่านโยบายในการจัดการวัฒนธรรมถูกบูรณาการลงสู่รายวิชาในการเรียนรู้ตามอรรถศาสตร์น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับแนวทางอื่น ๆ

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่ามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ในประเด็นเรื่องความพอเพียงด้านงบประมาณและการจัดหาวัดดุอุปกรณ์ เนื่องจากงบประมาณมาจากหลายส่วน ดังเช่น การสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยเพื่อจัดกิจกรรมวัฒนธรรมที่เป็นไปตามแผนงานและมืงงบประมาณบางส่วนที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นระหว่างปี นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากชมรมผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนสาธิตร่วมด้วย

“มันเป็นวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ที่อื่นมีไหมไม่รู้ แต่ที่โรงเรียนสาธิตก็จะบอกว่ารุ่นพี่ยังงี้ก็ตามไม่ว่าจบยังงี้ก็ยังมีใจเอื้ออาทรต่อน้องอยู่ ดูแลซึ่งกันและกันนะ เมื่อเรามีโอกาสมากกว่าเขา เราก็ให้โอกาสเขาเพราะว่าโอกาสมากกว่า รุ่นพี่พร้อมเรื่องเงิน เขาก็จะมาช่วยน้องในเรื่องของการให้รางวัล เป็นกรรมการ ที่ชัดเจนมากเลยคือการให้รางวัล คนที่พร้อมอะ มันจะมาส่งต่อให้คนรุ่นต่อไป เรียกว่าให้โอกาส การแบ่งปันโอกาส” (ผู้บริหาร 002)

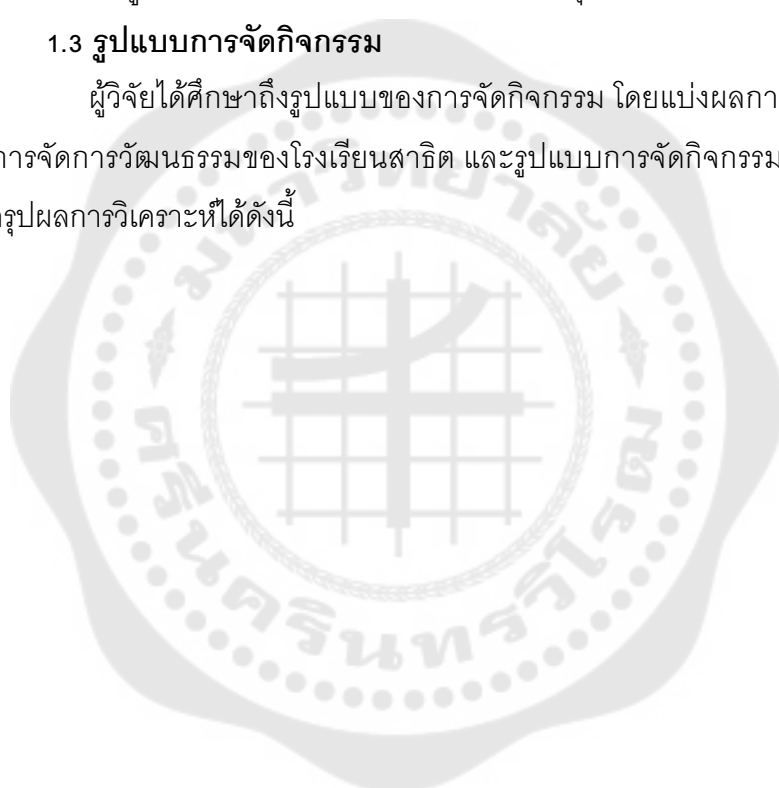
“เป็นรูปแบบที่ค่อนข้างชัดเจนนะ ที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองได้รู้จักโรงเรียน ได้เห็นกระบวนการ ได้เห็นสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อย่างเวลาเรามีกีฬาสาธิต จะเห็นว่าผู้ปกครองทุกคนจะสนับสนุนด้วยการให้เด็กซ้อมเต็มที่ ไม่สำคัญเท่ากับเขาจะส่งพวกเงินหรือของมาในกีฬา ไม่งั้นเดินต่อไปไม่ได้นะ ช่วงเวลาเด็กเขาซ้อม เราจะให้ผู้ปกครองบริจาคอาหาร” (ผู้บริหาร 003)

“ทางโรงเรียนจะมีสมาคมศิษย์เก่าและสมาคมผู้ปกครองและครูเข้ามาช่วยเหลือตลอด ทั้งเงินทุนสนับสนุน ของต่างๆ หนูเคยได้มีโอกาสสัมภาษณ์พี่ ๆ ศิษย์เก่าเกี่ยวกับอาชีพในอนาคตพี่ ๆ ก็ให้ความรู้กับน้องเหมือนกันค่ะ” (นักเรียน 005)

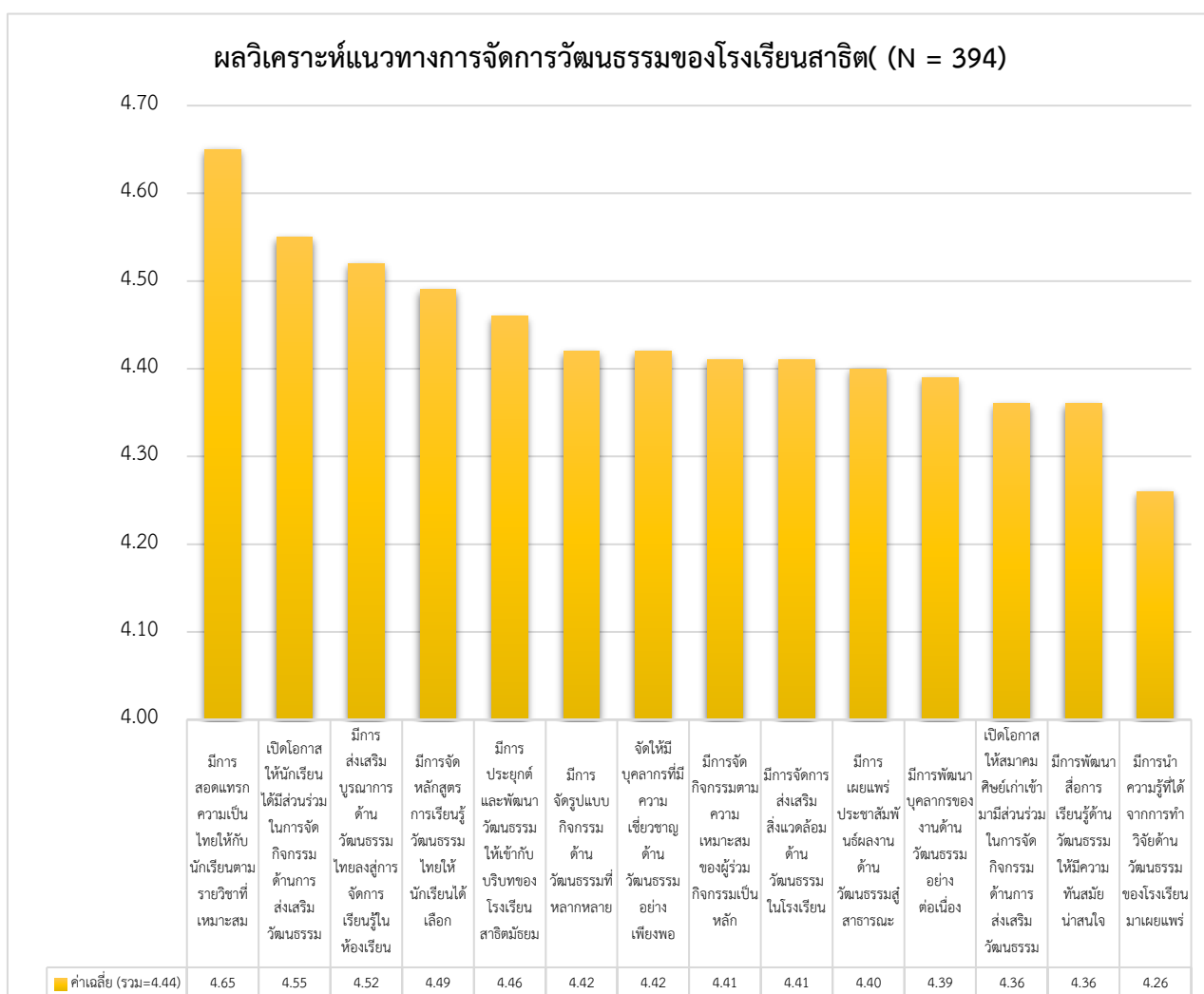
ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า การผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสาธิต คือ โรงเรียนมีนโยบายการสนับสนุนด้านทรัพยากรในการจัดการวัฒนธรรม เช่น สถานที่เรียนรู้ สถานที่จัดแสดงผลงาน อุปกรณ์ ฯลฯ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในแผนที่โรงเรียนกำหนดไว้ มีผู้ปกครองและศิษย์เก่าเป็นหน่วยสนับสนุนงบประมาณเหล่านี้

1.3 รูปแบบการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบของการจัดกิจกรรม โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็นแนวทางการจัดการวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต และรูปแบบการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสาธิต สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 7 ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต (N = 394)

จากตารางดังกล่าว สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ด้านแนวทางการจัดการวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต โดยพบว่า โรงเรียนมีการสอดแทรกความเป็นไทยให้กับนักเรียนตามรายวิชาที่เหมาะสม เช่น ภาษาไทย นาฏศิลป์ไทย เป็นต้น มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.65 รองลงมาคือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมการบูรณาการด้านวัฒนธรรมไทยลงสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนั้นสรุปได้ว่าโรงเรียนสาธิตมีการสอดแทรกความเป็นไทยให้กับนักเรียน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม และมีมีแนวทางการบูรณาการวัฒนธรรมเข้าสู่การจัดการเรียนรู้

สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่พบผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเด็กนักเรียนและกลุ่มครู มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการบูรณาการวัฒนธรรมไทยเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการไหว้ ทำความเคารพ กล่าวทักทายกัน ที่มักทำก่อนตั้งแต่เข้าโรงเรียนและในห้องเรียน ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงความเคารพระหว่างครูและนักเรียนเท่านั้นแต่ยังมีการแสดงความเคารพต่อรุ่นพี่เช่นเดียวกัน ดังนั้นจากผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าแนวทางที่โรงเรียนสาธิตนำมาใช้ คือ การสอดแทรกวัฒนธรรมให้กับนักเรียน ซึ่งแบ่งได้ออกเป็น 2 แนวทาง คือ

1. แนวทางการสอดแทรกตามรายวิชาที่เหมาะสม เช่น ภาษาไทย นาฏศิลป์ไทย ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ผลการเก็บข้อมูลพบว่าผู้บริหารได้มอบแนวทางให้ครูสอดแทรกกิจกรรมทางวัฒนธรรมเข้าไปในหลักสูตรเมื่อมีโอกาส ดังเช่น การเรียนภาษาต่างประเทศ ควรมีการสอดแทรกกิจกรรมของชาตินั้น ๆ เข้ากับวิชาเรียนหลัก

“แต่ละสาขาวิชาให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมที่มีการส่งเสริมทางศิลปวัฒนธรรมอยู่แล้ว ซึ่งทุกครั้งที่มีโอกาสครูก็จะเชื่อมโยงกับวิชาเอกให้เห็นความเป็นวัฒนธรรมของแต่ละวิชาเอกนั้น เช่น การจัดเทศกาลอาหารของสาขาวิชาเอกญี่ปุ่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ค่ะ” (ผู้บริหาร 001)

“แนวทางของเราจะเน้นกำชับให้ครูสอดแทรกเนื้อหาเข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผ่านรายวิชาต่าง ๆ ที่พอสอดแทรกได้ อย่างเช่น สังคม ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” (ผู้บริหาร 012)

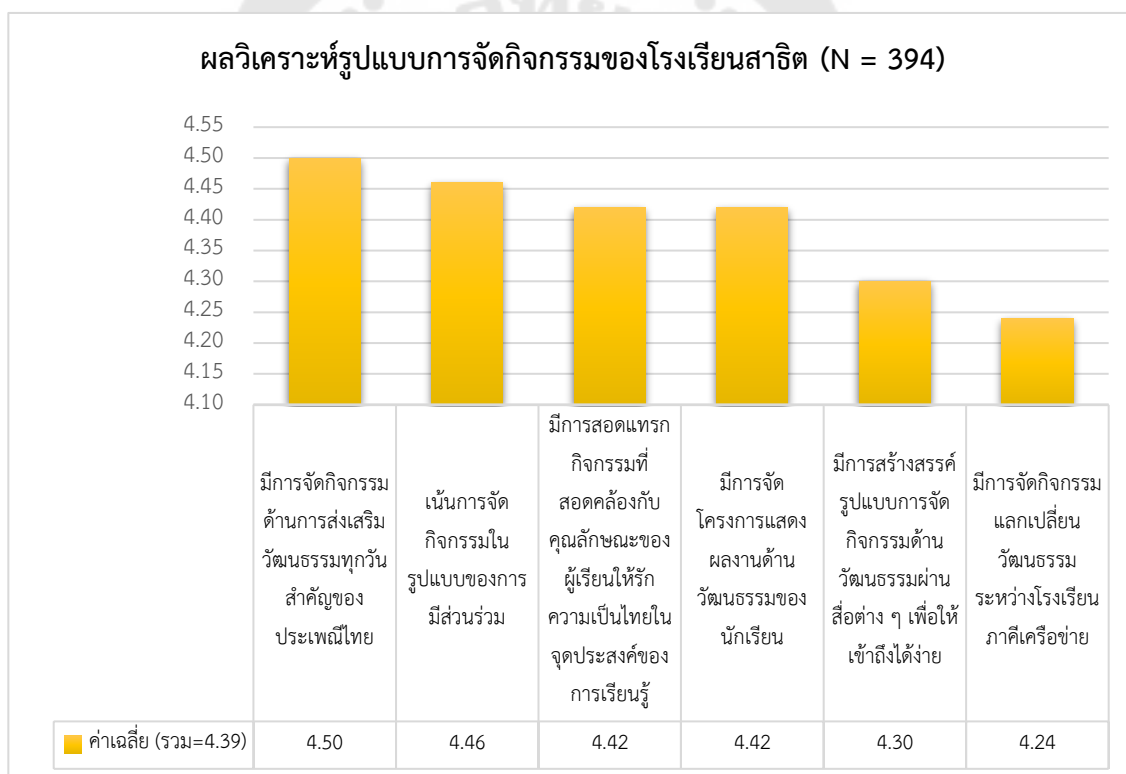
2. แนวทางการสอดแทรกวัฒนธรรมไว้ในกิจกรรมการเรียนปกติหรือการใช้ชีวิตประจำวันในโรงเรียน ดังเช่น การไหว้ การพูดทักทายสวัสดิ์ การให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ เป็นต้น

“การจัดกิจกรรมของโรงเรียนโดยมีการกำหนดกิจกรรมในหลาย ๆ รูปแบบ ทั้งทางตรงทางอ้อม ส่วนงานวัฒนธรรมนั้น แทรกอยู่ในทุกกิจกรรมเช่น การพบปะของผู้อำนวยการในวันเปิดเทอมวันแรก เรามีการแทรกวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทยเข้าไป เช่น การไหว้ การพูดสวัสดิ์ และวัฒนธรรมองค์กรที่มีระเบียบในการปฏิบัติ” (ผู้บริหาร 015)

“ก็ทุกวิชามีหมดเพราะว่าอย่างไทยเลย เริ่มต้นคาบเราก็ต้อง 1 ยืนก่อน เป็นการ ปัจจุบัน อาจจะไม่มีการยืนแล้วแต่บางคาบมีการยืนทักทาย ก็เป็นธรรมเนียมแบบฝรั่ง ก็คือยืนเพื่อทำความเคารพ แล้วก็มีการไหว้เป็นประเพณีไทย” (นักเรียน 001)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบของการจัดกิจกรรมในโรงเรียนสาธิต สามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสาธิต (N = 394)

จากแผนภูมิดังกล่าว ผลการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมในโรงเรียนมีรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.39 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมทุกวันสำคัญของประเพณีไทย เช่น วันปีใหม่ วันลอยกระทง เป็นต้น มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมาคือ โรงเรียนเน้นการจัดกิจกรรมในรูปแบบของการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 4.46 อยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ โรงเรียนมีการสอดแทรก

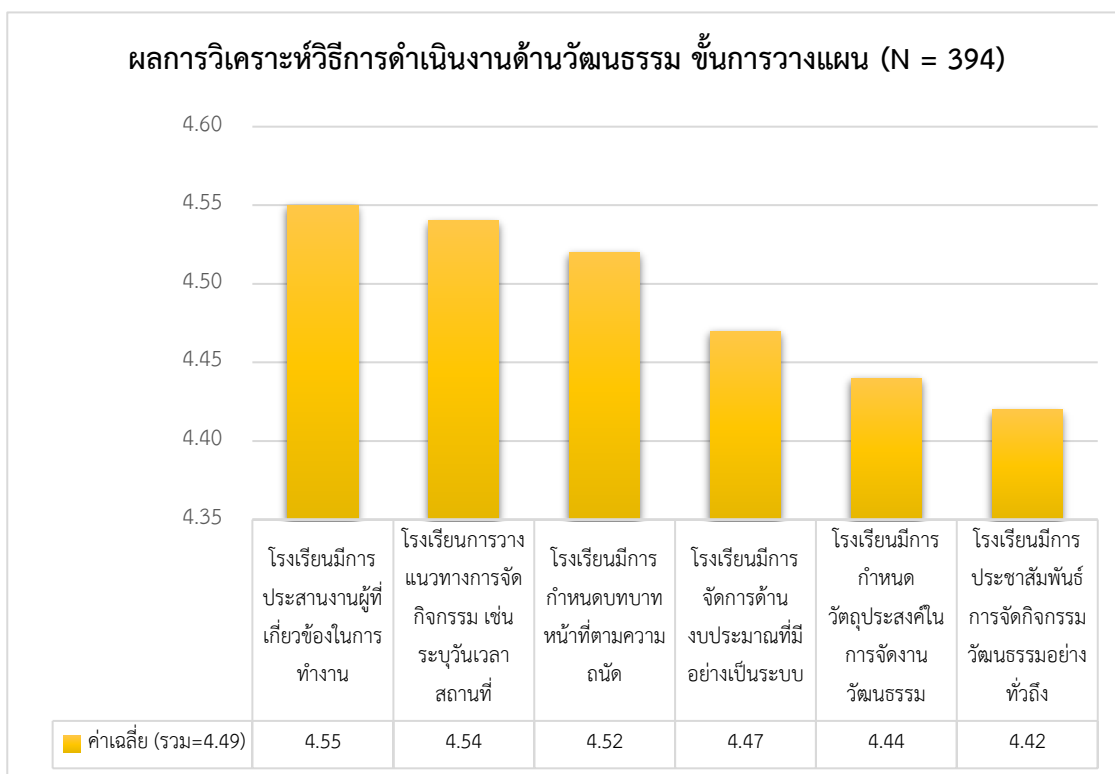
กิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนให้รักความเป็นไทยในจุดประสงค์ของการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.42 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในขณะที่โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างโรงเรียนภาคีเครือข่าย น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับรูปแบบอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียน โดยพบว่านักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรมีการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมกับเครือข่ายภายนอกค่อนข้างน้อย และมีความต้องการให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้โรงเรียนภายนอกมาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนสาธิต เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและจัดกิจกรรมประกวดต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้มีประสบการณ์เรียนรู้เพื่อนโรงเรียนอื่นร่วมด้วย

“open house มีโรงเรียนอื่น จังหวัดอื่นมาร่วมแข่งด้วยคะ เราได้เห็นวัฒนธรรมโรงเรียน เขามีการสื่อสารหรือแสดงออกมาอย่างไร อาจจะใช้รูปแบบที่แตกต่างจากที่พวกเราแสดงออกได้ เปิดกว้างมากขึ้นคะ” (นักเรียน 004)

1.4 วิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

จากผลการศึกษาพบว่าวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ มีการจัดประชุมระหว่างกลุ่มผู้บริหารและครูเพื่อหารือเรื่องการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นในแต่ละปี และเปิดโอกาสให้ครูได้นำเสนอความคิดเห็นเรื่องการจัดทำโครงการด้านวัฒนธรรมเพิ่มเติม หรือปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดกิจกรรมเดิมเพื่อให้เกิดความสะดวกและทันสมัย มีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้แต่ละคนเป็นผู้รับผิดชอบและไปหารีหรือร่วมกันในที่มีย่อย โดยสามารถนำเสนองบประมาณเข้ามายังฝ่ายบริหารได้ นอกจากนี้ยังมีการติดตามและประเมินผลการจัดทำโครงการ ทั้งนี้จากการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการโรงเรียนหรือการวางแผน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังแผนภูมิที่ 9

แผนภูมิที่ 9 ผลการวิเคราะห์วิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ชั้นการวางแผน (N = 394)

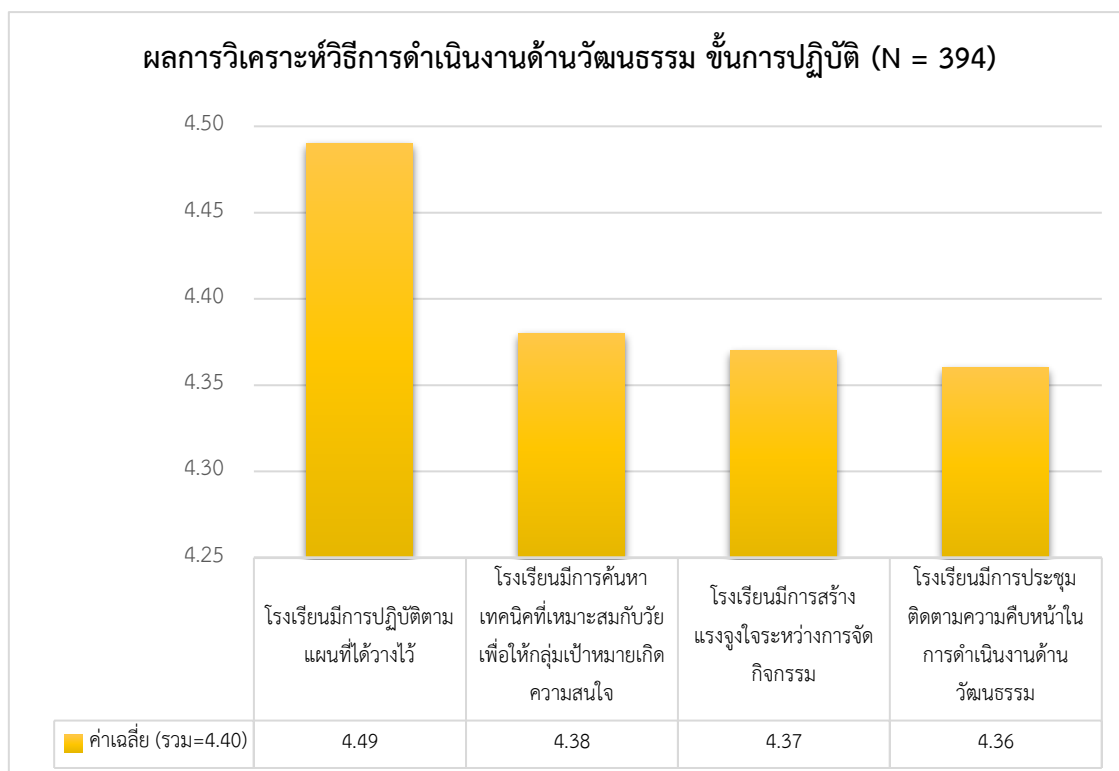

จากแผนภูมิดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าวิธีการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสาธิตมีค่าเฉลี่ยรวม 4.49 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าโรงเรียนมีการประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมาคือ โรงเรียนมีการวางแผนทางการจัดกิจกรรม เช่น ระบุวันเวลา สถานที่ มีค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ตามความถนัด มีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง น้อยที่สุด เมื่อเทียบกับวิธีการอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.42 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในชั้นการวางแผนโรงเรียนมีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด มีการวางแผนกิจกรรมโดยระบุวันเวลาและสถานที่ โดยการมอบหมายความรับผิดชอบนี้มีการคำนึงถึงความสามารถและความถนัดของผู้รับผิดชอบ แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่าการประชาสัมพันธ์แผนการจัดกิจกรรมยังได้รับการจัดลำดับอยู่ในลำดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับกระบวนการอื่น ๆ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในชั้นการปฏิบัติ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังแผนภูมิที่ 10

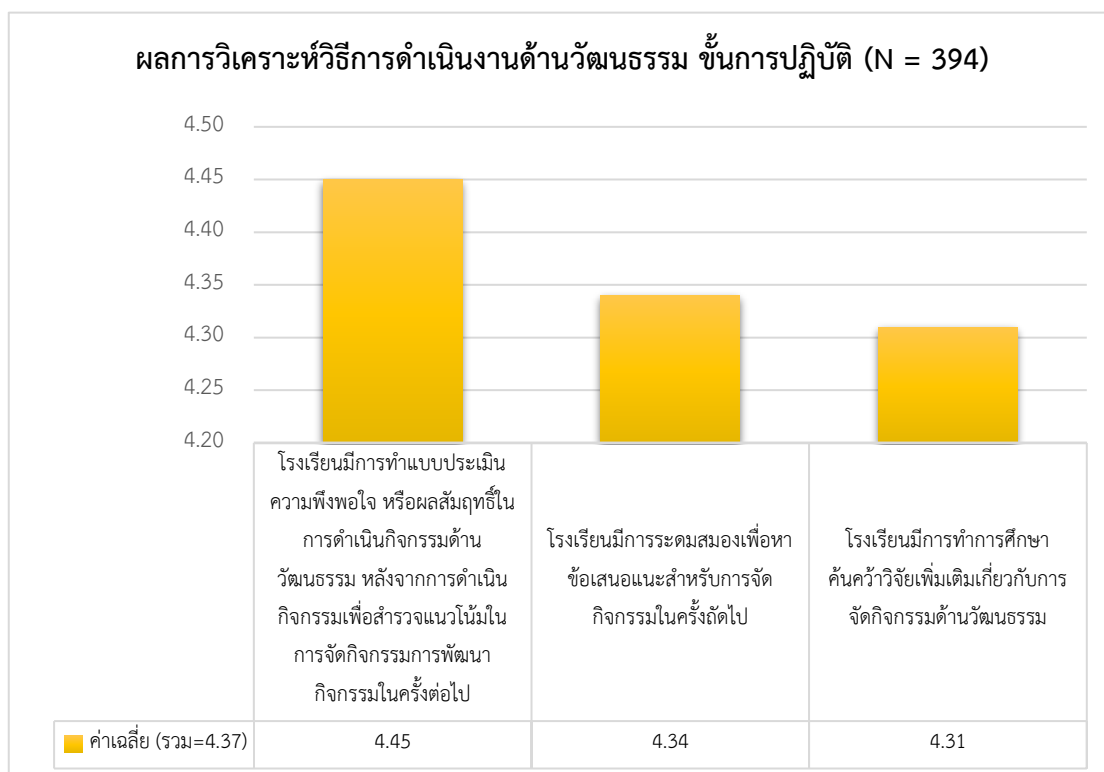
แผนภูมิที่ 10 ผลการวิเคราะห์วิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ชั้นการปฏิบัติ (N = 394)

จากแผนภูมิดังกล่าวพบว่าวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในชั้นตอนการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.49 รองลงมาคือ โรงเรียนมีการค้นหาเทคนิคที่เหมาะสมกับวัยเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจ ค่าเฉลี่ย 4.38 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจระหว่างการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ อย่างไรก็ตามพบว่าโรงเรียนมีการประชุมติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับรายข้ออื่น โดยมีค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนใน
ขั้นตอนการประเมินติดตาม สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังแผนภูมิที่ 11

แผนภูมิที่ 11 ผลการวิเคราะห์วิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ขั้นการประเมินติดตาม (N = 394)

จากแผนภูมิดังกล่าวข้างต้นพบว่าวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ขั้นการ
ประเมินติดตาม โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยรวม 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยโรงเรียนมีการทำแบบ
ประเมินความพึงพอใจหรือผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรม หลังจากการดำเนิน
กิจกรรมเพื่อสำรวจแนวโน้มในการจัดกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมในครั้งต่อไป มากที่สุด โดยมี
ค่าเฉลี่ย 4.45 รองลงมาคือ โรงเรียนมีการระดมสมองเพื่อหาข้อเสนอแนะสำหรับการจัดกิจกรรมใน
ครั้งถัดไป โดยมีค่าเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ โรงเรียนมีการทำการศึกษา
ค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.31 อยู่ในระดับมากที่สุด
ตามลำดับ สามารถสรุปได้ว่าในขั้นการประเมินติดตาม มีวิธีการประเมินผลผ่านการทำแบบ
ประเมินความพึงพอใจหรือแบบประเมินผลสัมฤทธิ์มากที่สุด รองลงมาคือการระดมสมองและการ
ค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม ดังนั้นจากผลของการวิเคราะห์วิธีการดำเนินงานทั้ง 3 ขั้นตอน ดังที่กล่าว

มาแล้วข้างต้น พบว่าในส่วนของการวางแผนงานมีค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด ซึ่งอธิบายเพิ่มเติมได้ว่าในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมถ้ามีการวางแผนงานขั้นตอนต่างๆ ไว้อย่างเป็นระบบแบบแผนนั้นสามารถทำให้งานหรือกิจกรรมนั้นๆประสบความสำเร็จหรือลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้

ทั้งนี้จากผลการวิจัยในส่วนที่ 1 การวิเคราะห์แนวคิด นโยบาย รูปแบบการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า

1) แนวคิดและการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.48 โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการสนับสนุนการจัดตั้งชมรมในด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น ชมรมนาฏศิลป์ไทย เป็นต้น มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 และให้ความสำคัญเรื่องการจัดทำโครงการด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เช่น การแต่งกายชุดผ้าไทย น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.33 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยนำเข้า 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเชื่อ, ด้านอารมณ์และความรู้สึก, ด้านพฤติกรรม พบว่าผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยในด้านอารมณ์และความรู้สึกหรือมีความต้องการด้านการพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 โดยมีความต้องการปลูกฝังวัฒนธรรมให้นักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือผู้บริหารมีคะแนนค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการแสดงออกในกิจกรรมทางวัฒนธรรม คือ การเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 และในด้านความรู้และความเชื่อด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.37 โดยเชื่อว่ากิจกรรมด้านวัฒนธรรมเป็นผลดีต่อการสร้างภาพลักษณ์ให้กับโรงเรียนได้ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.47

2) ผลการวิเคราะห์นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต พบว่าโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ครู บุคลากร ผู้ปกครองมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 นอกจากนี้พบว่าในการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีนโยบายสนับสนุนด้านทรัพยากรในการจัดการวัฒนธรรม มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.45

3) รูปแบบของการจัดกิจกรรม พบว่ามีแนวทางการจัดกิจกรรมโดยการสอดแทรกความเป็นไทยให้กับนักเรียนตามรายวิชาที่เหมาะสม เช่น ภาษาไทย นาฏศิลป์ไทย มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.65 ซึ่งรูปแบบของการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่เน้นการส่งเสริมวัฒนธรรมในทุกวันสำคัญของประเพณีไทย เช่น วันปีใหม่ วันลอยกระทง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.50

4) วิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 4.1) ขั้นการวางแผน มีค่าเฉลี่ยรวม 4.49 โดยมีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงานมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 4.2) ขั้นการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.40 โดยโรงเรียนมีการปฏิบัติตามแผนที่ได้วาง

ไว้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.49 และ 4.3) ชั้นการประเมินติดตาม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.37 โดยโรงเรียนมีการประเมินผ่านแบบประเมินความพึงพอใจหรือแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหลังการดำเนินกิจกรรมเพื่อสำรวจแนวโน้มในการจัดกิจกรรมหรือพัฒนากิจกรรมในครั้งต่อไป มีค่าเฉลี่ย 4.45

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมร่วมกับการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งในส่วนที่ 2 นี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครอง และศิษย์เก่า รวมทั้งสิ้น 90 คน แต่ด้วยข้อจำกัดการเก็บข้อมูลเนื่องจากอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ผู้วิจัยมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสัมภาษณ์ทั้งแบบเผชิญหน้า โทรสัมภาษณ์ สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มผ่านทางช่องทางออนไลน์ เนื่องจากเป็นช่วงที่โรงเรียนประกาศหยุดการเรียนการสอนและรัฐบาลประกาศขอความร่วมมือให้ปฏิบัติงานอยู่ที่บ้าน (Work from home) ซึ่งผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ทัศนะในแง่มุมมองของกลุ่มผู้จัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูเป็นหลัก และทัศนะในแง่มุมมองของกลุ่มนักเรียนและผู้เข้าร่วมกิจกรรม อันได้แก่ กลุ่มนักเรียน และผู้ปกครองรวมถึงศิษย์เก่าสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

2.1 ทัศนะจากกลุ่มผู้จัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าบริบทของโรงเรียนสาธิตมีความเฉพาะ นั่นคือการมุ่งเน้นเป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการสาธิตการจัดการเรียนการสอนทดลองนวัตกรรมการศึกษาต่าง ๆ เป็นแหล่งบ่มเพาะครูต้นแบบ และนักเรียนที่มีความโดดเด่นทั้งด้านวิชาการและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นการสร้างกิจกรรมจึงมีทั้งกิจกรรมเสริมสร้างความเก่งในด้านวิชาการ ควบคู่กับการสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคม และเป็นพลเมืองโลกที่ดีได้ สอดคล้องกับทัศนะของผู้บริหารที่เชื่อว่าการสร้างกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้กับนักเรียนช่วยทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงรากฐานชีวิตของตนเองอันนำไปสู่การวางแผนการดำเนินชีวิตของตนเองในอนาคต ดังคำกล่าว

“โรงเรียนสาธิตมีวิสัยทัศน์ก็คือเรื่องความเป็นต้นแบบด้านการเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉะนั้นการจัดการศึกษาก็มองตั้งแต่เรื่องความรู้ ทักษะ แล้วก็เรื่องคุณลักษณะที่เราพึงประสงค์ ในเมื่อเรามีวิสัยทัศน์เรื่องส่งเสริมเรื่องวัฒนธรรม ฉะนั้นเราก็ต้องให้เขาฝึกพื้นฐานตัวนี้ในการที่เขาจะต้องรู้ว่าความเป็นเด็กสาธิตแล้วต้องเป็นอย่างไร ก็คือเขาต้องเป็นคนที่ไม่ได้เก่งแค่ความรู้หรือเก่งทักษะ แต่เรื่องของวัฒนธรรมของการอยู่ในประเทศไทยแล้วกัน ไม่ใช่แค่สาธิต เขาต้องรู้ว่าปฏิบัติตนอย่างไรที่ประเทศไทยมีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้” (ผู้บริหาร 002)

ดังนั้นการจัดการวัฒนธรรมของโรงเรียนจึงมีจุดเริ่มต้นมาจากแนวคิดและการให้ความสำคัญของผู้บริหารและคณาจารย์ในโรงเรียน จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าแนวคิดการจัดการวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

2.1.1 แนวคิดของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าแนวคิดการจัดการวัฒนธรรมถูกพัฒนามาจาก 2 ส่วน ได้แก่ 1) แนวคิดจากความคิด ความเชื่อของผู้บริหารโรงเรียน และ 2) แนวคิดที่กำหนดไว้จากนโยบายของโรงเรียน ที่ถ่ายทอดกันต่อมาจากรุ่นสู่รุ่น สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. แนวคิดที่พัฒนามาจากความคิด ความเชื่อของผู้บริหารโรงเรียน จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้บริหารหลายรายมีความคิด และความเชื่อที่ว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดีงามและเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องถ่ายทอดสิ่งดีงาม มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ไปสู่รุ่นต่อไปโดยเฉพาะเด็กรุ่นหลัง เพราะมีความสำคัญต่อความมั่นคงของคนไทย โดยแสดงออกถึงทัศนคติให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรม ดังเช่น การแสดงความเชื่อว่าการรู้รากฐานชีวิตของตนเอง ย่อมทำให้คนรู้ที่มาที่ไปของตนเอง การมีรากฐานของตนเองย่อมทำให้เป็นพลเมืองโลกที่แข็งแกร่งสมบูรณ์ สามารถยกตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารได้ดังนี้

“เรามีความคิดเห็นเห็นว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เป็นรากฐานที่สำคัญที่จะต่อยอดไปถึงการเรียนรู้ในอนาคต จะทำให้นักเรียนของเราก้าวไปสู่สังคมและเป็นพลโลกที่มีความแข็งแกร่ง สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ถ้าเขาปราศจากรากฐานที่สำคัญนะครับ เปรียบเสมือนต้นไม้ที่ขาดรากแก้ว มีแต่รากฝอยความแข็งแกร่งในชีวิตเขา ก็อาจจะมองไม่เห็นบางแง่มุมของชีวิต ซึ่งแง่มุมที่ผมว่าเขาจะสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะรากฐานของวัฒนธรรมไทยมีหลายประการ เช่น ครอบครัวยุคใหม่ที่ใหญ่มากดูแลเอาใจใส่ การปลูกฝังต่างๆ ทำให้เด็กรับมือกับความเปลี่ยนแปลงรวมถึง

การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การรับมือในอนาคตด้วย สิ่งเหล่านี้จะต้องต่อยอดมาจากวัฒนธรรม ทั้งสิ้นครับ” (ผู้บริหาร 005)

“สมมติว่าคุณเป็นนักวิทยาศาสตร์แต่คุณชอบศิลปะไปในตัวด้วย คุณสามารถทำอะไรก็ตามที่มันควบคุมกันไปได้ ทำให้เกิดอาชีพใหม่ที่ไม่ตามใคร เพราะฉะนั้นมันเน้นการการสร้างอิสระ ให้เด็ก ดึงศักยภาพ สิ่งที่ผมชอบที่นี่คือไม่ได้ Bully เด็ก แต่ทุกคนสามารถเป็นได้ถ้ามีการศึกษา เพราะฉะนั้นเด็กเจอตัวเอง มีคุณค่า รู้ตัวเอง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตัว ในความเป็นมนุษย์ สำหรับผมนะ ที่มองตรงนี้ และวัฒนธรรมก็คือ ก่อนคุณจะรู้อะไร คุณมารู้จักเราก่อน ก่อนจะไปที่ไหน รู้จักตัวเองก่อน คนไทย วัฒนธรรมไทย แล้วก็ค่อยไป รากมันจะได้แข็งแรง จะได้ตั้งเสาเข็ม แข็งแรง” (ครู 001)

2. แนวคิดที่กำหนดมาจากพื้นฐานของโรงเรียน เป็นตัวกำกับให้เกิดการส่งต่อระหว่างรุ่นสู่รุ่น ซึ่งเป็นวัฒนธรรมหรือประเพณีที่ทั้งโรงเรียนให้การยอมรับ โดยผู้ให้ข้อมูลหลายรายได้กล่าวว่าการถ่ายทอดสิ่งดีงามที่หน่วยงานได้ทำอย่างต่อเนื่อง เรียกว่า “วัฒนธรรมองค์กร” ทำให้โรงเรียนสาธิตมีเอกลักษณ์

“ทุก ๆ คนถามว่า เอ๊ะ ทำไมโรงเรียนสาธิตเนี่ยไม่ว่าจะเปลี่ยนผู้บริหาร เปลี่ยนครูไปก็รุ่นเปลี่ยนนักเรียนไปก็รุ่น สิ่งหนึ่งที่โรงเรียนสาธิตไม่เคยเปลี่ยนคือ วิธีการดำเนินวิถีชีวิตในโรงเรียน มันทำให้กิจกรรมเหล่านี้ยังคงอยู่ หรือตัวนักเรียนที่ถูกบ่มเพาะทุกๆ เรื่องมันมีอยู่ นั่นคือคำว่า วัฒนธรรมที่โรงเรียนสร้างมา เรามักจะเรียกวัฒนธรรมองค์กรที่ทุกๆ โรงเรียนสร้างไว้รุ่นต่อรุ่น” (ผู้บริหาร 002)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าผู้บริหารและครูที่มีแนวคิดการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม ย่อมเกิดการวางนโยบายที่คำนึงถึงเรื่องของวัฒนธรรมเข้าไปบูรณาการในนโยบายอยู่เสมอ ในขณะที่ครูที่เห็นความสำคัญและมีแนวคิดที่เชื่อว่าวัฒนธรรมจะเป็นประโยชน์กับนักเรียน ย่อมให้ความสำคัญเป็นอย่างดีกับนโยบายที่ผู้บริหารกำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต สามารถนำเสนอได้ดังนี้

2.1.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารและครู มีความเห็นตรงกันในเรื่องของรูปแบบการจัดกิจกรรม คือ มีการส่งเสริมและสอดแทรกวัฒนธรรมเข้าไปในปฏิทินแผนงาน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในทุกวันสำคัญของประเพณีไทย ทั้งนี้การระบุอยู่ในแผนปฏิบัติของโรงเรียน จะมีการกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งมีทั้งการออกเป็นคำสั่งและขอความร่วมมือจากครู จากการสอบถามถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบประกอบด้วย

1. การจัดงานด้วยรูปแบบเดิมที่เคยทำมาก่อน ดังนั้นโครงการที่เขียนหรือระบุในแผนจึงไม่มีความยุ่งยาก เป็นการจัดกิจกรรมตามประเพณี ตามวันสำคัญของไทยและศาสนา รวมถึงตามประเพณีของแต่ละโรงเรียน เช่น การนัดหมายแต่งกายด้วยชุดไทย เป็นต้น

2. การจัดงานด้วยรูปแบบต่อยอดงานหรืองานที่ไม่เคยมีมาก่อน ลักษณะงานเช่นนี้มักเกิดขึ้นระหว่างปีผ่านการขอความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอก หรือเป็นงานการแสดงที่ต้องพานักเรียนออกไปข้างนอก จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร พบว่าการดำเนินการจัดการด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนสาธิตได้พยายามเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมตามประเด็นทางสังคมและเพิ่มเครือข่ายกับภายนอก ทำให้กิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนได้ถูกเผยแพร่ออกสู่ภายนอกทั้งในระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

“เราพัฒนา เราโต เราโตขึ้นเรื่อย ๆ เราโตขึ้นใน เขาเรียกว่าอะไรละ ถ้ามามาตรฐานเนี่ย เราคงมาตรฐานเดิมไว้ตลอดแหละ นะ แต่ว่า Scale ของงานมันอาจจะใหญ่ขึ้น ขยายวงกว้างมากขึ้น แต่เดิมเราอาจจะแบบว่าแสดงแค่ศูนย์วัฒนธรรม ไปหน่วยงานภายนอกเล็ก ๆ แต่หลังจากนั้นนะ ไม่ก็ปีอะ ก็เริ่มที่จะข้ามไปสู่ต่างประเทศ คือทำงานร่วมกับกลุ่มหน่วยงานภายนอก แล้วก็เอาเด็กไปแสดงในต่างประเทศ ซึ่งหลายครั้งมาก นะ หรือแม้แต่ให้ความร่วมมือกับกระทรวงวัฒนธรรมที่จะเอาเด็กของเราเนี่ยไปเผยแพร่กับต่างประเทศ” (ผู้บริหาร 002)

“ทุกปีจะมี summer ที่แคนาดาของเด็กภาคภาษาอังกฤษที่ไปแลกเปลี่ยนในที่เขาไปจะมีวันหนึ่งที่เป็น Thai night ก็จะมี theme โดยนำศิลปะวัฒนธรรมไทยไปเผยแพร่ให้ต่างชาติรู้จัก บางปีก็จะมีการแลกเปลี่ยนการเป็นอยู่ระหว่างเกาหลีกับไทยประมาณแบบนี้ละ แล้วก็มีญี่ปุ่น เกาหลี มีการแลกเปลี่ยนเหมือนกันของเขาก็จะเป็นการพันดาบหรือกลองของเราก็จะเป็นนาฏศิลป์ไทย มวยไทย เป็นต้นคะ” (ผู้บริหาร 006)

“หลักๆ เราเน้นในเรื่องส่งเด็กของเราไปยื่นในเวทีโลก ซึ่งเราทำอยู่แล้วแต่อยากจะทำมากขึ้น เราอยากให้เด็กของเราเรียนรู้การเป็นพลเมืองโลกนั้นเป็นอย่างไร ดังนั้นเราพยายามหาโอกาสให้เด็ก ไม่ว่าจะเป็นการประชุมผู้นำเยาวชน ซึ่งเรามีเด็กที่ทำงานกับหลาย ๆ ประเทศ เช่น ญี่ปุ่น อเมริกา เดนมาร์ก ที่กำลังทำเรื่องภาวะ Global Warming ค่ะ มีเด็กที่ทำด้านวัฒนธรรม เกี่ยวกับ Food culture ไทย ญี่ปุ่น ยุโรป นะคะ หรือเข้าประชุมวิชาการ การนำเสนองาน ซึ่งเราพยายามผลักดันให้มากขึ้น รวมถึงการไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างประเทศ เราพยายามส่งเสริมให้เขาได้ไป ได้เรียนรู้โลกข้างนอกรันั้นเป็นอย่างไรคะ กับอีกอย่างคือการเอาโจทย์จริงมาให้เด็กๆ ได้ทำในโครงการ ไม่ว่าจะเป็นโจทย์จากภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ หน่วยงานต่าง ๆ” (ผู้บริหาร 009)

“อย่างงานในโรงเรียนก็มีมากมาย งานนอกอย่างเช่น ของการรถไฟ แต่ก่อนที่อยู่ตรงแอร์พอร์ตลิงค์ครับ เขาก็มีพิธีบวงสรวง แล้วก็ เราก็ไปเล่นเป็นหน้าพาทย์ประกอบพิธีด้วย แล้วก็มีการแสดงรำต่าง ๆ ของนาฏศิลป์ไปด้วย” (นักเรียน 002)

3. การปรับปรุงกิจกรรมตามข้อเสนอแนะ โดยนักเรียนเป็นผู้นำเสนอความคิดเห็นต่อครูหรือฝ่ายบริหารเพื่อนำเสนอกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่ต้องการให้โรงเรียนจัดขึ้นหรือต้องการให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบไป ดังเช่น การประยุกต์ดนตรีไทยเข้าสู่ดนตรีสากลในงานกีฬา เป็นต้น สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของกลุ่มผู้บริหารที่พบว่า ผู้บริหารจะเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้คิดรูปแบบและนำเสนอมายังครูหรือฝ่ายบริหาร

“ในส่วนของทางบริหารจะมีการ observe กิจกรรม home room โดยกรรมการบริหารทุกคนก็จะได้เห็นกิจกรรมทุกกิจกรรมที่เขาจัดขึ้นในแต่ละห้อง ทางโรงเรียนจะมีชั่วโมงให้ในทุกวันจันทร์คาบที่ 1 ในเรื่องของกิจกรรมอย่างเดียว นักเรียนสามารถเสนอความคิดเห็นได้ว่าอยากได้อะไร อยากจัดกิจกรรมอะไรเสนอให้กับผู้บริหารได้โดยตรง โดยบทบาทของครูส่วนใหญ่จะเป็นที่ปรึกษา มากกว่า เหมือนเราสร้างโจทย์ให้นักเรียน นักเรียนก็จะเป็นคนตีโจทย์ให้อาจารย์คอยช่วยดูหรือปรับตามความเหมาะสม” (ผู้บริหาร 006)

“จากที่หนูเคยมีประสบการณ์มาค่ะ ในเวลาที่เรามีปัญหาหรือว่าเราอยากจะทำอะไรเพิ่มเติม เราจะปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ที่เราเคยเรียนรายวิชาอยู่แล้วค่ะ พอเราบอกอาจารย์ไป อาจารย์ก็เอาส่งไปคณะบริหารเรื่อยๆ ค่ะ หรือถ้าเราอยากได้อะไรเพิ่มก็จะไปบอกอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ที่สอนวิชาอื่นๆ เขาก็จะเอาไปคุยถ้าเรื่องไหนที่คิดว่าควรเพิ่มเติมเขาก็จะเพิ่มเติม ซึ่งหนูก็เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เราอยากจะทำ add อะไรเข้าไปหรือเราไม่ค่อยพอใจอะไรก็สามารถเข้าไปคุยได้เลยค่ะ อาจารย์เขาก็จะประสานไปโดยตรง” (นักเรียน 003)

ดังนั้นรูปแบบของการจัดการวัฒนธรรมจึงแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมที่ระบุอยู่ในแผนงานตามปกติ เป็นแผนปฏิบัติการเดิม 2) รูปแบบการจัดกิจกรรมต่อยอดหรือไม่เคยมีมาก่อน ส่วนใหญ่เป็นการขอความร่วมมือมาจากเครือข่ายภายนอก และอาจได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอก 3) รูปแบบการปรับปรุงกิจกรรมตามข้อเสนอแนะ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการจัดงานที่ผ่านมาแต่มีการปรับปรุงให้เป็นไปตามสถานการณ์ และความต้องการของผู้เข้าร่วม สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ

กิจกรรมที่ระบุอยู่ใน แผนงานตามปกติ	กิจกรรมต่อยอดหรือ ไม่เคยมีมาก่อน	การปรับปรุงกิจกรรมตาม ข้อเสนอแนะ
<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมตามแผน - ผู้รับผิดชอบเหมือนเดิม - งบประมาณระบุตามแผน 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมเพิ่มเติมจากแผน - ขอความสมัครใจจาก ครู/นักเรียน ผู้ปกครอง และเครือข่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมตามข้อเสนอแนะ - ผู้รับผิดชอบเหมือนเดิมหรือ เปลี่ยนใหม่ - งบประมาณพิจารณาอีกครั้ง

ภาพประกอบ 8 แสดงรูปแบบการจัดการทางวัฒนธรรม

2.1.3 วิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูพบว่าวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนต้องอาศัยการจัดการหลายด้าน ดังเช่น การจัดการด้านคน การจัดการด้านงบประมาณ การจัดการด้านเวลา และการจัดการเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจากภายนอก สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. การจัดการด้านคน ในที่นี้หมายถึงทั้งการบริหารบุคลากรและนักเรียน จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ได้แสดงวิสัยทัศน์เรื่องการบริหารคนนั้น มีความละเอียดอ่อนโดยผู้บริหารต้องมีความเข้าใจถึงคุณค่าของกิจกรรมทางวัฒนธรรมและผู้ปฏิบัติงาน โดยเชื่อว่าการพัฒนางานด้านวัฒนธรรมเป็นงาน การสร้างให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ มีจิตใจที่อ่อนโยนและอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ เห็นถึงความเท่าเทียมกันของมนุษย์ โดยผู้บริหารรายหนึ่งได้กล่าวว่า การจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมมีความเฉพาะคือ ไม่สามารถดำเนินการได้คนเดียว ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างหลายกลุ่มคน เพื่อมาช่วยกันขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นๆ ประสบความสำเร็จ ดังนั้นการแสดงออกถึงความชื่นชมต่อบุคคลที่เข้าร่วมเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง เพื่อพัฒนาให้ทุกคนได้เห็นคุณค่าจากการกระทำของตนเองว่าเป็นวัฒนธรรมที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในส่วนใดก็ตาม นอกจากนี้ผู้บริหารบางรายยังมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่อ่อนโยน เท่าเทียมกันในฐานะของการเป็นมนุษย์ที่มีวัฒนธรรมดีงาม ดังเช่น การปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม เป็นต้น ทั้งในระดับการปฏิบัติต่อครูผู้รับผิดชอบงานและนักเรียน

“ทุกหน้าที่มีความสำคัญ เห็นไหม ครูไม่เคยไปบอกว่าทำไมหนูทำหน้าที่นี้ละ ทำไมหนูทำหน้าที่นั้นละ ไม่เคยพูดคำพูดนั้นออกไป นั่นหมายความว่าเธอทำหน้าที่นี้แสดงว่าเธอยอมรับที่จะทำแล้ว เธอเหมาะที่ทำหน้าที่นี้แล้ว มันก็เลยเกิดเป็นสิทธิที่เด็กเขาได้สิทธิของการได้ทำตรงนี้แล้ว เขารู้สึกว่าไม่ได้ด้อยค่า มันคือเค้าได้ทำในสิ่งที่มันเป็นคุณค่า นี่มุมครูนะ” (ผู้บริหาร 003)

“ที่นี่มีจุดเน้นอีกอย่างหนึ่งในเรื่องความสัมพันธ์ภาพของครูกับเด็ก ที่นี้เราใกล้ชิดกันมากสนิทมากกว่าครูกับเด็ก เช่น เราเป็นครูที่อยู่ระดับเดียวกันกับเด็ก ไม่ใช่ว่าเด็กนั่งอยู่กับพื้นแล้วเรายืนสั่ง เราจะให้ครูปฏิบัติกับนักเรียนเหมือนที่เราปฏิบัติกับเพื่อนด้วยตัวเอง จะส่งผลให้ครูกับนักเรียนค่อนข้างใกล้ชิด ไม่ได้มีระยะห่าง เท่าเทียมกันค่ะ” (ผู้บริหาร 009)

นอกจากนี้การบริหารกลุ่มครูนั้นต้องเน้นการเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงออกถึงความสามารถ ความถนัดของตนเอง ได้มีโอกาสแสดงศักยภาพของตนเอง รวมถึงผู้บริหารยังมีการโน้มน้าวใจให้ครูหันมาเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน ดังเช่น การแต่งผ้าไทยมาโรงเรียน ผู้บริหารบางรายใช้วิธีทำเป็นต้นแบบ บางรายใช้วิธีการซื้อผ้าไทยแจกให้ครูแต่ละคนเพื่อให้ร่วมกันแต่งกายด้วยชุดผ้าไทย

“ในส่วนผู้บริหารเองก็จะมีกิจกรรมที่ทางผู้อำนวยการขับเคลื่อน คือขอความร่วมมืออาจารย์ในองค์กรโดยเฉพาะผู้บริหารแต่งกายสวมใส่ผ้าไทยเป็นแบบอย่างให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ ถึงขนาดที่ทางผู้อำนวยการซื้อผ้าแจกเลย เพื่อให้ผู้บริหารทุกคนใส่ด้วยกันในวันศุกร์ก็เป็นนิมิตหมายที่ดี เพราะอาจารย์ก็ทยอยใส่กันหมด” (ผู้บริหาร 006)

“ฝ่ายบริหารทุกท่านจะใส่ผ้าไทยแบบเพลิสพริง สวยงามอลังการ คุณครูทั่วไปอาจจะ modern น้อย เสื้อม่อฮ่อม กระโปรงแมว แต่ถ้าเป็นผู้บริหารจะเป็นผ้าไทยสวยๆ เลย อันนี้ก็เป็จุดกระตุ้นเด็ก ๆ ได้ดี มีหลากหลายรูปแบบ เรามีข้อกำหนดให้เด็กใส่ผ้าไทยอยู่แล้วในทุกวันศุกร์เด็ก ๆ ให้ความร่วมมือดีค่ะ” (ผู้บริหาร 009)

2. การจัดการด้านงบประมาณ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายด้านวัสดุ อุปกรณ์ โดยส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับวัสดุสิ้นเปลือง ดังนั้นวิธีการบริหารจัดการของโรงเรียนแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกัน บางส่วนใช้งบประมาณของตนเองที่ได้สนับสนุนจากค่าเทอมและมหาวิทยาลัย บางส่วนใช้วิธีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนดนตรี สนับสนุนอุปกรณ์ สนับสนุนค่าอาหาร เป็นต้น บางส่วนขอจัดสรรงบประมาณจากสมาคมและชมรมผู้ปกครองและศิษย์เก่า

“อย่างแรกเลย คือ ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าอุปกรณ์การแต่งกายนักเรียน ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าของรางวัล ค่าเดินทาง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าวิทยากร ค่าเช่ายานพาหนะ และค่าเช่าสถานที่” (ผู้บริหาร 005)

“ส่วนใหญ่จะใช้กับค่าสื่อการเรียนรู้ ค่าจัดสถานที่และค่าเดินทางในการเรียนรู้นอกสถานที่ แล้วก็หลักๆ ของเด็กเลย จะเป็นวัสดุที่ใช้ในการเรียนการสอนหรือค่ารถค่าเดินทาง ตอนนี้งบประมาณการเดินทางก็สูงมาก” (ผู้บริหาร 010)

“หลัก ๆ ค่าอาหารเด็ก ๆ ในการซ้อม หรือค่าเวที เนื่องจากโรงเรียนเราไม่ได้มีเวทีหลัก ค่าเช่าชุด ส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่าย มีกรณีเด็ก ๆ ไปแสดงดนตรีภายนอกซึ่งไม่ได้อยู่ในแผน เราต้องหาแหล่งเงินที่จะ support นักเรียน” (ผู้บริหาร 016)

3. การจัดการด้านเวลา เป็นกระบวนการจัดการที่ต้องพิจารณาตามความเหมาะสม มีสัดส่วนที่เหมาะสมกับเวลาการเรียนปกติ ดังนั้นการจัดการด้านเวลาเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะหากมีผลกระทบต่อการศึกษาหรือผลการเรียนอาจส่งผลกระทบต่ออนาคตของนักเรียนและการไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองได้

4. การจัดการเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจากภายนอก ดังที่กล่าวไปข้างต้นว่า การพัฒนางานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตมักเป็นงานที่ได้รับการยอมรับ มีมาตรฐานที่ดี ดังนั้นจึงมีเครือข่ายภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างมาก ดังนั้นในการจัดการเครือข่ายเป็นได้ทั้งรูปแบบการขอรับความร่วมมือ และการให้ความร่วมมือกับเครือข่าย

ภาพประกอบ 9 การจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต

จากภาพประกอบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการด้านคน งบประมาณ เวลา และเครือข่าย แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบข้อค้นพบว่าเงื่อนไขสำคัญที่ทุกฝ่ายให้ความสำคัญคือ เงื่อนไขการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต้องไม่กระทบกับเวลาการเรียน หากต้องกระทบควรส่งผลกระทบต่อให้น้อยที่สุด ดังคำกล่าว

“กิจกรรมส่วนใหญ่จะไม่กระทบต่อการเรียนการสอน เพราะจะจัดในช่วงที่มีตารางเรียนและคาบน้อยชั่วโมง เช่น จะจัดงานในทุกวันพฤหัสบดีช่วงบ่าย ซึ่งไม่มีการเรียนการสอนตามที่โรงเรียนกำหนดค่ะ” (ผู้บริหาร 001)

“สมมติศิลปะการแสดงโชว์ มันก็จะต้องมีการจัดสรรเวลาที่นอกเหนือจากปฏิทินของโรงเรียน เพราะว่ามันจะต้องมีการฝึกซ้อม ใ้ตรงนั้นเนี่ย มันจะไม่กระทบกับการเรียนมาก จะบอกว่าไม่ไปกระทบเลยก็ได้เนาะ แบ่ง Part พาร์ทแรกก็คือการซ้อมที่มันยืดหยุ่น ๆ เนี่ยจะไม่เบียดบังกับเวลาเรียน เพราะว่าเราเอาเวลานอกเวลาเรียนมาใช้ในการฝึกซ้อม เราไม่เคยที่จะไปขอแบบว่า คาบบ่าย ขอคาบบ่ายเพื่อมาซ้อมอะไรอย่างนี้ ไม่ใช่ เพราะเข้าใจว่าเด็กทุกคนที่นี้วิชาการกับกิจกรรมต้องคู่กันเนอะ เราก็ไม่ไปเบียดบังตรงนั้น...อาจจะมีขอเวลาเรียนประมาณ 2 - 3 วันเพื่อไปซ้อมใหญ่ ซึ่งมันกระทบน้อยมาก แล้วก็ไม่เคยมี Feedback จากผู้ปกครองเลยว่า โอ้โฮ ลูกไปซ้อมการแสดงแล้วมาเรียนไม่ได้ อะไรอย่างนี้” (ผู้บริหาร 002)

นอกจากนี้เงื่อนไขการบริหารจัดการที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่พบว่าหลายกิจกรรมทางวัฒนธรรมประสบความสำเร็จได้ด้วยดี เกิดจากการมีส่วนร่วมจากกลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่าที่มีสายสัมพันธ์แนบแน่นกับโรงเรียน สามารถนำเสนอเพิ่มเติมได้ดังนี้

2.1.4 การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและศิษย์เก่า

จากผลการศึกษาพบว่าความโดดเด่นในกระบวนการบริหารจัดการทางด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนมักได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากเครือข่ายผู้ปกครอง ทั้งในระดับบุคคล และชมรมผู้ปกครอง และสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนสาธิต ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเป็นเอกลักษณ์อีกประการหนึ่งของโรงเรียนสาธิตที่มีการเชื่อมโยงและเปิดโอกาสให้กลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้ปกครองมักเข้ามามีส่วนร่วมในงานประเพณีและการแสดงต่าง ๆ ของโรงเรียน ดังเช่น กิจกรรมด้านศาสนา กิจกรรมประเพณีวันสำคัญ ดังเช่น วันลอยกระทง วันสงกรานต์ เป็นต้น ในขณะที่กลุ่มศิษย์เก่ามักเข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมในวันไหว้ครู หรือกิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรมต่างๆ ดังเช่นผลการสัมภาษณ์ของผู้บริหารรายหนึ่งที่ว่ากลุ่มรุ่นพี่ที่เคยทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมมาก่อนมักจะกลับมาช่วยฝึกซ้อมรุ่นน้อง ถ่ายทอดประสบการณ์ที่เคยผ่านมาให้น้องฟัง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน

“ศิษย์เก่าก็มีส่วนร่วมได้ บางงานนี้อาจจะมีบ้าง เฮ้ย!! ขอแรงหรือขออะไรอย่างนี้ เขาจะเรียกว่ายังไงดีอะ ด้วยความมีน้ำใจ มันมีสัมพันธ์อะไรบางอย่างที่แบบว่า พอโรงเรียนเราทำงานนะ แล้วมันเกิดวัฒนธรรมขึ้นว่า เฮ้ย!! พี่ก็จะกลับมาช่วยดูน้อง พี่จะกลับมาช่วยอาจารย์ มาช่วยฝึกซ้อมน้องนะ มาช่วยดูน้อง หรือความจริง ไปทำหน้าที่ไปอาสาเป็น Backstage เป็นอะไรอย่างนี้ มันก็เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมระหว่างพี่น้องอีกอย่างหนึ่งนะครับ” (ผู้บริหาร 002)

“เราเห็นได้ชัดที่ศิษย์เก่าเข้ามาร่วมกับเราคือวันไหว้ครูของโรงเรียนงานหลักคือศิษย์ปัจจุบัน ศิษย์เก่าก็จะเข้ามาเสริม พี่ศิษย์เก่าเข้าแสดงความกตัญญูกตเวทิตากับอาจารย์ที่เกษียณอายุไปแล้วกับอาจารย์ปัจจุบัน กับอีกวันหนึ่งคือวันคล้ายวันก่อตั้งโรงเรียน เป็นวันรำลึกทั้งศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน ผู้ปกครอง รวมทั้งครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมขึ้นมา” (ผู้บริหาร 006)

“จะมีความสัมพันธ์ที่กับน้อง พี่ก็จะเข้ามาเยี่ยมน้อง เป็นสายใยที่แน่นมาก ๆ เมื่อมีกิจกรรมอะไรแบบนี้พี่จะกลับมาช่วยด้วย หรือวันไหว้ครูในสัปดาห์ที่ 2 หลังจากเปิดเรียนจะเป็นวันไหว้ครู” (ผู้บริหาร 016)

ในขณะที่กิจกรรมที่มีการแสดงหรือออกงานต่าง ๆ โรงเรียนจะเปิดให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาและสนับสนุนงบประมาณเสริมเพิ่มเติมผ่านทางชมรมผู้ปกครอง ในขณะที่งานประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ โรงเรียนได้เปิดให้ผู้ปกครองเข้าร่วมได้ เช่น การทำบุญตักบาตรพระตอนเช้า เป็นต้น

“มีกิจกรรมที่หลากหลาย ในทุกวันพฤหัสบดีจะมีการนิมนต์พระมาเทศนาธรรมและให้ผู้ปกครอง นักเรียน ครูอาจารย์ได้มีโอกาสตักบาตรร่วมกัน มีดนตรีไทยบรรเลงโดยให้เด็กๆ ได้แสดงความสามารถตรงนั้น และมีการสะสมแต้มการทำความคิด ซึ่งเด็ก ๆ และผู้ปกครองก็ happy กันนะคะเท่าที่คุณแม่สัมผัสมา คุณแม่ก็พยายามไปใส่บาตรกับเด็ก ๆ ในทุกวันพฤหัสบดีเป็นการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีกิจกรรมร่วมกันด้วย” (ผู้ปกครอง 001)

“ที่โรงเรียนทำอยู่กิจกรรมบางกิจกรรมจะร่วมกับทางสมาคมผู้ปกครองและครู ทางสมาคมก็จะ support ในบางส่วน เช่น กิจกรรมวันครอบครัวโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการออกร้านอาหาร ถวายของพระต่าง ๆ ผู้ปกครองก็จะมีการจองผ้าไตรกัน นี่ก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ดี ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ วันลอยกระทงที่นี้จัดให้เด็กใส่ชุดไทยผู้ปกครองก็ได้มีโอกาสใส่ชุดไทยไปด้วย มีการซื้อดอกไม้ผู้ปกครองบางคนไม่ว่างมาก็มีการโทรมาฝากซื้อดอกไม้ให้ลูกหน่อย ที่นี้ค่อนข้างจะเปิดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ที่โรงเรียนไม่ใช่แค่มีการเรียนดีแต่กิจกรรมเรามีความหลากหลาย” (ผู้ปกครอง 002)

“โรงเรียนมีการจัด meeting ของเด็ก ๆ ก็จะประสานงานกับผู้ปกครองใครจะเอาอาหารไปให้เด็ก ๆ ทานก็จะมีส่วนจากผู้ปกครองของสาธิตรามมีเจตนาจะมาเลยว่าผู้ปกครองท่านใดจะตั้งร้านให้เด็ก ๆ ทานอาหารกัน ผู้ปกครองในแต่ละห้องจะคุยกันเอาอาหารอะไรไปดี เคยคุยกับผู้ปกครองโรงเรียนอื่นเขาก็จะไม่มีอะไรแบบนี้” (ผู้ปกครอง 004)

“คนที่เคยอยู่นาฏศิลป์ ดนตรีไทย หรือวงโยฯ บางคนเขาก็มาร่วมเล่นดนตรีด้วยกันเข้ามาช่วยน้อง” (ศิษย์เก่า 004)

“หนูอยู่ชมรมนาฏศิลป์ มีหลายครั้งที่พี่ ๆ เข้ามาช่วยสอน ต่อทำให้ ส่วนใหญ่ทุก ๆ ปีจะมีค่ายศิลปวัฒนธรรมก็จะมีรุ่นพี่เข้ามามีส่วนร่วมตรงนี้ หรือวันไหว้ครูนาฏศิลป์รุ่นพี่ก็จะเข้ามาช่วยจัดงานมาเข้าร่วมพิธีด้วยค่ะ ถ้าเป็นกิจกรรมบังคับของโรงเรียนไม่ค่อยมีรุ่นพี่มาเข้าร่วมเท่าไรค่ะ”
(ศิษย์เก่า 007)

สามารถสรุปได้ว่าการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่าทำให้โรงเรียนมักได้รับการสนับสนุนที่ดีเสมอมา ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ หรือการให้คำแนะนำต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและค้นหาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนเพิ่มเติม สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1.5 ปัจจัยความสำเร็จของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม

เนื่องจากการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตมักได้รับการยอมรับจากหลายส่วน ดังปรากฏว่ามีหน่วยงานภายนอกทั้งระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด หน่วยงานส่วนกลางของประเทศ ไปจนถึงระดับนานาชาติติดต่อขอให้โรงเรียนส่งผลงานและการแสดงเชิงวัฒนธรรมเผยแพร่สู่คนภายนอก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สกัดปัจจัยความสำเร็จของการจัดการทางวัฒนธรรมในฐานะของผู้จัดกิจกรรม ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่าเอกลักษณ์ที่สำคัญของโรงเรียนสาธิต คือ การให้ความร่วมมือด้วยความสมัครใจในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน แม้จะไม่มีการใช้คำสั่งให้รับผิดชอบกิจกรรมด้านวัฒนธรรมก็ตาม โดยผู้วิจัยได้สอบถามเพิ่มเติมในเรื่องของแรงจูงใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของกลุ่มครู พบว่าครูส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน รวมถึงครูได้แสดงความสามารถและความถนัดที่ตนเองมีมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนที่มีความสนใจ จึงเป็นแรงจูงใจให้ครูอยากทำกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ในการบริหารจัดการของโรงเรียน ยังพบว่านอกจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรแล้วยังพบว่าปัจจัยความสำเร็จที่ทำให้งานด้านวัฒนธรรมได้รับการยกระดับอันนำไปสู่การเพิ่มมูลค่า สร้างประโยชน์ให้ผู้รับถ่ายทอดได้อย่างเป็นรูปธรรม คือ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมเป็นหลัก ดังนั้นการจัดการต่าง ๆ จึงมีระบบ และเชื่อมโยงงานได้ง่ายขึ้น

“จุดเด่นของสาธิตครับ พอเราเอ่ยปากขอความร่วมมือทุกคนก็มาช่วยเหลือกัน อีกอย่างหนึ่งเวลาทำโครงการจะมีคำสั่งกลางที่กำหนดบทบาทหน้าที่อาจารย์อย่างชัดเจน อาจารย์ก็จะเข้าทำงานกันเองครับ” (ผู้บริหาร 005)

“ผมเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความอยากในตัว เมื่อได้รับการตอบสนองของความอยากอย่างเหมาะสมก็จะเป็นแรงผลักดันความขยันขึ้นมาได้ เช่น ครูชอบดนตรี มีเด็กที่ชอบดนตรีเหมือนกัน แถมยังมีความสามารถพอประมาณ ครูไม่เหนียวมาก มีอุปกรณ์และงบประมาณพร้อมสรรพ แล้วก็มีเวลา ถ้ามีเวลาให้ ผมนวกกับปัจจัยที่กล่าวมายังไงงานก็เกิดครับ ดังนั้นการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างครูและนักเรียนจึงค่อนข้างมีประสิทธิภาพมากกว่าการที่ครูเป็นผู้ให้อยู่คนเดียว ผมไม่เชื่อเรื่องการช่วยเหลือ น้ำใจ หรือการเสียสละครับ คนจะทำอะไรสักอย่างย่อมได้รับผลประโยชน์ถึงจะเลือกทำ ดังนั้นสิ่งที่ครูสาธิตเป็น คือ ขณะที่ตนเองกำลังให้ก็ยิ่งได้รับกลับด้วย เช่น ผลงาน ความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน รวมไปถึงเรื่องหน้าตาและจุดยืนในสังคมด้วยครับ” (ครู 001)

“มีการแต่งตั้งอาจารย์โบท เป็นหัวหน้าด้านศิลปะวัฒนธรรมถือว่าท่านให้ความสำคัญ เพราะเราเห็นการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปธรรม ที่มีหัวหน้างานในส่วนนี้โดยตรง” (ผู้บริหาร 016)

2. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง เนื่องจากในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมบางรายการต้องอาศัยการฝึกซ้อมและทำกิจกรรมนอกเวลาเรียน จึงต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 การจัดกิจกรรมที่ต้องมาร่วมมือกันหลายคน ต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง ดังนั้นปัจจัยเรื่องการสนับสนุนจากผู้ปกครองในเรื่องการยินยอมให้นักเรียนเข้าร่วม ตลอดจนการสนับสนุนปัจจัยด้านงบประมาณ การสนับสนุนอาหาร สนับสนุนยานพาหนะและค่าเดินทาง และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต

“หลัก ๆ เลย ถ้าแนวที่สนับสนุนก็อย่างเช่นเรื่องเวลา ผู้ปกครองยอมที่จะสละเวลาให้ลูกได้อยู่ซ้อม ได้อยู่ทำกิจกรรมนอกเวลาเรียน... โรงเรียนเราโชคดีที่ว่ามีสมาคมผู้ปกครองที่เป็น Production ใหญ่ เพราะฉะนั้นสมาคมผู้ปกครองที่เป็น Production ใหญ่พอสมควร” (ครู 001)

“ผู้ปกครองก็เป็นกำลังใจสำคัญอย่างหนึ่งนะ สมัยแต่ก่อนพานักเรียนไปอัดเทปถวายพระพรที่ห้อง 7 นักเรียนประมาณ 30-40 คน รถตู้โรงเรียนมี 2 คันก็ไม่พอ ผู้ปกครองจัดรถมาให้อีก 4 คัน เด็กนั่งกันสบายใส่เครื่องดนตรีได้อีกด้วย เราก็ถามคุณพ่อคุณแม่ลำบากหรือเปล่า เขาบอกว่าบริษัทจัดไว้แล้วสามารถ support เราได้ อันนี้คือความน่ารัก การ support จากผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีการ support จากสมาคมผู้ปกครองและครูสชาติ เนื่องจากในแต่ละปีมีการเก็บค่าบำรุงการศึกษาอยู่แล้วเราสามารถปรึกษากับทางสมาคมได้เลย” (ครู 007)

“ทุกกิจกรรมที่ลูกให้ความสนใจที่จะทำด้วย เราพร้อมที่จะผลักดัน ทุกอย่างพัฒนาศักยภาพนอกเหนือจากตำราในห้องเรียนให้ได้ตลอด เขาจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น อยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ รุ่นพี่ รุ่นน้อง อาจารย์ จะต้องมีความรับผิดชอบ ต้องมีความตรงต่อเวลา ต้องมีความรับผิดชอบรู้จักแบ่งเวลาในการเรียนและการทำกิจกรรมด้วย ฉะนั้นมีความรู้สึกที่ว่าทักษะต่าง ๆ พวกนี้เพิ่ม skill ให้ชีวิตนอกเหนือจากห้องเรียนค่ะ” (ผู้ปกครอง 005)

3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร จากผลการสัมภาษณ์พบว่า การทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมมีความหลากหลาย ซับซ้อนและละเอียดลออ รวมถึงต้องอาศัยทรัพยากร ดังนั้นการที่โรงเรียนให้การสนับสนุนโดยมีผู้บริหารคอยให้โอกาสกับครูและนักเรียน เห็นคุณค่าของกิจกรรมทางวัฒนธรรมย่อมทำให้ครูและนักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้มีคุณภาพและมีความสุขกับสิ่งที่ทำ

“มองว่านโยบายของการบริหารงานโรงเรียนเนี่ย ให้สิทธิ์และให้เกียรติคนที่ดูแลงานแต่ละสาขานั้น ในการที่จะคิดหรือพัฒนางานของตัวเอง แต่มันก็มีขอบเขตอยู่บนพื้นฐานของตอบโจทย์ วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ตอบโจทย์เอกลักษณ์ของโรงเรียน ตอบโจทย์อัตลักษณ์ของนักเรียน ถ้าเราไม่มีทิศทางของพวกนี้ มันก็จะทำให้ไม่สามารถที่จะทำให้โรงเรียนจัดการศึกษาและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้ง แต่ในส่วนการที่จะทำกิจกรรมใด ๆ ก็ทำได้เลยเพราะโรงเรียนสนับสนุนเรื่องงบประมาณอยู่แล้ว” (ผู้บริหาร 003)

“สำหรับผมคือเราสนุกกับสิ่งที่จะทำ เด็กก็มีศักยภาพที่สามารถทำได้ โรงเรียนก็พร้อมสนับสนุนเรา เลยอยากทำกันทั้งครูทั้งนักเรียนแล้วก็เลยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันครับ” (ครู 002)

4. ปัจจัยด้านบุคคล คือ ผู้จัดกิจกรรมมีความชื่นชอบ หลงใหล และความมุ่งมั่นในการพัฒนาวัฒนธรรม จากผลการสัมภาษณ์พบว่าครูที่รับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมส่วนใหญ่ให้เหตุผลของการเข้าร่วมกิจกรรมเพราะเป็นสิ่งที่ตนเองรักและหลงใหล ต้องการพัฒนานวัตกรรมให้กับการศึกษาผ่านการบูรณาการวัฒนธรรมเข้าสู่ระบบการศึกษาของนักเรียน

“เกิดจากความรักของครูผู้สอนเอง ที่มีใจรักทางด้านวัฒนธรรมตั้งแต่เด็กอยู่แล้วเมื่อโตขึ้นมาก็ได้มีโอกาสในการสอนนาฏศิลป์ไทย และมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานในสายวัฒนธรรมอยู่บ่อยครั้งและบวกกับเมื่อเราสอนเด็ก ๆ ในแต่ละสายชั้นก็ทำให้เราพบว่าจะมีเด็กบางกลุ่มที่มีใจรักทางด้านวัฒนธรรมเหมือนกับเรา และบวกกับนโยบายของโรงเรียน แล้วก็ผู้บริหารทำให้ครูผู้สอนอยากที่จะจัดกิจกรรมการแสดงเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและเด็ก ๆ เมื่อเจาะลึกลงไปพบว่ายังมีผู้ปกครองในกลุ่มที่ลูกสนใจเรื่องวัฒนธรรมและการแสดงก็พร้อมสนับสนุนเด็ก ๆ ในกลุ่มนี้ด้วยเป็นอย่างดี” (ครู 004)

5. ปัจจัยด้านงบประมาณ โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูมีความเห็นที่สอดคล้องกันคือ โรงเรียนสาธิตมีความพร้อมด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เพียงพอ จากการสัมภาษณ์พบว่าค่าเฉลี่ยของการจัดสรรงบประมาณสำหรับการทำกิจกรรมวัฒนธรรมประมาณ 30,000 บาท/กลุ่มสาระ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละกิจกรรมและงบประมาณที่ได้จัดสรรจากค่าเทอมหรือมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารของโรงเรียนสาธิตมีความยืดหยุ่นในการจัดสรรงบประมาณ โดยสามารถบริหารจัดการงบประมาณทั้งงบประมาณเพื่อกิจกรรมทางวัฒนธรรมโดยตรงและงบประมาณในส่วนอื่น ๆ ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยความสำเร็จอย่างหนึ่งที่ทำให้กิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตสามารถสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้ดี

“มันจะมีบงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอยู่แล้ว แต่ก่อนที่เราจะไปถึงการที่เราจะดึงบงมาใช้เนี่ย แต่ละปี จะขึ้นปีการศึกษาใหม่อย่างนี้ แต่ละหน่วยงานเขาจะต้องทำโครงการอยู่แล้ว เขาจะต้องทำโครงการ คือถ้าสมมุติ อะไรที่มันเป็น Routine ทำประจำเนี่ยมันก็จะใช้โครงการเดิม แต่ว่ามันก็สามารถที่จะคิดทำโครงการอะไรที่มันตอบสนองปัจจุบันทันด่วนกับสถานการณ์ปัจจุบันนั้นก็คือก่อนที่เราจะจัดกิจกรรมอะไรก็ตาม งบเนี่ยมันมีอยู่แล้ว กอกลาง ในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมก่อนใหญ่เลย เราก็ต้องให้คนที่เขาอยากจะทำโครงการเนี่ย ต้องเขียนโครงการมา เสนอมาที่ฝ่าย

แผน ฝ่ายแผนก็จะดูว่า เฮ้ย ตรงนี้ มันตรงกับเรื่องของส่งเสริมวัฒนธรรม ก็ไปเอางบจาก วัฒนธรรมตรงนี้มาใช้ตาม เขาเรียกว่าอะไร ตามความเป็นจริงที่เขาเขียนมา” (ผู้บริหาร 002)

6. ปัจจัยด้านความน่าสนใจของกิจกรรม โดยมุ่งเน้นการเรียนที่สนุก ค้นหาตนเอง ไม่บังคับ ผลการสัมภาษณ์พบว่ากลยุทธ์หนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและอยากเข้าร่วม กิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตามความชอบและความถนัดของตนเอง เด็กจะรู้สึกว่าจะมีความอยากเรียนรู้เพิ่มเติม อยากเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเอง ชอบ ที่ตนเองทำได้ดี ดังนั้นปัจจัยความสำเร็จอย่างหนึ่งคือ ควรเป็นกิจกรรมหรือเป็นหลักสูตรที่ เด็กสามารถเลือกเรียนได้ด้วยตนเอง

“ลักษณะของโรงเรียนเราจะใช้การเปิดเป็นวิชาเลือกก่อน เสร็จแล้วพี่จะเห็นว่าวิธีการ จัดการบริหารของโรงเรียน ให้นักเรียนเห็นคุณค่าได้อย่างไร นักเรียนทุกคนที่เขาชอบหรือถนัดหรือ สนใจตัวนี้ เขามาเลือก เมื่อเขามาเลือก เขาก็จะได้มีโอกาสแสดงออก นี่คือสำคัญนะคะ” (ผู้บริหาร 003)

“ส่วนมากก็จะเป็นการรณรงค์ว่าวันนี้มีกิจกรรมนะ เข้าร่วมนะ เหมือนเวลาหล่อเทียน พรรษาเนีย ไม่ได้เป็นการบังคับ” (ครู 001)

7. ปัจจัยด้านการเพิ่มกำลังครูครุอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญและความถนัด เข้ามาพัฒนางานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่าโรงเรียนมีการ สนับสนุนเรื่องการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความชำนาญในเรื่องของวัฒนธรรม รวมถึงจาก ผลการวิจัยยังพบว่าผู้บริหารโรงเรียนสาธิตอีกหลายแห่งมีแนวคิดในการพัฒนาและเชิดชู วัฒนธรรม กิจกรรมด้านวัฒนธรรมบางอย่างเพื่อเป็นเอกลักษณ์เด่นของโรงเรียน ดังนั้นแนวทาง การเลือกรับสมัครบุคลากรจึงมุ่งเน้นคัดสรรรับสมัครครุอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ หรือจบการศึกษามาตรงกับวัฒนธรรมด้านนั้น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าสิ่งที่สำคัญของการยกระดับ ศักยภาพของครู คือ การอบรมและเปิดโอกาสให้ครูได้เลือกสิ่งที่ตนเองถนัด เพราะจะทำให้รักษา บุคลากรให้อยู่ในองค์กรได้ยาวนาน ไม่เปลี่ยนไปทำงานที่อื่น

“เราจับบุคลากรที่เราต้องการ อย่างเราต้องการส่งเสริมไหน เราก็รับคนที่เขาถนัดด้านนี้ หมายความว่าเรารู้ว่าเราจะส่งเสริมด้านไหน เราก็รับบุคลากรที่โดยตรงทางด้านนั้นเข้ามาแล้วมันส่งเสริมไป มันก็พัฒนาไปต่อได้” (ผู้บริหาร 003)

“ที่นี้ให้ความสำคัญในการพัฒนาครูจะมีหลักสูตรการอบรมที่เราจัดไว้ให้เป็นมาตรฐาน และเราก็มีหลักสูตรที่คุณต้องการอบรมอะไรเพิ่มเติมสามารถเบิกเงินโรงเรียนไปได้ด้วย ซึ่งนอกเหนือจากสาขาวิชาที่สอนถ้ามีความสนใจก็สามารถขอไปได้” (ผู้บริหาร 009)

“อบรม แล้วเน้นหนักเรื่องความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร ให้อยู่กับโรงเรียนเราไปนาน ๆ ไม่ไปไหน” (ครู 001)

แต่อย่างไรก็ตามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ชัดเจนและเป็นอุปสรรคของการจัดการทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยชัดเจนได้ดังนี้

2.1.6 ปัจจัยชัดเจนการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต

1. ปัจจัยในเรื่องความสนใจของเด็กนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปจากวัฒนธรรมไทยไปสู่การสนใจต่อเทคโนโลยีใหม่ เกม ดนตรีสากล ทำให้การจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้รับความสนใจน้อยกว่ากิจกรรมที่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือวัฒนธรรมสมัยใหม่

“ตอนนี้ต้องบอกว่าเด็กเราหลาย ๆ คนติด social กันอยู่ อยากจะปลูกฝังให้เขารัก รับรู้ และช่วยเหลือในทุก ๆ ส่วน ๆ ของศาสนาส่วนหนึ่ง เข้าถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ หรือทางด้านดนตรี พี่น้องสายโยในเครือสาธิต อยากจะปลูกฝังให้ติดตัวไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหนจะได้มีจิตใจที่ดี ช่วงนี้เด็กติด social ติดเกม พอเกมมันจะไวทำให้เด็กไม่มีความอดทนเลย” (ผู้บริหาร 004)

“เรามีความคิดว่าเด็กรุ่นใหม่จะมีความคิดเป็นของตัวเองอะ ด้วยเทคโนโลยีมันกว้างมาก การเข้าถึงสื่อบางอย่างไม่ได้ผ่านการกรองมาก่อน ในฐานะครูเราพยายามเข้าใจเด็ก เราจะเรียกมาคุยเป็นการส่วนตัวว่าสิ่งที่เขาทำอยู่มันไม่ถูกต้อง แก้ปัญหาร่วมกัน สอนโดยใช้การเล่าหรือยกประสบการณ์ให้เด็กเห็น เราปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับเขา ตอนนี้สังคมเปลวระบางมากขึ้น เราต้องใกล้ชิดเด็กให้มากขึ้น” (ผู้บริหาร 016)

2. ปัจจัยด้านเอกสารที่มีความยุ่งยาก ลำำ้า มีหลายขั้นตอน จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารพบว่าบางโรงเรียนมีข้อจำกัดเรื่องการเบิกงบประมาณ โดยต้องการเอกสารและยื่นเรื่องหลายขั้นตอน ทำให้ต้องเบียดบังเวลาการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูหลายคนหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่ต้องยื่นเรื่องขออนุมัติงบประมาณ

“งบประมาณช่วงนี้เบิกยาก ยุ่งยาก หลายขั้นตอนจนทำให้แต่ละกลุ่มสาระไม่อยากทำกิจกรรม นี่ก็เป็นอย่างหนึ่งเรื่องเอกสารหน้าที่ในการดูแลส่วนนี้ไม่มี ครูก็มีหน้าที่สอนก็ต้องมาทำกันเองฉะนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระต้องรับผิดชอบในการพิมพ์เอกสารหรือเดินเอกสาร บางทีก็เข้าแก้ปัญหา นี่เป็นส่วนหนึ่งที่ไม่อยากทำกิจกรรมที่มีงบประมาณ” (ผู้บริหาร 004)

3. ปัจจัยจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้โรงเรียนต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยหลายคนที่เข้าร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรม โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดในระยะแรกที่หน่วยงานยังขาดองค์ความรู้ในการปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนทำให้การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนต้องหยุดชะงัก

“ช่วงแรกเด็กรับไม่ได้เลยครับ ในมุมมองกลุ่มสาระภาษาไทย เรามีการจัดการแข่งขันอ่านทำนองเสนาะ การคัดลายมือ วาดภาพตามจินตนาการ เด็ก ๆ คิดว่าการทำงานในระบบออนไลน์ค่อนข้างลำบาก ต้องแข่งกับเวลาด้วย ค่อนข้างกระท่อนกระแท่น พอปรับตัวได้ก็ค่อย ๆ ออกมาราบรื่นครับ” (ผู้บริหาร 005)

4. กิจกรรมทางวัฒนธรรมส่วนใหญ่ใช้เวลานาน ซึ่งบางกิจกรรมอาจเบียดเบียนเวลาการเรียนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อในเรื่องการจัดสรรเวลาของนักเรียน

“ที่ไม่เพียงพอคือเวลาอะ บางครั้งกิจกรรมกินระยะเวลานานไปก็จะไปกระทบกับระยะเวลาการเรียนของนักเรียน แต่ทรัพยากรอื่น ๆ ถือว่าเพียงพอในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนนะคะ” (ผู้บริหาร 006)

5. แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร จากการสะท้อนผลของครูโรงเรียนสาธิตบางแห่งพบว่ายังมีความข้องใจเกี่ยวกับระบบการบริหารของผู้บริหารในเรื่องการสนับสนุนการทำกิจกรรมและการจัดสรรงบประมาณ ส่วนหนึ่งเกิดจากการหมุนเวียนผู้บริหารคน

ใหม่มาบริหาร อีกส่วนหนึ่งเกิดจากการกำหนดของระบบและระเบียบการของงบประมาณ ดังนั้นจึงเป็นอุปสรรคหนึ่งของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน

“มีทั้งที่สนับสนุนเต็มที่ แบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ หรือแบบไม่สนับสนุน มีหมดเลย หรือแม้งานประกวดศิลปหัตถกรรม เราเคยรู้สึกว่าโรงเรียนก็ยังสนับสนุนกับทิศทาง เขาบอกเขาสนับสนุนแต่ก็จะมีปัญหาในเรื่องของการเงิน อาจารย์ต้องวิ่งหาเองหรือได้รับการสนับสนุนจากทางผู้ปกครอง เราเลยแปลกใจเพราะเขาบอกให้การสนับสนุนแต่ในเชิงปฏิบัติไม่ใช่ แต่หลังมานี้เป็นระบบมากขึ้น มีการแบ่งสัดส่วนที่ดีขึ้นครับ” (ครู 006)

จากผลการวิเคราะห์ในหัวข้อ 2.1 เป็นการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะของผู้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและเป็นผู้รับผลประโยชน์จากการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนได้ดังหัวข้อ 2.2 ดังนี้

2.2 ทัศนคติจากกลุ่มนักเรียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

จากการเก็บข้อมูลเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน และกลุ่มศิษย์เก่า ในฐานะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นได้สะท้อนถึงทัศนคติเกี่ยวกับวัฒนธรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยนักเรียนส่วนใหญ่เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรม โดยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นมรดกที่ถูกถ่ายทอดมา รวมถึงการที่โรงเรียนจัดทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินสร้างเสริมประสบการณ์ ได้ลงมือทำ ในขณะที่ในทัศนคติของผู้ปกครองยังเห็นว่าการสืบสานวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดีงาม รวมถึงวัฒนธรรมของไทยยังได้สอดแทรกเนื้อหาเรื่องศีลธรรม ดังนั้นการซึมซับวัฒนธรรมจึงจะมาควบคู่กับศีลธรรม ดังคำกล่าว

“ผมคิดว่าดีนะครับ เพราะว่าวัฒนธรรมก็ ความหมายของมันก็บอกอยู่แล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีงามของสังคมที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ก็ดีครับเป็นการเผยแพร่เพราะว่าบางอย่างบางสิ่ง บางสิ่งเราแทบจะไม่ได้ใช้อยู่ในปัจจุบันแล้ว แต่ว่าก็มีการสืบเพื่อให้มันต่อไปเรื่อย ๆ” (นักเรียน 001)

“คิดว่าเป็นเรื่องดีค่ะ เพราะว่าเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและกีฬาสถานประเพณีค่ะ หนูมองว่าเป็นเรื่องที่ดีนะคะ เพราะจะได้เป็นการรักษาวัฒนธรรมตรงนี้ได้ไม่ให้เกิดที่เป็น generation ใหม่ห่างไป โรงเรียนเราก็มีการจัดวัฒนธรรมอยู่เรื่อย ๆ ค่ะ อย่างเช่น การไหว้ยังมีการไหว้กันของอาจารย์ เด็ก หรือคนที่มีอายุแก่กว่ายังมีอยู่ตลอดในชีวิตประจำวัน หนูเป็นเด็กชมรมนาฏฯ ก็จะได้มีการมารำอยู่เรื่อย ๆ ก็จะได้เห็นวัฒนธรรมการผูกข้อไม้ข้อมือต่าง ๆ ซึ่งมองว่าเป็นวัฒนธรรมที่น่ารักค่ะ อาจารย์พูดกับเด็กมีการอวยพรต่าง ๆ ก็ควรจะรักษาวัฒนธรรมนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ” (นักเรียน 003)

“ก็คือดีค่ะ จัดกิจกรรมให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ แล้วก็ให้มีประสบการณ์เหมือนการได้ลงมือทำไม่ได้เรียนแต่ภาคทฤษฎีอย่างเดียว ทำให้เค้าได้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้นว่าวัฒนธรรมแต่ละอย่างของบ้านเราเป็นอย่างไร ก็สนับสนุนให้โรงเรียนมีกิจกรรมแบบนี้เยอะ ๆ แล้วเรื่องวัฒนธรรมนี้ก็จะได้แทรกเรื่องของศีลธรรมพวกนี้ลงไปด้วย” (ผู้ปกครอง 003)

อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาในบริบทของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยม เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อว่านักเรียนระดับมัธยมเป็นวัยที่กำลังค้นหาความชอบ ความถนัดของตนเอง รวมถึงเป็นช่วงวัยที่กำลังสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจะทำให้กลุ่มนักเรียนในวัยนี้มีความคิดที่ซับซ้อน มีความสามารถซึมซับตีความและสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับตนเองได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของนักเรียน สามารถสรุปเป็นเงื่อนไขของการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้ดังนี้

2.2.1 เงื่อนไขของการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม

จากการศึกษาในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนพบว่า มีบางกิจกรรมที่นักเรียนมีความรู้สึกรักอยากเข้าร่วมและมีความสุข และในบางกิจกรรมนักเรียนอาจไม่เข้าร่วมหรือเป็นการเข้าร่วมที่ไม่ได้ก่อให้เกิดการตีความหมายและสร้างประสบการณ์ให้กับตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ถึงเงื่อนไขที่ดึงดูดให้นักเรียนอยากเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนสร้างให้เกิดประสบการณ์ให้กับตนเอง พบว่ามีเงื่อนไขดังนี้

1. เงื่อนไขด้านกิจกรรมในเรื่องความน่าสนใจและมีอิสระในการเข้าร่วม จากผลการสัมภาษณ์พบว่ากรณีที่นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมหรือไม่นั้น ประการแรกเกิดจากความน่าสนใจของตัวกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น รวมถึงเงื่อนไขสำคัญ คือ กิจกรรมด้าน

วัฒนธรรมต้องไม่บังคับ ผันใจนักเรียน รวมถึงเนื้อหาที่สอดแทรกเข้ามาให้กับนักเรียนต้องไม่โจ่งแจ้งเกินไป หรือที่นักเรียนเรียกว่า “ยัดเยียด” จนเกินไป โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเองได้ว่าต้องการเข้าร่วมหรือไม่ ซึ่งเป็นเงื่อนไขอันดับแรกที่ผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนักเรียนเกือบทุกรายได้กล่าวถึงเงื่อนไขนี้ ดังคำกล่าว

“ผมไม่ชอบแบบว่าสอดแทรกแบบจ๋าหรือว่าเด่นมาก เพราะว่าถ้าสอดแทรกแบบหนักเกินไปหรือว่าเยอะเกินไป จะรู้สึกเอียนหรือว่าไม่ชอบ รู้สึกเหมือนโดนบังคับ อย่างวันลอยกระทงอย่างนี้ครับ คือถ้าบังคับให้ใส่ชุดไทยก็ต้องใส่อยู่แล้ว แต่ว่าถ้าไม่บังคับ ก็ต้องดูว่าอย่างลอยกระทงโรงเรียนก็ให้ใส่ชุดไทยได้ หลายคนก็ใส่มาอยู่ หรือบางคนไม่มีก็ไม่ต้องใส่ ก็เลือกได้” (นักเรียน 001)

“ถ้าเราไม่ได้ถูกบังคับเราก็จะไม่รู้สึกอยากที่จะดีดตัวออก” (นักเรียน 003)

“ต้องเป็นกิจกรรมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายแต่เราไม่ได้รู้สึกบังคับให้นักเรียนเข้าถึงเกินไปขนาดนั้น ยังไงก็เห็นผ่านตากันอยู่ ได้ชิมซบกันมาบ้างอยู่แล้วค่ะ” (นักเรียน 004)

“มันควรเป็นการสมัครใจของนักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้บังคับให้เข้าร่วม ที่โรงเรียนที่หลากหลายกิจกรรมที่ให้นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจ อาจจะเป็นกิจกรรมทางนาฏศิลป์หรือวิชาการหรือหลาย ๆ อย่างตามความสนใจของนักเรียน ทางโรงเรียนไม่ได้บังคับให้นักเรียนมุ่งเน้นไปทางด้านใดด้านหนึ่ง คุณแม่คิดว่าก็ดีนะค่ะ แม่รู้สึกว่านักเรียนมีความสุขที่ได้ร่วมกิจกรรมเพราะทางโรงเรียนให้อิสระในการเลือกทำ เลือกคิดกับตัวเอง” (ผู้ปกครอง 001)

2. เงื่อนไขเรื่องการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ กิจกรรมเหล่านั้นต้องสร้างให้เกิดความรู้ใหม่ที่กระจำขึ้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มเด็กนักเรียนสาธิต พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้มีเวทีอภิปรายข้อมูลร่วมกันในประเด็นด้านวัฒนธรรมที่จัดขึ้น นักเรียนบางรายไม่ขึ้นขอรับการให้ข้อมูลแต่เพียงฝ่ายเดียวจากครู แต่ควรเปิดโอกาสให้ได้ศึกษาหาข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหาด้านวัฒนธรรมร่วมกัน เนื่องจากกิจกรรมและเนื้อหาด้านวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ถูกบันทึก จารึกไว้ตามตำนานหรือแหล่งบันทึกต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามยังมีข้อมูลอีกมากมายที่ค้นพบและหักล้างกับความเชื่อเดิม ดังนั้นเงื่อนไขที่ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความรู้สึกต่อกิจกรรมทางวัฒนธรรมคือมีการกระจำต่อเนื้อหาวัฒนธรรมในกิจกรรมนั้น ๆ

“ข้อมูลที่ทำให้มันจะเป็นข้อมูลที่เป็นด้านเดียวเสียมากกว่า ในปัจจุบัน อยากปรับเสียมากกว่าว่าให้มีการที่นำข้อมูลทั้ง 2 ฝ่าย อย่างประเพณีลอยกระทงที่มีเรื่องถกกันว่าเป็น ประดิษฐ์ โดยท้าวศรีจุฬาลักษณ์จริงหรือเปล่า นางนพมาศจริงหรือเปล่า ก็นำข้อมูลอีกฝ่ายมาสนับสนุน อาจจะเป็นแบบนี้ก็ได้หรือจะเป็นประเพณีที่แต่งสมัย ร.3 ก็ได้ หรือว่าจุดกำเนิดดั้งเดิมของกระทงคืออะไร” (นักเรียน 001)

“แม่มองว่าถ้าโรงเรียนสามารถจะบูรณาการเข้าไปกับเรื่องของกาให้เด็กปฏิบัติเหมือนกับสามารถซึมซับเข้าไปในเรื่องของการใช้ชีวิตประจำวันเลย ว่าวัฒนธรรมแบบนี้มีผลอย่างไรกับเขา ให้ข้อมูลที่ดีกับเขา ให้เขาได้ลงมือทดลองและปฏิบัติเขาอาจจะเปิดให้เขา รู้สึกว่าวันสำคัญแบบนี้มีอะไรในสิ่งที่เขาจะทำกิจกรรมนี้ขึ้นมาเพื่อให้เขาได้รู้สึกว่ามันเป็นสิ่งที่เขาได้ร่วมแล้วเราจะได้เห็นว่าเขามีความเข้าใจในวัฒนธรรมนั้นจริงหรือเปล่า แม่อยากให้เป็นลักษณะแบบนี้มากกว่า หรืออาจจะมีการแข่งขันว่าแต่ละคนตีโจทย์วัฒนธรรมแต่ละเทศกาลออกมาเป็นรูปแบบไหน เราก็ได้เห็นไอเดียเด็กมีมุมมองในแต่ละวัฒนธรรมอย่างไร แล้วก็มาแชร์แม่ว่าเป็นสังคมที่เราต้องเปิดและแชร์ เพื่อที่จะได้เรียนรู้ว่าในมุมมองของผู้ใหญ่มองอย่างไร ในมุมมองของเด็กมองอย่างไร แล้วเค้าจะอยากให้วัฒนธรรมเข้าถึงตัวเขาในรูปแบบลักษณะแบบไหนด้วยวิธีการไหนด้วย concept แบบไหนที่จะเข้าถึงตัวเขา ไม่ใช่โรงเรียนกำหนด บางทีออกมาจากบุคลากรคุณครู อยากให้เด็กได้แชร์ไอเดีย และได้ลงมือปฏิบัติได้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอันนั้น แม่ว่าเป็นการต่อยอดที่ดี อันนี้คืออยากให้ทำมันคือการสร้าง” (ผู้ปกครอง 003)

3. เงื่อนไขด้านเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมต้องไม่กระทบกับผลการเรียน ทั้งนี้ กลุ่มนักเรียนยังได้กล่าวเสริมว่าส่วนหนึ่งเกิดจากการจัดตารางเวลาของตนเองด้วย ในขณะที่โรงเรียนควรมีแนวทางลดผลกระทบให้นักเรียนด้วย ดังเช่น การขอให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ครูควรอำนวยความสะดวกในการยกเลิกชั่วโมงเรียนและหาเวลาชดเชย หรือให้งานนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทำ เป็นต้น นอกจากนี้ผลการเก็บข้อมูลพบว่าทัศนคติของนักเรียนสาธิตหลายรายได้มีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนหากตรงกับ ความสนใจ ความถนัดของตนเอง ยินดีเข้าร่วมเพราะได้สร้างเสริมประสบการณ์ให้กับตนเอง แต่อย่างไรก็ตามเงื่อนไขสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรม คือ “ไม่กระทบกับผลการเรียน” ดังนั้น นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวต้องมีทักษะในการจัดการเวลาของตนเองทั้งด้านการเรียนและการทำกิจกรรม

“อย่างเช่น มีวงโปงลาง เราก็จะต้องไปทำการฝึกซ้อมต่างหาก ซึ่งเราก็ต้องเคลียร์ตารางงานให้ดี ว่ายังไง ไปยังไง ก็ต้องให้ความสำคัญงานดี ๆ ครับ” (นักเรียน 002)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าเงื่อนไขที่จะทำให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน คือ 1) กิจกรรมมีความน่าสนใจและให้อิสรระในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม 2) กิจกรรมวัฒนธรรมนั้นสร้างให้เกิดความรู้และประสบการณ์ใหม่ให้กับนักเรียน 3) ไม่กระทบกับการเรียนหรือผลการเรียนของนักเรียน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยอุปสรรคที่ทำให้นักเรียนบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.2.2 ปัจจัยขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของนักเรียนเกิดได้ทั้งจากสาเหตุความต้องการของนักเรียนที่จะปฏิเสธการเข้าร่วม เพราะกิจกรรมไม่มีความดึงดูดมากพอหรือไม่ตรงกับความถนัดหรือความต้องการของตนเอง และอีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากเวลาการเข้าร่วมไม่ตรงกับเวลาว่างของนักเรียน ผู้วิจัยสามารถสรุปปัจจัยขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้ 3 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยเรื่องการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ต้องปรับการเรียนการสอนไปสู่การเรียนออนไลน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพราะไม่สามารถมาพบปะร่วมงานกันได้ดังเช่นในช่วงเวลาปกติ นักเรียนรายหนึ่งได้ยกตัวอย่างกิจกรรมการประกวดแต่งคำกลอน ในช่วงเวลาปกตินี้นักเรียนจะได้ชื่นชมกับผลงานของนักเรียนรายอื่นที่เข้าร่วมประกวด แต่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ทำให้เป็นข้อจำกัดในการศึกษาหาความรู้เพิ่มพูนเทคนิค รวมถึงก่อให้เกิดความเครียด และขาดทักษะการสร้างสัมพันธ์กับคนรอบข้าง

“มันมีความจำกัด ถ้าภาษาไทยตอนที่ยังไม่มีโควิดคะ สามารถจัดได้เป็นรูปธรรม มีเป็นซุ้ม มีเรื่องคำศัพท์ที่เป็นป้าย หรือเอาผลงานของคนที่ได้รางวัลมาโชว์ให้เราได้อ่านตามในโรงของโรงเรียน อันนั้นเราจะเห็นเป็นรูปธรรม ถ้าเป็นออนไลน์เราส่งให้อาจารย์เลย แต่ว่าเพื่อนหรือคนอื่น ๆ ก็จะไม่ได้อ่านชื่นชมผลงานของเราด้วยก็เลยไม่ได้เต็มรูปแบบแบบเมื่อก่อน” (นักเรียน 003)

“เสียชีวิตที่ในตอนนี้เป็นช่วงโควิด ทุกกิจกรรมมันดีหมดเลย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมนาฏศิลป์ นิทรรศการต่าง ๆ ทุกกิจกรรมส่งเสริมเด็กได้ทุกด้านเลยคะ แต่พอเป็นโควิด-19 คือทุกอย่างหยุดหมดเลย เด็ก ๆ ขาดกิจกรรมที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ เด็กเรียนอย่างเดียวแล้วก็ทำรายงานส่ง รู้สึกว่ามันมีสถานะความเครียดให้แก่เด็กยุคนี้ มันน่าจะจะต้องมีกิจกรรมอะไรแม้จะเป็น online ก็น่าจะทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ได้ เหมือนยังไม่มีส่วนนี้ขึ้นมา” (ผู้ปกครอง 005)

“ในปัจจุบันเกิดโรคระบาดทำให้นักเรียนไม่ได้มาเรียนที่โรงเรียน จึงขาดการปฏิสัมพันธ์กันในหมู่นักเรียน ทำให้ทางโรงเรียนมีกิจกรรมน้อยลง ขาดความต่อเนื่องแต่ก็เข้าใจด้วยสถานการณ์” (ผู้ปกครอง 010)

2. กิจกรรมทางวัฒนธรรมบางอย่างไม่ดึงดูด นักเรียนบางคนกล่าวว่ามีความน่าเบื่อ ใช้เวลานานเกินไป ดังเช่น กิจกรรมฟังพระเทศน์ ทำให้นักเรียนหรือเด็กรุ่นใหม่เบื่อได้ง่าย รวมถึงเมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรม อาจทำให้เด็กรุ่นใหม่รู้สึกว่าไม่ทันสมัย เนื่องจากในปัจจุบันมีสื่อต่างประเทศหลังไหลเข้ามาค่อนข้างมาก ดังนั้นเด็กรุ่นใหม่มีการเรียนรู้วัฒนธรรมภายนอกค่อนข้างมาก อาจให้ความสนใจกับวัฒนธรรมไทยลดน้อย และเป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนในปัจจุบันชื่นชอบการผสมผสานด้านวัฒนธรรม สร้างสรรค์ผลงานใหม่ที่หลอมรวมแนวคิดวัฒนธรรมที่หลากหลาย ดังนั้นกิจกรรมบางอย่างจึงไม่ได้รับความนิยมจากนักเรียนรุ่นใหม่

“บางกิจกรรมก็แอบน่าเบื่อไปนิดนึง หนูว่าเขาน่าจะปรับให้มีความทันสมัยมากขึ้น ด้วยยุคสมัยด้วย (หัวเราะ) บางครั้งมีความล้าสมัยอยู่นิดนึงทำให้เด็กในยุคสมัยนี้อาจจะเบื่อได้ง่าย อย่างเช่นกิจกรรมเทศน์มหาชาติคะ เป็นกิจกรรมมีพระสงฆ์มาเทศน์ให้เด็กทุกคนไปนั่งรวมกันที่โรงพละ ทุกระดับชั้นนั่งตั้งแต่เช้ายันเย็นไปเรื่อย ๆ เลยคะทำให้เด็กที่อยู่ตรงนั้นค่อนข้างไม่ focus กับสิ่งตรงหน้า ภาพที่หนูเห็นคือไม่ค่อยมีคนฟังคะ บางคนโดดบ้าง จากต้นวันถึงท้ายวันก็จะเหลือคนนิดนึง” (นักเรียน 003)

“ด้วยความที่พวกศิลปะใช้เวลาในการเตรียมงาน เช่น ทำกระทง การแต่งหน้า แต่งตัว ทำให้งานเลิกช้ามาก ๆ พองานเลิกช้าทำให้รู้สึกเหนื่อยเหมือนกิจกรรมมันนานเกินไป กระชับให้มากกว่านี้ หนูรู้สึกว่ามันมีขั้นตอนที่ทำให้มันสั้นลงได้ แต่ถ้านับความหลากหลายหรือรูปแบบหนูว่าโอเคแล้วคะ” (นักเรียน 006)

“ด้วยความที่ยุคสมัยมันก็แบบ ค่อย ๆ เปลี่ยนไปเนาะ มีอิสระทางความคิดมากขึ้น มีวัฒนธรรมภายนอกที่มันเข้ามาล้นเกินความเป็นไทยมากขึ้น คงต้องหาวิธีการทำให้กิจกรรมที่มันดูโบราณเหล่านี้ ให้มันเข้ากับยุคสมัยของเด็กให้ได้ คือให้มันมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก” (ศิษย์เก่า 001)

3. โรงเรียนลดความหลากหลายของกิจกรรมทางวัฒนธรรมลง จากการสัมภาษณ์นักเรียนบางส่วนให้ความเห็นว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน มีแนวโน้มมุ่งเน้นด้านกิจกรรมทางวิชาการมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การลดจำนวนกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้น้อยลง ทำให้ไม่มีความหลากหลาย และไม่สอดคล้องกับความชอบ จึงไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม

“หนูมองว่าอาจจะมียุคสมัยน้อยไปนิดนึงค่ะ ด้วยระยะเวลาที่วิชาการต้องมีด้วยรวมถึงกิจกรรมในโรงเรียนก็ต้องมีด้วย แต่หลัง ๆ มาจะเน้นไปทางวิชาการมากกว่ากิจกรรม พวกนี้ก็ค่อยลดลงระยะเวลาจัดกิจกรรมก็ค่อย ๆ น้อยลงไปให้ความสำคัญกับกิจกรรมวันวิทย์ฯ กิจกรรมคณิตศาสตร์มากกว่าค่ะ กิจกรรมแบบนี้ค่อนข้างห่างหายไปพอตัวเลยค่ะ” (นักเรียน 003)

4. ปัจจัยด้านเวลา นั่นคือ การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม แม้จะมีความน่าสนใจ ดึงดูดให้อยากเข้าร่วมแต่จัดขึ้นในช่วงเวลาที่ไม่สะดวกในการเข้าร่วม สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของครูที่ให้เหตุผลว่าการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมมักเลือกช่วงเวลาหลังเลิกเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบด้านเวลาเรียนปกติ แต่อย่างไรก็ตามพบว่านักเรียนสาธิตบางคนไม่สามารถเข้าร่วมได้เนื่องจากต้องเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน ในขณะที่บางรายผู้ปกครองไม่สะดวกมารับนอกเวลา ดังนั้นจึงส่งผลให้นักเรียนบางคนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นได้

“จะมีข้อจำกัดอยู่อันหนึ่ง คือ เด็กหลายคนเรียนพิเศษทำให้หลายคนอาจจะไม่ได้เข้าร่วมส่วนลูกเขาไม่ค่อยได้เรียนพิเศษแต่คุณแม่มีภาระกิจต้องกลับไปเข้าเวร ถ้าวันไหนที่ไม่ได้เข้าร่วมไม่ได้แปลว่าไม่อยากจะเข้าแต่คุณแม่ติดทำให้ลูกไม่สามารถเข้าร่วมได้” (ผู้ปกครอง 007)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นคือ 1) การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 2) กิจกรรมทางวัฒนธรรมบางอย่างไม่ดึงดูด ไม่สอดคล้องกับความชอบของนักเรียน 3) โรงเรียนลดความหลากหลายของกิจกรรมทางวัฒนธรรมลง 4) ปัจจัยด้านเวลาไม่สอดคล้องกับเวลาว่างของนักเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามเกี่ยวกับ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตจากผู้ให้ข้อมูล สามารถสรุปได้ดังนี้

2.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน สามารถสรุปได้ 2 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. เสนอแนะให้มีการนำเทคโนโลยีที่น่าสนใจมาเป็นสื่อกลางประกอบการจัดกิจกรรม เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักเรียน อยู่ในยุคสมัยที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยสนับสนุนการค้นคว้าหาความรู้ ดังนั้นจึงขึ้นขอการใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า ดังนั้นจึงเสนอแนะให้การจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมรวมถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาด้านกิจกรรม มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนเพื่อทำให้ง่ายต่อการเข้าถึง รวดเร็ว และลดข้อจำกัดในด้านการศึกษานั้นคือ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ด้วยมือถือเครื่องเดียว เป็นต้น

“อยากให้อัดในทางที่เรียกว่าเข้ากับโลกยุคใหม่มากขึ้น ...อาจจะไม่ต้องมาจัดเป็นบอร์ดอะไรแล้ว สแกน QR code บีบ ขึ้นเลย ซึ่งก็เห็นมีทำกันแล้วบ้าง ถือว่าดี เพราะว่าเห็นหลายๆ ที่พิพิธภัณฑ์ต่างประเทศเขาก็ทำกัน แล้วก็เผยแพร่ง่าย ๆ อาจจะมีเป็นคำพูดเล็ก ๆ น้อย ๆ ว่าทำแบบนี้ละ คือผมชอบ อย่างสแกนมี 2 สแกน ถ้าเป็นสิ่งของก็สแกนอันหนึ่ง บีบ ขึ้นมาเป็นปริ้นท์เป็นรูป เป็น 3D สามารถเลือนดูได้ แล้วก็อีกอันหนึ่งเป็นข้อมูล ก็จะมีทั้งที่ฟังเสียงได้ เป็นบรรยายหรือว่าจะเป็นการอ่านก็ได้” (นักเรียน 001)

“ความจริงแบบเดิมหนูก็โอเคอยู่แล้วนะคะ อาจจะทำให้ทันสมัยขึ้น อย่างรูปแบบของการโชว์หรือการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีอะไรออกมา งานบางงานหนูเข้าใจว่าต้องเป็นทางการมาก ๆ แต่อาจจะนำไปนิดหนึ่ง หรือเด็กบางกลุ่มอาจจะเข้าไม่ถึง ไม่ได้รู้สึกอินทำให้คนที่เข้าร่วมก็น้อยลง ปรับให้มีความน่าสนใจมากดึงคนให้มีส่วนร่วมมากขึ้นค่ะ” (นักเรียน 004)

2. เสนอแนะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเชิงประยุกต์วัฒนธรรม จากการสัมภาษณ์พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าโลกในปัจจุบันได้เชื่อมเข้าหากัน การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมของชนชาติอื่นมีความน่าสนใจไม่น้อยไปกว่าวัฒนธรรมไทย ดังนั้นเพื่อให้เกิดการสร้างสรรคและเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองโลก จึงควรมีกิจกรรมเชิงประยุกต์วัฒนธรรมจากนานาชาติเข้ามาร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน สอดคล้องกับการสะท้อนความเห็นของกลุ่มนักเรียนที่แสดงทัศนะว่าวัฒนธรรมถือเป็นศิลปะประเภทหนึ่ง การสร้างสรรค การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอาจนำไป

ประยุกต์ใช้กับกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน ดังเช่นการยกตัวอย่างของนักเรียนรายหนึ่งที่เสนอแนะให้นำใช้ตัวละครที่มีความหมายหรือบุคลิก (Character) ที่เข้มแข็งร่วมกับการใช้ดนตรีที่ดูดี มาใช้สื่อความหมายความเข้มแข็งในการแข่งกีฬา ในงานกีฬาของโรงเรียน เป็นต้น ในขณะที่นักเรียนบางส่วนชื่นชอบการประยุกต์วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมเข้ากับวัฒนธรรมสมัยใหม่ทำให้เกิดผลงานแบบใหม่และทำให้น่าดึงดูดกับเด็กรุ่นใหม่มากขึ้น

“อย่างกีฬาสาธิต มันก็มีการนำหุ่นมาไปทำเป็น หรือวายุอะไรไปทำเป็นตัวแสดง กีฬาสาธิต อย่างพิธีเปิดพิธีปิด มีโฆษณหมดเลย มีโฆษณละครหมดเลย ก็คือเป็นจัดการแสดงชุดขึ้นมาแล้ว ก็ อย่างพิธีเปิดเราก็เล่นเป็นร่วมกับ อย่างของดนตรีก็จะร่วมกับสากล อย่างนาฏศิลป์ก็จะมีการแสดงอื่น ๆ” (นักเรียน 002)

“มีการบูรณาการให้เข้ากับโลกสมัยใหม่ ผสมผสานทั้งไทยและสากล และยังมีการประยุกต์ใช้ในด้านของภาษาต่าง ๆ นอกจากไทยด้วย” (นักเรียน 008)

ดังนั้นจากผลการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อ 2.2 ทิศนะจากกลุ่มนักเรียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถสรุปได้ว่าแนวคิดของนักเรียนส่วนใหญ่ต่อการจัดการทางวัฒนธรรม เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะกิจกรรมเหล่านี้ช่วยทำให้ได้แสดงออกถึงความชอบและความสามารถของตนเอง มีโอกาสได้เรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ในขณะที่เงื่อนไขสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่นั้น เกิดจาก 1) กิจกรรมมีความน่าสนใจและให้อิสระในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม 2) กิจกรรมวัฒนธรรมนั้นสร้างให้เกิดความรู้และประสบการณ์ใหม่ให้กับนักเรียน 3) ไม่กระทบกับการเรียนหรือผลการเรียนของนักเรียน ในขณะที่ปัจจัยอุปสรรคขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมประกอบด้วย 1) การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 2) กิจกรรมทางวัฒนธรรมบางอย่างไม่ดึงดูดไม่สอดคล้องกับความชอบของนักเรียน 3) โรงเรียนลดความหลากหลายของกิจกรรมทางวัฒนธรรมลง 4) ปัจจัยด้านเวลาไม่สอดคล้องกับเวลาว่างของนักเรียน ในขณะที่ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกิจกรรมในอนาคตของโรงเรียน คือ 1) ควรใช้สื่อหรือเทคโนโลยีการเรียนรู้อมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้านวัฒนธรรมและทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม 2) เพิ่มการทำกิจกรรมเชิงประยุกต์กับวัฒนธรรมสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดผลงานหรือกิจกรรมใหม่ ๆ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ประโยชน์ของการจัดการทางวัฒนธรรม

จากการเก็บข้อมูลทั้งกลุ่มผู้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทั้งสองกลุ่มได้แสดงออกถึงทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียน โดยเกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยสามารถสรุปประโยชน์ที่เกิดจากการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียน ได้ดังนี้

3.1 ประโยชน์จากการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน

จากผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูพบว่าส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าการสร้างกิจกรรมทางวัฒนธรรม การจัดให้เกิดความหลากหลายและน่าสนใจ รวมถึงการสร้างบรรยากาศด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน โดยเฉพาะเป็นการเสริมประสบการณ์ให้กับนักเรียน ยิ่งกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกับเครือข่ายภายนอก หรือยกระดับการเผยแพร่ในระดับที่กว้างมากขึ้น ผลประโยชน์ยิ่งเกิดขึ้นกับนักเรียนมากขึ้น ดังนั้นสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ดังนี้

1. ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ในชีวิตให้กับนักเรียน รวมถึงเป็นการส่งเสริมทักษะการกล้าแสดงออก โดยผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนรู้ไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน ควรเกิดการเรียนรู้การใช้ชีวิตภายนอกห้องเรียนร่วมด้วย รวมถึงส่งเสริมประสบการณ์ที่หลากหลายให้นักเรียนช่วยทำให้นักเรียนมีความกล้าก้าวไปสู่วิถีในระดับใหญ่ขึ้น เพราะมีความเข้าใจในรากฐานของตนเอง เรียนรู้วัฒนธรรมของตนเองจนได้กลายเป็นผู้รักษาและเผยแพร่ต่อไปในอนาคต

“การที่กิจกรรมของโรงเรียนมันขยายกว้างขึ้นนี้ผลมันตกมาที่ใคร ผลมันก็ตกมาที่เด็ก เพราะเด็กก็มีพื้นที่ที่มันหลากหลายมากขึ้น ประสบการณ์ในชีวิตเกี่ยวกับด้านนี้ ศิลปวัฒนธรรมทั้งของตัวเองเอง ทั้งของที่ไปดูจากต่างชาติมันก็มากขึ้น” (ผู้บริหาร 002)

“เด็กโรงเรียนสาธิตจะมีความกล้าแสดงออก กล้าในการทำกิจกรรมทุกอย่าง เช่น วันลอยกระทง โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กเข้าร่วมโครงการการประดิษฐ์กระทง ตัวแทนประกวดนางนพมาศ ประกวดเทพบุตร เราพยายามจัดกิจกรรม support เรื่องนี้ เช่น การทักทายครูอาจารย์ ยกมือไหว้ การสวัสดี กล่าวทักทายให้เป็นพื้นฐานที่เราปลูกฝังให้กับเด็กให้เป็นปกตินิสัย” (ผู้บริหาร 016)

“เมื่อเด็กๆ เข้ามาแล้ว กิจกรรมเหล่านี้ทำให้เด็กๆ มีเวทีที่จะแสดงออกทางความสามารถ กล้าคิด กล้าทำ และโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีใจรักทางด้านวัฒนธรรมต่อไป” (ครู 004)

2. กิจกรรมทางวัฒนธรรมช่วยขัดเกลาจิตใจและพฤติกรรม จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารพบว่าการจัดทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมแม้เป็นสิ่งที่ไม่อาจบังคับให้นักเรียนเข้าร่วมได้ แต่การที่โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสต่อวัฒนธรรมไปโดยไม่รู้ตัว เมื่อสัมผัสอย่างยาวนานจึงหล่อหลอมให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ของ “เด็กสาธิต” นั่นคือมีจิตใจที่อ่อนโยน เห็นถึงความเท่าเทียมกันของมนุษย์ เข้าใจต่อตนเองและเข้าใจผู้อื่น ดังคำกล่าว

“ครูมองว่ามันน่าจะเสริมในเรื่องของการปลูกฝัง มันสัมผัสอย่างที่เราว่า ปลูกฝังด้านจริยธรรม ด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ แล้วสิ่งเหล่านี้จริง ๆ พอเราไม่ได้บังคับ มันเข้าไปโดยการกระทำ ซึมทุกวัน ๆ แล้วเรื่องพวกนี้มันก็ทำให้คนจิตใจคน จากที่มันแข็งกระด้างอะเนาะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องต่าง ๆ มันทำให้ใจเราอ่อนโยนลง จากคนที่มันแข็งกระด้าง ยังไงก็ยังคงคิดว่าศิลปะต่าง ๆ มันทำให้คนเบาลง อ่อนโยนลงไม่มากก็น้อยอย่างนี้” (ผู้บริหาร 002)

“ในทุกวันนี้เด็กเขาเข้าร่วมกิจกรรมเขาจะได้ไปโดยที่ไม่รู้ตัว เหมือนน้ำซึมบ่อทราย แต่พอในวันที่เขาจบไปก็แสดงให้เห็นสิ่งที่ทำร่วมมา เรามองจะรู้เลยว่านี่เด็กของเราเหมือนกันครับ” (ผู้บริหาร 005)

3.2 ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน

ทัศนะของกลุ่มนักเรียนได้สะท้อนเรื่องประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนทำให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยประโยชน์ทางตรง คือนักเรียนสามารถนำผลงานหรือประสบการณ์ที่ได้เข้าร่วมสะสมในแฟ้มส่วนบุคคล (Portfolio) เพื่อใช้ในการสมัครเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย และประโยชน์ที่เกิดขึ้นทางอ้อม คือ การได้รับประสบการณ์ที่ดี และเกิดความสัมพันธ์อันดีกับคนรอบข้าง รวมถึงได้ค้นหาความถนัดของตนเอง ทำให้ตัดสินใจเลือกเรียนต่อในอนาคตได้ง่ายขึ้น และมีความกล้าแสดงออก ดังคำกล่าวของผู้บริหารที่กล่าวว่าเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของเด็กนักเรียนสาธิต คือ การมีความกล้าแสดงออก กล้าเข้าร่วมกิจกรรมและการเข้าแข่งขันประกวดต่าง ๆ สามารถแบ่งการวิเคราะห์หรือออกเป็นส่วนย่อยได้ ดังนี้

1. กิจกรรมทางวัฒนธรรมช่วยทำให้ค้นพบความถนัดของตนเอง เนื่องจากกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นมีความหลากหลาย ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีทางเลือกในการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง ดังนั้นการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าคุณมีความชอบหรือความถนัดอย่างไร รวมถึงสามารถวิเคราะห์ถึงแนวทางการศึกษาต่อหรือทำกิจกรรมต่อยอดในอนาคตได้

“ผมว่าโรงเรียนเราเนาะ การเรียนต้องสำคัญอยู่แล้วเป็นอันดับ 1 แต่ว่าการที่โรงเรียนเรามีกิจกรรมให้นักเรียนเยอะ ๆ มันทำให้ได้แสดงความสามารถความถนัดของตัวเองออกมาอย่างชัดเจน มีเอกต่าง ๆ ให้เด็กนักเรียนได้เลือกในระดับชั้นมัธยมปลาย ก็คิดว่าการเรียนเราทิ้งไม่ได้อยู่แล้ว แต่ว่าเรื่องกิจกรรม ทำให้เด่นขึ้นมาก็ได้ เพราะว่าเมื่อมีนักเรียนที่มีความสนใจในเรื่องของศาสตร์ด้านต่าง ๆ คอมพิวเตอร์ กีฬา ศิลปะ การแสดง หรือว่าต่าง ๆ นานา ภาษาต่าง ๆ ได้มาเรียนด้วย” (นักเรียน 001)

“มีความน่าสนใจค่ะ กิจกรรมที่ทางโรงเรียนเน้นออกมาได้หลายรูปแบบค่ะ ทั้งเชิงการอนุรักษ์วัฒนธรรมหรือเชิงประยุกต์ที่ปรับให้เข้ากับยุคสมัย คุณแม่ก็เห็นด้วยกับทุก ๆ กิจกรรมค่ะ” (ผู้ปกครอง 001)

“เรามองเห็นภาพที่ชัดเจนมีโอกาสที่จะลงมือปฏิบัติ เพื่อที่จะได้รู้ว่าฉันชอบหรือไม่ชอบจะไป adapt ปรับปรุงยังไงให้ดีกว่าเดิมเพื่อเป็นการต่อยอดให้มันดีมากขึ้น แม่มองอย่างนี้นะคะว่าการนำไปประยุกต์การใช้จริงในปัจจุบันสำคัญมาก เพราะฉะนั้นเค้าจะซึมซับและต่อยอดขึ้นไปได้เรื่อย ๆ โดยที่เราไม่ต้องไปบอกให้น้องเขาไปท่องจำ แม่มองแบบนี้ค่ะ” (ผู้ปกครอง 003)

2. กิจกรรมทางวัฒนธรรมทำให้ได้เพื่อนใหม่และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง ผู้ให้ข้อมูลหลายรายได้สะท้อนว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนทำให้สนิทสนมกับครู เพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้อง เพราะการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมต้องร่วมแรงร่วมใจกันทำ บางกิจกรรมต้องอาศัยการฝึกซ้อมอย่างหนัก ใช้เวลานาน และฝ่าฟันอุปสรรคร่วมกัน ส่งผลต่อการมีความสัมพันธ์อันดีกับคนรอบข้าง ปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ สอดคล้องกับข้อมูลที่กลุ่มผู้บริหารและครูที่กล่าวว่าการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมมักมีรุ่นพี่กลับมาช่วยดูแลรุ่นน้อง ช่วยให้คำแนะนำและถ่ายทอดประสบการณ์ให้รุ่นน้องทำให้เครือข่ายสายสัมพันธ์ของกลุ่มเด็กสาธิตมีความสนิทสนมแนบแน่น

“ได้รุ่นพี่เลยครับ ได้เพื่อน ๆ รู้จักเพื่อน ๆ เพราะตอนแรกเราก็ เพื่อนเราก็อยู่ในวงมาจาก โรงเรียนเก่า 2 – 3 คนด้วยกัน แล้วหลังๆ เราก็ พออยู่นี้อุปเราจะมีเพื่อนอีกประเภทหนึ่งแล้ว เป็น ผู้ที่สนใจเรื่องนี้เหมือนกัน เราก็จะได้รุ่นพี่ด้วย เพราะรุ่นพี่เขาก็จะเห็นแล้วก็มาทักทายพูดคุย แล้วก็ สุดท้ายก็สนิทกันอะไรแบบนี้ครับ” (นักเรียน 001)

“ตอน ม.1 มีการร่วมกันทำพานของห้อง เราจะแบ่งทีมกันค่ะ ว่าคนนี้จะทำใบตองนะ คน นี้จะเป็นคนขึ้นโครงประมาณนี้ค่ะ ทุกคนจะมีใจเดียวมีส่วนร่วม หนูรู้สึกว่ามันได้ทำให้เราได้มีส่วนร่วม ด้วยกันค่ะ รู้สึกว่าชอบนะค่ะ ในเรื่องของการไหว้ครู ทำพานด้วยกันเราไม่ต้องไปซื้อค่ะเราก็ ช่วยกันทำ รู้สึกถึงความ team work ดีค่ะ” (นักเรียน 003)

“ส่วนตัวหนูชอบกิจกรรมที่ได้สานสัมพันธ์รุ่นพี่รุ่นน้องหรือเพื่อนในชั้น ทำให้ได้รู้จักกันมาก ขึ้น ได้ทำงานหรือขอคำปรึกษาได้ง่ายขึ้นเยอะเลยคะ แล้วด้วยการที่เราก็เป็นรุ่นพี่ในตอนนี้ได้ ความเป็นผู้นำ ความเป็นหมู่คณะ สร้างความสามัคคี ได้มี connection ด้วยคะ” (นักเรียน 007)

“ส่วนใหญ่แล้วเด็กที่เขาออกไปแล้วก็จะกลับมาหาอาจารย์ มีความสนิทสนมกัน อย่างลูก ชายเป็นเด็กที่ไม่ค่อยพูด เขาก็จะมาบอกเราว่าไม่รู้จะไปอยู่มหาวิทยาลัยแล้วจะเจออาจารย์ที่สนิท กับเราแบบนี้หรือเปล่าแล้วอีกอย่างแม่เห็นถึงความทุ่มเทของเด็กจริง ๆ ซึ่ง 2 ปีไม่มี เด็กจะมี ทะเลาะกัน รักกัน บางคนถนัดการออกแบบก็จะทำฉาก อาจารย์ก็คอยชี้แนะและอยู่ดูแลเด็กจน ดึก ส่วนหนึ่งการทำกิจกรรมทำให้อาจารย์และเด็กสนิทกันแม่คิดว่าเวลาเขาจบไปเขาจะกลับมา ช่วยเหลือโรงเรียน กลับมาหาอาจารย์ กลับมาสร้างสิ่งดี ๆ ให้กับรุ่นน้อง” (ผู้ปกครอง 002)

3. กิจกรรมทางวัฒนธรรมช่วยทำให้เกิดประสบการณ์ที่ดีและเป็นประสบการณ์ สะสม ประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งส่งผลดีต่อการศึกษาต่อในอนาคตที่มีหลักฐานการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สนับสนุนการพิจารณารับสมัครศึกษาต่อทั้งในและนอกประเทศ นอกจากนี้ผู้ปกครองยังได้สะท้อน ผลลัพธ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมว่าเกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจาก นักเรียนสามารถนำแฟ้มประสบการณ์ยื่นขอสมัครเรียนและสามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ได้เพราะได้ ผ่านประสบการณ์ดังกล่าวมาด้วยตนเองจนเป็นผลทำให้สามารถเข้าเรียนได้ตามที่มุ่งหวัง

“หนูก็ได้เข้าร่วมแต่งกลอนบ้างคะ ก็ได้ใช้ความคิดแล้วก็จากมุมมองของหนูคือ ได้เกียรติบัตรด้วย เป็นการสะสม Portfolio แล้วเราก็จะรู้ ranking ของเราความสามารถของเราอยู่ในระดับประมาณไหนคุณครูชื่นชอบผลงานที่เราได้ทำไป” (นักเรียน 003)

“บ้านเราเน้นเรื่องการทำกิจกรรมไปด้วยและเรียนไปด้วย จะไม่ถึงขนาดที่ดีเลิศแต่เราสามารถเอาตัวรอดเองได้ ถือว่าอยู่ในระดับที่โอเค ติดคณะในรอบแรก กิจกรรมนี้แหละค่ะที่มีผลต่อการติดมหาวิทยาลัยเหมือนกัน เพราะใน Portfolio มีกิจกรรมที่เราทำด้วย ซึ่งในรอบสัมภาษณ์ก็มีการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่เราทำ ซึ่งเค้าจะตอบได้ค่อนข้างดีเพราะเป็นตัวของเขาเอง และนี่คือสิ่งที่ได้จากกิจกรรมที่ไม่ได้เรียนอย่างเดียว ถ้าเรียนอย่างเดียวอาจจะไม่ติดในรอบนี้ได้ค่ะ (หัวเราะ)” (ผู้ปกครอง 002)

“ผมรู้สึกว่าจะสามารถทำให้เด็กได้ลองอะไรใหม่ ๆ จากกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมพวกนี้อาจจะ让孩子ได้คิดรูปแบบหรือวิธีการทำรูปแบบงานใหม่ ๆ เพราะเด็กแต่ละรุ่นเขาก็จะแตกต่างกัน ถ้าได้เป็นเหมือนการฝึกเด็กไปในตัวก็จะดี ให้เด็กได้ลองการบริหารการทำงาน ทำอย่างไรให้มีความทันสมัยมากขึ้นหรือทำอย่างไรให้เข้าถึงเด็กใน gen ต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ของทางโรงเรียนอาจารย์ก็จะ让孩子ได้จัดอยู่แล้ว ตัวผมเคยมีโอกาสเป็นประธานสภานักเรียนก็จะรู้ว่างานเป็นแบบไหน แจกแจงจัดงานกันเอง ถ้าทุกโรงเรียนได้ให้เด็กมาจัดการบริหารงานกิจกรรมโรงเรียนมากขึ้น น่าจะช่วยให้เด็กได้เข้าใจและเข้าถึงกิจกรรมมากขึ้นครับ” (ศิษย์เก่า 008)

4. กิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยนักเรียนเรียกการแสดงความสามารถเหล่านี้ว่า “ปล่อยของ” เนื่องจากกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนได้มีหลากหลายรูปแบบ บางส่วนเป็นการจัดการแสดง การประกวดต่าง ๆ ทำให้คนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ศักยภาพของตนเองและผู้อื่น สามารถเทียบความสามารถของตนเองกับผู้อื่นได้ รวมถึงเป็นเวทีที่ใช้ในการแสดงออก พร้อมทั้งสร้างโอกาสต่อยอดที่ดีกับเครือข่ายคนที่สนใจในเรื่องเดียวกัน

“แล้วก็ก็เป็นกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันแล้วก็โชว์ศักยภาพของเรา ว่าเรามีอะไรที่สามารถโชว์คนอื่นได้บ้าง เพราะบางคนมีความสามารถเรื่องนี้ มีทั้ง การแสดงไม่ได้มีแค่โยน มีดนตรีไทย ดุริยางค์ด้วย แสดงความสามารถด้านดนตรี การแสดง ทั้งหมดเนี่ยเขาก็จะมาเหมือนให้นักเรียนมาปล่อยของ ให้มาเล่นกันวันนั้น” (นักเรียน 001)

5. กิจกรรมทางวัฒนธรรมสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ นักเรียนบางคนได้สะท้อนความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมช่วยทำให้เกิดแรงบันดาลใจในเรื่องอื่น ๆ สามารถนำแนวคิดหลักการไปประยุกต์ใช้ในการสร้างผลงานอื่น ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ ดังคำกล่าว

“ในเรื่องของวัฒนธรรมไทย เหมือนเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคนหนึ่งที่มีมานาน เป็นสิ่งที่สามารถนำไปสร้างสรรค์หรือเป็นแรงบันดาลใจอื่น ๆ ได้ ซึ่งการรักษาไว้ก็เป็นเรื่องที่ดีค่ะ”
(นักเรียน 007)

6. กิจกรรมทางวัฒนธรรมช่วยขัดเกลาจิตใจและพฤติกรรม โดยพบว่าผลการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนได้สะท้อนว่าตนเองเกิดการเรียนรู้เรื่องการปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนได้แสดงทัศนะ โดยเชื่อว่ากิจกรรมทางวัฒนธรรมช่วยขัดเกลาพฤติกรรมและจิตใจให้เกิดความอ่อนโยน มีความนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ตามวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้ถ่ายทอดกันมาจากอดีต

“ส่วนของหนูกิจกรรมที่เราได้เข้าร่วมมีผู้ใหญ่ เด็ก ก็จะทำให้เราได้รู้จักการปรับตัวเข้ากับเพื่อน รุ่นน้อง รุ่นพี่หรือผู้ใหญ่เราจะต้องเข้าหาพูดคุยอย่างไร อย่างถ้าเราจบไปแล้วเราไปอยู่สังคมข้างนอกเราก็จะปรับตัวง่ายขึ้นในการเข้ากิจกรรมอื่น ๆ” (นักเรียน 010)

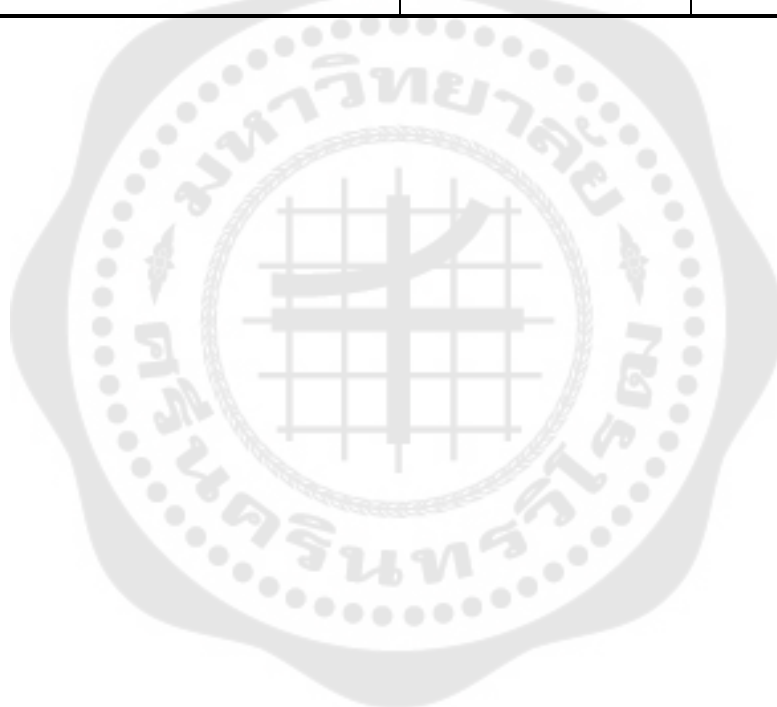
จากการแสดงทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์ที่เกิดจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมสามารถสรุปได้ตาราง 5

ตาราง 5 สรุปทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียน

ประเด็นด้านประโยชน์ ของการจัดการทางวัฒนธรรม	ทัศนะ	
	กลุ่มผู้จัดกิจกรรม	กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม
1. ประสบการณ์ชีวิต	/	/
2. ขัดเกลาด้านจิตใจและพฤติกรรม	/	/
3. ความกล้าแสดงออก	/	
4. เข้าใจรากฐานของตนเอง	/	
5. ค้นพบความสามารถของตนเอง		/

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเด็นด้านประโยชน์ ของการจัดการทางวัฒนธรรม	ทักษะ	
	กลุ่มผู้จัดกิจกรรม	กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม
6. สัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น		/
7. มีผลงานและหลักฐานการเข้าร่วม กิจกรรม		/
8. มีเวทีสำหรับการแสดงความสามารถ		/
9. ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน		/

บทที่ 5

สรุปและอภิปราย

การศึกษาเรื่องการจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ในประเด็นของแนวคิดนโยบายรูปแบบการจัดการกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ดำเนินการศึกษาด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณควบคู่กับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยแนวคำถามการสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ด้วยรูปแบบการเก็บข้อมูลแบบเผชิญหน้า (Face to face) และการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ (Online) เนื่องจากในระยะเวลาการเก็บข้อมูล เป็นช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนา 2019 ซึ่งผู้วิจัยได้เพิ่มกระบวนการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลที่เกิดจากการเก็บข้อมูลจากทั้งสองกระบวนการ โดยใช้เพื่อนผู้วิจัย (Peer researcher) ช่วยในการสังเกตการณ์และให้ความเห็น พบว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อมูลไปสอบถามกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ อีก 2 ส่วน เช่น นำข้อมูลของนาย A ในประเด็นสำคัญ ไปสอบถามกับข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมการจัดการทางวัฒนธรรมอีก 2 แหล่ง (Triangulation) เช่น กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อน เป็นต้น ซึ่งเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) ในการศึกษาครั้งนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร/ฝ่ายบริหารของโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และศิษย์เก่าของโรงเรียนสาธิต การวิเคราะห์ผลการศึกษาผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็นส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ย และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยผู้วิจัยได้กำหนดรหัสให้กับข้อมูลและลงรหัสกับข้อมูลที่ได้ออกจากการถอดเทป จากนั้นจึงจัดหมวดหมู่เพื่อวิเคราะห์และเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพมาอธิบายร่วมกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ สามารถสรุปผลและอภิปรายข้อค้นพบได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 แนวคิด นโยบาย รูปแบบการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนสาธิตในการศึกษาคั้งนี้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ดังปรากฏให้เห็นว่าโรงเรียนได้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขึ้นอย่างหลากหลาย มีทั้งการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้กับนักเรียนและการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างสรรค์และเสนอแนะสิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมได้ จากผลการสัมภาษณ์กับฝ่ายบริหารพบว่าแนวคิดและรูปแบบของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมนี้เกิดจาก 2 แนวคิด ประกอบด้วย 1) แนวคิดที่พัฒนามาจากความคิด ความเชื่อส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมที่ออกมา นั้นอาจเป็นกิจกรรมในลักษณะใหม่ หรือไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในโรงเรียนหรือเป็นกิจกรรมที่ห่างหายไปเนิ่นนานจึงดึงขึ้นมาเพื่อฟื้นฟู ต่อยอดกิจกรรม ซึ่งรูปแบบกิจกรรมเหล่านี้อาจถูกแทรกเข้ามาเพิ่มเติมในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนตามช่วงเวลาที่เหมาะสมและจัดหางบประมาณเพิ่มเติม 2) แนวคิดที่กำหนดมาจากผู้บริหารรุ่นก่อน ส่งต่อกันต่อมา เป็นประเพณีที่โรงเรียนให้การยอมรับหรือเป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของแต่ละโรงเรียน ดังเช่น การนัดหมายแต่งกายด้วยชุดไทย เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมที่ออกมาในลักษณะนี้ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเดิม ปรับรูปแบบไม่มากนักหรือเป็นการปรับปรุงตามคำแนะนำของครู นักเรียนในโรงเรียน โดยอาจเป็นกิจกรรมประจำปีที่จะเกิดขึ้นทุกปี กิจกรรมเหล่านี้มักถูกบรรจุอยู่ในแผนของการปฏิบัติงานแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์ในประเด็นการให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมของโรงเรียน พบว่า แม้โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการจัดทำโครงการด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เช่น การแต่งกายชุดผ้าไทย เป็นกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 4.33 แต่ยังคงให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมในทุกวันสำคัญของประเพณีไทย เช่น วันปีใหม่ วันลอยกระทง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด ในขณะที่การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างโรงเรียนภาคีเครือข่ายต่ำที่สุด คือ 4.24

ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดนโยบายของโรงเรียนสาธิตมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดของผู้บริหารและการลงมือปฏิบัติของครู จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่านโยบายกับการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมของโรงเรียนนั้น มีการวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมให้แก่ นักเรียน ครู บุคลากร ผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 โดยการประยุกต์นโยบายไปสู่การปฏิบัติพบว่า การสนับสนุนเรื่องทรัพยากรในการจัดการวัฒนธรรม เช่น สถานที่เรียนรู้ สถานที่จัดแสดงผลงาน อุปกรณ์ ฉาก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 4.45 ในขณะที่มีนโยบายเรื่องการจัดตั้งภาคีเครือข่ายระหว่างโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.15 รวมถึงใน

เชิงของการปฏิบัติของครูพบว่าการศึกษาที่โรงเรียนมีนโยบายให้ปฏิบัติในเรื่องการจัดการวัฒนธรรมเพื่อบูรณาการสู่การเรียนรู้ตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 4.29 แต่อย่างไรก็ตามพบผลการสอดคล้องความเป็นไทยให้กับนักเรียนตามรายวิชาที่เหมาะสม เช่น ภาษาไทย นาฏศิลป์ไทย มีค่าเฉลี่ยแนวทางการจัดการมากที่สุด คือ 4.65

นอกจากนี้วิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต เนื่องจากการศึกษาค้นคว้ามุ่งเน้นการศึกษาถึงวิธีการและรูปแบบของการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต โดยผลการวิจัยเชิงปริมาณได้ปรากฏว่าโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมที่ส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรม เช่น ชมรมนาฏศิลป์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.73 สอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพที่พบว่าการศึกษาที่มีผู้รับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมโดยตรง ทำให้โรงเรียนมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ผลการวิจัยยังพบว่าการบริหารจัดการในภาพใหญ่นั้น โรงเรียนสาธิตได้มีการจัดการในประเด็นสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

1) การจัดการด้านคน ในการศึกษาครั้งนี้รวมการจัดการด้านคนทั้งที่เป็นบุคลากรของโรงเรียนและนักเรียน เพื่อรองรับการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้พบว่า วิธีการจัดการกับคนเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน ดังนั้นผู้บริหารต้องแสดงออกถึงความเชื่อก่อนว่างานด้านวัฒนธรรมจะสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนและนักเรียนได้ รวมถึงความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากคนใดคนหนึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อทำให้ครูเกิดความตระหนักต่อการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสมัครใจ ในขณะที่การบริหารจัดการนักเรียน ผู้บริหารของโรงเรียนจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การมีวัฒนธรรมเป็นเครื่องบ่งบอกถึงรากฐานของมนุษย์ การมีวัฒนธรรมจะช่วยสร้างให้เกิดความเท่าเทียมในฐานะของการเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า ปัจจัยด้านคนเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญของการจัดการทางวัฒนธรรม โดยผลการประเมินปัจจัยนำเข้าด้านผู้บริหารทั้งด้านความรู้ อารมณ์และความต้องการ และพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านอารมณ์และความต้องการ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.41 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาข้อย่อย พบว่าค่าเฉลี่ยเรื่องการแสดงออกมีความโดดเด่นในเรื่องที่ฝ่ายบริหารโรงเรียนได้แสดงออกถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.53 แต่พบว่าปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของฝ่ายบริหารมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.26

2) การจัดการด้านงบประมาณ ถือเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากขนาดของกิจกรรม รูปแบบวิธีการและจำนวนของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมยังขึ้นอยู่กับงบประมาณของโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่าบริบทของโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีความพอเพียง

เพราะได้รับการสนับสนุนจากหลายส่วน เช่น งบประมาณจากการสนับสนุนของมหาวิทยาลัย งบประมาณจากเครือข่ายภายนอก งบประมาณจากค่าเทอมของนักเรียน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าความยุ่งยากด้านเอกสารในการเขียนขอรับงบประมาณเป็นอุปสรรคขัดขวางในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน ทำให้ครูเลือกทำกิจกรรมบางกิจกรรมที่ไม่ต้องขอ งบประมาณ ในขณะที่ผลการวิจัยพบว่าค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็น ค่าใช้จ่ายเรื่องค่าเช่ายานพาหนะ ค่าเช่าสถานที่ ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าของรางวัลหรืออาหารและ เครื่องดื่มสนับสนุนระหว่างการเตรียมงาน เป็นต้น ทั้งนี้จากการสำรวจงบประมาณสำหรับการ จัดทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมในโรงเรียนมีประมาณ 30,000 บาท/ปี โดยเฉลี่ยไปตามแต่ละ กิจกรรมที่เขียนเสนอขอของงบประมาณ หากต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติมผู้บริหารจะใช้บริการบริหารจัดการงบประมาณที่มีรวมถึงการขอรับงบประมาณเพิ่มจากเครือข่าย

3) การจัดการด้านเวลา เนื่องจากโรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนที่ให้ความสำคัญในเรื่อง วิชาการควบคู่กับการทำกิจกรรม และมีความคาดหวังจากผู้ปกครองในเรื่องการศึกษาต่อค่อนข้าง สูง ดังนั้นผู้บริหารและครูต้องคำนึงถึงผลกระทบจากการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับเวลาในการ เรียนและผลการเรียนของนักเรียน ในขณะที่ผลการวิจัยพบว่าในกลุ่มนักเรียนได้สะท้อนว่าการได้ ทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ตนเองให้ความสนใจ ขึ้นชอบแต่มีความจำเป็นต้องบริหารจัดการ เวลาการฝึกซ้อมหรือไปเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนโดยไม่มีผลกระทบกับการเข้าเรียนหรือ ผลการเรียนของตนเองเช่นเดียวกัน ดังนั้นผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดกิจกรรม หลังเลิกเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าร่วมโดยไม่กระทบกับการเรียน แต่อย่างไรก็ตามมีนักเรียน บางส่วนที่ติดขัดเรื่องการทำกิจกรรมนอกเวลาเพราะนักเรียนสาธิตบางส่วนต้องเรียนพิเศษหลังเลิก เรียนจึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้

4) การจัดการเรื่องเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจากภายนอก เนื่องจากโรงเรียนสาธิต เป็นโรงเรียนในกำกับของมหาวิทยาลัย ดังนั้นเครือข่ายความร่วมมือกับภายนอกจึงมีมาก ซึ่งเป็น ประโยชน์สำหรับการขอรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในด้านต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานภายนอก อาจขอความร่วมมือเข้ามายังโรงเรียนเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างการแสดงโชว์ของโรงเรียนสาธิตแห่ง หนึ่งที่มีชื่อเสียงมาอย่างยาวนาน ดังนั้นเมื่อมีงานต้อนรับชาวต่างชาติ กระทรวงวัฒนธรรมจึงมัก ขอความร่วมมือจากโรงเรียนเพื่อจัดหานักเรียนไปแสดงโชว์ในงานดังกล่าว โดยสนับสนุนการจัดหา สถานที่และงบประมาณให้กับโรงเรียน เป็นต้น ดังนั้นด้วยความร่วมมือดังกล่าวทำให้โรงเรียนต้อง บริหารจัดการกิจกรรมให้เหมาะสมและไม่กระทบต่อการเรียนของนักเรียน นอกเหนือจากความ ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกแล้ว โรงเรียนสาธิตยังมีความโดดเด่นเรื่องความเข้มแข็งของกลุ่ม

ผู้ปกครองและศิษย์เก่า ดังนั้นการดูแลและเชื่อมความสัมพันธ์กับกลุ่มต่าง มีความจำเป็นที่ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี

ทั้งนี้ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนสาธิตมีการกำหนดวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมไว้อย่างเป็นระบบ โดยพบว่าในขั้นการปฏิบัติการจริงนั้นโรงเรียนมีการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ มีค่าเฉลี่ย 4.49 และมีการติดตาม โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจหรือผลสัมฤทธิ์การดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหลังจากการดำเนินกิจกรรม เพื่อสำรวจแนวโน้มในการจัดกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมในครั้งต่อไป ค่าเฉลี่ย 4.45

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการจัดการทางด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต พบว่า โรงเรียนสาธิตสามารถดึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนได้ดีแม้จะไม่มีกรออกคำสั่งแต่ครูพร้อมใจกันเข้าร่วม, โรงเรียนมีเครือข่ายเข้มแข็งทั้งเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่า, ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตสนับสนุนกิจกรรมด้านวัฒนธรรมทำให้ครูและนักเรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองออกมาซึ่งถือเป็นการส่งเสริมประสพการณ์และต่อยอดความสามารถที่มีอยู่เดิม ในขณะที่โรงเรียนสาธิตนั้นมีครูที่เชี่ยวชาญและนักเรียนที่มีความสนใจสอดคล้องกับงานด้านวัฒนธรรมอยู่จำนวนมากทำให้งานด้านนี้มีผู้ต้องการเข้าร่วมหรือรับผิดชอบโดยตรงด้วยความสมัครใจ, โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ รวมถึงเครือข่ายของโรงเรียนมีศักยภาพในการสนับสนุนด้านงบประมาณที่นอกเหนือจากงบประมาณที่ตั้งไว้, รูปแบบของกิจกรรมของโรงเรียนสาธิตมีความหลากหลายและไม่บังคับหรือมีพิธีการขั้นตอนมากเกินไปทำให้นักเรียนยินดีเข้าร่วมเพราะรู้สึกสนุก ตรงกับความสนใจของตนเอง รวมถึงนักเรียนที่เข้าร่วมไม่ว่ากิจกรรมใดนั้นมักได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกัน นักเรียนจึงไม่รู้สึกว่าตนเองนั้นมีคุณค่าต่ำกว่าผู้อื่น แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ขัดขวางเรื่องการจัดการทางวัฒนธรรมผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเรื่องความสนใจของเด็กรุ่นใหม่อาจเปลี่ยนแปลงไป ให้ความสนใจกับวัฒนธรรมต่างชาติ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้กิจกรรมทางวัฒนธรรมไทยได้รับความสนใจน้อยลง ประกอบกับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้รูปแบบการทำกิจกรรมถูกปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบออนไลน์ทำให้ความสนใจของนักเรียนหรือการเรียนรู้ของนักเรียนน้อยลงกว่ารูปแบบปกติที่นักเรียนได้ลงมือทำงานร่วมกัน ในขณะที่บางโรงเรียน กลุ่มครูได้สะท้อนว่าความยุ่งยากของเอกสารและแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรที่ไม่ดีอันเนื่องมาจากแนวคิดของผู้บริหารและระบบของบริหารงานของผู้บริหาร ทำให้กิจกรรมทางวัฒนธรรมไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มครูและนักเรียนได้

1.2 ทักษะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต จากการศึกษากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีแนวโน้มเห็นด้วยและให้ความร่วมมือกับ กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาทักษะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู และกลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย กลุ่มนักเรียน ผู้ปกครอง และ ศิษย์เก่า สามารถสรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ในบทบาทของผู้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ผู้บริหารและครูจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการวางแผน ได้แสดงทักษะเกี่ยวกับการจัดการทาง วัฒนธรรมของโรงเรียนในแง่มุมมองว่ามีประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมต่อการเป็น พลเมืองโลก สร้างอัตลักษณ์ให้กับโรงเรียน และกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนสามารถค้นหา ความชอบ ความถนัดของตนเอง สามารถวางรากฐานของชีวิตในอนาคตให้กับตนเองได้

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม อยู่ในบทบาทของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ โรงเรียนจัดทำหรือเปิดโอกาสให้เข้าร่วม พบว่าทักษะเกี่ยวกับการจัดการทางวัฒนธรรมของ โรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ และเปิดโอกาสให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง และศิษย์เก่าได้พบปะกัน เกิดความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งส่งผลต่อการสนับสนุนด้านอื่น ๆ ต่อไป ในขณะที่นักเรียนได้แสดงทักษะใน ฐานะของผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง โดยสะท้อนประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมไว้ ว่าเป็นการสร้างประสบการณ์ชีวิต ช่วยขัดเกลาจิตใจและพฤติกรรม ได้ค้นพบความสามารถของ ตนเอง เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีผลงานหรือหลักฐานเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ ในอนาคต ได้รับโอกาสพัฒนาความสามารถตนเอง รวมถึงสามารถดึงนำแนวคิดวัฒนธรรมมา ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่อย่างไรก็ตามข้อเสนอแนะสำหรับการปรับการจัดการทาง วัฒนธรรมให้สอดคล้องกับยุคสมัยในปัจจุบัน ประกอบด้วย ควรนำเทคโนโลยีมาช่วยในการศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรม รวมถึงการปรับแนวคิดการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็น กิจกรรมเชิงประยุกต์วัฒนธรรมหรือผสมผสานกับความสมัยใหม่เพราะเด็กรุ่นใหม่ชื่นชอบการ สร้างสรรค์ผลงานใหม่ อาจเบื่อหน่ายกับกิจกรรมรูปแบบเดิม ๆ ได้ง่าย

อย่างไรก็ตามข้อค้นพบสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับทักษะของกลุ่มนักเรียน คือ การเข้า ร่วมกิจกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมและการแสดงออกจากโรงเรียน โดยนักเรียน ส่วนใหญ่จะยินดีเข้าร่วมกิจกรรมหากกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัด ของตนเอง รูปแบบกิจกรรมน่าสนใจ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ต้องไม่พยายามบังคับให้เข้าร่วม ไม่

พยายามยึดเยียดจนมากเกินไป สอดคล้องกับทัศนะของกลุ่มผู้ปกครองที่เห็นว่าการมีพิธีหรือขั้นตอนที่มากเกินไปทำให้กิจกรรมทางวัฒนธรรมนั้นไม่น่าสนใจ

2. อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สกัดข้อค้นพบที่น่าสนใจจากผลการวิจัย และนำมาอภิปรายเพิ่มเติมได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนำแนวคิด นโยบายสู่การจัดการทางวัฒนธรรมในโรงเรียน สาธิต

การกำหนดแนวคิด นโยบายถือเป็นหลักการสำคัญที่ใช้ในการรองรับกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่ผู้เรียนมีความแตกต่าง หลากหลายในด้านความถนัดและความสนใจ ในขณะที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาถือเป็นช่วงการค้นพบตนเอง สร้างเอกลักษณ์ให้กับตนเอง นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมหรือสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้น ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ที่พบว่าพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นสุดท้าย คือ ขั้นตอนการปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal-operational stage) คือ การคิดที่เหมือนผู้ใหญ่ สามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดในขั้นที่ซับซ้อนได้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สวรรยา ทองมั่น และนริศรา พิงโพธิ์สภ (2562) โดยศึกษากับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 405 คน พบว่าตัวแรกที่ใช้ในการทำนายพฤติกรรมการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรียงตามลำดับความสำคัญ ประกอบด้วย 1) นิสัยการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ค่าเบต้า = .532) 2) เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง (ค่าเบต้า = .170) และ 3) สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน (ค่าเบต้า = .099) ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้ร้อยละ 52.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการวางหลักการ แนวคิด กำหนดนโยบายให้กับโรงเรียนมีประโยชน์ต่อการกำกับทิศทางการสร้างกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้โดยเฉพาะในด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นยังขึ้นอยู่กับนิสัยความชื่นชอบส่วนบุคคลของนักเรียน เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้เข้าร่วม รวมถึงเกิดได้จากการมีสัมพันธภาพร่วมกับผู้อื่นในระหว่างการทำกิจกรรม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าแนวคิดและนโยบายที่โรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่ได้จัดทำขึ้น คือ กิจกรรมด้านประเพณีวัฒนธรรมตามวันสำคัญของชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมไทย เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.50) แต่อย่างไรก็ตามแม้ผลการวิจัยจะพบว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยแล้วพบว่ามียกระดับการให้ความสำคัญกับการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เช่น การแต่งกาย

ด้วยชุดไทย เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.33) ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการแสดงเชิงสัญลักษณ์ดังกล่าวเป็นเพียงการขอความร่วมมือจากครูในโรงเรียน โดยมีผู้บริหารทำเป็นตัวอย่าง ซึ่งไม่ได้ถือว่าเป็นนโยบายกำหนดให้ทุกคนต้องทำตามแต่อย่างใด

จากทัศนะของผู้บริหารในฐานะของผู้กำหนดแนวคิดและนโยบาย ผู้บริหารและครูอาจารย์ส่วนใหญ่มองเห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน เพราะช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจรากฐานชีวิตของตนเอง รวมถึงฝ่ายบริหารโรงเรียนเห็นว่ากิจกรรมด้านวัฒนธรรมเป็นผลดีต่อการสร้างภาพลักษณ์ให้กับโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.47 อยู่ในระดับมากที่สุด) จากผลการศึกษาของนวรรตน์ โฉมงาม (2556) ได้ศึกษากับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษาที่มีระยะเวลาเป็นสมาชิกอยู่ในชมรมนานแตกต่างกันออกไป มีความรู้ความเข้าใจและทัศนะเกี่ยวกับด้านศิลปวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งให้เห็นว่าการที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมให้กับผู้เรียน และสอดแทรกความรู้ ผลักดันให้เข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ ส่งผลต่อการมีความรู้ความเข้าใจ ทัศนะที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมทำให้มีแนวโน้มต่อความเข้าใจในรากฐานของตนเองได้ดี

จากการศึกษาแนวทางการนำนโยบายด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติในการศึกษาครั้งนี้พบว่า วิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดนโยบายที่ใช้บ่อยครั้งคือการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู นอกจากนี้ผู้บริหารยังใช้วิธีการทำตัวเป็นตัวอย่าง และผลการศึกษายังพบว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมโดดเด่นในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่าผู้บริหารนอกจากให้ความสำคัญกับงานด้านวัฒนธรรมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมและเชิญชวนแล้ว ยังมีการสนับสนุนด้านทรัพยากรและความสามารถของครู เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติตามได้สะดวกมากขึ้น ดังเช่น ชื่อผ้าไทยแจกให้กับครูสำหรับตัดเย็บชุดไทย การสนับสนุนจากและอุปกรณ์ประกอบฉาก เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่าแนวทางการประเมินติดตามเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับนโยบายนั้น โรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่ใช้การประชุมเพื่อสะท้อนผลร่วมกับการจัดทำแบบประเมินติดตามผลการดำเนินงาน บางโรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอแนะความคิดเห็นก่อนจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการปรับปรุงให้กิจกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาทบทวนเกี่ยวกับความสำเร็จของการนำยุทธศาสตร์ไปสร้างให้เกิดความสำเร็จในเชิงการปฏิบัติ หัวใจสำคัญของการบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ทำให้เห็นถึงจุดหมายปลายทาง ร่วมกับการวางยุทธศาสตร์หรือแนวทาง/นโยบาย นั่นคือการวางหนทางสู่จุดหมายปลายทางนั้น นอกจากนี้ต้องมีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์หรือ

เรียกว่าเป็นการปฏิบัติและดำเนินการตามกลยุทธ์ (Tactic) ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยนำเข้า (Input) (ดำรง วัฒนา, 2563: 4-5) ซึ่งในที่นี้ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนสาธิตมีปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การให้ความสำคัญต่องานด้านวัฒนธรรมจากโรงเรียน ผู้บริหารมีความต้องการในถ่ายทอดและผลักดันนักเรียนให้รู้จักคุณค่าของวัฒนธรรม รวมถึงมีแนวทางการบริหารแบบ 4M's ได้แก่ คน เงิน งบประมาณ อุปกรณ์ และวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปสู่ผลผลิต (Output) อย่างไรก็ตาม ดำรง วัฒนา (2563) ยังได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ยุทธศาสตร์ล้มเหลวแบ่งเป็น 4 สาเหตุหลัก คือ 60% ขององค์การไม่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กับการงบประมาณ, 75% ขององค์การไม่เชื่อมโยงยุทธศาสตร์กับการจูงใจบุคลากร, 85% ของผู้บริหารระดับสูงให้เวลาน้อยกว่าเดือนละ 1 ชั่วโมงในการพูดคุยหรือเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ และ 95% ของบุคลากรยังไม่เข้าใจยุทธศาสตร์ขององค์การ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการถ่ายทอดแนวคิด นโยบาย สู่การปฏิบัติในโรงเรียน กระบวนการถ่ายทอดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนถึงจุดมุ่งหมาย มุ่งงานด้านวัฒนธรรมจะไม่สามารถวัดคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจได้ แต่คุณค่าด้านอื่น ๆ ยังควรได้รับการถ่ายทอดเพื่อสร้างความตระหนักในการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่ 2 การจัดการด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนสาธิต

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่าการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต แบ่งออกเป็นการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดการด้านคน เน้นการสร้าง ความเข้าใจ และการสื่อสารเกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางปฏิบัติ เป้าหมายเพื่อต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน และดึงศักยภาพ ความถนัดของแต่ละบุคคลออกมา โดยผลการวิจัยพบว่าแนวคิดความเท่าเทียมกันในโรงเรียน เป็นแนวคิดที่แฝงอยู่ในกระบวนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ดังปรากฏว่าผู้บริหารได้ถ่ายทอดแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมไปให้ครูได้ปฏิบัติกับนักเรียน นักเรียนจะได้รับการชื่นชมจากครูไม่ว่าจะทำหน้าที่หรือมีส่วนร่วมในบทบาทใดของงานด้านวัฒนธรรมก็ตาม นอกจากนี้ความโดดเด่นอีกประการหนึ่ง คือ การที่โรงเรียนสาธิตมีหลักสูตรและรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อรองรับความถนัดของนักเรียน รวมถึงการเปิดรับสมัครครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมารับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กิจกรรมมีความน่าสนใจและแตกต่างออกไปจากโรงเรียนอื่น ๆ ทำให้ครูสามารถประยุกต์ใช้ความเชี่ยวชาญของตนเองไปสู่กิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี โดยผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเทียบกับของ ชูสิทธิ์ รักษาภักดี และอุรวาส ปรีดีดิถ (2558) ซึ่งได้ศึกษากับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วยังพบว่าปัญหาของการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนนั้นบางส่วนเกิดจากข้อจำกัดด้านความรู้ความสามารถในการประยุกต์แนวคิดการพัฒนาเด็กไปสู่การจัดกิจกรรม

รวมถึงครูยังนิยมการใช้กิจกรรมแบบสำเร็จรูปหรือไปสืบค้นตามเว็บไซต์เพื่อมาจัดกิจกรรมแต่ขาดการประยุกต์ให้เหมาะสมกับพื้นที่หรือบริบทของโรงเรียนตนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูโรงเรียนสาธิตมีความมุ่งมั่นในการคิดและจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ส่วนหนึ่งได้รับปัจจัยสนับสนุนจากผู้บริหารให้ครูได้แสดงความสามารถตามความถนัดของตนเอง เปิดรับคำแนะนำและข้อเสนอเพื่อจัดทำโครงการด้านวัฒนธรรมให้กับนักเรียน

ด้านที่ 2 การจัดการด้านงบประมาณ เพื่อให้การทำงานด้านวัฒนธรรมสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น ผลการศึกษาพบว่าการจัดการงบประมาณมีทั้งรูปแบบที่ตั้งไว้ตามแผนงานหรือโครงการที่กำหนดไว้ในแต่ละปี และงบประมาณที่ผันมาจากส่วนอื่นหรือมาจากงบประมาณภายนอก ทำให้ผลการสะท้อนในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เห็นว่างบประมาณของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง มีเพียงพอ แต่ยังคงพบว่าปัญหาข้อจำกัดในการทำเอกสารเพื่อเบิกเงินงบประมาณในบางโรงเรียนมีความยุ่งยาก ทำให้ครูบางส่วนหลีกเลี่ยงที่จะขอรับงบประมาณ

ด้านที่ 3 การจัดการเวลา เนื่องจากการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมบางอย่างต้องอาศัยเวลาในการจัดเตรียม ฝึกซ้อม วางแผนงาน ดังนั้นการจัดการเวลาต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนหรือผลการเรียนของนักเรียนซึ่งถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขหลักของการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสาธิต

ด้านที่ 4 การจัดการด้านเครือข่าย เนื่องจากโรงเรียนสาธิตมีเครือข่ายภายนอกจำนวนมากจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการเครือข่ายทั้งภาคีที่มาขอความอนุเคราะห์และเครือข่ายที่โรงเรียนไปขอรับการสนับสนุน รวมถึงบริหารจัดการเพื่อรักษาความสัมพันธ์กับภาคีเครือข่าย ซึ่งกระบวนการที่โรงเรียนนำมาใช้ในครั้งนี เริ่มจากการจัดประชุมเพื่อร่วมกันวางแผนปฏิบัติงาน โดยกำหนดงบประมาณและโครงสร้างหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งพิจารณาข้อเสนอการทำโครงการด้านวัฒนธรรมที่ครูส่งมาให้ฝ่ายบริหารพิจารณา โดยเงื่อนไขการพิจารณามีหลักสำคัญคือ มีความสอดคล้องกับภารกิจของโรงเรียนในด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและงานด้านศิลปะวัฒนธรรม มีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและโรงเรียน เมื่อพิจารณาแล้วผลการสะท้อนจากกลุ่มครูส่วนใหญ่พบว่า โครงการที่เสนอไปส่วนใหญ่มักจะได้รับอนุญาตและให้การสนับสนุนงบประมาณ

อย่างไรก็ตามกระบวนการในการตัดสินใจพิจารณาการอนุมัติงบประมาณและการอนุญาตให้จัดกิจกรรมขึ้นของโรงเรียนสาธิตนี้มีหลากหลายกระบวนการ แต่ละโรงเรียนมีรูปแบบเฉพาะของตนเอง รวมถึงการพิจารณานั้นนอกจากการดูถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับภารกิจของโรงเรียน

ประโยชน์และความคุ้มค่า รวมถึงผลกระทบต่อนักเรียนแล้ว การทำโครงการย่อยยังต้องพิจารณาอีกหลายประการ ตั้งแต่งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนแต่ละปี ความสนใจที่สอดคล้องกับเด็ก ประเด็นทางสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละปี เพื่อพิจารณาปรับรูปแบบ งบประมาณ วิธีการต่อไป อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวน พบผลการวิจัยของธิดาแก้ว แสงสุทธิ และจิรวัดณ์ วรณโรจน์ (2564) ที่ได้ศึกษาและสรุปเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดประชุมพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการ 2) ทบทวนการให้ความสำคัญกับกิจกรรมโดยเฉพาะวันสำคัญของชาติและศาสนา 3) กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนร่วมกับแนวทางการดำเนินงานพร้อมกับการสรุปผลการทำกิจกรรม 4) กำหนดลักษณะกิจกรรมให้เกิดความสอดคล้องกับผู้เรียน 5) กำหนดความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอย่างครอบคลุม 7) พัฒนาความเข้าใจให้ครูเพื่อเข้าใจเด็กและเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ ค้นพบความถนัดและความสามารถของนักเรียน 8) ประชุมแนวทางการจัดกิจกรรมให้เกิดรูปแบบที่ชัดเจน 9) ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบถึงการจัดกิจกรรมและเป้าหมาย 10) เชิญผู้ปกครองและบุคคลภายนอกเข้าร่วม 11) จัดประชุมพิจารณาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบทั้งทางบวกและลบ พร้อมกับแนวทางแก้ปัญหา 12) วางรูปแบบอนาคตเพื่อจัดทำโครงการให้เหมาะสมกับสังคมและธรรมชาติของผู้เรียน

นอกจากนี้ยังพบว่าการบริหารจัดการของโรงเรียนต้องมาควบคู่กับการสร้างบรรยากาศที่ดึงดูดกับเด็กให้เข้าร่วม ซึ่งผลการวิจัยเกี่ยวกับเงื่อนไขการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของกลุ่มนักเรียนบ่งบอกว่า กิจกรรมควรมีความหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เลือกเข้าร่วมตามความชอบและความถนัดของตนเองได้ ดึงดูดด้วยเทคโนโลยีหรือความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้อง รวมถึงเป็นกิจกรรมที่ไม่บังคับหรือยึดเยียดให้เข้าร่วม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบรรยากาศของการจัดกิจกรรมมีความสำคัญ นั่นคือ 1) ตรงกับความชื่นชอบ 2) มีความน่าสนใจ ดึงดูดด้วยปัจจัยต่าง ๆ 3) ไม่บังคับ ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญฤทธิ บุญมา และนันทรัตน์ เจริญกุล (2559) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของความสนุกสนานของการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ คือ ให้นักเรียนได้ขยับร่างกายหรือทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองได้อย่างเสรี, ลักษณะทางสังคม คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในระหว่างการทำกิจกรรมตามที่ตนเองสนใจได้อย่างเสรี, ลักษณะทางพุทธิปัญญา คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามความสนใจของตนเองได้อย่างเสรี, การแสดงออกถึงการมีความสุข คือ การที่ผู้เรียนสามารถแสดงความรู้สึกที่มีต่อการเรียนรู้ แสดงออกว่าเห็นคุณค่า เห็นประโยชน์และกระตือรือร้นได้อย่างเป็นอิสระ และการมีอารมณ์ขัน คือ นักเรียนสามารถสร้างและถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตลกขบขันให้แก่ผู้อื่นได้อย่างเปลิดเพิลินและมีอิสระ มีการหยอกล้อกับผู้อื่นอย่างนุ่มนวลและชอบแสดงอาการตลกกระหว่างการทำกิจกรรม โดยผลการวิจัยยังพบอีกว่าแนวทางที่โรงเรียนสาธิตใช้ในการเสริมสร้างบรรยากาศให้กับนักเรียน ประกอบด้วย 8 แนวทาง ได้แก่ 1) การสร้างความร่วมมือและให้ความใกล้ชิดในการทำกิจกรรม 2) การสนับสนุนและการแสดงออกถึงความผ่อนคลายของครู 3) การมีความรู้สึกสนุกร่วมกันพร้อมกับกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ 4) การสร้างอารมณ์ขันและความสุข ไม่คิดเล็กคิดน้อย 5) การสร้างบรรยากาศที่จริงจัง เข้มงวด แข่งขัน และการวิจารณ์ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่น่ามาสู่การมุ่งมั่นพิชิตภารกิจ 6) การใช้เวลาว่างและผ่อนคลาย คือ การปล่อยให้ นักเรียนได้ผ่อนคลายกิจกรรมระหว่างวัน พร้อมกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไปพร้อมกัน 7) การจัดสภาพแวดล้อมและช่วยเหลือที่ไม่เป็นทางการ ทำให้ทุกคนเกิดความเท่าเทียมทั้งในและนอกเวลาเรียน 8) กำหนดให้มีระเบียบที่ไม่เป็นทางการและทำงานได้อย่างอิสระ ดังนั้นสรุปได้ว่าโรงเรียนสาธิตนั้นมีความโดดเด่นในเรื่องการจัดกิจกรรมที่หลากหลายควบคู่กับการให้ความสำคัญกับบรรยากาศของการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน

นอกจากกระบวนการจัดการด้านสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศต่าง ๆ แล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าการจัดการด้านเวลาที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากโรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนต้นแบบและเป็นแนวทางในการนำนวัตกรรมการศึกษาเข้ามาใช้พัฒนาผู้เรียน ดังนั้นการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องเน้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน และไม่กระทบกับผลการเรียน การแบ่งเวลาหรือจัดการด้านเวลาจึงเป็นปัจจัยที่ผู้จัดการกิจกรรมทุกคนพึงระมัดระวัง รวมถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องมีทักษะในด้านการจัดการบริหารเวลาด้วยตนเองได้ ผลการวิจัยจึงพบว่าการจัดการกิจกรรมด้านวัฒนธรรมส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นช่วงเวลากลางเลิกเรียน หรือช่วงเวลาว่าง แต่อย่างไรก็ตามขนาดของกิจกรรมและช่วงเวลาการจัดนั้นยังขึ้นอยู่กับบริบทที่แตกต่างกันของโรงเรียน ดังเช่น ผลการศึกษาของ จุฑารัตน์ ภัทรเกษวิทย์ และสุธนะ ดิศภักดิ์ (2558) พบว่าความแตกต่างตามขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการจัดกิจกรรมทางกายหลังเลิกเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประเด็นที่ 3 ผลลัพธ์ของการจัดการด้านวัฒนธรรมสู่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ค้นพบว่านักเรียนมีการสะท้อนทัศนคติในมุมมองของประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังเช่น การได้รับประสบการณ์ชีวิต, การได้รับการขัดเกลาทางจิตใจ, การได้ค้นพบความสามารถของตนเอง, พัฒนาความสัมพันธ์กับครู เพื่อนและรุ่นพี่รุ่นน้อง, ได้รับโอกาสต่าง ๆ ในชีวิต เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีความเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ผู้วิจัยสามารถอภิปรายเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องของการได้รับประสบการณ์ชีวิตได้ดังนี้

ผลการวิจัยในเชิงคุณภาพ ได้สัมภาษณ์กับนักเรียนโรงเรียนสาธิต โดยพบว่าทัศนคติที่ถ่ายทอดออกมาเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้น นักเรียนได้สะท้อนว่าได้รับประสบการณ์ชีวิตที่ดีเพราะได้ทำในสิ่งที่ตนเองถนัด ทั้งนี้ความถนัดมิได้มีเพียงด้านเดียวเท่านั้นแต่ยังมีทักษะอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น นักเรียนบางคนชื่นชอบการเล่นดนตรีไทย และมีความสามารถในการแต่งกลอนภาษาไทยด้วยเช่นเดียวกัน และยังได้เชื่อมสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ทำให้เห็นได้ว่าภารกิจที่โรงเรียนมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้โดยนักเรียนนั้นมิได้มุ่งพัฒนาตนเองเพียงด้านเดียว แต่ได้พยายามพัฒนาตนเองในด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากในการทำความเข้าใจตนเอง รวมถึงเรียนรู้ตนเองเพื่อต่อยอดการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือการใช้ชีวิตในอนาคต ทั้งนี้ความสามารถหรือความสนใจที่หลากหลายของนักเรียน ผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีพหุปัญญา ได้ดังนี้

ทฤษฎีพหุปัญญา ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) นักจิตวิทยาและนักการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งเป็นผู้คิดค้นทฤษฎีพหุปัญญา ที่ช่วยอธิบายให้เห็นถึงความหลากหลายทางปัญญาของมนุษย์ ซึ่งมีหลากหลายด้าน หลากหลายมุม และแต่ละด้านมีอิสระในการพัฒนาด้วยตัวมันเอง การพัฒนานั้นอาจแยกออกจากกันหรือบูรณาการเข้ากับความสามารถในด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมกันและกันจนกลายเป็นเอกลักษณ์สำคัญของบุคคลคนนั้นได้ ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวได้อธิบายไปถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนา โดยพบว่ามนุษย์มีความเก่ง ฉลาด และมีความไวใน 8 ด้าน (Gardner, 1993) ดังเช่น ความสามารถด้านภาษา ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ความสามารถด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการรู้จักตนเอง ด้านความเข้าใจสภาพธรรมชาติ ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีย่อมส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธนลาวัณย์ เพ็ญคำ, 2561) ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้

ได้ถูกนำมาประยุกต์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นการให้ความสำคัญใน 3 ประการ ได้แก่ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นความจำเป็นถึงปัญญาด้านที่ถนัดของแต่ละคน 2) กิจกรรมที่จัดขึ้นควรมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับปัญญาที่นักเรียนมีอยู่หลายด้าน และ 3) การประเมินเรียนรู้ที่เน้นการใช้วิธีการประเมินด้วยการวัดที่หลากหลายรูปแบบให้ครอบคลุมปัญญาในแต่ละด้าน เนื่องจากบุคคลหนึ่งอาจเก่งเพียงด้านเดียวหรือเก่งได้หลายด้าน ในขณะที่เดียวกันอาจมีบางคนที่ไม่เก่งเลยสักด้านเดียวแต่อย่างไรก็ตามแต่ละคนมักมีปัญญาด้านใดด้านหนึ่งโดดเด่นกว่าด้านหนึ่งเสมอ และไม่มีใครที่มีปัญญาเท่ากันหมดทุกด้าน หรือไม่มีเลยสักด้านเดียว เพียงแต่ว่าไม่โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์เท่านั้น ดังนั้นหากโรงเรียนมีความเข้าใจต่อความหลากหลายของผู้เรียนแล้วย่อมพิจารณาให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กได้ตั้งศักยภาพหรือความเก่งที่ตนเองมีพร้อมกับการใช้เทคนิคของครูเพื่อดึงความไวทางปัญญาตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ ออกมาได้

นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังได้บ่งบอกว่าผลลัพธ์อีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนได้สะท้อนว่าตนเองได้รับประสบการณ์ที่ดีและได้รับความสัมพันธ์ที่ดีจากครู เพื่อน และรุ่นพี่รุ่นน้องอีกด้วย จากการศึกษาทบทวนผู้วิจัยสามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับผลลัพธ์ด้านความสัมพันธ์ของนักเรียนได้ว่า โดยปัจจัยสำคัญของการพัฒนามิตินี้ด้านความสัมพันธ์ของเด็กคือ ความใกล้ชิด สร้างความเท่าเทียมกัน จนเกิดการเชื่อใจกันและกัน ดังเช่นที่หนังสือ ชื่อ In Teachers We Trust: The Finnish Way to World-Class School แต่งโดย Pasi Sahlberg และ Timothy D. Walker (อ้างอิงใน ทศพล ศรีพุ่ม, 2565) ได้บรรยายไว้ว่า สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและผู้สอนนั้น กุญแจสำคัญคือความเชื่อใจ ซึ่งความเชื่อใจในที่นี้ไม่เพียงแต่ผู้บริหารเชื่อใจในครูแล้วยังรวมไปถึงการที่ครูเชื่อใจในเด็กนักเรียนด้วย ซึ่งองค์ประกอบรากฐานของความเชื่อใจนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีความเมตตา (Benevolence) 2) ความซื่อสัตย์ (Honesty) 3) ความเปิดกว้าง (Openness) 4) ความเชื่อถือ (Reliability) และ 5) ศักยภาพ (Competence) โดยองค์ประกอบเหล่านี้เปรียบเสมือนตัวเชื่อมประสานที่ช่วยให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันในทางสังคมสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกในระบบการศึกษา และจะได้รับความร่วมมือกันภายในโรงเรียน ช่วยเพิ่มระดับความซื่อสัตย์โปร่งใสระหว่างครู พร้อมกับการเปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็นหรือเสียงสะท้อนจากคนอื่น ทำให้เป็นเหตุผลว่าความสัมพันธ์ที่ผ่านความไว้วางใจกันนี้ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ถึงความรู้สึกดังกล่าว ยินดีทำตามสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมาย ใช้ทักษะการจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อดูแลตนเอง รับผิดชอบเวลาการเรียนของตนเอง ซึ่งการอธิบายดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าที่พบว่านักเรียนที่

เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียน ได้สะท้อนว่าตนเองมีการจัดเวลาในการซ้อมกิจกรรมร่วมกับจัดเวลาการเรียนทั้งในและนอกเวลาได้อย่างลงตัว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมนั้นได้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกันระหว่างเพื่อน ครู และรุ่นพี่รุ่นน้อง เนื่องจากทุกคนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในขณะที่ครูให้ความใกล้ชิดสนิทสนมและอยู่ด้วยกันในช่วงเวลาที่เหนื่อยยาก รวมถึงรุ่นพี่รุ่นน้องจะกลับมาถ่ายทอดประสบการณ์ที่เคยจัดกิจกรรมและอยู่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันทำให้เกิดประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน ดังนั้นสิ่งที่ได้นอกเหนือจากเข้าร่วมกิจกรรม คือ การได้ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น รู้จักเรื่องการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งผลการสะท้อนดังกล่าวยังสอดคล้องกับข้อมูลของผู้ปกครองที่ได้แสดงออกว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุตรหลานกับครูและรุ่นพี่ที่โรงเรียนสาธิตมีความเหนียวแน่น สนิทสนมอย่างมาก จนกล่าวว่า “ไปเรียนต่อที่อื่น ก็ไม่รู้ว่าจะได้เจอครูอย่างที่นี่หรือเปล่า” ดังนั้นชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ไม่ใช่เป็นเพียงกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการแสดงออกด้านวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ระบบการจัดการตั้งแต่การมอบนโยบายหรือแนวคิดในด้านการสร้างความเท่าเทียมและพัฒนารากฐานชีวิตของนักเรียน ตลอดจนการแสดงออกของครู นักเรียน และเครือข่ายภายนอกดังเช่น ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ยังเป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกัน

นอกจากนี้ในเชิงของการพัฒนาและยกระดับความเชื่อใจที่ถือได้ว่าเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาด้านการเรียน หนังสือ In Teachers We Trust: The Finnish Way to World-Class School ยังได้กล่าวอีกว่า การที่โรงเรียนจะสามารถสร้างความเชื่อใจให้เกิดเป็นวัฒนธรรมของโรงเรียนได้นั้น มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 7 ประการ ได้แก่ 1) โรงเรียนต้องสอนครูให้คิด มีกลยุทธ์สำหรับฝึกครูให้คิด เข้าใจอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาคำนี้ที่มีการสะท้อนจากผู้บริหารและครูว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูได้คิดเองว่าจะจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมนี้อย่างไร โดยผู้บริหารได้ให้เวลาและพื้นที่สำหรับการคิดให้กับครู และนำมาสะท้อนแนวคิดกันในที่ประชุม เป็นต้น 2) โรงเรียนต้องบ่มเพาะคนรุ่นถัดไป นั่นคือ มีระบบพี่เลี้ยงให้กับครูรุ่นใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนสาธิตจะเปิดโอกาสให้ครูรุ่นใหม่ได้เลือกความชอบและความถนัด และให้ตัดสินใจอาสาไปช่วยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้ครูได้เรียนรู้วิธีการและพัฒนาความรู้ ความเชี่ยวชาญตามที่ครูถนัด ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ครูกับนักเรียนที่มีความชื่นชอบในเรื่องเดียวกันได้มาพบกันและพัฒนางานไปด้วยกัน ดังนั้นจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ทั้งครูและนักเรียนสามารถฝ่าฟันสถานการณ์ที่ทำทลายไปด้วยกันได้ 3) โรงเรียนควรให้อิสระที่อยู่ภายในกรอบ นั่นคือการที่โรงเรียนมอบอิสระให้กับครูในการนำเสนอ พัฒนางาน สร้างสรรค์ผลงานได้เอง มอบอำนาจการตัดสินใจให้กับครูโดยงานด้านวัฒนธรรมนี้จะมีฝ่ายผู้บริหารเป็นผู้ประเมิน

อีกครั้งถึงความสอดคล้องตามเงื่อนไขภารกิจของโรงเรียน และเกิดประโยชน์กับนักเรียนหรือไม่ 4) สร้างผู้เรียนให้เกิดความรับผิดชอบ ทั้งนี้โรงเรียนในฟินแลนด์จะใช้วิธีการปฏิบัติคือ ครูจะจับคู่กับครูต่างระดับชั้นอีกคนหนึ่ง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองชั้นเรียน เป็นระยะเวลา 1 ปี โดยวิธีนี้เรียกว่า Kummit หรือกุ่มมิต ที่แปลว่า พ่อแม่ทูนหัว เพราะโรงเรียนเชื่อว่าการศึกษาที่ครูมีภารกิจร่วมกัน จะทำให้เกิดการช่วยเหลือ ค้ำจุนกัน ดูแลกันในด้านต่าง ๆ โดยไม่เพิ่มภาระให้ครูและครูจะได้เรียนรู้เด็กนักเรียนไปพร้อมกัน รวมถึงครูมือใหม่จะได้รับการให้คำแนะนำจากครูที่มีประสบการณ์มากกว่าด้วย 5) การทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยโรงเรียนในฟินแลนด์จะได้กล่าวถึงงานหรือภารกิจในเชิงของงานที่ต้องทำร่วมกัน ต้องมีวิถีปฏิบัติแบบร่วมมือร่วมแรงกัน ดังนั้นครูในโรงเรียนฟินแลนด์จะสามารถเข้าถึงชั้นเรียนของครูคนอื่นได้ตามปกติ ประชุมกันเป็นประจำ และวางแผนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับโรงเรียนสาธิตที่ผลการวิจัยพบว่าการประชุมร่วมกันแม้จะมีผู้รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งเป็นศูนย์กลางในด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรมหรืองานนั้น ๆ แต่ครูในโรงเรียนสาธิตได้รับการอนุญาตให้ช่วยเหลือหรือสนับสนุนงานส่วนอื่น ๆ ได้อย่างอิสระทำให้ผลงานหรือการแสดงด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตในบางกิจกรรมถูกสร้างสรรค์ออกมาในเชิงของการบูรณาการและผสมผสานงานข้ามกลุ่มสาระกันได้ 6) การแบ่งปันความเป็นผู้นำ คือ ไม่จำกัดหรือผูกขาดเรื่องการเป็นผู้บริหาร โดยพบว่าโรงเรียนในฟินแลนด์นั้นผู้บริหารจำนวนมากยังคงสอนในแต่ละสัปดาห์ 7) โรงเรียนต้องสร้างความเชื่อใจในกระบวนการ นั่นคือ การมีฐานความเชื่อที่ว่าเด็กทุกคนมีความต้องการเฉพาะ หากต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีต้องมีเงื่อนไขการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับเขา ซึ่งโรงเรียนในฟินแลนด์นี้จะให้ความสำคัญกับความเฉพาะของเด็กแต่ละคนเป็นอย่างมาก โดยให้ครูทั้งหมดต้องเรียนวิชาการศึกษาพิเศษ สนับสนุนระบบการเข้าช่วยเหลือเด็กหรือป้องกันการเกิดปัญหาให้กับเด็กให้เร็วที่สุด เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสาธิตที่พบว่า โรงเรียนสาธิตเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อรองรับความถนัดของนักเรียนที่หลากหลาย นักเรียนมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนที่สะท้อนในการวิจัยครั้งนี้ว่า ต้องการให้โรงเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ต้องการให้เน้นเพียงกิจกรรมทางวิชาการเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับกลุ่มผู้ปกครองที่เชื่อว่ากิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่ช่วยหนุนเสริมด้านจิตใจและขัดเกลาพฤติกรรมของเด็กให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมต่อไป

จากการอภิปรายผลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องมายาวนาน โดยงานวิจัยนี้ค้นพบรูปแบบหลัก ๆ ของโรงเรียนสาธิต คือ รูปแบบการจัดการวัฒนธรรม

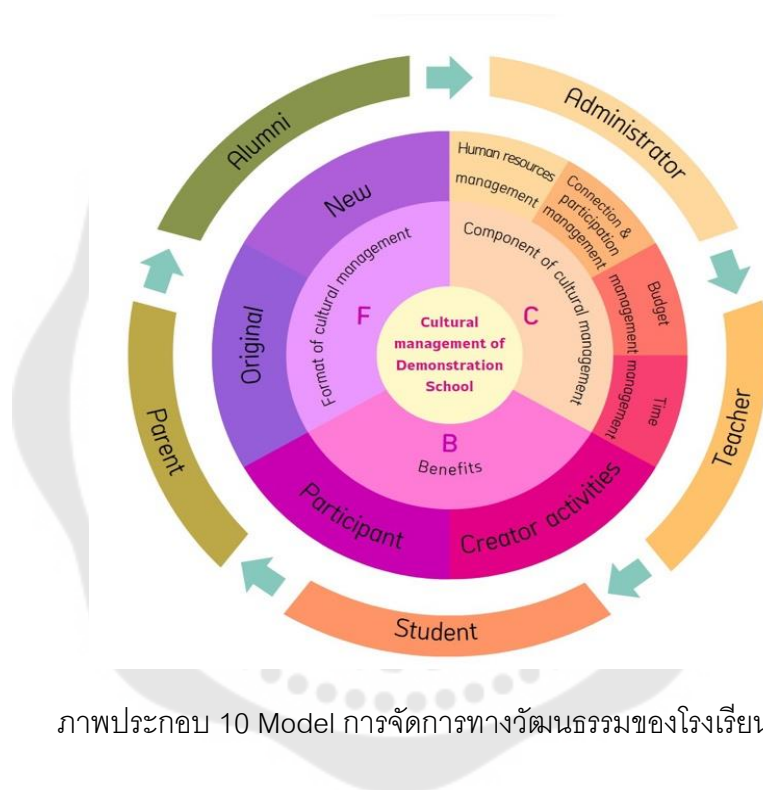
แบบใหม่ และรูปแบบการรักษาวัฒนธรรมเดิมของโรงเรียนสาธิต โดยผลการวิจัยได้พบว่ารูปแบบการจัดการวัฒนธรรมแบบใหม่ จะมีความกลมกลืนและประยุกต์กิจกรรมทางวัฒนธรรมให้เกิดความทันสมัยและหลอมรวมความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรม เช่น การแสดงโขนที่นำดนตรีสากลและเครื่องดนตรีสากลมาบูรณาการ เป็นต้น ในขณะที่รูปแบบที่ 2 คือ การรักษาวัฒนธรรมเดิมของโรงเรียนสาธิต เป็นไปเพื่อรักษาเอกลักษณ์ และเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจต่อประวัติศาสตร์ความเป็นมาเป็นไป และการดำรงรักษาวัฒนธรรมไทยที่เป็นอัตลักษณ์ของเรา

องค์ประกอบของการจัดการวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ประกอบด้วย

1) การจัดการด้านคน ซึ่งแบ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ดังเช่น บุคลากร และผู้รับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ดังเช่น นักเรียน ซึ่งจุดเด่นของการจัดการด้านคนของโรงเรียนสาธิตนี้ คือ การใช้สายสัมพันธ์อันดี ยอมรับความแตกต่าง และพัฒนาศักยภาพด้านวัฒนธรรม 2) การจัดการด้านงบประมาณ โดยมีการกำหนดแผนการใช้งบประมาณ แผนการหาหรือระดมงบประมาณ 3) การจัดการด้านเวลา ถือเป็นข้อค้นพบที่แตกต่างออกไปจากทฤษฎีหรือองค์ประกอบของการจัดการด้านวัฒนธรรม ซึ่งการจัดการด้านเวลาเป็นข้อค้นพบในบริบทของโรงเรียนสาธิตที่ให้ความสำคัญทั้งด้านกิจกรรมและวิชาการ ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและสร้างผลสำเร็จควบคู่กันไป โรงเรียนสาธิตทุกแห่งจะให้ความสำคัญกับเรื่องเวลา ที่ไม่กระทบซึ่งกันและกัน 4) การจัดการเรื่องเครือข่ายและการมีส่วนร่วม เป็นอีกข้อค้นพบที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านสายสัมพันธ์ที่โรงเรียนสาธิต มีความโดดเด่นในเรื่องการมีสายสัมพันธ์ที่ดีของชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมผู้ปกครองศิษย์เก่า รวมถึงสายสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภายนอกทำให้ลักษณะของกิจกรรมมีหลากหลายขนาด และหลายเครือข่าย

ประโยชน์ที่ได้รับ ถูกสะท้อนมาจากมุมมอง 2 ฝ่าย ได้แก่ ผู้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยม พบว่าการจัดกิจกรรมช่วยทำให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวก มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งเป็นรากฐานการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นความนอบน้อม รู้จักกาลเทศะ มีความเพียรพยายาม อดทน มีทักษะการคิดแก้ปัญหาได้ดี ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการสนับสนุนด้านการศึกษาทั้งสิ้น สอดคล้องกับ กลุ่มผู้รับการถ่ายทอด พบว่ากลุ่มเหล่านี้ได้ถ่ายทอดว่าตนเองได้รับประสบการณ์ที่ดี เกิดเครือข่าย ทำให้ตนเองได้ค้นพบความสามารถของตนเองผ่านการทำกิจกรรม ในขณะที่กลุ่มศิษย์เก่าได้สะท้อนว่าคุณลักษณะที่ได้รับการปลูกฝังนี้ส่งผลต่อการทำงานกลุ่มและได้นำไปใช้กับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการขัดเกลาทางสังคม ที่ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่สังคม การได้ทราบถึงที่มาที่ไปของแต่ละแนวคิดที่ได้ถ่ายทอดมานั้นจะ

นำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่สังคมนั้น ๆ ให้การยอมรับ (Popence. 1993; Theoderson. 1990) ซึ่งสอดคล้องกับการนำกิจกรรมทางวัฒนธรรมมาพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของตนเอง การประยุกต์ใช้แก่นของวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการได้เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ทำให้นักเรียนได้รับการถ่ายทอดที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการจากรุ่นพี่หรือเครือข่ายต่าง ๆ จนได้รับการยอมรับต่อสังคมภายในโรงเรียนและเป็นที่ยอมรับต่อสังคมภายนอก สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 Model การจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. จากผลการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญต่อการบ่มเพาะการเป็นพลเมืองที่ดีของโลก ซึ่งแนวทางการพัฒนาเด็กรุ่นใหม่คือการสร้างกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นเสนอแนะให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังเช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมในที่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง เปิดเวทีให้มีการประกวด สร้างเวทีการแสดงเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมและแสดงศักยภาพในด้านวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น

2. การถ่ายทอดเชิงนโยบายเป็นสิ่งสำคัญในการเชิญชวนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการริเริ่มเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อผู้นำปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่าง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสื่อสารไปยังสมาชิกในองค์กรคนอื่น ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนั้นเสนอแนะให้กลุ่มผู้นำองค์กรมีการสื่อสารเกี่ยวกับแนวคิด นโยบาย สร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นในองค์กร และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้เกิดการยอมรับ เห็นคุณค่า และปฏิบัติตาม

3. ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนสาธิตมีการจัดทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีหลายหลักสูตรที่รองรับการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียนและได้จัดการศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีปัญหาที่เชื่อว่านักเรียนแต่ละคนมีปัญหาที่ชาญฉลาดในแต่ละด้านไม่เหมือนกัน การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความชอบ ความถนัดของแต่ละบุคคล ดังนั้นเสนอแนะให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษายึดถือหลักคิดเกี่ยวกับความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ควรให้ความสำคัญเฉพาะเรื่องวิชาการเพียงอย่างเดียวหรือใช้การประเมินความสำเร็จจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับงานด้านวัฒนธรรมควบคู่กันไป เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความเก่งด้านวิชาการควบคู่กับการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยการใช้วัฒนธรรมช่วยขัดเกลาจิตใจและพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1. ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยคนหมู่มากเข้ามาช่วยและช่วยเหลือจัดเตรียมงาน ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมเท่านั้นแต่ยังช่วยสนับสนุนทักษะส่วนอื่น ๆ เช่น ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะ ทักษะด้านการจัดการเวลา ทักษะด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น ดังนั้นจึงเสนอแนะให้โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมควบคู่กับการเรียนรู้ด้านวิชาการ อำนวยความสะดวกให้นักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมได้ เช่น การให้อิสระกับนักเรียนในการจัดสรรช่วงเวลาการทำกิจกรรมด้วยตนเองได้ ครูอำนวยความสะดวกให้นักเรียนดังเช่น ยืดหยุ่นเวลาเรียนให้กับนักเรียน เน้นการบูรณาการงานเพื่อลดการบ้านให้กับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีเวลาในการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมมากขึ้น เป็นต้น

2. การศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยความสำเร็จในการดึงการมีส่วนร่วมจากครูและนักเรียนโรงเรียนสาธิต คือ การมีกิจกรรมที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้นักเรียนและครูเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ด้วยเงื่อนไขดังกล่าวจึงทำให้ครูและนักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรม และด้วยความชื่นชอบที่มีตรงกันทำให้ครูและนักเรียนเกิดความมุ่งมั่นพัฒนาด้วยพลังขับเคลื่อนภายใน

(Passion) ดังนั้นเสนอแนะให้โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม วัฒนธรรมกับนักเรียนและครู ค้นหาวิธีการที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมดังกล่าวได้ โดยผู้บริหาร ควรให้การสนับสนุนทั้งเชิงนโยบาย งบประมาณ การจัดสรรเวลา และการค้นหาเครือข่ายเพื่อให้งานด้านวัฒนธรรมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. จากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในการศึกษา ครั้งนี้ กลุ่มนักเรียนเสนอแนะให้โรงเรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางวัฒนธรรม อภิปรายความคิด ร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้น ๆ ดังนั้นเสนอแนะให้โรงเรียนนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ดังเช่น การใช้ QR Code การรวบรวมองค์ความรู้และผลงานของนักเรียนเก็บไว้ในเว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับนักเรียนที่สนใจศึกษาเพิ่มเติม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยดำเนินการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กัน ซึ่งได้ผลดีในเรื่องการนำผลการวิจัยมาร่วมกันวิเคราะห์และขยายขอบเขตการอธิบาย ทำให้ข้อมูลมีความหลากหลายในเรื่องการจัดการทางวัฒนธรรมในโรงเรียนสาธิต แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ต่อไป ผู้วิจัยเสนอแนะให้ดำเนินการเก็บข้อมูลในมิติของผลลัพธ์ที่ส่งผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาวของนักเรียน รวมถึงค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ใช้ในการทำนายพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในบริบทของโรงเรียนสาธิต ซึ่งมีความโดดเด่นในเรื่องของการเป็นโรงเรียนต้นแบบในการนำแนวคิด นวัตกรรมด้านการศึกษามาใช้ภายในโรงเรียน ทำให้วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนสาธิตมีความโดดเด่นในเรื่องของการคิดสร้างสรรค์ กรอบนโยบายมีความยืดหยุ่นรองรับกับความทันสมัยด้านการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่ามียุทธศาสตร์หลายโรงเรียนที่ยังคงยึดกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมแบบโครงการสำเร็จรูปโดยขาดการประยุกต์ให้เข้ากับบริบทวัฒนธรรมของโรงเรียนตนเอง รวมถึงยังคงยึดถือกรอบการประเมินความสำเร็จในรูปแบบเดิม ซึ่งไม่สอดคล้องกับความหลากหลายของนักเรียน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยเสนอแนะให้ค้นหารูปแบบและวิธีการประยุกต์แนวคิด นโยบาย วิธีการ รูปแบบการจัดการทางวัฒนธรรมไปใช้กับโรงเรียนในบริบทอื่น ๆ เช่น โรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ในด้านการต่อยอดผลการวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

- Bovee, Courtland L., et al. (1993). **Management**. New York: McGraw-Hill.
- Conell, D.J. (2005). **Brain Based Strategies to Research Every Learner**. New York: Scholastic.
- Creswel, J. W. (2015). **A concise Introduction to Mixed method Research**. Los Angeles: Sage.
- Creswel, J. W., & Plano Clark, V. L. (2007). **Designing and conducting Mixed Methods Research**. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Daft, Richard, L. (1991). **Management**. New York: The Dryden Press, a division of Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Delone, W. H., & MacLean, E.R. (1992). Information System Success Model: The quest for the dependent variable. **Information System Research**. 3(1): 36.
- Haslina B.H., Bahbib B.R., Norhisham B.; Mohamand N.(2013). Towards School Management System (SMS) Success in Teacher's Perception. **Malaysian Online Journal of Educational Technology**. 2(4).
- Indeed.(2020). **What Is Management? Definitions and Functions**. Retrieved Dec 3, 2020, from <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/what-is-management>
- Klangphahol, K. (2018). **Mixed method research**. Ang Thong: Vorasin 89.
- Madiha S. (2014). Impact of Management Information System (MIS) on School Administration: What the Literature Says. **Social and Behavioral Sciences**. 116: 2799-2804.
- Maryani. M, Aguskin L. (2018). University Students' Understanding on Cultural Activities in American Culture Class. **Lingua Cultura**. 12(2): 169-177.
- Oxford Languages. (2020). **Oxford Languages**. Retrieved Dec 3, 2020, from <https://languages.oup.com/google-dictionary-en/>.
- Popenoe D. (1993). American Family Decline, 1960-1990: A Review and Appraisal. **Journal of Marriage and Family**. 55: 527-542.
- Robin, S.P. and DeCenzo. (2005). **Management (6th ed.)**. New York: Prentice Hill.

Robbins, Stephen P., Coulter, Mary. (2005). **Management**. 8th ed. Prentice Hall.

Roger D. (2013). **Basic Management Function**. Retrieved Dec 15 2020, from

<http://samples.jbpub.com/9781449688851/chapter3.pdf>

Yin Cheong Cheng. (1993). The Theory and Characteristics of School-based Management.

International Journal of Educational Management. 7(6).

กระทรวงวัฒนธรรม. (2562). **แนวนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมวันที่ 2**

สิงหาคมพุทธศักราช 2562. สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.m-culture.go.th>.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11**

(พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กมลวรรณ ม่วงสุข. (2560). **การพัฒนาคู่มือการบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรม สาขา**

อนุรักษ์มรดกไทย ของโรงเรียนมัธยม ตามเกณฑ์รางวัลกระทรวงศึกษาธิการ .

วิทยานิพนธ์ . กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาสัก เตชะชั้นหมาก. (2541). **การนำเสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมสำหรับ**

สภาวัฒนธรรมจังหวัด. ปรินูญานิพนธ์ ค.ด. (พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

กীরดี วิรุณศรี. (2553). **ศึกษากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาและกระบวนการจัดการในการ**

ผลิตหนังตะลุงของช่าง จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง. ปรินูญานิพนธ์

กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถ่ายเอกสาร.

งามพิศ สัตย์สงวน. (2545). **สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร:**

กรณีศึกษา ครอบครัวไทยโซ่ง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิราพร เกียรติวุฒิมรรและศุภานัน ภพตระกูล. (2555). **ทัศนะนักศึกษาต่อการนำปรัชญา**

เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ไขปัญหาความฟุ่มเฟือย: กรณีศึกษานักศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

ถ่ายเอกสาร.

จิรายุส เผือดผุด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. ลักษณะ ศษสาร สัมภาษณ์. โรงเรียนสาธิต มศว ประสาน

มิตรฝ่ายมัธยม กรุงเทพฯ. สัมภาษณ์เมื่อ 3 ธันวาคม 2563.

จุฑาทกร ธนกวีศิลป์, วจี ปัญญาใส, สุมิตา โรจนนิตติ. (2563). **แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียน**

แกนนำเรียนร่วมโดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบ. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์. 7(7). หน้า

259-274.

จุฑารัตน์ ภัทรเกษวิทย์ และสุธนะ ติศภักดิ์. (2558). แนวทางการจัดกิจกรรมทางกายหลังเลิกเรียน
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา.
10(2): 407-421.

ชวดี โกศล. (2561, พฤษภาคม-สิงหาคม). การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติ
พันธุ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการ
ชวดี โกศล. (2561, พฤษภาคม-สิงหาคม). การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติ
พันธุ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการ
จัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. 6(2).

ชวลิต สูงใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. ลักษณะ ศษสาร สัมภาษณ์. โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร
ฝ่ายมัธยมกรุงเทพฯ. สัมภาษณ์เมื่อ 29 พฤศจิกายน 2562.

ชวลิต สูงใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. ลักษณะ ศษสาร สัมภาษณ์. โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร
ฝ่ายมัธยมกรุงเทพฯ. สัมภาษณ์เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2563.

ชาย นครชัย. (2562:) **ไข่นมรดกวัฒนธรรมของมนุษยชาติ**. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. 10.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

ชวลีวัลย์ รักษาภักดี และอุไรवास ปรีดีดิลก. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาครู
อนุบาลในการจัดกิจกรรมเสรีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 10(1): 589-602.

ณภัทร โฆษิตวัชรระนันท์. (2561). **การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อจัดการการเปลี่ยนแปลง
สำหรับพนักงานระดับปฏิบัติการผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การ
บริหารและการจัดการการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ณัฐวดี นุ่นมี. (2561). **การจัดการวัฒนธรรมเพอรานากันของหน่วยงานและเครือข่ายเพื่อ
ความยั่งยืนในจังหวัดภูเก็ต**. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการสิ่งแวดล้อม). สงขลา:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.

ณิชภัทร จาวีสูตร. (2561). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมแล
ความเป็นไทยของสถาบันอุดมศึกษา**. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารและการจัดการ
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เดชชาติ นิลวิเศษ; มณีวรรณ ผิวนิม. (2558). การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเป็นแหล่งเรียนรู้ในวัด

- บวรนิเวศวิหาร. **วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.** 8(3): หน้า 889-904.
- ดวงนภา ศรีนันทวงศ์. (2548). **โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ในทศวรรษหน้า** วิทยานิพนธ์(บริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดำรง วัฒนา. (2563). **การถ่ายทอดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 24. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และคณะ. (2543). **หลักและวิธีการตลาดเบื้องต้น.**(พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: วังอักษร.
- ณัด เศษทรัพย์. (2550). **การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก ข** **อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาล.** วิทยานิพนธ์ ปร.ม.(การบริหาร และพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). อุดรดิตถ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรดิตถ์.
- ทิพาพร สุกมูข. (2553). **ทัศนคติของพนักงานเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ที่มีต่อ ประชาธิปไตย คนดี นักการเมืองท้องถิ่นที่ดี.**ปริญญาานิพนธ์รรม. (การบริหารงานยุติธรรม และสังคม). ชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทศพล ศรีพุ่ม. (2565). **เชื้อใจในตัวครู: กุญแจสู่การศึกษาชั้นนำฉบับฟินแลนด์. วารสารครู** **ศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.** 19(1): 279-282.
- ธนิช เลิศชาญฤทธิ. (2550). **การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนิช เลิศชาญฤทธิ. (2554). **การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินคร (องค์กรมหาชน).
- ธิดาแก้ว แสงสุทธิ และจิรวัดณ์ วรณโรจน์. (2564). **แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วารสาร** **Journal of Buddhist Education and Research: JBER.** 8(1): 313-323.
- นิตติยา ทองเสนอ; อุทิศ สังข์รัตน์. (เมษายน-กันยายน. 2558). **การจัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญา** **ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง.** **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.** 10(1): หน้า187-206.
- นพพล โพธิ์เงิน. (2560). **การบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขากับทฤษฎีเชิงระบบ.** **วารสารครู**

ศาสตร์ปริทรรศน์. 4(1). หน้า 137-146.

- นวรรตน์ โฉมงาม. (2556). ทักษะของนักศึกษาที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยรามคำแหง. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 8(1): 104-121.
- นฤภพ ชันทับไทย และคณะ. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียน ส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี. **วารสารบริหารการศึกษา มศว**. 13(25): 104-115.
- นันทวรรณ รัตติวัฒน์. (2554). การขัดเกลาทางสังคมของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ **กรณีศึกษาสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี**. ปริญญาานิพนธ์ ร.บ. (การจัดการ ภาครัฐและภาคเอกชน). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บุญฤทธิ บุญมา และนันทวัฒน์ เจริญกุล. (2559). แนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตเพื่อเสริมสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานสำหรับนักเรียน. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 11(3): 281-296.
- ปิยวัชร สุทธิวนิช. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและ **สาธารณะประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ค. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2562). **แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 ณ หอประชุมใหญ่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)**. สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.thaigov.go.th>.
- ผุสวัฒน์ ทองสร้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. ลักษณะ คชสาร สัมภาษณ์. โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร ฝ่ายมัธยมกรุงเทพฯ. สัมภาษณ์เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2563.
- พงศพิชญ์ แก้วกุลธรเป็นผู้ให้สัมภาษณ์. ลักษณะ คชสาร. โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร ฝ่ายมัธยม กรุงเทพฯ. สัมภาษณ์เมื่อ 7 ธันวาคม 2563.
- พระบรมราชาโชวาทในรัชกาลที่ 9 (2552). **พระบรมราชาโชวาท พระราชดำรัส เกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรม**. สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.thaihealth.or.th>.
- พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2553). **ราชกิจจานุเบกษา**. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.m-culture.go.th/>
- พระครูปริยัติธรรมคุณ ฝิวสา. (2556). **การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อ**

การเรียนรู้พุทธธรรม สำหรับวัดในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท ปร.ด.
(วัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.

พนมพร เปี่ยมศิลปกรรม, ปิยดา สมบัติวัฒนา และ อังคินันท์ อินทรกำแหง. (2560). ปัจจัยจิต
ลักษณะ และสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินของ
ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.

วารสารพฤติกรรมศาสตร์.23(1): 205-224.

พัชรินทร์ วรจักร. (2559). **รูปแบบการดำเนินงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ.** ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยบูรพา.

พัชรีย์ ชมภูคำ. (2552). **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

พิมลภรณ์ รอดแก้ว. (2554). **ความต้องการการกำกับการนันทนาการของบุคลากรส่วนกลาง
ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.** ปริญญาโท ปร.ด. (การกำกับการนันทนาการ).

ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. (2557). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 : ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก.**
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ภัสวรรณ องอาจ. (2554). **การขัดเกลาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษา
วิทยาลัยดุสิตธานี.** ปริญญาโท ปร.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร. กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รวีวรรณ วรรณวิชัย. (2551). การบริหารจัดการทางวัฒนธรรม กรณีศึกษางานศิลปะการแสดง
พื้นบ้านจังหวัดอุดรธานี. **กระแสวัฒนธรรม.** หน้า 18-30.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2562). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช
2562. พิมพ์ครั้งที่ 1.** กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

ราชบัณฑิตสถาน.(2546). **พจนานุกรมฉบับบัณฑิตสถาน พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ:
เจ้าพระยาการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2535). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535.**กรุงเทพฯ:
อักษรเจริญทัศน์.

- ราชบัณฑิตสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และโรงเรียนอนุบาลสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี. (2562). **งานสาธิตวิชาการครั้งที่7**. สืบค้นเมื่อ วันที่7 ธันวาคม 2562, จาก<https://www.satit.pn.psu.ac.th>.
- วิชาการณ์ ทิพย์รักษ์. (2558). **การใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี**. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.ถ่ายเอกสาร.
- วรรัตน์ เขียนไพรี. (2550). **องค์การและการจัดการ**. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพมหานคร :ห้างหุ้นส่วนจำกัดธนะการพิมพ์.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2551). **องค์การและการจัดการ**. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร :บริษัทธนรัชการพิมพ์จัด.
- วิญษณะ สุภนกร. (2561).**หอศิลป์เอกชนในกรุงเทพมหานคร: การจัดการและการดำรงอยู่ในบริบทของศิลปวัฒนธรรม**. ดุษฎีนิพนธ์ ศศ.ด. (ศิลปะวัฒนธรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2549). **ทิศทางและมุมมองของการบริหารจัดการวัฒนธรรม. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ**. 7(2). หน้า 5-8.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). **การบริหารจัดการและการบริหารยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของรัฐ**.กรุงเทพฯ : โฟร์เพช.
- วีระ ไรจน์ไพรัตน์. (2551,ธันวาคม). **บทบรรยายการจัดการวัฒนธรรมกับความเจริญของประเทศ**.วารสารเทคโนโลยีสุนารี. 2(2):85-97.
- ศศิธร อภิลิทธินันต์. (2541).**การขัดเกลาทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทรายการปกิณกะบันเทิง**. ปริญญาานิพนธ์ นศ.ม. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิรินิภา จาดชนบท. (2555). **การจัดการวัฒนธรรมเชิงพาณิชย์ ศึกษาผ่านการออกแบบผ้ากลุ่มชาติพันธุ์พื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริวรรณเสวีรัตน์และคณะ. (2545). **ทฤษฎีองค์การ**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- สถาบันพัฒนาประชาสังคม. (2559). **ทฤษฎีกระบวนการระบบ (System Thinkng)**. สืบค้นเมื่อวันที่

19 เมษายน 2566 จาก <https://www.csdi.or.th/2016/08/ทฤษฎีกระบวนการระบบ-system-thinking/>

สาคร สุขศรีวงศ์. (2550). การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร. กรุงเทพฯ: จี.พี. ไฮเบอร์พริ้นท์.

สามารถ เทียงพูนวงศ์. (2557). การจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน

กรณีศึกษา : วัดใหญ่อินทาราม จังหวัดชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สายนต์ ไพรัชญาดิษฐ์. (2550). การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมในงานพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.

สุจิตรา นาคณาพร. (2554). กระบวนการจัดการภาวะผู้นำและทักษะของผู้ประกอบการที่

มีต่อความสำเร็จในการประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทย. ปริญญา

นิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุชาติ สุทธิจิระพันธ์. (2543). ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ต่อคุณภาพและ

มาตรฐานการฝึกอบรมหลักสูตร ระยะสั้น : กรณีศึกษาศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรม

เกษตร กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุดารัตน์ คงคาชาติ. (2559). การจัดการสภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาอังกฤษระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตราชเทวี.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารและการจัดการการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุนทรียา ไชยปัญญา, อรุณรักษ์ ศรีประเสริฐ. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). แนวคิด ทฤษฎี

วัฒนธรรมการจัดการ: การปรับตัวภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม. วารสารวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

1(2): 104-116.

สุพิศวง ธรรมพันทา. (2540). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : ดี.ดี.บุ๊คส์โตร์.

สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ. (2550). องค์การและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพมหานคร:

บริษัทจุดทองจำกัด.

สุรรัตน์ จินพงษ์. (2556). ยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรมไทยของ

นักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. ปริญญาานิพนธ์(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมกมล กาญจนพิบูลย์, สมคิด สุขเอิบ และกล้า สมตระกูล. (2561, ตุลาคม-ธันวาคม). แนวทาง

และการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียน เพื่อความพร้อมต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์** มจร.6(4): 1708-1724.

สมชาย รัตนทองคำ. (2550). **สังคมและวัฒนธรรมเพื่อการศึกษา**. เอกสารคำสอน. มปป.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2551). **ความหมาย แนวคิดและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม**. สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.openbase.in.th>.

สวรรยา ทองแก่น และนริศรา พิงพิริสภ. (2562). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนแบบสร้างความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**. 11(2): 58-77.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2559). **ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรมตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี กระทรวงวัฒนธรรม**. สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.m-culture.go.th>.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2552) **คู่มือศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2557**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2555). **บทวิทยุรายการ"รู้ รัก ภาษาไทย" ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ.2555 เวลา 7.00-7.30 น.** สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2562, จาก <https://royin.go.th/>

[สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. \(2558\). **แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 \(21st Century Skills\)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.](#)

อนิวัช แก้วจำนงค์. (2554). **หลักการจัดการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.

ภาคผนวก ก
คู่มือการเก็บข้อมูลวิจัย

คู่มือการเก็บข้อมูลวิจัย

การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม

ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา

(CULTURAL MANAGEMENT : A CASE STUDY OF CULTURAL ACTIVITIES
MANAGEMENT OF SECONDARY DEMONSTRATION SCHOOLS)

โดย

นางสาวลักขณา คชสาร

นิสิตปริญญาเอก สาขาศิลปวัฒนธรรมวิจัย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม

: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา

(CULTURAL MANAGEMENT : A CASE STUDY OF CULTURAL ACTIVITIES
MANAGEMENT OF SECONDARY DEMONSTRATION SCHOOLS)

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1.แบบสอบถามมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา

2.แบบสอบถามฉบับนี้มี 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่2 ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม ความสำคัญของวัฒนธรรม นโยบายด้านวัฒนธรรม แนวทางการจัดการวัฒนธรรม

ส่วนที่3 ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติผู้บริหาร นักวิชาการต่อการจัดการกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

ส่วนที่4 ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต นโยบายการจัดการวัฒนธรรม รูปแบบการจัดการกิจกรรมด้านวัฒนธรรม วิธีการดำเนินการด้านวัฒนธรรม

3.การวิจัยครั้งนี้จะสมบูรณและมีความเชื่อถือได้ขึ้นอยู่กับคำตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริงและครบทุกข้อ อันจะเป็นประโยชน์ต่อไป

4.การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ผลเสียใดๆ ต่อองค์กรและการปฏิบัติงานของท่าน ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบพระคุณ

นางสาวลักขณา ศษสาร

นิสิตปริญญาเอก สาขาศิลปวัฒนธรรมวิจัย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตรงกับความจริงของท่านมากที่สุด

1. สถานภาพผู้ตอบ

- นักเรียน   ศิษย์เก่า   ผู้ปกครอง
 ครู   ผู้บริหารสถานศึกษา

2. เพศ

- ชาย   หญิง

3. อายุ

- 8-12 ปี   13-15 ปี   16-18 ปี   19-30 ปี   31-45 ปี
 46-59 ปี   60 ปีขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา / กำลังศึกษาระดับชั้น

- กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ .....
 ต่ำกว่าปริญญาตรี   ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี ระบุ.....

คำชี้แจง ตอนที่ 2-4 โปรดเติมข้อความในช่องว่างให้ครบทุกข้อและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความจริงของท่านมากที่สุด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็น เป็นจริงที่สุด
 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็น เป็นจริง
 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็น เป็นจริงปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็น เป็นจริงน้อย
 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็น เป็นจริงน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม ความสำคัญของวัฒนธรรม
 นโยบายด้านวัฒนธรรม แนวทางการจัดการวัฒนธรรม

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1.	<u>ความสำคัญของวัฒนธรรม</u> โรงเรียนของท่านมีการส่งเสริม หรือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมในด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น ชมรมนาฏศิลป์ไทย เป็นต้น					
2.	โรงเรียนของท่านมีแหล่งการเรียนรู้ สืบค้น ค้นคว้าหาข้อมูลทางวัฒนธรรม					
3.	โรงเรียนของท่านมีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทางด้านวัฒนธรรม					
4.	โรงเรียนของท่านมีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
5.	โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการจัดทำ โครงการด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องใน ระยะยาว เช่น การแต่งกายชุดผ้าไทย					
6.	โรงเรียนมีแนวคิดในการส่งเสริมให้นักเรียน เกิดสำนึกรักวัฒนธรรม					
7.	โรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิด ความสนใจกิจกรรมวัฒนธรรม					
	<u>นโยบายด้านวัฒนธรรม</u>					
8.	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการ ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม					
9.	โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะทำงานและ ผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม					
10.	โรงเรียนมีการกำหนดวัฒนธรรมลงสู่อัต ลักษณ์ เอกลักษณ์ของโรงเรียน					
11.	โรงเรียนมีการวางแผนแผนในการ ดำเนินการจัดกิจกรรมให้แก่ นักเรียน ครู บุคลากร ผู้ปกครอง					
12.	โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการจัด กิจกรรมให้แก่ผู้ปกครอง รวมถึงให้ศิษย์เก่า เข้ามามีส่วนร่วม อย่างเป็นรูปธรรม					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
13.	โรงเรียนมีนโยบายในการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าอบรม พัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม					
14.	โรงเรียนมีการจัดตั้งภาคีเครือข่ายระหว่างโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม					
15.	มีการจัดสรรงบประมาณ หรือกองทุนส่งเสริมสนับสนุนงานวัฒนธรรม					
	<u>แนวทางการจัดการวัฒนธรรม</u>					
16.	โรงเรียนมีการจัดรูปแบบของกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย					
17.	โรงเรียนจัดให้มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมอย่างเพียงพอ					
18.	โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรของงานด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง					
19.	โรงเรียนมีการพัฒนาและประยุกต์ด้านวัฒนธรรมให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนสาธิตมัธยม					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
20.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นหลัก เช่น การแต่งผ้าไทยในกลุ่มผู้บริหาร บุคลากร ครู อาจารย์					
21.	โรงเรียนมีการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมให้นักเรียนได้เลือก					
22.	โรงเรียนมีการสอดแทรกความเป็นไทยให้กับนักเรียนตามรายวิชาที่เหมาะสม เช่น ภาษาไทย นาฏศิลป์ไทย เป็นต้น					
23.	โรงเรียนมีการส่งเสริมการบูรณาการด้านวัฒนธรรมไทยลงสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน					
24.	โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้สมาคมศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม					
25.	โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม					
26.	โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดสิ่งแวดล้อมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน					
27.	โรงเรียนมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมให้ทันสมัยน่าสนใจ					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
28.	โรงเรียนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลงานด้านวัฒนธรรมสู่สาธารณะ					
29.	โรงเรียนมีการนำความรู้ที่ได้จากการทำวิจัย ด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนมาเผยแพร่					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติผู้บริหาร นักวิชาการต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านความรู้ ความเชื่อ					
30.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรม					
31.	ฝ่ายบริหาร รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ด้านการพัฒนา กิจกรรมด้านวัฒนธรรม อยู่เสมอ					
32.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน เชื่อว่าการจัด กิจกรรมด้านวัฒนธรรมมีความสำคัญการ พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
33.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน เห็นว่ากิจกรรม ด้านวัฒนธรรมเป็นผลดีต่อการ ภาพลักษณ์โรงเรียน					
34.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน เห็นว่า วัฒนธรรมไทยเป็นนโยบายสำคัญที่ควร ปลูกฝังแก่นักเรียน					
	ด้านอารมณ์และความรู้สึก					
35.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน มีความสนใจที่ จะเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของ โรงเรียน					
36.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน สนใจที่จะนำ กิจกรรมด้านวัฒนธรรมมาพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
37.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน มีความต้องการ ให้โรงเรียนมีเอกลักษณ์ในด้านวัฒนธรรม					
38.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน ต้องการที่จะ ปลูกฝังวัฒนธรรมไทยแก่นักเรียน					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
39.	ฝ่ายบริหารมีสนใจที่จะรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เพื่อนำไปพัฒนา และปรับปรุงทุกครั้ง					
	ด้านพฤติกรรม					
40.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน					
41.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน ได้มีการนำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมมาพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
42.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน มีความพยายามที่จะทำให้โรงเรียนมีเอกลักษณ์ในด้านวัฒนธรรม					
43.	ฝ่ายบริหารของโรงเรียน มีความพยายามที่จะปลูกฝังวัฒนธรรมไทยแก่นักเรียน					
44.	ฝ่ายบริหารพยายามสนับสนุนงานด้านวัฒนธรรมโดยการให้ทุนวิจัยและพัฒนาด้านวัฒนธรรม เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
45.	ฝ่ายบริหารมีความพยายามในการส่งเสริม การเรียนการสอนด้านวัฒนธรรม โดยมี การบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน					
46.	ฝ่ายบริหารมีการรับฟังความคิดเห็นจาก ทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เพื่อนำไปพัฒนา และปรับปรุงทุกครั้ง					
47.	ฝ่ายบริหารมีแนวคิดให้บุคลากรไปศึกษา ดูงานจากหน่วยงานต้นแบบด้าน วัฒนธรรมเพื่อนำความรู้กลับมาพัฒนา องค์กร					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต นโยบายการจัดการ
 วัฒนธรรม รูปแบบการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม วิธีดำเนินการด้านวัฒนธรรม

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
48.	<u>นโยบายการจัดการวัฒนธรรม</u> โรงเรียนมีการนำการบริหารจัดการที่เป็น ระบบมาใช้ในการจัดการวัฒนธรรมอย่าง มีประสิทธิภาพ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
49.	โรงเรียนมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาบุคลากรให้เกิดทักษะในด้านการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์					
50.	โรงเรียนมีนโยบายในการจัดการวัฒนธรรมบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร					
51.	โรงเรียนมีนโยบายในการจัดการวัฒนธรรมบูรณาการสู่การเรียนรู้ตามอัธยาศัย					
52.	โรงเรียนมีนโยบายการสนับสนุนด้านทรัพยากรในการจัดการวัฒนธรรม เช่น สถานที่เรียนรู้ สถานที่จัดแสดงผลงาน อุปกรณ์ ฉาก					
53.	โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมบรรยากาศทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเช่นบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้เหมาะสมในการจัดการวัฒนธรรม					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
54.	<u>รูปแบบการจัดกิจกรรมวัฒนธรรม</u> มีการสร้างสรรค์รูปแบบการจัดกิจกรรม ด้านวัฒนธรรมผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ นักเรียน ครู บุคลากร เข้าถึงได้ง่าย เช่น การเล่นเกมนอกห้องเรียนความรู้ด้าน วัฒนธรรมผ่านเฟสบุ๊คแฟนเพจของ โรงเรียน เป็นต้น					
55.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมระหว่างโรงเรียนภาคี เครือข่าย					
56.	โรงเรียนเน้นการจัดกิจกรรมในรูปแบบ ของการมีส่วนร่วม					
57.	โรงเรียนมีการสอดแทรกกิจกรรมที่ สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนให้ รักความเป็นไทยในจุดประสงค์ของการ เรียนรู้					
58.	มีการจัดโครงการแสดงผลงานด้าน วัฒนธรรมของนักเรียน					
59.	โรงเรียนของท่านมีการจัดกิจกรรมด้าน การส่งเสริมวัฒนธรรมทุกวันสำคัญของ ประเพณีไทย เช่น วันปีใหม่ วันลอย กระทง เป็นต้น					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	วิธีดำเนินการวัฒนธรรม ด้านการวางแผน					
60.	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดงาน วัฒนธรรม					
61.	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ตามความ ถนัด					
62.	มีการประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ทำงาน					
63.	มีการวางแผนทางการจัดกิจกรรม เช่น ระบุวันเวลา สถานที่					
64.	มีการจัดการด้านงบประมาณที่มีอย่าง เป็นระบบ					
65.	มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม วัฒนธรรมอย่างทั่วถึง					
	ด้านการลงมือปฏิบัติ					
66.	มีการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้					
67.	มีการสร้างแรงจูงใจระหว่างการจัด กิจกรรม					
68.	ค้นหาเทคนิคที่เหมาะสมกับวัยเพื่อให้ กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจ					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
69.	โรงเรียนมีการประชุมติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม					
	ด้านการประเมินผล					
70.	หลังการดำเนินกิจกรรมมีการทำแบบประเมินความพึงพอใจ หรือผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เพื่อสำรวจแนวโน้มในการจัดกิจกรรม การพัฒนากิจกรรมในครั้งต่อไป					
71.	มีการระดมสมองเพื่อหาข้อเสนอแนะสำหรับการจัดกิจกรรมในครั้งถัดไป					
72.	โรงเรียนมีการทำการศึกษา ค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม					

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

นางสาวลักขณา คชสาร

นิสิตปริญญาเอก สาขาศิลปวัฒนธรรมวิจัย

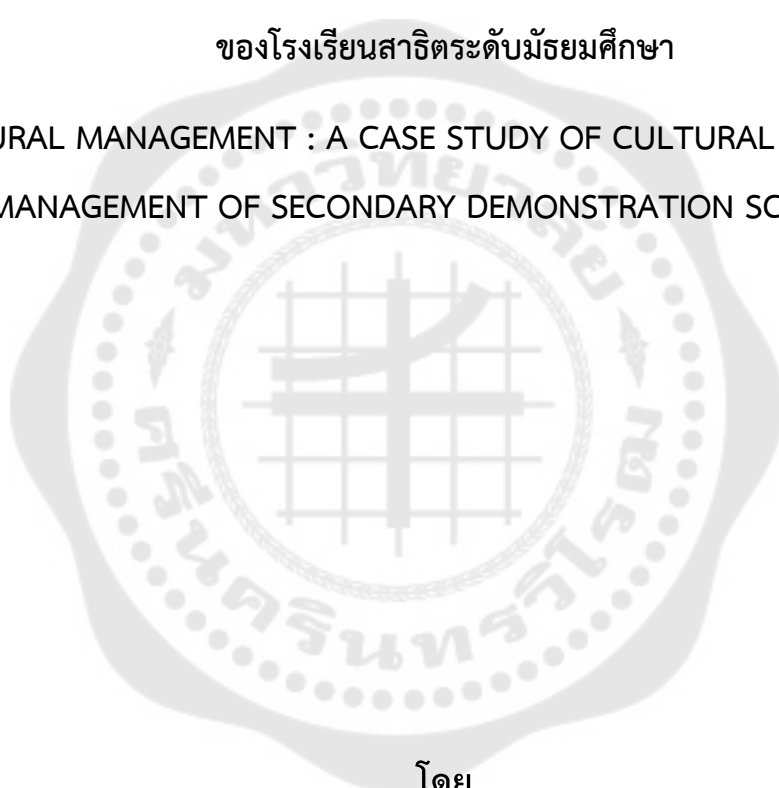
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คู่มือการเก็บข้อมูลวิจัย

การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม

ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา

(CULTURAL MANAGEMENT : A CASE STUDY OF CULTURAL ACTIVITIES
MANAGEMENT OF SECONDARY DEMONSTRATION SCHOOLS)

โดย

นางสาวลักขณา คชสาร

นิสิตปริญญาเอก สาขาศิลปวัฒนธรรมวิจัย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

แนวคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

เรื่องการจัดการทางวัฒนธรรม

: กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา

(CULTURAL MANAGEMENT : A CASE STUDY OF CULTURAL ACTIVITIES
MANAGEMENT OF SECONDARY DEMONSTRATION SCHOOLS)

คำชี้แจง

1.งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ในประเด็นของแนวคิดนโยบาย รูปแบบการจัดการกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตรวมทั้งศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต

2.ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อการจัดการกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาสังกัดอื่นๆในประเทศไทย และเป็นแนวคิดในด้านการจัดการเรื่องวัฒนธรรมและศิลปะให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในโรงเรียน อีกทั้งเพื่อให้ตระหนักและสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมในฐานะที่โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรม

ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้นและจะนำเสนอการวิจัยในภาพรวม โดยไม่มีผลกระทบต่อองค์กรและตัวท่านแต่ประการใด

ขอขอบพระคุณ

นางสาวลักขณา คชสาร

นิสิตปริญญาเอก สาขาศิลปวัฒนธรรมวิจัย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เรื่องการจัดการทางวัฒนธรรม

: กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา

.....

แบบสัมภาษณ์ (ผู้บริหาร/ครูกลุ่มสาระศิลปะ/นักเรียน/ผู้ปกครอง/ศิษย์เก่า) เกี่ยวกับการจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิดนโยบาย รูปแบบการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต ว่าเป็นอย่างไรต่อไป โดยสัมภาษณ์ (ผู้บริหาร/ครูกลุ่มสาระศิลปะ/นักเรียน/ผู้ปกครอง/ศิษย์เก่า) ในประเด็นซึ่งข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับ โดยนำเสนอเป็นภาพรวม

*** หมายเหตุ

- กรณี ผู้ให้ข้อมูล ไม่สะดวกให้สัมภาษณ์ กล่าวคำว่าขอภัยค่ะ และขออนุญาตสอบถามวันเวลาที่สะดวกให้ข้อมูล และทำการนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป
- หากผู้ให้ข้อมูลสะดวกให้สัมภาษณ์ ให้เริ่มต้นสัมภาษณ์
- เมื่อสัมภาษณ์ในประเด็นแรกเสร็จ ขออนุญาตสอบถามวันเวลาที่สะดวกให้ข้อมูล และทำการนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์ในประเด็นถัดมาอีกครั้ง
- ขออนุญาตในการบันทึกเสียงผู้ให้ข้อมูลทุกครั้ง
- ขอข้อมูลที่สามารถติดต่อผู้ให้ข้อมูล (เช่น ID LINE เบอร์โทร และ E-mail)

คำสัมภาษณ์เพื่อความมุ่งหมายของงานวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ทำความคุ้นเคย	คำถาม		ชัก
			ประเด็น	หลัก	
1. เพื่อศึกษาการจัดการจัดการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสตรีทิวลิป ในประเด็นแนวคิดนโยบาย รูปแบบการจัดกิจกรรม และวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนสตรีทิวลิป	ผู้บริหารสถานศึกษา	- ชื่อ-นามสกุล - เพศ - อายุ - ตำแหน่ง - ประสบการณ์ในการทำงาน	1. ด้านนโยบาย 1.1 นโยบายในด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	1. ปัจจุบันโรงเรียนของท่านมีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอะไรบ้าง	1.1 มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมดังกล่าวอย่างไร 1.2 มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่ฝ่ายบริหารอย่างไร 1.3 มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่ครูผู้สอนอย่างไร 1.4 มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนอย่างไร 1.5 มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมร่วมหรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ทำความคุ้นเคย	ประเด็น	คำถาม	
				หลัก	ซีก
				1.6 มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่วัยรุ่นได้ เข้ามามีส่วนร่วม อย่างไร	
				2.1 มีการวางแผนด้านนโยบายอย่างไร	
				2.2 มีการวางแผนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมอย่างไร	
				2.3 มีวิธีการดำเนินการอย่างไร	
				2.4 ในการจัดกิจกรรมใครมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง อย่างไร	
				2.5 ความแตกต่างระหว่างกิจกรรมที่มีอยู่กับในอนาคตมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร	

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม		
		ทำความเข้าใจ	หลัก	ชี้
		1.2 การจัดการเวลาในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	1. ในแต่ละเดือนหรือในแต่ละเทศกาล โรงเรียนของท่านมีการจัดสรรตารางของกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร	1.1 มีการจัดสรรในเวลาราชการ/การเรียนการสอนอย่างไร 1.2 มีการจัดสรรนอกเวลาอย่างไร 1.3 มีการบูรณาการระหว่างในเวลาและนอกเวลาราชการ/การเรียนการสอนอย่างไร
		1.3 การส่งเสริมบุคลากรในสาขาวิชา	1. ในแต่ละสาขาวิชา มีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร	1.1 ใครเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมดังกล่าว 1.2 ใครเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องบ้าง มีหน้าที่อย่างไร
		1.4 ความเพียงพอของบุคลากรที่บุคลากรที่	1. ท่านคิดว่าบุคลากรหรือทรัพยากรปัจจุบันที่มีอยู่มีความพร้อมหรือ	1.1 มีการแบ่งการทำงานอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม			ชี้ก
		ท่าความคุ้นเคย	ประเด็น	หลัก	
		เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	ความพอเพียงต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนของท่านหรือไม่ อย่างไร	1.2 มีอะไรที่ต้องการปรับหรือเพิ่มเติมบ้าง อย่างไร	
		1.5 การจัดสรรงบประมาณในด้านวัฒนธรรม	1. ในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนแต่ละครั้ง มีค่าใช้จ่ายประมาณมากน้อยเพียงใด	1.1 งบประมาณส่วนใหญ่มาจากแหล่งใด 1.2 มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง 1.3 มีแนวทางการบริหารงบประมาณดังกล่าวอย่างไร	
		2. ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม			
		2.1 ด้านงานวิจัยและพัฒนาด้านวัฒนธรรม	1. โรงเรียนของท่านมีแนวทาง การพัฒนา รูปแบบกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร	1.1 พัฒนาในฝ่ายบริหารอย่างไร 1.2 พัฒนาในกลุ่มครูอย่างไร	

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม		
		ทำความเข้าใจเคย	ประเด็น	หลัก
				ชัก
				<p>1.3 พัฒนากลุ่มนักเรียนอย่างไร</p> <p>1.4 พัฒนาการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร</p> <p>1.5 พัฒนาการให้ศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร</p>
		2.2 ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูด้านวัฒนธรรม	1. โรงเรียนของท่านมีวิธีหรือแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูด้านวัฒนธรรมอย่างไร	<p>1.1 ฝ่ายบริหารมีแนวทางการเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์และฟื้นฟูด้านวัฒนธรรมอย่างไร</p> <p>- มีแนวทางการส่งต่อให้กับกลุ่มครู และกลุ่มอื่นๆ อย่างไร</p>
		2.3 ด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดด้านวัฒนธรรม	1. โรงเรียนของท่านมีช่องทางในการส่งต่อกิจกรรมด้านวัฒนธรรมให้กับกลุ่มภายในโรงเรียน เช่น ครู นักเรียน	<p>1.1 มีช่องทาง การประชาสัมพันธ์อย่างไร</p> <p>- ประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียน อย่างไร</p>

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ท่าความคุ้นเคย	คำถาม		
			ประเด็น	หลัก	ซีก
				ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และ กับกลุ่มภายนอก เช่น โรงเรียน อื่นๆ อย่างไร	- ประชาสัมพันธ์ภายนอก โรงเรียน อย่างไร
		3. ด้าน วิธีดำเนินงาน ด้านวัฒนธรรม			
		3.1 ขั้นตอน เตรียมแผนการ ดำเนินงาน		1. โรงเรียนของท่านมีการ จัดเตรียมแผนการ ดำเนินงาน การ จัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม อย่างไร	1.1 ขั้นตอนงานอย่างไร 1.2 ขั้นตอนงานอย่างไร 1.3 ขั้นตอนการดำเนินการ อย่างไร
		3.2 ขั้นตอนการ แสดง		1. ท่านมีรูปแบบของการ นำเสนอกิจกรรมด้าน วัฒนธรรมของโรงเรียน อย่างไร	1.1 นำเสนอรูปแบบของ นามธรรม อย่างไร 1.2 นำเสนอให้เป็นรูปแบบ รูปธรรม อย่างไร
	ครูผู้สอน	1. ทิศนะของ ครูผู้สอนต่อการ		1. ท่านมีความคิดเห็น เกี่ยวกับรูปแบบของการ จัดกิจกรรมด้าน	1.1 รูปแบบของการจัด กิจกรรมด้านวัฒนธรรมใน
		- ชื่อ-นามสกุล - เพศ - อายุ			

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ทัศนคติ/ความคุ้นเคย	ประเด็น	คำถามหลัก	ซีก
		<ul style="list-style-type: none"> - ประสบการณ์ในการสอน - กลุ่มสาระที่สอน - สถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษา - สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> วัฒนธรรมในโรงเรียน อย่างไร 	<ul style="list-style-type: none"> โรงเรียน อติตแต่เดิม เป็นอย่างไร 1.2 รูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน ปัจจุบัน เป็นอย่างไร 1.3 ในอนาคตอยากเห็นโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เป็นอย่างไร 1.4 ใครเป็นคนออกแบบการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน และแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง
			<ul style="list-style-type: none"> 2. ด้านนโยบายของผู้บริหารและการสนับสนุน 	<ul style="list-style-type: none"> 1. ปัจจุบันโรงเรียนของท่านมีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอะไรบ้าง 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมดังกล่าวอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม		
		ทำความคุ้นเคย	ประเด็น	หลัก
				<p>ซึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่ฝ่ายบริหารอย่างไร - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่ครูผู้สอนอย่างไร - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนอย่างไร - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร - มีรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้แก่ศิษย์เก่าได้ เข้ามามีส่วนร่วม อย่างไร
			<p>3. ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม</p>	<p>1.1 การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนมีอะไรบ้าง และทำอย่างไร</p>

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม			ชี้
		ทำความเข้าใจ	ประเด็น	หลัก	
				กิจกรรมด้านวัฒนธรรมอย่างไร	1.2 การจัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียนมีอะไรบ้าง และทำอย่างไร
		4. ด้านวิถีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม		1. โรงเรียนของท่านมีการจัดเตรียมแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอย่างไร	1.1 ขั้นตอนทีมงานอย่างไร 1.2 ขั้นตอนงานอย่างไร 1.3 ขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร 1.4 ในแต่ละขั้นตอนใครเป็นผู้มอบหมายงาน และรับผิดชอบการดำเนินงาน
	นักเรียน	1. ทิศนะของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน		1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน ปัจจุบัน เป็นอย่างไร	1.1 รูปแบบของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน ปัจจุบัน เป็นอย่างไร 1.2 ในอนาคตอยากเห็นโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	คำถาม			
		ทำความเข้าใจ	ประเด็น	หลัก	ชี้
	ผู้ปกครองของนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ชื่อ-นามสกุล - พวศ - อายุ - อาชีพ 	1. ที่ตั้งของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน	1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างไร	1.3 ใครเป็นคนออกแบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และแต่ละคนมีส่วนรวมอย่างไรบ้าง
		<ul style="list-style-type: none"> - ชื่อ-นามสกุล - พวศ - อายุ - อาชีพ 	1. ที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้	1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างไร	1.1 รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปัจจุบัน เป็นอย่างไร 1.2 ในอนาคตอยากเห็นโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
	ศิษย์เก่า	<ul style="list-style-type: none"> - ชื่อ-นามสกุล - พวศ - อายุ - อาชีพ 	1. ที่ตั้งของศิษย์เก่าต่อการจัดการเรียนการสอน	1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างไร	1.1 รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปัจจุบัน เป็นอย่างไร 1.2 ในอนาคตอยากเห็นโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
		<ul style="list-style-type: none"> - ชื่อ-นามสกุล - พวศ - อายุ - อาชีพ 	1. ที่ตั้งของศิษย์เก่าต่อการจัดการเรียนการสอน	1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างไร	1.1 รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปัจจุบัน เป็นอย่างไร 1.2 ในอนาคตอยากเห็นโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644
 ที่ อว 8718.1/1844 วันที่ 23 สิงหาคม 2564
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 เรียน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา การจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์พทุทธ์ ศุภเศรษฐศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบสัมภาษณ์ และ 2) แบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 080 591 5655

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวลักขณา คชสาร และ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์จักรชัย เอกปัญญาสกุล)
 รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/1843

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

23 สิงหาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจั
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา
การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา" โดยมี รองศาสตราจารย์ฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรง 1) แบบสัมภาษณ์ และ 2) แบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว
และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวลักขณา คชสาร และ
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080 591 5655

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/2377

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจิตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์กุลธิดา นาคะเสถียร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรง 1) แบบสัมภาษณ์ และ 2) แบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 080 591 5655

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวลักขณา คชสาร และ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)
คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
หนังสือรับรองจริยธรรม

MF-04-version-2.0
วันที่ 18 ต.ค. 61

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G-403/2564E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นางสาว ลักขณา ศุขสาร

สังกัด: คณะศิลปกรรมศาสตร์

- เอกสารที่รับรอง:
1. แบบเสนอโครงการวิจัย
  2. โครงการวิจัย
  3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
  4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาพบ

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 3 วัน/เดือน/ปี 26 ตุลาคม 2564
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 3 วัน/เดือน/ปี 26 ตุลาคม 2564
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 3 วัน/เดือน/ปี 26 ตุลาคม 2564
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 3 วัน/เดือน/ปี 26 ตุลาคม 2564

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิรกูล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุวิพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-403/2564

วันที่ให้การรับรอง : 26/10/2564

วันหมดอายุใบรับรอง : 26/10/2565

MF-04-version-2.0
วันที่ 18 ต.ค. 61

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบอนุญาต

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G403/2564E (ต่อใบรับรองครั้งที่ 1)

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง : การจัดการทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับ มัธยมศึกษา

ชื่อผู้วิจัยหลัก : นางสาวลักขณา คชสาร

สังกัด : คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่เสนอพิจารณาทบทวน :

แบบรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย เพื่อขอต่ออายุการรับรอง ฉบับลงวันที่ 6 กันยายน 2565

วันที่ประชุม : 19 ตุลาคม 2565 การประชุมครั้งที่ : 10/2565

ผลการพิจารณา : รับรอง

ข้อเสนอแนะ : โปรดจัดส่งแบบรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย ก่อนหมดอายุการรับรอง 30 วัน

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมเจริญกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุวิพร ภักธสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-403/2564

วันที่ให้การรับรอง : 27/10/2565

วันหมดอายุใบรับรอง : 26/10/2566

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ อว 8718/2523

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

22 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ สุขเศรษฐศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา กับ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 2) ครูกลุ่มสาระศิลปะ จำนวน 1 คน 3) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน 4) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 2 คน และ 5) ศิษย์เก่าที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ในเดือนธันวาคม 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080 591 5655

ที่ อว 8718/2523

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

22 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา" โดยมี รองศาสตราจารย์พทุทธิ์ คุ้มเศรษฐศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา กับ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 2) ครูกลุ่มสาระศิลปะ จำนวน 1 คน 3) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน 4) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 2 คน และ 5) ศิษย์เก่าที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ในเดือนธันวาคม 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080 591 5655

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/2501

วันที่ 16 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา กับ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 2) ครูกลุ่มสาระศิลปะ จำนวน 1 คน 3) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน 4) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 2 คน และ 5) ศิษย์เก่าที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ในเดือนธันวาคม 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร.080 591 5655

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พัชรชัย อ.

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644
 ที่ อว 8718.1/2524 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2564
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา" โดยมี รองศาสตราจารย์พลฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา กับ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 2) ครูกลุ่มสาระศิลปะ จำนวน 1 คน 3) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน 4) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 2 คน และ 5) ศิษย์เก่าที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ในเดือนธันวาคม 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร.080 591 5655

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
 รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/1714

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

21 มิถุนายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ สุขเศรษฐศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา กับ 1) ผู้บริหาร จำนวน 7 คน 2) ครูกลุ่มสาระศิลปะ จำนวน 8 คน 3) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน 3) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 8 คน และ 4) ศิษย์เก่าที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2565 ถึงเดือนกันยายน 2565 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080 591 5655

ที่ อว 8718/1660

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 มิถุนายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชา ศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา การจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์พทุทธิ สุภาเศรษฐศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา กับ 1) ผู้บริหาร จำนวน 3 คน 2) ครูกลุ่มสาระศิลปะ จำนวน 1 คน 3) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน 3) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตที่ศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 2คน และ 4) ศิษย์เก่าที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน เพื่อเป็น ข้อมูลในการวิจัย ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2565 ถึงเดือนกันยายน 2565 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานใน รายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080 591 5655

ที่ อว 8718/1660

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 มิถุนายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ฝ่ายมัธยม)

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชา ศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา การจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา กับ 1) ผู้บริหาร จำนวน 3 คน 2) ครูกลุ่มสาระศิลปะ จำนวน 1 คน 3) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน 3) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 2คน และ 4) ศิษย์เก่าที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2565 ถึงเดือนกันยายน 2565 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080 591 5655

ที่ อว 8718/2593

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

20 ตุลาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ฝ่ายมัธยม)

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา ศุขสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา" โดยมี รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง "การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา" และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง "การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา" กับ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 2) ครูกลุ่มสาระศิลปะ จำนวน 1 คน 3) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน 4) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 2 คน และ 5) ศิษย์เก่าที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 คน เพื่อ เป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ระหว่างเดือนตุลาคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2566 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080 569 1491

ที่ อว 8718/3091

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

15 ธันวาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

เนื่องด้วย นางสาวลักขณา คชสาร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การจัดการทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา” กับ 1) ผู้บริหาร 2) ครูกลุ่มสาระศิลปะ 3) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม 4) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และ 5) ศิษย์เก่า ที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ระหว่างเดือนธันวาคม 2565 ถึงเดือนมีนาคม 2566 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์พัชรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 080 591 5655

ประวัติผู้เขียน

